क्रम संख्या-४८

धम्मपदट्ठ कथा

[भाग-३]

अनुवादक

भिक्षु अनिरुद्ध

आनन्दकुटी विहारगुठी

२०४२

नेरु. १८/-

क्रम संख्या-४८

धम्मपदट्ठ कथा

[भाग-३]

अनुवादक

भिक्षु अनिरुद्ध

२०४२

नेरु. १८/-

प्रकाशक–

"आनन्दकुटी विहारगुठी"

(सं. द. नं. १/०३१ प्र. जि. अ. का. का.)

आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू,

काठमाडौं, नेपाल ।

फो. नं. २–१४४२०

बुद्धाब्दः २५२९

वि. सं. २०४२

ने. सं. ११०५

ई. सं. १९८६

प्रथमावृत्ति १०००

मुद्रक–

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं

फोन– २–११०३२

प्रकाशकीय

आचार्य अमृतानन्द महानायक महास्थविरं स्थापना याना बिज्यागु आनन्दकुटी बिहार गुठीं २०२९ साल आश्वीन २२ गते नसें आतक्क अखण्ड रूपं नेपाली, नेपाल भाषा व अंग्रेजीं बौद्ध धर्मया सफूत छापे याना बौद्ध धर्मया सेवा फुगु चा:गुकथं याना वया च्वंगु दु । आपा-याना नेपाले बौद्ध धर्मया सफूत मदुगुलिं विदेशं हया ब्वने मालाच्वंगु छुं भतिचासां रोके जुल । थथेहे गुठीया उद्देश्य अनुरूप सफूत छापे याना यंके फय्मा धैगु जिमिगु आशिका दु ।

प्रस्तुत सफू थुगु गुठीया पीच्यागूगु (४८) प्रकाशन खः । थ्व धम्मपदट्ठ कथा स्वंगूगु भाग आनन्द कुटी विहार तथा लुम्बिनी बुद्ध विहारया प्रमुख पूज्य अनिरुद्ध महास्थवीरं सम्पादन याना बिज्यागु खः । धम्मपदट्ठ कथा ह्नाप्पांगु व निगूगु भाग नं थुगु गुठीं छापेयाय् धुंकूगु दु । थुगु सफूतिं बौद्ध धर्माबलम्बी उपासक उपासिका तथा अध्ययनरत विद्यार्थी-पिनि लागी अति उपयोगी ज्वी धैगु भापिया । सम्पादक महास्थविरं थुगु कथं धम्मपदट्ठ कथाया अन्य बाँकी भाग नं याकनं याउँक च्वया बिज्याना, जिमित गुहालि याना बिज्याई धैगु आशा याना । वस्पोलं

थुगु सफू छापे यायत गुठीयात लःल्हाना बिज्यागुलि आभारी जुसे वस्पोलया सुस्वास्थ्य तथा दिर्घायुया कामना याना ।

आनन्दकुटी विहार
पोष्ट बक्स ३००७
स्वयम्भू, काठमाडौं
फोन : २–१४४२०

भिक्षु मैत्री
सदश्य–सचीव
आनन्दकुटी विहारगुठी
२४–६–२०४२

अनुवादकया भिंतुना

बौद्ध साहित्यस "धम्मपद" या महत्व अत्यन्त महान जू। थ्यासिनं "धम्मपद अट्ठ कथा" ले सम्पूर्ण ऐतिहासिक बुद्धकालीन कथा वस्तुत तथा गाथायागु विस्तृत विवरण सहित दुगुलि याना "धम्मपद" रूपी ताः चाय्केगु ताःचा हे धासा नं छुं पाई थें मच्वं। उक्त ग्रन्थयागु थ्री नेपाल भाषं सम्पूर्ण अनुवाद याय् सिधय्का तये धुंगु ता बत। तर प्रकाशकया अभावं याना व्याक्कं प्रकाशित मजूनी। २६ गू वर्ग मध्ये पंले प्रथमयागु यमक वर्ग छगू ला थनि ४० वर्ष ति न्ह्यो हे आयुष्मान अमृतानन्द महानायकजुं नेपाल भाषं अनुवाद याना, प्रकाशित जुया नं, था द्वितीय संस्करण समेतं प्याहाँ वेधुंकूगु दु। धम्मपद अट्ठ कथायागु अप्पमाद वर्ग व चित्तवर्ग निगुलि संयुक्त याना भाग–२ गूगु रूपे नेपाल भाषाया अनुवाद आनन्द कुटी विहार गुठी द्वारा प्रकाशित ज्वी धुंकूगु दु।

आ थ्व अनं क्वेयागु पुप्प वर्ग, बाल वर्ग व पण्डित वर्ग स्वंगू संयुक्त जुया च्वंगु तृतीय भाग नं आनन्द कुटी विहार गुठीया तरफं हे प्रकाशित जुया च्वंगुलि उक्त गुठी संस्थायात अनेक साधुवाद बिया च्वनागु दु।

थुगु तृतीय भाग प्रेसे वंबले जि लुम्बिनी लाना च्वंगुलि याना जि थुकीयागु प्रुफ स्वयेगु प्रेसे वनेगु इत्यादि ज्या ब्याक्कं आयुष्मान महानाम 'कोविद' जुं याना बिज्यागुलि वसपोलयात जिगु दुनुगलं निस्यें धन्यवाद ब्युस्य महानगु कृतज्ञता समझे जुया च्वना ।

झीगु मातृभाषं अनुवाद याना तयेधुंगु थुगु अट्ठकथाया प्रकाशित मजूनिगु २०, वर्ग नं थथे हे भति भति याना प्रकाशित याना बीपि श्रद्धावन्त महानुभाव दातापि प्याहांवल धासा, थ्व जिगु अहो ! भाग्य समझे जुये । थुकिं याना झीगु मातृभाषाया बौद्ध साहित्यिक धुकू फं फं जायावं वंगु जिगु तःधंगु आशा व पूर्ण विश्वास दः ।

भिक्षु अनिरुद्ध
लुम्बिनी बुद्ध मन्दिर
लुम्बिनी, सिद्धार्थनगर । लु. अ.
२०४२ / ९ / २८
१२-१-८६

विषय-सूचि

विषय : पृष्ठ संख्या :

४. पुष्प वर्ग

५. वाल वर्ग

६. पण्डित वर्ग

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

४. पुष्प वर्ग

१. पृथ्वी सम्बन्धी खँ ह्लाना च्वंपिं भिक्षुपिनि कथा

"को इमं पठविं विजेस्सती" धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता श्रावस्तीस च्वना बिज्याना च्वंबले पृथ्वी सम्बन्धे खँ ह्लाना च्वंपिं न्यासःह्म भिक्षुपिनिकारणे आज्ञाजुया बिज्यागु खः । ईपिं जुलसां तथागत नाप जनपद चारिकास चाह्यू वना जेतवन विहारे ल्याहाँ वया संझाकाती उपस्थान शालास मुनाः थःथःपिं वना वयागु स्थान मध्ये फलानागु गांयासिनं फलानागु गाँ थाहाँवंवहाँवं, फलानागु थासे भ्यातना जक दु, फलानागु थासे चागः चिगः जक दु, फलानागु थासेयागु चा हाकुस्यच्वं, फलाना थासेयागु चा सिजः थें च्वं धका पृथ्वी सम्बन्धे खँ ह्लाना च्वन, अले अन शास्ता बिज्याना "भिक्षुपिं ! छु खँ ह्लाना च्वं च्वनागु ?" धका न्यना बिज्यात । भन्ते ! जिपिं चाहिला वयागु थासेया पृथ्वी सम्बन्धे खँ ह्लाना च्वनागु धासेंली "हे भिक्षुपिं ! थ्वला पिने च्वंगु पृथ्वीया खँ जुल । छिमिसं जुलसां दुनेच्वंगु पृथ्वीया बारे बिचा याय्

सय्‌केमा:" धका धयाबिज्यास्य थ्व क्वेच्वंगु निपु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

को इमं पठविं बिचेस्सति यमलोकं च इमं सदेवकं ।
को धम्मपदं सुदेसितं कुसलो पुप्फमि'व पचेस्सति ॥१॥
सेखो पठविं बिचेस्सति यमलोकं च इमं सदेवकं ।
सेखो धम्मपदं सुदेसितं कुसलो पुप्फमि'व पचेस्सती'ति ॥२॥

अर्थ—

१–"सुनां देवतापिं सहित यमलोक व पृथ्वीयात त्याकई ? सुनां बांलाक देशना याना तःगु धर्मपदे दक्षह्म गथुं स्वां ल्यया काय् थें काई ?

२–"शैक्षह्मव्यक्ति देवतापिं सहित यमलोक व पृथ्वी यात त्याकई, शैक्षह्म पुद्‌गलं बांलाक देशना यानातःगु धर्मपदे, दक्षह्म गथुं स्वां ल्यया काय् थें धर्म यात ल्यया काई ।

पदार्थ—थन "को इमं" धँगु सुनां थ्व आत्म भाव संख्यात पृथ्वीयात "बिचेस्सति" धँगु थ'गु ज्ञानं सीका काई, थुके जुया काई, बोध याना काई, साक्षात्कार याना काई धँगु अर्थ खः । "यमलोकञ्च" धँगु प्यंगू प्रकारया अपाय–नरक लोक नं । "इमं सदेवकं" धँगु थ्व मनुष्य लोक व देव लोक सहितं सुनां त्याका काय् फै, सीका काय् फै, थ्वीका काय् फै, बोध याना काय् फै, साक्षात्कार याना काय् फै धका न्यना च्वंगु खः । "धम्मपदं सुदेसितं" धँगु स्वाभाविकतोरं धयातःगु जूगुयानिम्ति स्वीन्हेगू बोधिपाक्षिक धर्म धका नांजुयाच्वंगु धर्मपदयात

धागु खः। चतुरह्म गथुं स्वां ल्यया काय्थें "को पचेस्सति" सुनां माला स्वै, थ्वीकाकाई, परीक्षायाई अले साक्षात्कार यानाकाई धंगु अर्थ खः। "सेखो" धका अधिशील शिक्षा, अधिचित्त शिक्षा, अधिप्रज्ञा शिक्षा धंगु थुपिं स्वंगू शिक्षां शिक्षित जुयाच्वंगुलिं याना स्रोतापत्ति मार्गं वनीपिं आदि याना अरहन्त मार्गं थ्यंपिं तक्क यान। न्हेगू प्रकारयापिं शैक्षतेसं थ्व आत्मभाव रूपी पृथ्वीयात अरहन्त मार्गं छन्दरागयात ध्वाना छ्व छ्वं त्याका काई, सीका काई, थ्वीका काई, प्रतिबोध याना काई, साक्षात्कार याना काई। "यमलोकं च" थ्व मनुष्यलोकनं देवतापिं सहित सदेवकयात थः थम्हं हे सीका काई, प्रतिबोध यानाकाई। "सेखो" वहे न्हेगू प्रकारयापिं सैक्षपिसं थ्व आत्मभाव रूपी पृथ्वीयात गथे चतुरह्म गथुं पुष्पोद्याने द्वाहाँवना मुखूगु, कीनं नयातःगु सुखूगंगु व गठिंदुगु स्वां तोता शोभादुगु व बांबालागु स्वां ल्यया काई अथे हे तुं थन धयातःगु बांलाक कनातःगु बोधिपाक्षिक धर्मपद नं प्रज्ञाद्वारा ल्यत्त ल्यया काई, परिक्षा याना काई, प्रतिवेध याना काई व साक्षात्कार याना काई धका शास्ता नं थ थमं हे प्रश्नयागु उत्तर बिया बिज्यात।

धर्म देशना सिधःबले न्यासःपिं भिक्षुपिं प्रतिसम्भिदा सहित अरहन्त जुल। अन मुनाच्वंपिं परिसदपिंत नं धर्मदेशना सार्थक जुल।

पृथ्वी कथास लगेजुयाच्वंपिं न्यासःपिं भिक्षुपिनिगु कथा सिधल।

२. मरीचि कर्मस्थानयाःह्म स्थविरया कथा

"फेणूपमं" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता श्रावस्ती बिज्याना-च्वंबले सुं छह्म मरीचि कर्मस्थान याइह्म भिक्षुया कारणे आज्ञा जुया बिज्यात। व भिक्षु जुलसां तथागत याथाय् कर्मस्थान कया श्रमण धर्म याय् धका जंगले द्वाहाँ वना उद्योगयाना अरहन्त ज्वी मफया विशेषरूपं कर्मस्थानयागु उपदेश काय् माल धका शास्ता याथाय् वनाच्वंबले लँ बिच्चे मरीचि (=औल) खना गथे थ्व ग्रीष्मसमये उत्पन्न ज्वीगु मरीचि तापाकं स्वेबले रूप वाला-वालां सना च्वं थें खने दया च्वनी, सत्तिक वनेबले खने दैमख् थ्व आत्मभाव नं उत्पत्ति विनाशया अर्थं याना थथे हे जुयाच्वनी धका मरीचि कर्मस्थान भावना या यां वया च्व च्वं लँयागु त्यानुगुलिं याना अचिरवती खुसी मोल्हुया वेगं न्ह्यावना-च्वंगु खुसि सिथे सिमा छमाया किचले फेतुना लयाबेगं ठक्कर नया उठेजुयावःगु ततःधंगु पीजा-पिण्ड तज्याना च्वंगु खना थ्व आत्मभाव नं उत्पन्न जुया विनाश जुयावनीगुलिं याना व हे पीजा समान खः धका थःगु मने आरम्मण काल। तथागतं गन्धकुटीं हे व स्थविरयात खंका अथे हे खः हे भिक्षु! थ्व आत्मभाव नं पीजाया पिण्डथें मरीचि

(=श्रौल) थें उत्पन्न जुया विनाश जुयावनीगु स्वभाव खः धका धया थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

फेणूपमं काय्मिमं विदित्वा, मरीचि धम्मं अभिसम्बुधानो ।
छेत्वान मारस्स पपुप्फकानि, अदस्सनं मच्चुराजस्स गच्छे'ति ।।३।।

अर्थ—

पीजा समानगु अथवा मृग–जाल समानगु थ्व शरीर धका ज्ञानं खंका चवंह्म व्यक्ति, मारया बन्धनं मुक्त जुया मृत्युराजं खंके रूफंगु थासे वनी ।

पदार्थ—अन "इमं" धैगु थ्व केश आदि समूह संख्यात शरीर, बल मदुगु, दुर्बलगु, स्थिर मज्वीगु तावकालिक अर्थं याना पीजा पिण्ड छपुचः समान धैगु सीका। "मरीचि धम्मं" गथे मरीचि (=मृग तृष्णा) तापाकं स्वेबले वाला–वालां सनाच्वंगु रूप थें खनेदया च्वनी । न्ह्योने थ्यंकः वने बले छुं हे दैच्वनीमखु । जोना काय्ज्यूगु छुं वस्तू दैमखु अथे हे तुं थ्व शरीर नं बारं बार ल्ह्वना मरम्मत यानाच्वनेमागु अस्थिरगु, मृगतृष्णा समान धका सम्यकसंबुद्धं थ्वोका कया बिज्यात धैगु अर्थ खः । "पपुप्फकानि" धैगु मारया ह्वया च्वंगु स्वां रूपी त्रैभूमिक थ्व संसार दुःख यात आर्य मार्गं छेदनयाह्म, क्षीणास्रव भिक्षु-यात मृत्युराजं खंके फैमखु । वैगु विषय नं मखुगु अमृत महानिर्वाणस थ्यंकः बिज्याई ।

धर्मदेशना सिधःबले स्थविर प्रतिसम्भिदा सहित अरहन्त भावस थ्यंका शास्तायागु लुँयागु वर्णदुगु शरीरयात स्तुति यायां वन्दना यायां भन थ्यंकः बिज्यात ।

मरीचि (=मृगतृष्णा) कर्मस्थानयाह्म भिक्षुया कथा सिधल ।

३. विडुड़भया कथा

"पुप्फानि ह्येव पचिनन्तं" धैगु थ्व धर्मदेशना तथागत श्रावस्ती नगरस बासयाना च्वना बिज्याबले परिवारपिं सहित बाढ क्या खुंसि च्वोकः यंकुह्म विडुडभया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यात। थनया छसेंनिसेंया कथा थ्व खः—

श्रावस्तीया महाकोसल जुजुया काय् पसेनदिकुमार धैह्म, वैशालीया लिच्छवीकुमार महालि धैह्म, कुशीनगरया मल्लराजपुत्र बन्धुल धैपिं थुपिं स्वह्म दिशाप्रमुख आचार्ययाथाय् शिल्प–विद्या सयेकेया लागी तक्षशिलास वंबले नगरया पिने सतः छगुली स्वह्मं नापलानाः थवंथः थन वयागु कारण व कुल वंश नां समेतं न्यना थवं थः त्वाय्-पासापिं जुया छगू पाखं हे आचार्य याथाय् वना याकनं हे सयेका काय्मागु शिल्प–विद्या सम्पूर्ण याना आचार्ययाके बिदाकया थनं छगू पाखं हे प्याहाँवया थःथःगु थासे ल्याहाँ वन। इपिं स्वह्म मध्ये पसेनदि कुमारं बौह्म जुजुयात थःगु शिल्प–विद्या क्यना प्रसन्न याना थःतः राज्याभिषेक याका काल। महालि कुमारं लिच्छवीतयेत थःगु शिल्प–विद्या क्यंबले तःधंगु उत्साह याना क्यंगुलियाना वँगु मिखा निप्पां कां जुल। लिच्छवी जुजुपिसं अहो! झी आचार्यया मिखा कां जुल। वँत

तोते मज्यू। वंगु उपस्थान–सेवा याय्माल धका सच्छिदोल दां उठेजूगु छगू द्वार प्रदेश गां बिल। वं व द्वार प्रदेशया ग्राश्रय याना न्यासःह्म लिच्छवी राजपुत्रपिंत शिल्प–विद्या स्यने कने याना च्वन। बन्दुल कुमारं खवीपु खवीपु कलेचिनातःगु पं कले, पंया दुने नँत्या तया कलेचिनातःगु खवीकले पं थंकेबिया मल्लराज कुलपिंसं का थ्व पाला वयँ धका धाय्‌व कुमार च्वे ग्राँकासे चयेकु तिन्हुया थाहाँ वना खड्‌गं ख्वा ह्ला ह्लां वना च्वंबले क्वे तःत्याथाय् थ्यंका किणि–किणि धँगु सः प्याहाँ वःगु ताया थ्व छु सः प्याहाँ वःगु धका न्यना व्यावक पँथे दुने नँत्या तयातःगु दु धागु न्यना खड्‌ग वांछ्वया खवया च्वं वन। जिमि थुलिमछि थःथिति पासा भाईपिंसं छह्मस्यां हे जितः स्नेह याना थुगु-कारण मकं। यदि जि थुगु कारण ह्लापांतुं स्यूगु जूसा नँ यागु सः मतोचा हे ताय् मदयेक पाला बीगु खः धका धया थुपिं जुजुपिं सकलसित स्याना जि राज्य चलेयाय् धका मां बौपिंत धाल। इमिगु परंपरानं चलेजुयावःगु राज्ययात ग्रयेयाय् मत्यो पुता ! धका नाना प्रकारं पंगुलि ग्रयेजूसा जि थन च्वने मखु जिमि पासा याथाय् च्वं वने धका धया श्रावस्ती वन। पसेनदि जुजुं व वःगु न्यना लँसोवना महानगु सत्कार सन्मानयाना नगरे दुतहया सेनापति पदबि बियातल। वं थः मां बौपिंत नं ग्रन हे सःता तल। ग्रले छन्हुया दिनस जुजु दरवारया च्वे च्वना क्याल लें जूपिं मनूत स्वयाच्वंवले ग्रनाथपिण्डिक महाजन, चूल ग्रनाथपिण्डिक, विशाखा, सुप्पवासापिनि छें भोजनया लागी वनाच्वंपिं ग्रनेक दोल भिक्षुपिं खना थ्व ग्रार्यपिं गन वनाच्वंपिं धका न्यना बिज्यात। महाराज ! ग्रनाथपिण्डिकया छें नित्य भोजन उसाय्

मर्दुपिंत बोगु भोजन आदिया लागी ह्निं निदोल भिक्षुपिं बिज्या । चूल अनाथपिण्डिकया छें न्यासःह्म अथे हे तुं विशाखाया छें, वयें हे तुं सुप्पवासाया छें धका विन्ति याय्‌व थमं नं भिक्षुपित उपस्थान-सेवा याय्‌गु इच्छायाना विहारे वना भिक्षु संघपिं सहित तथागतयात निमन्त्रणा याना न्हेनुयंकं दान बिया न्हेनु दुखुनु वन्दना याना न्यासःह्म भिक्षुपिं नाप ह्निथं भिक्षाया लागी दरबारे बिज्यांहुँ धका प्रार्थना यात । हे महाराज ! बुद्ध धैपिसं ह्नित्थं छगूहे थासे भिक्षा ग्रहण या बिज्याइमखु । आपालं जनतापिंसं बुद्धयात थः थःगु छें बिज्याकेगु आशा यानाच्वनी । अथेजूसा भन्ते ! ह्नियंया लागी छह्म भिक्षु छ्वयाहया बिज्यांहुँ धका याचना याय्‌व शास्ता नं आनन्द स्थविरयात राज दरबारे वनेगु भाला बिया बिज्यात । जुजु भिक्षु संघपिं बिज्याय्‌व भिक्षा पात्र कया छिमिसं भोजन याकाछो धका मधास्य न्हेनु तक्क थमं हे भोजन याका च्यान्हु दुखुनु ज्यां अलमल जुया भोजन याकेगुली ध्यान बी मफुत । राजकुल धैगुली धासा विना आज्ञा मबीकं आसन लाया भिक्षुपित फेतुका भोजन याके दैमखु । भिक्षुपिं जिपिं थन ज्वाताहाँ दना च्वने फैमखु धका आपालं ल्याहाँ वन । जुजुं कन्हेखुनु नं थुगु ज्याय् ध्यान बी मफुत । कन्हेखुनु नं आपालं भिक्षुपिं ल्याहाँ वन । स्वन्हु खुनु नं प्रमादित जुल उखुनु आनन्द स्थविर छह्म तोता मेपिं सकलें ल्याहाँ वन । पुण्यवान धैपिं कारणया बसे वंपिं ज्वी । कुलतयेगु प्रसन्नता यात रक्षा याई । तथागतया सारीपुत्र स्थविर व महामौद्‌गल्यायन स्थविरपिं निह्म अग्र श्रावकपिं । खेमा उप्पलवण्णा धैपिं निह्म अग्र श्राविकापिं । उपासकपिं मध्ये चित्त गृहपति व हत्थक धैपिं निह्म अग्र श्रावक

उपासकपिं खः। उपासिकापिं मध्ये वेलुकण्ठकी नन्दमाता, खुज्जुतरा धैंपिं निह्म अग्र श्राविकापि खः। थुपिं च्याह्म आदि याना पदवि दुपिं सकल श्रावकपिं छगू प्रकारं झिगू पारमिता पूर्ण यानावपिं महा पुण्यवानपिं खः। आनन्द स्थविर नं छगू लाख कल्क तक्क पारमी पुरेयाना पुण्यसम्पत्ति फुलयागु प्रसन्नता यात रक्षायाये दुह्म खः। अकिं च्वना बिज्यात। वसपोल छह्मसित हे जक फेतुका भोजन काकल। भिक्षुपिं ल्याहांवने धुंका नयेगु त्वनेगु अर्थे ल्यंदयाच्वगु खना: गथे आर्यपिं मबिज्याला धका न्यना बिज्याय्‌व महाराज! आनन्द स्थविर याकःचा हे जक बिज्यात धागु खँ न्यना, कासो थुलिमछि नयेगु त्वनेगु वस्तू सित्ति छ्वया बिल धका भिक्षुपिं खना तंचाया शास्ता याथाय् वना भन्ते! जि न्यासःह्म भिक्षुपित भिक्षा–भोजन तंय्यार याका तया केवल आनन्द स्थविर याकःचा हे जक बिज्यात। जोरे याका तयागु भोजन व्याक्कं अर्थेतुं ल्यनाच्वन। न्यासःह्म भिक्षुपिसं जिगु दरबारयात तुच्छ समझे जुल कारण छु थें? धका न्यन। शास्ता नं भिक्षुपित दोष बिया मबिज्यासे जिह्म श्रावक भिक्षुपिसं छित विश्वास मयात ज्वी उकिं मवंगु ज्वीमा धका धैंबिज्याना कुल गृहे वनेगु कारण व मवनेगु कारण प्रकाशयासें भिक्षुपित आमन्त्रण याना थुगु सूत्र कना बिज्यात— "हे भिक्षुपिं! गुंगू अंगं सम्पूर्ण मजुया च्वंगु कुल गृहे वंनेगु इच्छा जूसां मवनेगु, वंसानं अन फेमत्वीगु। व गुंगू अंग छु छु धासा?— "चित्त प्रसन्नयाना उपस्थान याई मखु, खुशिसाथं अभिवादन याई मखु, मन प्रसन्नयाना आसन लाया बीमखु, दुगु चीज वस्तू दान याय् माली धका सुचुकः यंकी, आपा दान याय् माथाय् भतीचा जक दान याय्‌गु स्वई,

प्रणीतगु–भिंगु वस्तू दयेक दयेकं दंगु मभिंगु वस्तु दान बीगु स्वई, आदर सन्मान तया दान बीमखु, आदर गौरव सहित न्ह्योने वया फेतुना च्वंवै मखु, धर्मदेशना याना च्वंसा बांलाक ध्यान बिया न्यनी मखु। हे भिक्षुपिं! थुपिं गु गू अंगं सम्पूर्ण मजूगु कुल–गृहस वनेगु हे इच्छा जूसानं मवनेगु, वँ हे वँने लासानं अन फेतुना मच्वनेगु उत्तम।" "गु गू अंगं सम्पूर्ण जुयाच्वंगु कुलस वँनेगु इच्छा मजूसानं वँने योग्य जू। वँसा नं अन फेतुना खँ ह्लाना च्वने योग्य जू। उपिं गु गू अंगत छु छु धासा? "मन प्रसन्न याना स्वागत सत्कार याई, मन प्रसन्न याना अभिवादन याई, मन प्रसन्न याना आसन लाया बी, थःके दुगु चीज वस्तु सुचुकः ज्वी मखु, आपा दया आपा बी माथाय् आपा हे बीगु स्वई, प्रणीतगु वस्तू दःसा व हे दान बीगु स्वई, आदर गौरव तया दान बी, आदर गौरव पूर्वक न्ह्योने वया फेतुना च्वं वै, धर्मदेशना याना च्वंसा आदर–गौरव तया ध्यानबिया न्यना च्वनी, हे भिक्षुपिं! थुपिं गु गू अंगं सम्पूर्ण जुयाच्वंगु कुल–गृहस वनेगु हे इच्छा मजूसां वँने योग्य जू, वँ हे वंसां अन फेतुना खँ ह्लाना च्वने योग्य जू।" महाराज! थुकथं जिह्म श्रावकपिं छपिंथाय् बिश्वास लाभ मजुया मवंगु ज्वीफु। ह्लापा ह्लापायापिं पण्डितपिं नं थः बिश्वास मदुथाय् बांलाक सत्कार याना उपस्थान याःतनं मरणान्तरगु वेदना ज्वीका थः बिश्वासिह्मसिगु थासे हे वन। गबले भन्ते! धका जुजुं न्यनेव अतीतयागु कथा आज्ञा जुया बिज्यात।

अतीत कालस वाराणसी नगरे ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य याना च्वना बिज्याबले केशव धंह्म जुजु छह्म थः राज्य सम्पत्ति व्याक्कं त्यागयाना

ऋषि प्रव्रज्यास प्रव्रजित जूवन। व जुजुया ल्यू-ल्यू न्यासःह्य मेंपि मनूतनं प्रव्रजित जूवन। अले केशव धैगु नामं प्रचार जुयावन। व जुजुयात वसतं पुंकीह्य कप्पक जुलसां थः नाप्पंतुं प्रव्रजित जुया वया दकले सत्तिक च्वंह्य कप्पक धैह्य शिष्य-सेवक जूवन। केशव तपश्वी थः परिषदपिं नाप च्याला तक्क हिमालय प्रदेशपाखे बिते याना वर्षा ऋतु ज्वीव चि, पाऊँ सेवन याय्या लागी वाराणसी थ्यंका भिक्षाया लागी शहरे द्वाँहाँ वन। इमित जुजुं खंका प्रसन्न जुया ताफाल तक्क थःगु शहरे बास याकेत अनुमति कया उद्याने हे बास याका थः संझा-काती व सुथे इमिगु उपस्थान-सेवाया लागी उद्याने बिज्याइगु जुया चोन। मे मेंपिं तपश्वीत निन्हु प्यनु अन च्वना किसि सःया कारणं विरक्त जुया आचार्य थन जिमित बाधा जुल जिपिं वने धका धाल। गन वनेगु? आचार्य! हिमालपाखे। झींपि थन थ्यंसांनिसें जुजुं थन प्यलातक च्वनेगु वचन कया तल। तात! अकिं गथेयाना वनेगु? छिमिसं जिमिके मन्यंस्ये हे अनुमति बिल। जिपिं थन च्वंच्वने फैमखु बरू थनं भचा तापाक वना छःपिनिगु समाचार न्यने दुथाय् च्वंवने धका वन्दना याना वन। आचार्य कप्पक अन्तेवासी नापं अनसं च्वन। जुजु उपस्थानया लागी बिज्याःबले आर्यपिं गो? धका न्यना बिज्यात। महाराज! आलसी चाल धका हिमालय पाखे वन। कप्पक नं अकण्ठित जुया याकनं हे आचार्यं बारं बार गंक गंकं हे "च्वने मफु" धया वन। व मेंपि वंथासे मवंसे आचार्यया खबर काकं सःतिक छथाय् च्वन। लिपा चेलापिं लुमंका आचार्यया प्वायागु रोग उत्पन्न जुल। जुजुं वैद्यत सःता वासः याके बिल। रोग शान्त मजुल। तपश्वि धाल—

"हे महाराज ! जिगु रोग लाय्के योला ?" "भन्ते ! जि जक यानां ज्यूसा आथथें हे छलपोलयात स्वस्थ यानाबी मास्तिवो ।" हे महाराज ! यदि जिगु रोग लाय्केगु इच्छा दु धैगु जूसा जित जिमि चेलात दुथाय् छ्वयाबिया बिज्यांहुँ । जुजुं ज्यू-हवस भन्ते ! धका धया खाता छगुली गोत्वीका नारद मन्त्री प्रमुख प्यह्म मन्त्रीपित सःता जिमि आर्ययागु कुशल समाचार सीका जितः पत्र च्वया हति धका अन्हेयाना छ्वयाबिल । कप्पक शिष्यं आचार्य बिज्यात धागु न्यना लँसोवन । आचार्यं मेपिं गो ? धका न्यनेव थुगु थासे च्वं च्वंगु दु धका कन । इमिसं नं आचार्य बिज्यात धैगु न्यना अनहे वना आचार्ययात क्वालः बिया फलफुल बिल । उतधरी हे रोग शान्त जुया वन । गोन्हुचा मदेवं हे शरीर सुवर्ण वर्ण जुया वल । अले नारद मन्त्रीनं ऋषियाके न्यनः—

मनुस्सिन्दं जहित्वान, सब्ब काम समिद्धिनं ।
कथं न भगवा केसी, कप्पस्स रमति अस्समे ।।

अर्थ—

सकल काम सम्पत्ति समृद्ध जुयाच्वंह्म मनूतये जुजु याथाय् च्वनेगु तोता, हे भगवन केशव ! छलपोल कप्पकयागु आश्रमे गथे न्ह्याइपु ताया बिज्याना ? ।।

सादूनि रमणीयानि सन्तिरुक्खा मनोरमा ।
सुभासितानि कप्पस्स, नारद रमयन्ति मं ।।

अर्थ—

हे नारद ! थन जित सुस्वादिष्टगु रमणीयगु मनोरमगु सिमात योवं दु । कप्पकयागु सुभाषितं हे थन जिगु मन याऊस्य च्वना न्ह्याइपुस्य च्वं ॥

सालीनं ओदनं भुत्वा, सुचिं मंसूप सेयनं ।
कथं सामाकनीवारं अलोणा छादयन्ति तं ? ॥

अर्थ—

शुद्धगु ला, न्यां चाहुयेका मासि जाकिया जा भोजन याना, चि मदुगु कःणि जाकिया जां गथे याना छःपित संतोष याय् फै ? ॥

सादुं वा यदि वा'सादुं, अप्पं वा यदि वा बहुं ।
विस्सत्थो यत्थ भुञ्जेय्य, विस्सासपरमा रसा'ति ॥

अर्थ—

सवा दुगु अथवा सवा मदुगु भतीचा जूसां आपा जूसां गन विश्वास दुह्मसिथाय् भोजन याय् दै व हे विश्वास तःधंगु रस खः ॥

तथागतं थुगु धर्मदेशना हया बिज्याना जातकया अन्त याना बिज्यास्ये उगु समयस जुजु जूह्म मौद्गल्यायन खः । नारद जूह्म सारीपुत्र खः । कप्पक जूह्म आनन्द खः, केशव तपश्वी जुयाह्मला जि हे

खः धका आज्ञा जुया बिज्याना "थुगु प्रकारं हे महाराज ! ल्हापा नं विद्वान-पण्डितपिं मरणान्तगु वेदना ज्वीका नं थः विश्वासीह्मसिगु थासे हे वना (रोग लाय्कल) । जिह्म श्रावकपिं नं छिथाय् विश्वास प्राप्त मजुल ज्वीमा ।" धका आज्ञा जुया बिज्यात । जुजुं भिक्षुसंघपिं नाप विश्वास दयेका काय् माल, गथे यासा विश्वास दया वं ? तथागतया थः परेजूह्म सुं म्ह्याय् मचा छह्म जिगु दरबारे हयेमाल । थथे ज्वीव ल्याय्ह्मपिं भिक्षुपिं व मचापिं श्रामणेरत थ्व जुजु तथागतया थः परेजूह्म खः धका जिगु उपरे विश्वास याना जिगु दरबारे न्ह्याबलेसं द्वाहाँ प्याहाँ जुया च्वनी धका चिन्तना याना जित म्ह्याय् मचा छह्म ब्यु धका शाक्य तय्थाय् धाय्के छ्वत । गुह्म शाक्यया म्ह्याय् मचा धका नं बांलाक सीका वा धका दूततयेत छ्वया बिल । दूतत वना शाक्यतये म्ह्याय् मचा फोंवन । इपिं शाक्यत सकलें मुना थ्व हारांह्म जुजुं यदि झीसं म्ह्याय् मचा बिया मछ्वत धासा झीत विनाश याना छ्वेत नं छुं बेर मदु । म्ह्याय् मचा बिया छ्वेत धासा झीगु कुल नाप समानह्म जुजु मखु । आ थुकी छु उपाय यासा जी धका सल्ह्ला याना स्वत । महानाम शाक्यं धाल जिह्म नागमुण्ड धैह्म दासिया लं दुह्म वासव खत्तिया धैह्म म्ह्याय् मचा छह्म अत्यन्त बाँलाह्म दु । वैत हे बियाछ्वे माली धका सल्ह्ला-याना दूततयेत धाल— "ज्यू जिमिसं कोसल जुजुयात जिह्म म्ह्याय् मचा छह्म बिया छ्वेगु जुल ।" व सुया म्ह्याय् मचा खः धका न्यंसा— "तथागतया ककाया काय् महानाम शाक्यया म्ह्याय् 'वासव खत्तिया' खः धका धाः । इपिं वना जुजुयात अथे हे धका बिन्तियात । जुजुं अथे जूसा बेश जुल याकनं हयाब्यु क्षत्रिय धैपिंसं आपालं जाल-माया

याय् सः भ्वातिया म्ह्याय् मचा जूसां लाका हये यो, बौह्मनाप छपा भ्वी जानया च्वंह्म खःसा हे जक बोना हति धका दूतत छ्वत । इपिं वना भो महाराज ! छलपोल नाप छपा भ्वी च्वना भोजन याना च्वंह्म म्ह्याय् मचा जिमि जुजुं इच्छा याना बिज्यात धका धाय्‌व महानाम शाक्यं अथे जूसा ज्यू भाजुपिं ! धका धया वैंत तिसा वसतं तीका छाय्‌प्यके बिया थः भोजन याय् त्येव सःतके छ्वया व नाप च्वना छपा भ्वी हे नयाच्वं थें च्वंक यानंनसें व्यना दूत तयेत म्ह्याय् मचा लः ल्हाना बिया छ्वत । इमिसं वैंत बोना श्रावस्ती वना उगु प्रवृत्ति-समाचार व्याक्कं जुजुयात बिन्ति यात । जुजु संतुष्ट जुया वैंतः न्यामःह्म मिसातय् स्वामि याना अग्र महेषिया थासेतया अभिशेक याना बिज्यात । वं याकनं हे सुवर्ण वर्णह्म काय् मचा छह्म ब्वीकल । अनंलि व काय् मचा यात नां छ्वीत जुजुं थः ससः मां-बौपिं थाय् दूतत छ्वया "शाक्य जुजुया म्ह्याय् मचा वासव खत्तिया मांया काय् मचा बुल । वैंत छु नां तयेगु खः ?" धका न्यंके छोगु जुयाच्वन । उगु समाचार ज्वना वंह्म मन्त्रि जुलसां भचा ल्हाय्‌पनं मताःह्म जुयाच्वन । व वना जुजुया ससःखल तयेत व खँ कन । इमिसं व खँ न्यना वासव खत्तियानं काय् मचा मबुइकुसे नं सकल जनतापित प्रभाभित याना तल । आ जुलसां जुजुया 'वल्लभ' (=तःसतं योह्म) ज्वी धका धाल । ख्वाँय्ह्म मन्त्रि 'वल्लभ' धागुयात 'विडुडभ' धाल धका थ्वीका जुजु याथाय् ल्याहाँ वना महाराज ! कुमारयात विडुडभ धका नां छुनाहल धका बिन्ति यावन । जुजुं थ्व पुलांगु कुल वंश परंपरा निस्यें चलेजुया वया च्वंगु नां ज्वीमा धका बिचा याना कुमारयात विडुडभ धका नामकर्ण याना बिल । अले

व कुमारयात मचाबले हे शास्ताया प्रिय-योह्म याय्‌मा धका जुजुं सेनापतिया पदबि बिया बिज्यात। व राजकुमार सुख ऐश्वर्य नाप नाप्पं बृद्धिजुया ववं न्हेदँ दया वःबले मे मेपिं राजकुमारपिनि धासा मांया थःछें पाखें किसिया रूप सलया रूपत ह्मितेगु कतामरिचात बीहःगु खना मांह्मसिके न्यन "यो मा ! मे मेपिं राजकुमारपिनि पाजुपिनि छें पाखें ह्मितेगु ह्लिवःसा कोश्यालि बीहः। जितः धासा सुनानं हे छुं बीहःपिं मदु। गथे छं मां बौपि सुं मदुला ?" अले मांह्मस्यां वयात— "यो पुता ! छं पाजुपिं शाक्य जुजुपिं जुलसां तापागु देशे बास याना च्वन। उकिं छंत सुनानं छुं बीयाहःपिं मदुगु का" धका हेका खँ कन। कुमार झिखुदँ दया वयेव "यो मा ! छं थःछें जिह्म पाजु पिनिगु कुल छको सो वनेगु इच्छा जुया च्वन धका धाय्‌व, वने म्वा पुता ! अन छु या वनेगु ? धका गंकं गंकं हे हाकनं हाकनं पिरेयात। अले वया मांह्मस्यां अथे जूसा वनावा हुँ धका स्वीकार यात। व कुमार बौह्मसिके अनुमति कया आपालं परिवारपिं नाप थःगु शहरं प्याहाँ वन। वासव खत्तियां ह्लापांतुं हे समाचार छ्वया बिल कि "जि थन सुख पूर्वकं वास याना च्वनागु दु। थ्व कुमार आमकन वैबले थ्वयात स्वामीपिनि छुं अन्तर सी दयेक वयना बिज्यायमते।" शाक्यतस्यें बिडुडभ वैबले वैत वन्दना-यायेमज्यू धका वयासिनं कोकालिपिं कुमारपिंत जनपद पाखे छ्वया बिल। व कपिलवस्तु नगरस थ्यंकः वयेव सकलें सस्थागारे मुं वल। विडुडभ कुमार अन वना च्वंवन। अले वयात थ्व छं बाज्या खः, थ्व छं अजि खः, थ्व छं पाजु खः धका परिचय बीव ईपिं सकलसितं वं वन्दना यात। पःत वन्दना यापिं सुं हे मखना, थ्व गथे ? जितः वन्दना

थ्वींपि सु हे मदु धका न्यन। छंयासिनं कोकालिंपि शाक्य कुमारत थौंकन्हे जनपद पाखे वना च्वन धका हेका वंत अन त:धंगु सेवा-सत्कार -सन्मान याना छ्वत। व अन निनु प्यनु च्वना त:धंगु परिवारपिं सहित अनं थ:गु देशे ल्याहाँ वल। अले अन छह्म भ्वातिनं संस्थागारस थ्व विडुडभ दासि पुत्र फेतुनावंगु पीढा ख: धका पिनेहया बो ब्यु ब्यु शुद्ध याय्‌त दुरूलखं सिला च्वन। छह्म सिपाहिंया हथियार छगू काय्‌लोमंका हथियार काय् धका ल्याहाँ व:बले व दासि विडुडभ कुमारयात दासि पुत्र धका बोबिया च्वंगु स:ताया उकियागु कारण न्यना, वासभ खत्तिया दासि छह्मस्या लंदुह्म, महानाम शाक्यया म्ह्याय् ख: धंगु सीका ल्याहाँ वना थ: पासापित कंवन— "वासभ खत्तिया जुलसां छह्म दासिया म्ह्याय् खनी।" धका महा हल्ला गुल्ला मचे जुल। विडुडभं व खँ न्यना थुमिसं आ जि फेतुना वयागु पीढा दुरूलखं सिला शुद्ध यात। जि राज्यले प्रतिस्थित ज्वी धुनीबले शाक्यतयेगु ककुया हिं इमिगु पीढा सीका शुद्धयाके बी तिनि धका मती तल। ईपि श्रावस्ती थ्यंक:वनेव व खँ जुजुयात विन्तिया वन। जुजु जित: दासि पुत्रि बियाहल धका शाक्यत खना तं चाया वासभ खत्तियायात व वया काय्‌ह्मसित बियात:गु सुख ऐश्वर्य सम्पत्ति ब्याक्कं लिकया च्यो भ्वाति तयेत गुलि बीमागु ख: उलि हे जक बीके बिल। अनंलि निनु प्यनु बिते ज्वी धुंका शास्ता राज-दरबारे बिज्याना आसने फेतुना बिज्यात। जुजु वया वन्दना याना भन्ते! छलपोलया थ:थितिपिसं जुलसां जित: दासिया म्ह्याय् बियाहल उकिं जि पुत्र सहित इमित बियातयागु ऐश्वर्य ब्याक्कं लिकया: दास-दासितिसं पावेज्वीगु मात्र बीका तया धका बिन्ति यात। शास्तानं हे

महाराज ! शाक्यतयेसं अयोग्यगु हे ज्या यात । वी जतिक मास्येंलि थः समान जातयाह्म वियाहये मागु खः । जि थये धयाच्वना महाराज ! वासभ खत्तिया जुजुया हे म्ह्याय् खः । क्षत्रिय जुजुया छेँ अभिशेक नं पावेजूह्म खः । विडुडभ नं क्षत्री राजया कारणं जन्म जुल । मांयागु गोत्रं छु याई बौयागु गोत्र हे प्रमाण कर जू । ह्लापा ह्लापायापिं पण्डित तयेसं दरिद्रह्म सिँ कोबुया ज्वीह्म सितः अग्रमहेषी पदवी बिल । वया-पाखें दुह्म कुमारं झिनिगू योजन दुगु वाराणसी नगरस जुजु जुया, कट्ठवाहन महाराज धाय्का वंगु दु महाराज ! धका कट्ठवाहन जातकया खँ कना बिज्यात । धर्म कथा न्यना बौया गोत्र हे पर्याप्त खनि धका सन्तुष्ट जुजुं माँ व काययात ह्लापाथें याना बिल ।

बन्धुल सेनापतिया नं कुशीनगरया मल्लिकाया म्ह्याय् मचा मल्लिका नां जुयाच्वंह्म मिसा थः कलाया ताकाल तक्क सन्तान मदया च्वन । अले वैत बन्धुलं छ थःछेँ हे छेँ हुँ धका छ्वया बिल । व मल्लिका तथागतयागु दर्शन याना जक थःछेँ वने धका जेतवने द्वाहाँ वना तथागतयात वन्दना याना च्वन । तथागतं छ गन वने त्यनागु धका न्यना बिज्याय्‌वं भन्ते ! जितः जिमि भातं थःछेँ हुँ धका छ्वया हल । छु कारणं ? धका न्यना बिज्याय्‌वं भन्ते ! जि जुलसां थारि— मचा खाचा मदुगुलिं याना धका बिन्तियात । तथागतं यदि अथे जूसा छ थःछेँ वने म्वाल भातंपिथाय् छेँ हे ल्याहाँ हुँ धका धया बिज्यात । मल्लिका मन प्रसन्न याना शास्तायात वन्दना याना थःगु छेँतुं ल्याहाँ वन । भातह्मस्यां छ छाय् ल्याहाँ वयागु धका न्यनेव दशबल–शास्तानं

जित: लित छ्वयाहया बिज्यात धका कँन। बन्धुलं तापाक खंका बिज्याय्‌फुह्म तथागतं छुं विशेष कारण खंका बिज्याना लित छ्वयाहया बिज्यात ज्वी धका स्वीकार याना काल। व मिसा याकनं हे गर्भवती जुल। वया मने दोहल (—मिसात गर्भवती जुया च्वनीबले मने लुयावँगु इच्छा) उत्पन्न जुयावल धका कँन। व दोहल छु खः धका न्यनेव, वैशाली नगरे गणराज्य परंपरापिनिगु अभिशेक मङ्गल पुखुली च्वाहाँ वना मोल्हुया लः त्वनेगु इच्छा जुयावल स्वामि! धका कनेव बन्धुलं ज्यू छंगु इच्छा पूर्ण याना बी धका वचन बिया दोछिह्म मनूतयेवलं ल्ह्वोनेमाःगु धनुष कया, कलाह्म रथे तया श्रावस्ती नगरं प्याहाँ वया रथ हाँके यायां महालिच्छवीपिसं बियातःगु ध्वाकां वैशाली नगरे द्वाहाँ वन। महालिच्छवीया नं ध्वाका सत्तिक हे बास याइगु छेँ जुया च्वन। वं रथया लुखाय् ठवकर नःगु सःताया थ्व बन्धुलया रथ सः ख थौं लिच्छवीतयेत भय उत्पन्न ज्वी धका धाल। मंगल पुखूया दुने नं पिने नं आरक्षा तःसतं फडा जू। च्वे नँयागु जालि त्वप्पुया तःगु दु। फंगः छह्म हे नं द्वाहाँ वनेगु थाय् दुगु मखु। बन्धुल सेनापति जुलसां रथं क्वाहाँवया पाः तयातःपित वेँट कठि दाया बिसिकः छ्वया नँयागु जालि चाना पुखुली दुनें द्वाहाँ वना कलाह्मसित मोल्हुका थः नं मोल्हुया हानं बयात रथे गयेका नगरं प्यहाँवया वःगु लँ हे ल्याहाँ वन। पालेतेसं लिच्छवीतयेत वना उगु घटना कंवन। लिच्छवी जुजुपिं तँचाया न्यासःगू रथे गया बन्धुल मल्लयात जोने धका प्याहाँ वल। उगु समाचार महालीयात वना कंवन। महालि वेत ल्यू वने मते वं छ्मी सकलसितं स्याना छ्वै धका धाल। इमिसं नं जिपिं वंहे वने धका धाल। अथे

जूसा वँगु रथ घःचा बाचा–नाभितक्क जमीने धँसे जुयावंगु खनेव अनं ल्याहाँ वा। उथासं नं ल्याहाँ मवल धासा न्ह्योनेपाखें नँ न्यागु सः समानं सः ताय् दयावयेव उगु थासं ल्याहाँ वा, अनं नं ल्याहाँ मवल धासा छिमिगु रथया पौली प्वा खने दया वँ उगु थासं ल्याहाँ वा अनं न्ह्योने वनेगु स्वेमते धका धाल। इमिसं वँगु बचनयात वास्ता मतस्ये ल्यूतुं वना च्वन। मल्लिकां लिफः सोया रथ खने दया वल धका कँन। अथे जूसा छगू जक रथ खने दयावयेव जितः धा धका धाल। वं गबले सकल रथ तप्प्यना छगू हे जक न्ह्योनेच्वंगु रथ खने दयावयेव आ छगू हे जक रथ खने दयावल स्वामि! धका कँन। बन्धुलं अथे जूसा ध्व लगाम छं जोना च्वँ धया वँत लगाम बिया रथे च्वना धनुषे खिपः क्वखाय्कल। रथया घःचा नाभि तक्क पृथ्वीले धँसे जुयावन। लिच्छवीत व अथे जूगु खंक खंकं नं ल्याहाँ मवं। हानं भचा उखे वना धनुषयागु खिपः न्याय्का क्यन। नँ न्यागु सः प्याहाँ वःथें सः प्याहाँ वल। ईपिं अनं नं ल्याहाँ मवं। ल्यू वँ च्वं च्वँपित बन्धुलं रथे च्वना हे तीर छपु कयेका छ्वत। व तीर न्यासःगु रथया पौ ह्वखना न्यासःह्म लिच्छवी जुजुपिनि जनी चिनातःथाय् जँ छितरे जुया वना पृथ्वीले द्वाहाँ वन। इमिसं थःत तीरं कःगु भाव मसिया अरे! दिनाच्वँ धका धाधां ल्यू वना हे च्वनतिनि। बन्धुलं रथ दिका छिपिं सकलें सीधुंकल सीपिं नाप जि युद्ध याय् मखु धका धाल। सीपिं धँपिं जिपिं थें ज्यापिं ज्वीला? धका न्यनेव, अथे जूसा दकले न्ह्योने च्वंह्मस्या जनी पयँना स्व धका धाल। वं जनी पयँने मात्रं व अनंतुं सिना गोत्तूवन। अले वँ छिपिं सकलें हे कवच तोतेव वथें हे ज्वी। थः थः छेँ वना परिवारपित

कँनेमागु खँ कना काय् कलापिंत अनुशासन अववाद याना जक कव्रच लोति धका धाल। इपिं सकलें अथे याना प्राण त्याग याना सिनावन। बन्धुलं मल्लिकायात श्रावस्ती लित हल। वं झिखुको तक्क छजो–छजो काय् मस्त व्वीकल। सकलें हे शूर वीर बलवानपिं जुया प्याहाँवल। सकल शिल्प विद्यास सम्पूर्ण रूपं पारंगत जूपिं जुया वल। छह्म छह्मस्या दोछिह्म–दोछिह्म परिवारपिं दयाच्वन। बौह्मनाप राजदरवारे वनी बले पतांगिरि छगुलिं इपिं हे जक जाया च्वन। अनंलि छन्हुया दिनस न्यायालये अकरां बुकावःपिं मनूतसें बन्धुल वया च्वंगु खना। ततःसलं हाला न्यायाधीषं वेईमानियागु खँ वँत कँन। व न्यायालये वना व मुद्दा फाटाप्वीका वस्तुया धार्थेयाह्म हकदारयात हे मालिक याना, बूह्मसित त्याका त्याह्मसित बुकाबिल। आपालं जनतापिंसं ततःसलं हाला साधुकार बिल। जुजुं थ्व छुकियागु सः धका न्यना उगु कारण सीका प्रसन्न जुया इपिं सकल न्यायाधीष तयेत लिकया बन्धुलयात हे न्याय–निसाव याय्‌गु ज्याय् लगे याना बिज्यात। वं अबलेसं निसें बांलाक निश्पक्ष रूपं न्याय–निसाव याना बिया च्वन।

इपिं पुलांपिं न्यायाधीषतय् घूस नये मदया कमाई मदयावन। अले बन्धुलं राज्य काय्‌त ताक याना च्वन धका जुजुयात वना चुग्लि यावन। जुजुं इमिगु खँ न्यना थःगु चित्तयात थामेयाना तये मफुत। थुमित थन हे स्याना छ्वत धाय्‌व निन्दा चर्चा उत्पन्न ज्वी धका मती तल। थमं अन्हेयाना छोंपिं मनूतिसं प्रत्यन्त प्रदेशे उपद्रव याके बिया बन्धुलयात सःतके छ्वया प्रत्यन्त प्रदेशे कुपित जुयाच्वन "छ व छं

कार्य्पि नाप वना उपद्रव शान्त याहुँ" धका अन्हेयाना छ्वया वँत अनहे स्वीनिह्म कार्य्पि नाप्पं छ्यों त्वाह्लाना हति धका इमि ल्यू ल्यू मेपि समर्थं दुपि, बलवानपि योधात छ्वया बिल। ईपि प्रत्यन्त प्रदेशे वनेसाथं सेनापति वयाच्वन धँगु खबर सीका उपद्रव याकातःपि खुँत बिस्युंवन। बन्धुलं उगु प्रदेश शान्त याना ल्याहाँ वया च्वंबले ईपि नगरं मचा तापाथाय् थ्यनेव जुजुं छोपि योधातिसं कार्य्पि समेतं सकलसिगु छ्यों त्वाह्लाना बिल।

उखुनुया दिने जुलसां मल्लिकां न्यासःह्म भिक्षुपि नाप अग्र श्रावकपि निह्मसित थःगु छें भोजन निमन्त्रणा यानातःगु जुयाच्वन। अले वँथाय् सुथे हे छं कार्य्पि सहित भातया छ्यों त्वाह्लात धँगु पत्र वल। वं उगु समाचार सीका (दाने विघ्न ज्वी धका) स्वीतं छुं छकूचा हे खँ मकंस्य पत्र जनिखे दुने स्वचाका भिक्षु संघपित नकेगु त्वंकेगु ज्याय् लगेजुया च्वन। अले वया परिचारका सखिपिसं भिक्षु संघपित भोजन न्ह्याच्याका घ्यो दुगु भ्यगः हया च्वंबले स्थविरपिनि न्ह्योने ह्लातं तोफिया तज्ज्यात। धर्म सेनापति तज्याईगु स्वभाव दुगु धर्म तज्याना वन थुकी छुं अप्सोस याना च्वने मते धका धँविज्यात। वं थःगु जनिखे स्वच्चाका तःगु पत्र पिकया बयना स्वीनिह्म कार्य्पि नाप्पं बौह्मसिगु छ्यों त्वाह्लात धका थ्व पत्र हया बिलं नापं अप्सोस मयाना धास्येंलि थ्व घ्यो भ्यगचा छगः तज्यातं अप्सोस याईला भन्ते ? धका बिन्तियात। धर्म सेनापति "अनिमित्त मनञ्ञातं मच्चानं इध जीवितं" आदि धया धर्म देशना याना आसनं दना विहारे ल्याहाँ बिज्यात। मल्लिकां नं

स्वोनिह्म भौंपि सःतके छ्वया— "छिमि भार्तपि निरपराध जुया थःगु ह्लापा–ह्लापायागु कर्म फल भोगयाय् माल, छिमिसं शोकयाय् मते जुजुया उपरे नं द्वेष भाव तयेमते धका" समझे बुझे याकल। जुजुया जासुसतिसं व खँ न्यना जुजु याथाय् वना कार्यपि सहित बन्धुलया छुं दोष मदु धका बिन्ति यावन। जुजुं अपसोस याना वया छेँ वना मल्लिका व वया भौंपिके क्षमा फोना मल्लिकायात वर फों धका धाल। वं जि वर कयागु समान हे जुल मोल धका धया उगु छेँ मृतक भोजन दान याना मोल्हुया जुजु नाप लाना महाराज ! छलपोलं जित वर बिया बिज्याय् धंबिज्यात। जितः जुलसां मेगु वर छुं मागु मदु जि व स्वोनिह्म भौंपि थःछेँ वनेगु अनुमति बिया बिज्यांहुँ धका बिन्तियात। जुजुं अनुमति बिल। वं स्वोनिह्म भौंपित थः थःपिनिगु थःछेँ छ्वयाबिल। थः छह्म कुशीनगरे थःगु थःछेँतुं ल्याहाँ वन। जुजुं बन्धुल सेनापतिया भिचा दीर्घकारायण यात सेनापतियागु पदबि बिया बिज्यात। वं जुलसां निरपराधिह्म जिमि पाजुयात स्याना छ्वत धका जुजुयात फोःथयेगु मौका माःजुया च्वन। जुजु नं निरपराधिह्म बन्धुलयात स्याना छ्वस्यें-निसें पश्चाताप चाया चित्त शान्ति मदया राज सुख अनुभव याना च्वने मफुत। उगु समयस शास्ता शाक्य तयेगु उलुम्प धंगु निगमे बासयाना बिज्याना चवन। जुजु अन वना आश्रमया सत्तिक पाल गोया बासं च्वना, मतीचा जक परिषद्‌पि बोना शास्तायात दर्शन याय् धका विहारे द्वाहाँ वनेत, न्यागू प्रकारया राजककुट भाण्ड[1] दीर्घकारायणयात बिया

---

1. न्यागू प्रकारया राजककुट भाण्ड धंगु :– १) श्वेत छत्र, २) खड्ग, ३) श्रीपेच, ४) पादुका व ५) चबामो, खः।

थः याकःचा जक गन्धकुटी द्वाहाँ वन। मेगु विस्तर व्याक्क 'धम्मचेतिय' सूत्रे धयातःगु अनुसारं सीकाकाय् माल। जुजु गन्धकुटी द्वाहाँ वनेवं कारायणं उगु राजककुट भाण्ड जोना वना विडुडभयात राज्याभिषेक याना बिल। जुजुयात अन वं छह्म सल व उपस्थान–सेवा याइह्म भ्वाँति छह्म जक तोःता थकल। जुजु शास्ता नाप कुशल वार्तायाना धर्म श्रवन याय् सिधेका प्याहाँ वःबले सेना–सिपाहिंत मखना व भ्वाँतियाके न्यना-सोया उगु समाचार सीका, भिंचाह्म बोनावना विडुडभयात जोना काय् धका राजगृह पाखे वना चवंबले लिबाक नगरया ध्वाका तो धुंका अन थ्यंका छगू सतले बासं चवन। फे निभालं क्लान्त ज्वीका त्यानुचाह्म जुजु चान्हे सतलेतुं स्वर्ग जुल। चा कटे जुया सुथे ज्वीव महाराज कोसल जुजु अनाथ जुया स्वर्ग जुल धका विलाप यानाचवंह्म व भ्वाँतिया सः ताया जुजु याथाय् वना बिन्ति यावन। व जुजुं थः पाजुयात तःधंगु सत्कार सन्मान सहित अन्तिम संस्कार याके बिल। विडूडभं राज्य लाभयाना कया ह्नापायागु वैर लुमंस्य वया सकल शाक्य तयेत स्याना छ्वेमाल धका तःधंगु सेना–पल्टन जोना प्याहाँ वल। उखुनुया दिने जुलसां तथागतं सुथ ह्नाप्पां– लोकस ध्यानं स्वया बिज्याना, थःथितिपिं विनाश ज्वीगु खना ज्ञातिगणपित संग्रहयाय् योग्य जू धका चिन्तना यानाबिज्याना सुथसिगु प्रहरे भिक्षा बिज्याना भोजनयाय् सिधेका, गन्धकुटीस सिंह सैय्यायाना भचा गोतुला संझाकाती आकासं बिज्याना कपिलवस्तु सिमानायाा अन्तस छुमा छिलि–बिलि किचः दुगु सिमाक्वे फेतुना बिज्यात। अनं उखे विडूडभया राज्य सिमानाया दुने तःमागु क्वातुस्य चवंक किचः दुगु बर्मा छमा दयाच्वन। विडूडभ अन थ्यंकः वया

शास्तायात खना सत्तिक वना वन्दना याना "भन्ते ! छु कारणं याना थपाय्सतं तांनोणु समये थ्व किचः आपा मदुगु सिमाक्वे च्वं च्वना बिज्यानागु ? हुँकन जिगु राज्ये दुनेलागु ख्वातुस्य च्वंगु किचः दुगु बर्मायां क्वे बिज्याना फेतुना बिज्यांहुँ ।" धका धाय्‌व "महाराज ! थःथितिपिनिगु किचः धंगु सिच्चुस्य हे च्वं ।" धका धया बिज्यात । विडूडभं थःथितिंपि रक्षायाय्‌या लागी शास्ता बिज्यागु ज्वीमा धका थ्वीकाः तथागतयात वन्दना याना श्रावस्तीसंतुं ल्याहाँ वन । शास्ता नं आकाश मार्गंतुं जेतवने ल्याहाँ बिज्यात ।

जुजुं शाक्य तयेगु दोष लुमंका निकोथा खुसी नं सेना–पल्टन जोना प्याहाँ वया अये हे शास्ता किचः आपा मदुगु सिमाक्वे बिज्याना च्वंगु खना हानं ल्याहातुं वन । स्वको तक ल्याहाँ वंका प्यकोया खुसी जुलसां शाक्यत स्याय् धका प्याहाँ वयेव शास्ता नं शाक्य तयेगु ह्लापा–ह्लापायागु जन्मे याना वःगु कर्म दिव्यचक्षुं खंका बिज्याना इमिसं ह्लापा खुसी विष तयावःगु पाप कर्मयात पनातये फैमखु धंगु भाव सीका प्यकोया खुसी अन सिमाक्वे च्वं मबिज्या । विडूडभ शाक्य तयेत स्यानाछ्वे धका आपालं सेना–पल्टन मुंका प्याहाँवल । सम्यकसम्बुद्धया थःथिति धंपिसं जुलसां थः सिना हे वंसांतबि करपिनिगु प्राणहिंसा मया । इमिसं चिन्तना यात— "जिपिं शिक्षितंपि, धर्म याना च्वनापि, उपासना याना च्वनापि, हिंसा मयानापि झीसं जुलसां मेपिनिगु प्राण हत्या याय् फैमखु । थःगु हस्तशिल्प दक्षता क्यना थुमित विसिकः छ्वे माल ।" धका इमिसं कवचं फिना प्याहाँ वया युद्ध याय्‌गु थालेयात ।

इमिसं कयेका ह:गु तीरे विडूडभया सिपाहिँतये बिच्चं बिच्चं प्याहाँ च्वन। सिपूया तःलं ह्लाय्‌पं प्वालं प्याहाँ वं थें च्वन। विडूडभं अथे तीर प्याहाँ व:गु खना— "हे पासापि! शाक्यतिसं प्राण घात मया धागु मखुला? थन जुलसां जिमि मनू तयेत नाश याना च्वन।" धका धाल। अले वैत छह्म मनूनं धाल— "गथे स्वामि! लिफः स्वया बिज्याहुँ छपिसं जिह्म मनूत नाश याना च्वन धका धयाबिज्यात। छःपिनि मनूत छह्म हे सित धँपि मदुनि। पत्यामजूसा निना स्वका बिज्याहुँ। वं निना स्वकूबले छह्म हे मनू पा मजुल। व अनं प्याहाँ वया हे सिपाहिँत! सुनां सुनां जि शाक्य खः धाई इपि सकलसित स्याना छो। जिमि बाज्या महानाम शाक्य याथाय्‌ च्वंपित जक जीवन दानब्यु धका होकम जुल। शाक्यतिसं छुं हे जोने योग्यगु वस्तु मखना गुह्मस्यानं घाँय्‌ छपु वां न्याना च्वन, गुह्मस्यानं नल (=तिँ) छपु ज्वना च्वन। इमिके छिँपि शाक्य खःला? धका न्यनेव, गुकियानिम्ति इमिसं सिना वंसां मखुगु खँ मह्ला उकिं घाँय्‌ छपु वान्धाना च्वंह्मस्यां "थ्व शाक्य मखु घाँय्‌ खः' धाल। तिँ जोना च्वंपिसं थ्व शाक्य मखु नल (=तिँ) खः धका लिसः बिल। इपि मध्ये महानाम शाक्य याथाय्‌ च्वंपिसं जीवन लाभ याना काल। घाँय्‌ वांन्याना च्वंपि तिण शाक्य धँपि जुल। नल (=तिँ) जोना च्वंपि नल शाक्य धँगु नां जुल। मेपि सकल शाक्यत, दुरू त्वँपि ह्माउँ मचात समेतं स्याके बिया हि यागु खुसिबा वयेका शाक्य तयेगु गःपः त्वाह्लाना प्याहाँ व:गु हिं पीढा सीके बिल। थुगु प्रकारं विडूडभं शाक्य वंशयात उच्छिन्न याना छ्वत। व महानाम शाक्य याथाय्‌ ल्याहाँ वया सुथे जलपान याय्‌गु समयस जलपान

याय् धका छगू थासे फेतुना भोजन हयेव बाज्याह्म नाप्पं हे च्वना नये धका सःतके छ्वत। क्षत्रिय धँपिं जुलसां जीवित हे त्याग याय् मासां तवि दासि पुत्रतये नाप च्वना नँमखु। उकिं महानाम शाक्यं छगू पुखू खना शरीर अशुद्ध तिनि ह्लापालाक मो छुकोनिं ल्ह्वी धका धाल। ज्यू बाज्या! मोनिं ल्हुया दिसँ धाय्व थ्वं जितः नाप्पं च्वना मनलधाय्व स्याना छ्वँ। अथे सिनावनेया सिनंला थः थमं हे सिना वँनेगु उत्तम जू धका थःगु सपः पर्यंना च्वकाय् गठि चिना थःगु तुति निप्पां सपः गठी दुत छ्वया लखे दुवे जूवन। वँगु गुण तेजं याना नाग भवन छगुलिं क्वाना वल। नागराजं थ्व छु जूगु धका विचा याना स्वया वया सत्तिक वया वँत थःगु फणया द्योने तया नागलोके यंकल। व अन झिनिदँ तक्क च्वं च्वन। विडूडभं जिमि बाज्या आ थथें वँ— आ थथें वँ धका फेतुना पिया च्वँ च्वं ताउत नं मवगुलिं छें माय्के छ्वया थ्युं थाय् गनं सुला च्वनला धका मत च्याका समेतं माला स्वके बिया मखना गनं बिस्युं वन ज्वी धका तोःता वन। व चाह्लसिगु समये अचिरवती खुसी थ्यंका अन पाल तयेके बिल। गुह्म गुह्म खुसिया बिच्चे ल मदुथाय् तँस्य च्वंगु फि दुथाय् वना द्यंवन। गुह्म गुह्म खुसि सिथे ताजा थाय् वना द्यंवंसानं ह्लापा पाप याना मवःपित छु मजू, पाप यानातःपिं द्यँवंथाय् इमूत प्याहाँ वल धका खुसि बिच्चे वना द्यँवन। खुसि बिच्चे द्यना च्वँपिं नं ह्लापा पाप याना मवः पिंथाय् इमूत प्याहाँ वया अनं दनावया ताजाथाय् लखं न्ह्याय् मदु थाय् वना द्यँवन। उगु समयस सुपाँय् थाहाँ वया च्वेपाखे घनघोर ज्वीक वावयाः खुसि बाःवया विडूडभ सहित वया परिषदपिं खुसिं च्वीकः यंका समुद्रे थ्यंका बिल। अन ईपिं

सकलें न्या इत्यादि जलचर तये आहार जुया वन। आपालं मनूतिसं खँ पितहल— "शाक्यतयेत स्याना छ्वेगु युक्ति युक्त मजू। अथे जकं शाक्यतयेत दात्तु दाया पात्तु पाला स्याना छ्वेगुला? थ्वला धार्थेनं हे योग्य मजूगु ज्याखः" तथागतं व खँ न्यना भिक्षुपिं! थुगु आत्म भावे च्वंपिसं स्वेबले जकं शाक्यतयेत अथेयाना स्याना छोगु योग्य मजूर्थें च्वं तर इमिसं ह्लापा यानावःगु ज्या अनुसार योग्यगु हे प्राप्त जुल धका धया बिज्यात। भन्ते! इमिसं ह्लापायागु जन्मे छु कर्म यानावल थें? धका प्रश्न याय्‌व ह्लापा इपिं सकलें छपँ जुया खुसी विष तयाबिल धका कना बिज्यात। हानं छन्हुया दिनस धर्म सभास खँ पितहल– "विडूडभ उलिमछि शाक्यत स्याना ल्याहाँ वया च्वंबले वैगु मनोरथ पूर्ण मज्वीकं हे थुलिमछि मनूत नाप्पं खुसि बावःगुलिं च्वीकः यंका समुद्रे न्या कावलेतय् नसा जूवन।" शास्ता अन बिज्याना हे भिक्षुपिं! आ थुगु अवस्थास छिमि छु खँ जुयाच्वन धका न्यना बिज्याना थुगु खँ खः धका बिन्ति याय्‌व हे भिक्षुपिं! थ्व सत्व प्राणि पिनिगु मनोरथ सम्पूर्ण मज्वीकं हे मृत्यु राज वया चान्हे द्यनाच्वंपिं गाँवले तयेत खुसि बा वया लखं त्वप्पुया चुईकः यंका जीवितिन्द्रिय चप्फुना प्यंगू नरकस थुने यंकी धका धया थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

> पुप्फानि हे 'व पचिनन्तं, व्यासत्त मनसं नरं।
> सुत्तं गामं महो'घो'व मच्चु आदाय गच्छती'ति ॥

अर्थ—

पंच काम रूपी स्वां थ्वयेगुली आसक्त जुयाच्वंपित, द्यना च्वंपि

गाँवलेतयेत खुसि बाःवया च्वीकः यंकी थेंतुं मृत्युराज वया ज्वना यंकी ॥

पदार्थ— अन "व्यासत्त मनसं नरं" धैगु थ्यंकः वोसां रुवोसां उकी लगे जुया च्वनीगु थ्व मन। यथे धाःगु खः कि गथे गथुं स्वांयागु बगीचाय् द्वाहाँवना स्वां थ्वयाहये धका अन स्वां काकां उखे थुखें चवंगु स्वां थ्वयाः सफल स्वांया बगीचास मन छ्वै। थनं जुलसां स्वां थ्वया काय् धका अनं स्वां थ्वया मकास्य मेथाय् हे मन छ्वै वहे स्वांमास स्वां थ्व थ्वं प्रमाद याना च्वनी। अथे हे धैथेंतुं गुह्म मनूत स्वांया बगीचा समानगु पञ्चकाम गुणया दथ्वी द्वाहाँवना थःत योगु रूप लाभ याना कया, थःत योगु शब्द, गन्ध, रस, स्पर्श धर्म मध्ये छगू छगू इच्छा याई इमिगु दथ्वी छगू लाभ याना कया हाकनं मेगु इच्छा याई उकी हे स्वाद–सवा ताया च्वनी। शब्द आदिस नं थुगु हे प्रकारं थ्वीका काय् मा। सा, म्ये, चयो, भ्वाति, बुँ, वस्तु, गां, निगम, जनपद आदिस प्रव्रजित मजूपिनि नं परिवेण, विहार, पात्र, चीवर आदिस थुगु प्रकारं काम गुण रूपी स्वां खः। थुगु प्रकारं थज्यापिं अन थ्यंकः वंसां मवंसां काम गुणस थःगु मन व्याप्त जुया च्वंपिं मनूत। "सुत्तं गामं" धैगु छेँयागु अंगः आदिया दुने द्यना च्वनेगु धैगु दुगु मखु। सत्व प्राणिपिनि जुलसां न्ह्यो वयेका प्रमादि जुया च्वनीपिंत द्यना च्वंपिं धाःगु खः। थुगु प्रकारं न्ह्यो वयेका द्यना च्वंपिं गांयात, निगू स्वंगू योजन ब्या जुया ताःजाः जुया चवंगु महानगु खुसि बाः वैगु रूपी मृत्युं जोना यंकी, गथे कि व महानगु खुसि बाः वैगुलिं मिसा, मिजं, सा, म्ये, खा, गोंगः

आदि तयेत छु हे बाकि मज्वीक व सकल गांयात चुईकः यंका समुद्रे थ्यंका न्या कावले तयेगु आहार याना बी अथे हे तु पञ्चकाम गुणे भुलेजुया चर्वापि मनूतयेत मृत्यु जोना यंका वैगु जीवन उच्छिन्न याना प्यंगू नरकस यंका क्वफाय् यंकी । थका धागु खः ।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति आदि फलस थ्यंकः वन, आपालं जनतार्पित धर्म देशना सार्थक जुया वन ।

विड्डभया कथा सिधल ।

---

४. भात पूजा याह्मस्या कथा

"पुष्फानि ह्वेव" धँगु थुगु धर्म देशना तथागत श्रावस्ती बिज्याना च्वना बिज्याबले पति पूजक (=भात पूजा याइह्म) धँह्म मिसा छह्मस्या कारणं आज्ञा दयेका बिज्याःगु खः । कथा-वस्तु तावतिंस देव लोके उत्पन्न जूगु खः । अन जुलसां मालभारी धँह्म देवपुत्र दोछिह्म अप्सरापिसं चाहुयेका पुष्पोद्याने द्वाहाँ वन । न्यासःह्म देवपुत्रपिं सिमाय् गया स्वां थ्वया क्वे कोफाना हया च्वन । मेपिं न्यासह्म अप्सरापिसं क्वफानाहःगु स्वां कया देवपुत्रयात छाय्पा च्वन । इपिं मध्ये छह्म देवपुत्री (=अप्सरा) सिमा कचाय् संतुं च्वना च्युत जुयावना वंगु शरीर मतया ज्वाला सिना वनीथेंतुं लुप्त जुयावन । व श्रावस्ती छगू कुले जन्म जूवन, जन्म जूबले पूर्व जन्मयागु खँ स्यूह्म जुया जि माल भारी देवपुत्रया स्त्री खः धका स्मरण याना तःधिकः जुया वयेव सुगन्ध स्वांमाः इत्यादि पूजा याना जि वहे भात याथाय् जन्म कावने दय्मा धका आसिका यात । व मिसा झिखुदँ दया वःबले मेपिनिगु फुले पँन वना नं सलाक दान, पाक्षिक दान, वर्षावासिक दान इत्यादि बिया थ्व पुण्यया प्रभावं जि थः ह्लापायागु जन्मयाह्म भात याथाय् वना जन्म जूवने दयेमा धका धया जुल। अले व मिसायात भिक्षुपिसं थ्व उपासिकां

धंसां दंसां थः ह्लापायाह्म भात हे जक प्रार्थना याना जुल धका वँत 'पति पूजक उपासिका' धका नां छुना तल । व मिसां न्ह्याबलेसं आसन शाला यागु सेवा याना च्वनी, लः ल्ह्यया बी, आसन लाया बी । मेपिं मनूतेसं नं दान शालास भोजन याकेगु इच्छा ज्वीबले— "हे मयेजु ! थ्व थुलि वस्तु द्वारा नं भिक्षु संघपिंत जोरेयाना भोजन याका ब्यु धका धया वस्तु बी हैगु जुया च्वन । वँत थुगु प्रकारं बी हैगु वाछिया भिन्ने हे न्येखुगू कुशल कर्म याय्गु अवसर प्राप्त जुल । व मिसा गर्भवती जुयावल झिला दस्येंलि काय् छह्म ब्वीकल । व मचा न्यास्ये वनेसयेव मेपिं नं प्यह्म काय्पिं दया वल । व मिसा छन्हुया दिनस दान बिया, पूजा याना, धर्म श्रवण याना, शील रक्षा याना छन्हुया अन्तस, उगु क्षणे हे उत्पन्न जुयावःगु छगू रोगं याना सिना वना, वया ह्लापायाह्म भात देवपुत्र याथाय् वना जन्म जूवन । मेपिं अप्सरापिसं नं आःतक्कं देवपुत्र यात स्वांमाः आदि छाय्पा हे च्वन तिनि । देवपुत्रं व अप्सरा खना, "सुथं निस्यें छंत मखना छ गन वना च्वना ?" धका न्यन । "जि थनं च्युत जुया वना स्वामि !" धका लिसः बिल । आम छु खँ धँगु छं धका देवपुत्रं न्यनेव, वं अथे हे जूगु खः स्वामि ! धका कन । अले देवपुत्रं छ गन वना जन्म कावना धका न्यन । श्रावस्ती कुल गृहे जन्म कयावया धका कँनेव "छ अन गुलि समय तक्क च्वना वया ?" धका न्यन । अले वं झिला तक्क मांया प्वाथे च्वना जन्म जुया झिखुदँ दया वयेव भातया कुले वना प्यह्म काय्पिं ब्वीका, दानादि पुण्य याना छितः प्रार्थना याना । अनं मृत्यु जुया हानं छिथाय् तुं उत्पन्न जूवयागु खः स्वामि ! धका कँन । मनूतय् गुलि आयू दु ले ? धका न्यनेव "लगभग

सच्छि दँ ति दु" धका जवाब बिल। "उलि हे जक ला ?" "खः स्वामि !" "उलिचा जक आयू ज्वना उत्पन्न जूपिं मनूतसें घँजक घना, आलसि-प्रमादि जुया समय बितेयाना चवन लाकी छु धर्म-कर्म पुण्य आदि नं याना चवं ?" छु न्यनादियागु स्वामि ! असंख्य वर्ष आयू ज्वना जन्म जूवःपिं थें बुढा-बुढि, मज्वीपिं, गबलें हे सीम्वापिं थें न्ह्यावलेंसं मनूत प्रमादि-आलसि जुया चवनीगु" धका कँनेव मालाभारी देवपुत्रयात महासंवेग उत्पन्न जुल। सच्छि दँ ति जक आयू जोना उत्पन्न जूपिं मनूत जुलसां प्रमादि जुया गोतुला घँ जकं घना ज्वीगु। ईपिं गबले जुलसां दुःखं मुक्त जुयावने फै ? धका अपसोस ताल। मनू तयेगु सच्छि दँ तार्वातिस देवतापिनि छन्हु-चच्छि ह्निच्छि जक खः। व स्वीन्हुया तिनि लच्छि व झिनिलाया छगू संवत्सर (=दच्छि) अज्यागु दिव्य संवत्सर दोछिगू वर्ष देवतापिनि आयू दु। ईपिं मनू तयेगु वर्ष अनुसारं ल्याखयाना स्वेबले स्वंगू कोटि व ख्वीदोल वर्ष जूवनी। उकिं व देवपुत्रया छन्हु हे नं बिते मजुल छगू पहर समानगु समय जुल। थुगु प्रकारं स्वल्प जक आयू दुपिं मनूत प्रमादित जुया चवनेगु धँगु थ्व ला अत्यन्त योग्य मजू धका धाल। कन्हे खुनु भिक्षुपिं गाँमे द्वाहाँ बिज्याबले आसन शालास बँ पुना मतःगु, आसन लाया मतःगु, लः थले लः तया मतःगु खना व पति पूजक (=भात पूजा याईह्म) उपासिका गन वन धका न्यन। "भन्ते ! आ वँस छलपोलपिंसं गबलें हे खंके फँमखुत, ह्निगः आर्यपिं भोजन याना ल्याहाँ बिज्याय् धुंका संझाकाती मृत्यु जुल" धागु खँ न्यना पृथकजन भिक्षुपिंसं वं यानाचवंगु उपकार लुमंका मिखाय् खोबि थाये याना च्वने मफुत। क्षीणास्रव भिक्षुपिनि धर्म संवेग उत्पन्न जुल। इमिसं

भोजन याय् सिधेका विहारे वना शास्तायाके वना न्यंवन— "भन्ते पतिपूजक उपासिकां लाछि मलाछि भिक्षु संघ पिनिगु सेवा सत्कार यागु पुंण्य कर्मं याना थः ह्लापायाह्म भात हे जक प्रार्थना याना जुल। व श्रा थनं सिना वना गन वना जन्म कावन थें ?" "हे भिक्षुपिं ! व वया ह्लापायाह्म भात याथाय् हे वना जन्म कावन।" भन्ते श्राला व वया भात याथाय् मदये धुंकल धका भिक्षुपिसं बिन्ति याय्व "हे भिक्षुपिं ! व मिसा श्रायाह्म भात प्रार्थना यागु मखु, तावतिंस भवने वया 'माला भारी' देवपुत्र वया ह्लापायाह्म भात खः। वं वैत स्वांमालं छाय्पा च्वं थासं च्युत जुया वया हानं वना वैथाय् हे तुं जन्म कावन" धका श्राज्ञा जुया बिज्यात। श्रथेला भन्ते धका भिक्षुपिसं खँ थ्वकेव खः भिक्षुपिं ! धका उजुं दयेका बिज्यात। भन्ते ! श्रथे जूसा सत्व प्राणिपिनि श्रायू श्रत्यन्त स्वल्प खनी सुथे जिमित भोजन याका संझाकाती उत्पन्न जूगु रोगं याना सिना वन धका धाय्व, खः भिक्षुपिं ! सत्व प्राणिपिनिगु श्रायू श्रत्यन्त स्वल्प जक जुया च्वन, उकिं थुपिं सत्व प्राणिपिं वस्तु काम (=इच्छा) व क्लेश कामं तृप्त मज्वीकं हे मृत्यराजं थःगु बसे कया ह्वाँय्-ह्वाँय् ख्वेक विलाप याना च्वंक च्वंकं हे जोना यंकी" धका धया बिज्यास्य थुगु गाथा श्राज्ञा जुया बिज्यात :—

पुप्फानि हेव पचिनन्तं ब्यासत्त मनसं नरं।
श्रतित्तं येव कामेसु श्रन्तको कुरुते वसं'ति ॥

अर्थ—

(राग श्रादि) स्वां थ्वयेगुली श्रासक्त जुया जूपिं मनू तयेत,

यमराजं काम भोग आदि तृप्त मजुवं हे थःगु बसे तये यंकी अर्थात मृत्यु जुया वनी ।

पदार्थ— अन "पुप्फानि हेव पचिनन्तं" धँगु स्वांयागु बगीचास गथुं अनेक प्रकारयागु स्वां मा ज्वीथें तुं आत्मभाव सम्बन्धीगु व उपकरण सम्बन्धिगु कामगुण रूपी स्वांत थ्वया मुंकः ज्वी । "व्यासत्त मनसं नरं" धँगु प्राप्तयाना काय् मफयाच्वंगु यात प्रार्थनाया रूपं प्राप्तयाना काय्व लोभया रूपं अनेक प्रकारयागु आसक्तगु चित्तयात धाःगु खः । "अतित्ते येव कामेसु" धँगु वस्तु काम, क्लेश कामस माला ज्वीगुलि नं प्राप्तयाना काय्गुली नं, परि भोग याय्गुली नं, निर्वाणे नं तृप्त मज्वीवं हे (वनेमागु यात) धागु खः । "अन्त को कुरुते बसं" धँगु मरण रूपी अन्त ज्वीगुलि, खवया च्वंक च्वंकं विलाप याना च्वंक च्वंकं जोना यंका थःगु बसे तयेयंकी धका धाःगु खः ।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन धर्म देशना आपालं जनतापित सार्थक जुयावन ।

भात पूजा याईह्म उपासिकाया कथा सिधल ।

---

५. नुगः स्याह्म कोसिय महाजनया कथा

"यथापि भमरो पुप्फं" धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता श्रावस्ती नगरे वास याना बिज्याना च्वंबले मच्छरिय कोसिय महाजनया कारणं आज्ञा जुया बिज्यागु खः। थ्व कथा राजगृह नगरे उट्ठान (= प्रारम्भ) जूगु खः। राजगृह नगरया जुलसां सत्तिक सक्खर धँगु निगम (=तःधंगु गां) छगू दु। अन मच्छरिय कोसिय धँह्म चयेगू कोटि धन दुह्म महाजन छह्म वास याना च्वन। वं जुलसां घाँय्या च्वकाचां थिक्को चिकं छफुति हे नं स्वीतं दान बी मनं। नं दुगु धन थःमं परिभोग याः। वँके च्वंगु उलिमछि धन-सम्पत्ति नतु थः कला काय्पिंत नकू, नतु श्रमण ब्राह्मण-पिंत ब्यू। राक्षसं रक्षा यानातःगु पुखुथें अभोग्य जुयाच्वन। छन्हुया दिनस शास्ता सुथ ह्मापां महाकरुणा समापत्ति दना बिज्याना सकल लोक धातुस बोधयाय् योग्यपिं बन्धुतेत ध्यानं सोबले पीन्यागू योजन तापाक च्वं च्वंह्म व महाजनया साहुनी सहितं स्रोतापन्न ज्वीगु सौभाग्य खंका बिज्यात। वयां न्ह्यथुखुनु व महाजन जुजुया सेवाया लागी राजदरबारे वना जुजुयात याय्मागु सेवा सत्कार याय् सिधेका ल्याहाँ वया च्वंबले लँस नयेपित्याका च्वंह्म जनपदयाह्म छह्म मनूनं द्वाले

छुनातःगु माय् ओ नया चवंगु खना व महाजनं ओ मरि नयेगु आशा उत्पन्न याना थःगु छें ल्याहाँवया थथे चिन्तना यात— "यदि जि द्वाले छुनातःगु ओ मरि नये धका धाल धासा जिनाप्पं नैपिं आपालं मनूत वय्फू। थुगु प्रकारं आपलं हालो, जाकि, साखति आदि फुका च्वने माली। स्वीतं छुं धाय् मखु धका नये मासिवःगु तृष्णायात कोत्यला सहन याना च्वन। व महाजन समय बिते जुयावंलिस्य फं फं गंसि जुया वना हिनु प्वाँय्–प्वाँय् सी दयेक गंसि जुया वन। अनंलि नयेमास्ति वःगु तृष्णायात सहन याना च्वने मफया कोठाय् द्वाहाँवना खाताय् गोत्तुला च्वं वन। थथे ज्वी धुंकानं धन नाश ज्वीगु भयं याना व खँ स्वीतं मकं। अले वया साहुनीह्म लिक्कवया जंधुली उसि उसि याका छित छु तकलीफ जुल स्वामि! धका न्यन। जितः छुं तकलीफ मजू धाय्व, छु छ खना जुजु जकं तं चाल ला? धका न्यना जि खना जुजु नं तं मचा धाय्व, अले छु छि काय् म्ह्यार्पिं अथवा च्यो भ्वातितय् नाप जकं चित्त दुखे जुल ला? धका न्यन। अथे नं छुं जूगु मदु धका लिसः बिल। अथे मजूसा छुं नय् नीगु वस्तु खना नयेयोगु तृष्णा जकं जुल ला? धका न्यनेव धन हानि ज्वीगु भय खना छुं हे नमवास्य सुमक गोत्तुला च्वन। अले वया साहुनीह्मस्यां धयादिसँ स्वामि! छित छु नयेगु तृष्णा जुल? धका कुत्तु कुला न्यन। वं वचन घुरकः छ्वेथें याना जितः नयेगु तृष्णा छगू जूगु दु धका धाल। व तृष्णा छु खःले? स्वामि! धका न्यनेव द्वाले छुनातःगु ओ मरि नयेगु इच्छा जुयाच्वन धका तीजक कँन। अथे जूसा छाय् छुं मधास्य च्वं च्वना दियागु? छि धन मदुह्म मखु आ थथें हे सकल निगम वासी मनू तयेत नापं गाथक द्वाले ओ मरि छुना बी

धाय्‌व, अहो ! इमिसं थः थःगु ज्या याना नः हे वनीनि धका धाल । अथे जूसा छ्री त्वा छगूथा मनू तयेत गाक्क जक ओ मरि छुना बीलाले ? धका न्यनेव छंके आपालं धन दु धका जि स्यू धका लिसः बिल । अथे नं मयोसा छ्री छें व बुई चवंपिं मनूतयेत गाक्क जक मरि छुनाबी धाय्‌व, छंगु अत्यन्त उदारगु भाव जि स्यू धका धाल । अथे जूसा छि कला काय्‌पित जक गाक्क मरि छुना बी धका धाय्‌व, इपिं छु याय्‌त मागु दु धका लिसः बिल । अथे नं मयोसा छित व जितः गाक्क जक मरि छुना बी धाय्‌व, छंत नं छ्वीमागु कारण छु दु धका हक्कल । अथे हे जूसा म्वाल छिहे छह्मसित गाक्क जक मरि छुना बीका मज्यूला ? धका धया थन क्वे मरि छ्वीव आपासिनं ओ मरि नकीला धका आशा कया वँ धका गो णेगु जाकि छखे तया च्वकि बाग:गु जाकि व माय् भुतू द्वा आदि कया भतीचा दुरू घ्यो कस्ति व साखःति जोंका न्हेतँ जागु प्रासादया दकले च्वे च्वंगु तल्लाय् थाँहा वना मरि छू हुँ । अन जि हे छह्म याकःचा जक च्वना मरि नयेगु धका धाय्‌व साहुनीह्मस्यां ज्यू धका स्वीकार याना मामागु सामान ब्याक्कं ज्वंका प्रासादे थाहाँवना च्यो म्वाँति तयेत सकसितं अनं कोत छ्वे धुंका महाजन नाप वं कोंनिस्यें खापा त्यु त्युं फुक्क खापाय्‌सं बांलाक चुकूतया न्हेत जागु च्वे प्रासादे तले थाहाँ वना अन नं खापा ग्वया चुकूतया फेतुत । साहुनीह्मस्यां भुतुली मि च्याका द्वा दे छुना ओ मरि छ्वीगु थाले यात । अले शास्तानं सुथ ह्माप्पां महा मौद्‌गल्यायन स्थविरयात सता बिज्यात ।—

"हे मौद्‌गल्यायन ! राजगृह नगरया सत्तिक सक्खर धैगु निगमे मच्छरिय महाजन ह्माले छुनात:गु ओ मरि नये धका मेपिसं खनीगु भयं

न्हेतजागु प्रासादया तले च्वना ग्रो मरि छुका च्वन। छ ग्रन वना महाजनयात दमन याना लोभ रूपी विष मर्दुपं याना निह्मतिपुलिं ग्रो मरि व दुरु, घ्यो, कस्ति, साखःति समेतं जोंका थःगु ऋद्धियागु बलं जेतवने बोनाहति। थौं जि न्यासःह्म भिक्षुपिं नाप थन हे विहारे च्वना ग्रो मरि हे जक भोजन याय्‌गु धका आज्ञा जुया बिज्यात। स्थविरं ज्यू भन्ते धका शास्तायागु वचन शिरोपर याना तुरन्त हे थःगु ऋद्धियागु बलं उगु निगमस बिज्याना व इमिगु सुशोभित जुया च्वंगु ऊचाया पिने बांलाक चीवर पारूपन याना भिक्षा पात्र ज्वना आकासे दना च्वंगु माणिक्यया मूर्ति थें च्वंक दना च्वना बिज्यात। महाजनं स्थविर खनेसाथं हृदय कम्पमान जुल। जि जुलसां थज्यापिनिगु हे भयं याना थुगु थासे वया च्वना। थ्व जुलसां वया ऊचाया पिनेसं दना च्वंवल धका न्ह्योने काचाक्क कया फयेका छ्वेगु वस्तु छुं मखना मी च्वफाना छ्वयागु चि थें चिटि-चिटि सः वयेक तंचाया थथे धाल— "हे श्रमण ! ग्राँमकन आकासे दना जक च्वनां छंत छु दै पलाख्वाय्‌ सीमदुगु थासे पलाख्वाय्‌ सीदयेक लुइ थ्वी जुया चंक्रमण याना च्वंसां थ्व मरि प्राप्त ज्वी मखु।" स्थविर ग्रन हे ऊचयाया न्ह्योने आकासे उखें थुखें लुइ थ्वी जुया चंक्रमण याना बिज्यात। महाजनं ग्राम चंक्रमण जक याना च्वनां गबले प्राप्त ज्वी। आकासे मुलिबाँत थ्याना फेतुना वयंसां प्राप्त ज्वी मखु धका धाल। स्थविर आकासे मुलिबाँत थ्याना ऊचाया न्ह्योने फेतुना बिज्यात। अले महाजनं स्थविरयात धाल— "ग्रामथे फेजक तुवयां छंत छु दै? वया ऊचाया लिक्क दना च्वँवःसां छुं बीमखु।" स्थविर ऊचाया लिक्क भिक्षापात्र जोना दना च्वना बिज्यात। अले

महाजनं— "आमथे पिने दना जक च्वनां छु लाभ ज्वी ?, छें छक्वां कुं थना ब्यूसां छुं बीमखु" धका धाल । स्थविरं थ:गु ऋद्धि द्वारा प्रासाद छगुलिं कुं टना टन ज्वीक जाय्का बिल । महाजनया मिखाय् मुलुं स्वीथें पालुल "छें पिनका ब्यूसां ओ मरि बीमखु" धका धाय् मछाल । थ्व श्रमणं ज्ञीत बालाक हे लिनाच्वन । मरि मकाय्कं थनं वनी मखुत । थ्वयात ओ छपा बिया छ्वेमाल धैगु मती तया साहुनीह्म-सित धाल— "प्रिये ! चिकिचा पागु ओ मरि छपा छुना थ्व श्रमणयात बिया छो ।" साहुनी नं चिकिचापागु ओ छपा छ्वी धका द्वाले भतीचा जक वस्तु तयेवं द्वा छपातं बिलि-बिलि जाय्क भराय्पागु ओ जुयावल । महाजनं थ्व खना छं आपा माय् द्वाले तल ज्वी धका थ: थम्हं हे धव: च्वकाचां भतीचा जक माय् कया द्वाले तल । ओ मरि साहुनीनं त:गुया-सिनं त:पा जुयावल । थुगु प्रकारं छुको-छुको ओ मरि कं कं तत:पा जुयावल । महाजन खिन्न जुया साहुनीह्मसित धाल— "प्रिये ! म्वाल थ्व श्रमणयात मरि छपा बिया छ्वया ब्यु ।" वं दालाय् च्वंगु ओ मरि छपा काय्त सनेव उकी दक्को मरि ब्याक्कं प्यप्पुना छधी जुयाबिल । अले साहुनीनं महाजनयात धाल— "स्वामि ! फुक्क मरित छधी जुया प्यप्पुना च्वन जि छपा छपा छुटे याना काय् मफया ।" महाजनं जि यानाबी का धका प्यप्पुना च्वंगु ओ मरि छुटे याय्गु कोशिस यासां छुटे याना काय् मफुत । निह्मतिपुलिं निखे कुनें ज्वना थ:के बल दक्को तागत लगेयाना सात्तु सालं नं छपा मरि हे छुटे याना काय् मफुत । अले महाजन ओ मरि छपा छपा छुटे याना काय्त उद्योग-कोशिस याना च्वं च्वं हे शरीरे च:ति भुसु-भुसु प्याहाँ वल । मरि न्हेगु लोलसा

नं तँना वन। अले साहुनीह्मसित धाल— "प्रिये ! आ जित ओ मरि नयेगु इच्छा नं मंत दाला छगलं हे थ्व श्रमणयात बिया छ्वया ब्यु।" साहुनीम्हं दाला ज्वना स्थविरया सत्तिक वन। स्थविरं निह्मसितं धर्मोपदेश यास्ये त्रिरत्नयागु गुण प्रकाश याना बिज्यात— "दान पुण्यया फल दु" धका ब्यूगु दानादिया फल आकासे च्वंगु चन्द्रमा थें तुं प्रकट याना क्यना बिज्यात। थ्व खँ न्यना प्रसन्न जूह्म महाजनं— "भन्ते ! दुने द्वाहाँ बिज्याना थ्व आसने फेतुना ओ मरि भपा बिज्यांहुँ" धका बिन्तियात। स्थविरं— "हे महासेठ ! सम्यक्सम्बुद्धं छिगु ओ मरि भोजन याय्" धका न्यासःह्म भिक्षुपिं नाप जेतवन महाविहारे पिया च्वना बिज्यागु दु। यदि छिगु इच्छा दत धासा साहुनीयात ओ मरि व दुरु, घ्यो, करित आदि समेतं जोंका शास्ता याथाय् वने" धका धया बिज्यात। "आ थुगु समयस शास्ता गन बिज्याना च्वंगु दु ? भन्ते !" धका न्यनेव "थनं पीन्यागू योजन तापाथाय् श्रावस्ती जेतवन महाविहारे बिज्याना च्वंगु दु महाजन् !" धका कँना बिज्यात। "भन्ते ! समय बिते मज्वीक जिपिं अपाय्मछि हाकःगु लँपु गय्याना वनेगु ?" धका न्यनेव, "हे महाजन ! छिगु इच्छा जक दत धासा छिकपिन्त जि थःगु ऋद्धिया बलं अन यंकाबी। छिकपिनिगु प्रासादे स्वान्हे फुस जुई स्वान्हे-यागु भन्त पिखालखु जेतवन विहारया ध्वाखा क्वे ज्वी। प्रासादया वँगलं क्वे स्वाहाँ वनेथें छिकपिं जेतवन विहारे थ्यनी।" धका धँबिज्यात। "अथे जूसा ज्यू भन्ते।" धका महाजन मानेजुल। स्थविरं स्वान्हे फुस अनंतुं लाना स्वान्हें क्वे छेलीं प्याहाँ वनेगु लुखा दुवा जेतवन विहारया लुखाक्वे लावने मा धका अधिष्ठान याना बिज्यात।

व अथे हे जुल। स्थविर महाजन व महाजननी प्रासादं क्वे–कुने क्वाहाँ चयेयासिनं ह्लापालाक जेतवने थ्यंकः बिज्यात। महाजनया निह्मतिपू प्रासादं क्वाहाँवया शास्ता नाप लाना भोजनयागु सूचना बिन्ति चन्हे यात। शास्ता भोजन शालास द्वाहाँ बिज्याना लायातःगु बुद्धासने फेतुना बिज्यात। भिक्षु संघपिसं नं अथे हे याना बिज्यात। महाजनं बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित दक्षिनोदक लः धा हायेका ह्ला सिकल। महाजननी नं तथागतया भिक्षा पात्रे ओ मरि तयाबिल शास्तानं थःत माक्वाछि जक कया बिज्यात। न्यासःह्म भिक्षुपिसं नं थःत माछि माछि जक काल। महाजनं दुरू, घ्यो, कस्ति, साखः आदि नं तल। शास्तां न्यासःह्म महाभिक्षुसंघपिं नाप मरि भोजन याना बिज्याय् सिधेका बिज्यात। महाजन नं महाजननी नाप थत माक्को ओ मरि कया भोजन यात। मरि पाःजूगु खने मदु। सकल विहारे च्वंपि भिक्षुपिनि ल्यंपुल्यं नैपित समेतं प्वाजाय्क नकलं नापं मरि फूगु मखु। भन्ते मरि फुना मवं धका तथागत याथाय् वना बिन्ति यात। अथे जूसा ल्यंगु मरि विहारया पिने यंका पोंकाछो धका आज्ञा ज्वीव इमिसं ल्यंदुगु मरि अथे हे यात। थौंया अद्यापि उगु स्थानयात ओ मरि पोंकुगु दोंचा धैगु नामं प्रख्यात जुया च्वंगु दु। महाजन थः पत्नी नाप्पं तथागत याथाय् वना छखे लिक्क फेतुत। तथागतं भुक्तानुमोदना धर्म देशना याना बिज्यात। अनुमोदना धर्म देशनाया अन्तस निह्मतिपुंलि स्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जुया शास्तायात वन्दना याना जेतवन विहारया पिखालखुं स्वान्हें थाहाँ वना थःगु प्रासादे तले थ्यंकः वन। अवलेसंनिस्यें महाजनं थःगु चयेगू कोटि धन सम्पत्ति बुद्ध शासन अभिवृद्धिया लागि जक खर्च यात। कन्हेखुनु

संझाकाती धर्मसभास मुनाच्वंपिं भिक्षुपिंसं "खंला आयुष्मानपिं ! महा-मौद्गल्यायन स्थविरया आनुभावं श्रद्धा भ्या मचाहे मदुह्म थःगु सम्पत्ति थमं नं अनुभव मयाःह्म कप्ति नुगःस्याह्म महाजनयात क्षण भरं हे दमन याना-त्याका व्यवहारे हनेबहह्म याना ओ मरि जोंका जेतवने हया शास्ताया न्ह्योने तया स्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित यानाबिल । अहो ! अत्यन्त महानगु आनुभाव दुह्म महास्थविर खः धका स्थविरयागु गुण गान याना च्वन । शास्ता अन बिज्याना हे भिक्षुपिं ! थुगु समयस छिमि छुकियागु विषये खँ जुयाच्वन धका न्यना बिज्याना, थुगु खँ जुयाच्वन धका विन्ति याय्‌व, हे भिक्षुपिं ! कुलयात दमन याइह्म भिक्षु श्रद्धायात मस्यंकुस्ये भोग सम्पत्तियात मस्यंकुस्ये कुल-गृहस्थयात बाधक-मजूसे स्वांले च्वंगु रस स्वांयात छुं बाधा मज्वीक रस लिकया यंकीह्म भँवः नं थें इमि सत्तिक वना बुद्ध गुण सीके बी फयेकेमा, जिह्म पुत्र मौद्गल्यायन नं अज्याह्म हे खः धका स्थविरयागु गुणयात प्रशंसा याना बिज्यास्ये थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

> यथापि भमरो पुप्फं वण्णगन्धं अहेठयं ।
> पलेति रसमा'दाय एवं गामे मुनी चरे'ति ।।

अर्थ—

गथे भंबः धँपिसं स्वांयागु वर्ण व सुगन्धयात छुं हे नुकसान मज्वीक उकी च्वंगु रस कया बिस्युं वनी अथे हे तुं भिक्षुपिं नं स्वीतं तकलीफ मज्वीक गां गामे चाह्यू ज्वीमा ।

पदार्थ— अन "भमरो" धैगु सुं छह्म कस्ति दयेकोंपि हा (=मधुमविख) तयेत धागु खः। "पुप्फं" धैगु स्वांयागु बगीचास चा चा ह्यू जुया स्वांयागु वर्ण व सुगन्धयात मस्यंकुस्य–विनाश मयास्य चाह्यू ज्वी धका धैतःगु खः। "पलेति" धैगु थुगु प्रकारं चा चा हिला-जुया थःत मातल्ले रस त्वना मेगु नं कस्ति दयेकेत जोनावनी व हां थुगु प्रकारं छगू जंगले यंका सिमा छमाया ह्वते व धू ल्वाकज्यागु स्वांयागु रसयात छस्येंनिस्यें चाक्कुस्य च्वंगु कस्ति दयेका यंकी। हात पुष्पारामे चाह्यू वंगु नं सीदै मखु, हानं स्वांयागु सुगन्ध व वर्ण नं स्येंकी मखु, ह्लापा गथे च्वंगु खः अथे हे प्राकृतिक रूपं हे दया च्वनी। "एवं गामे मुनी चरे" धैगु शैक्ष अशैक्ष भेद जुया च्वंपि, गृहस्थ जंजालं मुक्त जुयाच्वंपि अनगारिय मुनि कुलया अनुसारं झोलाक गां गामे भिक्षा चरण याना विज्याई धका धागु खः। वसपोलंपि गां गामे बिज्याना भिक्षा-चरण यात धका कुल पुत्रपिनि श्रद्धायागु हानि अथवा भोग सम्पत्ति इत्यादि छुं हानि मजुस्य ह्लापा गथे दुगु खः अथे हे तु दया च्वनी धैगु खं यात प्रकट यानाब्यूगु खः। थुगु प्रकारं भिक्षाचरण याना जुलसां शैक्षमुनिपिं गामं पिने प्याहाँ बिज्याना, लः यागु सुविधा दुथाय् संघाटि चीवर लाया फेतुना, मिखा कां ज्वीगु, घा त्वप्प्वीगु उपमा रूपं ध्वगोगु थ्व शरीरयागु लायागु उपमा रूपं प्रत्यवेक्षणा यायां भिक्षा पिण्ड परि-भोग याना, अज्यागु हे छगू थःत योग्यगु वन–जंगले द्वाहाँ बिज्याना आध्यात्मिक कर्मस्थान भावना याना, प्यंगू मार्ग व प्यंगू फल हस्तगत याना कैबिज्याई। शैक्ष मुनितेसं जुलसां थुगु आत्म भावस हे सुख पूर्वकं वास याना च्वनेगुली लगे जुया च्वनी, इमिगु थ्व सुखविहार जुलसां

भँव—हा तय्सं कस्ति दयेका संग्रह याना च्वनीगु समान धका सोका–
थ्वीका काय् माल। थन जुलसां साधारण भिक्षु थुमित धयातःगु मखु
क्षीणास्त्रवपित धयातःगु धका सोका का। धर्म देशनाया अन्तस आपालं
मनूत स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन।

शास्तां थुगु धर्म देशना याना बिज्याना हानं मेगु नं स्थविरयागु
गुण प्रकाश याय्यानिम्ति "हे भिक्षुपिं! मौद्गल्यायन आ जक कप्तिह्य
महाजनयात दमन यागु मखु ह्लापा नं वं वयात दमन याना कर्म फल
सम्बन्धी ज्ञान थ्वीका ब्यूगु हे दु।" धका थ्व अर्थ प्रकाश याय्यालागी
अतीत कथा न्ह्योने तये हया बिज्यात—

"उभो खञ्जा उभो कुणी उभो विसम चक्खुका।
उभिन्नं पिलका जाता नाहं पस्सामि इल्लिस'न्ति॥

थ्व इल्लिस जातक कथा आज्ञा जुयाबिज्यात।

कप्तिह्य कोसिय महाजनया कथा सिधल।

६. पाठिकाजीवकयागु कथा

"नपरेसं विलोमानी" धँगु थुगु धर्म देशना शास्ता श्रावस्ती नगरे वास याना च्वना बिज्याबले पाठिक धँह्म आजीवक छह्मस्या कारणं आज्ञाजुया बिज्यागु खः। श्रावस्ती नगरे जुलसां गृहपति छह्मस्यां पाठिक धँह्म आजीवकयात थः काय्‌या थासे तया आदर सन्मान याना तल। गृहनीया दुने छेँ च्वंपि मनूत शास्ता याथाय् वना धर्म देशना न्यनावया "अहो! बुद्ध धँम्हेसिगु धर्म देशना अत्यन्त आश्चर्यजनक जू" धका अनेक प्रकारं बुद्धयागु धर्मदेशनाया वर्णना-यानाच्वंगु व गृहनी नं ताया विहारे वना धर्म देशना न्यं वनेगु इच्छा याना आजीवकयाके न्यन। आजीवकं अथे अन वना धर्म देशना न्यं वने मते धका गंक गंकं हे हानं-हानं धर्म देशना न्यं वने धका याचना याय्‌व आजीवकं अथे हे वनेमते धका पनातल। व उपासिकां थ्वं जितः विहारे वना धर्म श्रवण यावनेगु अनुमति मब्यू, शास्तायात हे थन छेँ निमन्त्रणा याना धर्म श्रवण याय् माल धका संझाकाती काय्‌ह्मसित सःता, "हुँ पुता! कन्हे ह्निनसिया लागी शास्तायात भोजनयागु निमन्त्रणा याना वा" धका छ्‌थया बिल। व काय्‌ह्म शास्ता याथाय् वने न्ह्यो आजीवक याथाय् नि वना वन्दना याना न्ह्योने फेतुना च्वंवन। अले आजीवकं छ गन वनेत

च्वयागु ? धका न्यनेव "मां यागु आज्ञानुसार विहारे वना शास्तायात कन्हेसिगु भोजनयागु निमन्त्रणा ब्यूवने त्यना" धका कन। आजीवकं वैथाय् वने मत्ये धका धायव, मखु आर्य जि मां खना ग्या वँ हे वने धका धाल। शास्तायात याईगु सत्कार झी निह्म मिलेजुया नया छ्वे निमन्त्रणा यावने मते धका गनं नं आमथे यायगु जि मयो माँ नं जितः बोबी धका धाय्व, अथे जूसा वनेत हुँ तर निमन्त्रणा याना झीगु छेँ थुथाय् धका अथवा थुगु लें धका छता कँना दये मत्ये। सत्तिक हे च्वंगु सडके चवंगु छेँ थें याना सुत्त बिस्युं वा। वं व आजीवकयागु खँ न्यना शास्ता याथाय् वना निमन्त्रणा याना आजीवकं धाथेंतुं सकल ज्या याना आजीवक याथाय् ल्याहाँ वल। आजीवकं "छं छु याना वया ? धका न्यनेव आर्य ! छःपिसं गथे धाल अथे हे याना वयागु दु" धका लिसः बिल। "छं खास्सागु ज्या याना वल वैत याईगु सत्कार ब्याक्कं झी निह्मस्यां इना नये" धका धया कन्हेखुनु आजीवक सुथ ह्नाप्पां हे उगु छेँ वन। छेँ वैत बोना यंका बैठकपा ल्यूने चवंगु क्वठाय् यंका फेतुके यंकल। जलाखलात नापं वया व छेँ सौ बँथिला ताय् सहित न्याता प्रकारयागु स्वां न्यंकनं ह्वला, बांलाक आरास नकसां फेतुकेत अत्यन्त अनर्धगु आसन लाल, बुद्धनाप परिचय मदुपिं मनूतेसं जुलसां बांलाक आसन लाय् मसः। बुद्ध धैपित सुनानं लँ मस्यू थाय् न्ह्यो न्ह्यो वना लँ बयं ज्वीमा धंगु दुगु मखु। बोधिवृक्ष सिमा क्वे झिदोल लोक धातु कम्पमान याना बोधिज्ञान लाःखुनु हे जुलसां इमिगु थ्व लँ नरके यंकी, थुगु लँ पशु योनी वनी, थुगु लँ प्रेत जूवनी, थुगु लँ मनुष्य योनिस जन्म कावं, थुगु लँ देवलोके थ्यंकः यंकी, थुगु लँ अमृत महानिर्वाण साक्षात्कार

ज्वी धँगु सकल परमार्थ मार्ग सीका कयाबिज्याय् धुंकूह्म बुद्धयात, गां, निगम आदियागु लँ कँना च्वने मागु हे दुगु मखु। उकि शास्ता सुथे हे पात्र चीवर धारण याना महाउपोसिकाया छें क्वे बिज्यात। व उपासिका छें प्याहाँवया, शास्तायात भोस्सुना वन्दना याना, छें दुने बिज्याका आसने फेतुका दक्षिणोदक लखं ह्लासीका प्रणीतगु नयेगु त्वनेगु द्वारा सेवा सत्कार यात। उपासिकां भोजनयाय् सिधेका बिज्याह्म शास्तानं अनुमोदना धर्मदेशना याकेगु इच्छायाना, भिक्षा पात्र ह्लाते काल। शास्तानं मधुरगु स्वर पिकया भुक्तानुमोदना धर्मदेशना आरम्भ याना बिज्यात। उपासिकां थाय् थासे साधु–साधु धका साधुकार ब्यु ब्युं धर्मदेशना न्यना च्वन। आजीवकं ल्यूने च्वंगु कोठाय् च्वना व उपासिकां साधुकार ब्यु ब्युं धर्म श्रवण याना च्वंगु सःताया सहयानां सहयाना च्वने मफया आ थ्व गृहनी जिह्म उपासिका मखुत धका कोठां प्याहाँ वया "कालकण्णि छ विनाश ज्वीमा, वयात जक छं थज्यागु नकसां तःजि ज्वीक स्वागत सत्कार यात। जितः धासा मया।" धका नाना प्रकारं उपासिकायात नं शास्तायात नं म्हुतु ह्लाय् फक्को म्हुतु ह्लाना बोबिया अनं बिस्युं वन। उपासिकां वंगु खँ न्यना लज्जा चाया चित्त मे मे थाय् वंगुलि याना धर्मदेशना अनुसारं थःगु प्रज्ञायात स्थिर यानातये मफुत। अले शास्तानं वयात गथे खः उपासिका छंगु चित्तं धर्मदेशनायागु सार काय् मफुतला? धका न्यना बिज्यात। उपासिकां "भन्ते! थ्व आजीवकयागु खँ न्यना जिगु चित्त मे मे थाय् व्वांवन" धका बिन्तियाय्व शास्ता नं आज्ञा जुया बिज्यात— "थथिज्याह्म छुं लक्ष मदुह्म व्यक्तियागु ज्या खँ स थःगु चित्त स्यंका च्वने योग्य मजू।

थज्या थज्यागु निन्दा–अपहासयागु ज्याखँस छुं च्यूता मतस्ये थमं यानागु मयानागु ज्या खँ हे जक स्वया च्वने योग्य जू" धका धैबिज्याना थुगु गाथा आज्ञा दयेका बिज्यात :—

न परेसं विलोमानि न परेसं कताकतं ।

अत्तनो'व अवेक्खेय्य कतानि अकतानिचा'ति ।

अर्थ—

मेपिनिगु दोष, मेपिसं छु यात छु मयानि धका सो ज्वीगु बाह्लि याय् मज्यू (मनू धँपिसं) थःगु हे कृत अकृत (=कुशलगु ज्या या मया) स्वे फयेकेमा ।

पदार्थ—अन "न परेसं विलोमानि" धँगु करपिनिगु असमानगु खँ, थथिज्यागु नुगः स्याइगु खँले मनतये मज्यू । "न परेसं कता कतं" धँगु थुह्म उपासकया श्रद्धा धँगु भ्याभचा हे मदु, वँगु छें धवःचां छतु जक जूसां भिक्षा–दान ब्यू धँगु नं मदु । सलाक दान ब्यू धँगु नं मदु, चीवर आदि प्रत्यय दान ब्यू धँगु नं मदु । अथे हे तुं थुह्म उपासिका श्रद्धा प्रसन्नह्म मखु, वँगु छें छगू चम्चा जक जूसां भिक्षा दान बिल धँगु मखना, सलाक दान ब्यूगु नं मखना, चीवर आदि प्रत्यय दान ब्यूगु नं मखना । अथेहे तुं थुह्म भिक्षु श्रद्धा प्रसन्नह्म मखु न त थं उपाध्याय व्रत या, न त आचार्य व्रत या, न त आगन्तुक व्रत या, न त यात्रा वनीपिनिगु सेवा हे या, न त चैत्य पूजा हे याना जू, न त उपोसथागार व्रत हे या, न त भोजन शालायागु व्रत याना जू, थंके छुं

धुताङ्ग व्रत दु धैगु नं मदु, न त ध्यान–भावना आदि याना ज्वोगुली उत्साह मात्र हे नं दु। थुगु प्रकारं मेपिसं या मया धैगु स्वैच्वने योग्य मजू। "अत्त नोव अवेक्खेय्य" धैगु "जि ह्मिगः चच्छि ह्निच्छिया भित्रे छु छु याना वितेयाना: धका प्रव्रजित जुया च्वंपि श्रमणपिसं ह्नि ह्नि लुमंका स्वेमा" धैगु थुगु अववाद अनुस्मरण याना श्रद्धां प्रव्रजित जुयाच्वंपि कुलपुत्रपिसं जि जुलसां अनित्य, दुःख, अनात्म धैगु थ्व स्वंगू लक्षणयात न्ह्योने तया सुयोग्यगु अवसरस जि ज्या याना यंके फतला मफुला धका थुगु प्रकारं थःगु हे यागु मयागु ज्या स्वयायंकेगु सो धका धागु खः।

धर्म देशनाया अन्तस व उपासिका स्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जुल, धर्मदेशना आपालं जनतापिंत सार्थक जुयावन।

पाठिक आजीवकया कथा सिधल।

७. छत्तपाणी उपासकया कथा

"यथापि रुचिरं पुप्फं" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता श्रावस्ती नगरे बासयाना च्वना बिज्यावले 'छत्तपाणी' उपासकया कारणं आज्ञा-जुया बिज्यागु खः । श्रावस्ती नगरे जुलसां छत्तपाणी धंह्म उपासक छह्म त्रिपिटक धारी अनागामी खः । व उपासक जुलसां सुथह्नापां उपोसथ व्रते च्वनीह्म जुया शास्ताया उपस्थानया लागी (जेतवने) वन । अनागामी जूपिं आर्य श्रावकपिनि जुलसां शील कया उपोसथ व्रत याय्मा धंगु दुगु मखु । अनागामी मार्गं हे इमिगु ब्रह्मचर्या व ह्निं छसा जक नयेगु आर्फ सम्पूर्ण जूवः । उकिं धयातःगु नं दु "घटिकारो खो महाराज कुम्भकारो एक भत्तिको ब्रह्मचारी सीलवा कल्याण धम्मो"ति । अर्थात "हे महाराज ! घटीकार कुह्मा जुलसां ह्निं छसः जक भोजन याईह्म, ब्रह्मचर्या पालन जूह्म, शीलवानह्म, कल्याण धार्मिकह्म व्यक्ति खः ।" थुगु प्रकारं अनागामी जूपिं व्यक्तिपिं प्रकृति हे ह्निं छसा जक भोजन याईपिं व ब्रह्मचर्य पालन जूपिं जुयाच्वनी । व उपासक नं अथे हे उपोसथ पालन याइह्म जुया शास्ता याथाय् वना वन्दना याना धर्म कथा श्रवण यायां फेतुना च्वन । उगु समयस पसेनदि कोसल जुजु शास्ताया सेवाया लागी अन सवारि जुल । उपासकं जुजु

सवारि जुयाच्वंगु खना दना बीमागु खःला ? धका चिन्तना याना, जि जुलसां अप्र जुयाबिज्याह्म तथागतयाथाय् फेतुना च्वनागु खः । व प्रदेश जुजु खना जि दना स्वागत याय्गु योग्य मजू, जुजु जुलसां जि दना मब्यूगु खना तंचाई, जुजु तंचासानं दना बीमखु, जुजु खना जि दना बिल धासा जुजुयात गौरव याना शास्तायात अगौरव यागु जूवनी । दना बी योग्य मजू धका दना मब्यू । पण्डित पुरुष थेंपि जुलसां गौरव सत्कार याय् मापिंथाय् फेतुना च्वंह्म दना मब्यू धका तं चाई मखु । जुजु जुलसां उपासक दना मब्यूगु खना मने तं पिकया शास्तायात वन्दना याना छखे लिक्क फेतू वन । शास्तानं जुजु तं चागु भाव सीका "महाराज ! थ्व छत्तपाणी उपासक पण्डित, अनागामी, त्रिपिटक धर अर्थ अनर्थ बांलाक ज्ञां दुह्म खः" धका उपासकयागु गुण खँ आज्ञा जुयाबिज्यात । जुजु जुलसां वैगु गुण कथा न्यं न्यं हे चित्त मृदु जुया वल अर्थात तं प्याहाँवःगु मदया वन । अनंलि छन्हुया दिनस जुजु दरबारया च्वे कयाले च्वना स्वया च्वनाबिज्यावले छत्तपाणी उपासक ह्निनस्या भोजन याय् सिधेका कुसां कुया लाकामं न्ह्याना राजदरबारया न्ह्योनें वनाच्वंगु खना उपासकयात सःतके छ्वया बिज्यात । उपासक लाकां फुसा छखे तया जुजुया न्ह्योनें वना नमस्कार याना जुजुया न्ह्योने दना च्वन । अले वैत जुजुं थथे आज्ञा दयेका बिज्यात । भो उपासक ! छं छाय् थःगु कुसा व लाकां छखे तया बयागु ? महाराजं सःता बिज्यात धागु ताया अथे याना बयागु खः ।

जुजु— थौं तिनि छं जि जुजु धका सिलला ?

उपासक— मखु महाराज ! जि छलपोलयात सदानं जुजु हे थका समक्षे जुया च्वनागु दु ।

जुजु— अथे जूसा उखुनु तथागतया न्ह्योने जि खना छ छाय् दना मबियागु ले ?

उपासक— महाराज ! जि उखुनु अग्र जुजुया न्ह्योने फेतुना च्वनागु खः । प्रदेश जुजु खना अन जि काचाक्क दना बिल धाय्‌व शास्तायात अगौरव यानागु जूवनी । उकिया निम्ति जि अन अथे दना मबियागु खः ।

जुजु— भो उपासक ! उखुनु व अथे हे थज्वीब्यु । छ जुलसां दिष्ट धर्म सम्परायकपिं मध्ये अत्यन्त दक्ष व त्रिपिटक धर नं खः । जिगु अन्तःपुरस (=महारानिपिं च्वनीगु दरवारे) धर्मदेशना या बयेगु ज्याया ।

उपासक— याय् फैमखु महाराज !

जुजु— छु कारणं ?

उपासक— जुजुपिनिगु दरवार धंगुली तःधंगु दोष जूवनेफु, योग्यगु ज्या नं जूवनेफु, अयोग्यगु ज्या नं जूवनेफु, राज गौरवया निम्ति जि ह्मा धंगु खः महाराज !

जुजु— अथे धाय्‌मते उपासक ! उखुनु जि खना आसनं दना मबिया थका छुं संकोच ताय् मते थका धया बिज्याय्‌व भो महाराज !

गृहस्थ छह्मस्यां धर्मदेशना यात धाय्‌व अनेक दोष जूवनेफु। छह्म प्रव्रजितयात सःता धर्मदेशना याके बिया बिज्यांहुँ धका बिन्ति यात। भन्ते! मल्लिका महारानी व वासभ खत्तियापिं धर्म श्रवण याय् माल धका याचना याना जुल। न्यासःह्म भिक्षुपिं सहित ह्नि ह्नि राजदरवारे बिज्याना इमित धर्मदेशना यानाबिज्याय्‌गु कृपा याना बिज्यांहुँ। बुद्ध धैंपिं ह्नि–ह्नि छथासं जक निमन्त्रणा स्वीकार याना बिज्याईगु सम्भव मदु महाराज! धका आज्ञा जुया बिज्याय्‌व, अथे जूसा भन्ते! मेपिं सुं छह्म भिक्षु छ्‌वयाहया बिज्यांहुँ। शास्तां राजदरवारे वना धर्मदेशना यावनेगु ज्या आनन्द स्थवीरयात स्वँपे याना बिज्यात। स्थविर ह्नि–ह्नि राजदरवारे बिज्याना महारानीपिं सहित अन्तःपुरे च्वंपिं मिसातयेत धर्मदेशना या बिज्याना च्वन। ईपिं महारानीपिं मध्ये मल्लिका महारानि सत्कार गौरव पूर्वकं धर्म श्रवण याना, ह्नि–ह्नि स्थविरं बिया बिज्यागु पाठ नं घोके याना आचार्ययात खुशि याना च्वन। वासभ खत्तिया जुलसां बांलाक सत्कार–गौरव पूर्वकं धर्म श्रवण नं मया। पाठ नं घोके याय्‌गु ज्या मया। स्थविरं कनाबिज्यागु धर्मदेशना नं बांलाक थ्वीका काय् मफु। अनंलि छन्हुया दिनस शास्तानं स्थविरयाके न्यना बिज्यात— "गथे खः आनन्द! उपासिकातिसं छं कँना वयागु धर्म बांलाक थ्वीका काय् फुला?" "थ्वीका कापिं दु भन्ते!" "सुनां सत्कार पूर्वकं ध्यानतया न्यना बांलाक थ्वीका–सीका काले?" धका न्यना बिज्याय्‌व मल्लिका महारानीं भन्ते! सत्कार–गौरव पूर्वकं धर्म श्रवण याना ग्रहण याना का, आदर–सत्कार पूर्वकं पाठ नं घोके या अथे हे धर्मया उद्देश नं थ्वीका काय् फु। छलपोलया थःथितिया

म्ह्याय्मचां जुलसां सत्कार-आदर पूर्वकं धर्म श्रवण नं मथा, पाठ नं घोके मया कँनागु धर्मयात गौरव पूर्वकं न्यना थ्वीका काय् नं मफु। शास्तानं स्थविरयागु खँ न्यना बिज्याना, हे आनन्द ! जि कँना तयागु धर्मयात आदर-सत्कार पूर्वकं मन्यंपि, ग्रहण याना मकापि, पाठ दोहरे याना कण्ठष्ट याना मतःपि, देशना मयापि जुलसां वर्ण सम्पन्न जुया बांलाना च्वंगु सुगन्ध मदुगु स्वांफो समान खः। वं उक्तियागु फल साक्षात्कार याना काय् फँमखु। गुह्मस्यां आदर-सत्कार पूर्वक धर्म श्रवण याना न्वे वयेका थमं नं आचरण याना मेपित नं देशना याई। इमित महत्फल महान आनिशंस प्राप्त ज्वी धका उजुं जुया थुगु गाथा देशना याना बिज्यात :—

यथापि रुचिरं पुप्फं, वण्णवन्तं अगन्धकं।
एवं सुभासिता वाचा, अफलो होति अकुब्बतो ॥
यथापि रुचिरं पुप्फं वण्णवन्तं सगन्धकं।
एवं सुभासिता वाचा सफला होति सकुब्बतो'ति ॥

अर्थ—

गथे कि अत्यन्त बांलागु स्वां वर्ण जक दया सुगन्ध दैमखु, अथे हे तुं थःगु सुभासित (=बांलागु वचन) कार्यान्वित मयात धासा निष्फल जुयावनी ॥ गथे कि अत्यन्त बांलागु स्वां वर्ण व सुगन्ध नित्तां दैच्वनी अथे हे तुं थःगु सुभाषित वचनयात कार्यान्वित यात धासा उगु विषय सफल जुया कार्य सिद्ध ज्वी ॥

पदार्थ— अन "रुचिरं" धैगु बांलाना शोभायमान जुया च्वंगु। "वण्णवन्तं" धैगु बांलागु रंग व आकारं संयुक्त जुया च्वंगु। "अगन्धकं" धैगु सुगन्ध छुं हे मदुगु पारि भद्दक, गिरि कण्णक, जय सुमनादि स्वांया प्रभेद। थुगु प्रकारं सुभाषित वचन धैगु त्रिपिटक बुद्ध वचन बांलागु वर्ण, आकार सुसम्पन्नगु सुगन्ध मदुगु स्वां सदृश, गथे जुलसां सुगन्ध रहितगु स्वां गुह्मस्यां धारण याई वैगु शरीरे सुगन्ध फैले ज्वीमखु। अथे हे धैथें तुं गुह्मस्यां सत्कार पूर्वकं श्रवणादि ज्या बांलाक याई मखु उकि अज्याह्मसित सुगन्ध रूपी प्रतिपत्ति सुगन्ध धारण याई मखु, निश्फल ज्वी उकिं धागु खः "एवं सुभासितं वाचा अफलो होति अकुब्बतो" धका। "सगन्धकं" धैगु सुगन्ध दुगु स्वां चम्पक, वंचुगु पले स्वां आदि स्वांया प्रभेदयात धागु खः। "एवं" धैगु गथेकि व स्वां धारण याह्मस्या शरीरे सुगन्ध फैले जुयावनी वथें हे तुं त्रिपिटक बुद्ध वचन संख्यात सुभासित वचन अनुसारं बांलाक ज्या याना यंकूह्म वं सत्कार पूर्वकं अन छु कर्तव्य याय्मागु खः याना यंकूह्म व पुरुषया सकल ज्या सुसम्पन्न जुया वै। श्रुत सुगन्ध, त्याग सुगन्ध, प्रतिपत्ति रूपी सुगन्धादि धारण याना च्वंगुलिं याना महान फल महान आनिशंस दै धका धागु खः।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति फलादिस थ्यंकः वन, धर्मदेशना आपालं जनतापित सार्थक जूवन।

छत्तपाणी उपासकया कथा सिधल।

---

८. विशाखा महा उपासिकाया कथा

"यथापि पुष्फ रासिह्मा" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता श्रावस्ती आश्रय याना पुर्वाराम महाविहारे वास याना बिज्याना च्वंबले विशाखा उपासिकाया कारणं आज्ञा दयेका बिज्यागु खः। व विशाखा जुलसां अङ्ग राष्ट्र भद्दिय नगरस मेण्डक महाजनया काय् धनञ्जय महाजनया जेठिह्म जहान सुमना देवीया गर्भे जन्म जूह्म खः। व मिसामचा न्हेदँ दया वःबले शास्ता शेल ब्राह्मण आदिपिं बोधयाय् योग्यपिं बन्धुपिं स्रोतापत्ति आदि ज्वीगु उपनिस्सय सम्पत्ति खंका बिज्याना महा भिक्षु संघपिंसं चाहुयेका चारिका याना बिज्यास्ये उगु नगरे थ्यंकः बिज्यात। उगु समये जुलसां मेण्डक गृहपति उगु नगरे महा पुंण्यवानपिं महाजनपिं न्याह्म मध्ये दके थकालिह्म जुया महाजनयागु पदवि कया च्वंगु जुयाच्वन। न्याह्म महा पुंण्यवान धापिं सु सु धासा? मेण्डक महाजन, चन्द पदुमा धैह्म वया जेठिह्म जहान, वया जेठाह्म काय् धनञ्जय, वया जहान सुमना देवी व महाजनया सेवक पूर्ण धैह्म दास छह्म नापं याना न्याह्म खः। केवल वहे मेण्डक महाजन छह्म हे जक मखु, बिम्बिसार जुजुया राज्ये जुलसां न्याह्म अमित भोग धैपिं नं दुगु जुयाच्वन। सु सु

धासा— जोतिय महाजन, जटिल, मेण्डक, पुण्णक, काकवलिय धयाह्म नापं याना न्याह्म खः। ईपि न्याह्म मध्ये थ्व मेण्डक महाजनं दशबल थःगु नगरे थ्यंकः बिज्यागु सीका काय्ह्म धनञ्जय महाजनया म्ह्याय्‌मचा विशाखायात सःतके छ्वया धाल— मैं ! छिमित नं मंगल ज्वीगु जितः नं मंगल ज्वीगु छं परिवारपिं न्यासःह्म मिसा मचात नाप न्यासःगू रथे गया, न्यासह्म दासितिसं चाहुयेका वना दशबलयात लँ सोया थन बिज्याका हति। वं ज्यू हवस धका लिसः बिया अथे हे यात। कारण अकारण कुशल दक्षह्म व मिसामचां रथं वने जिको रथं वना रथं क्वाहाँवया न्यासे वना शास्ता नापलाना वन्दना याना छखे लिक्क फेत्तुना च्वन। अले तथागतं वैंगु चरिया अनुसारं धर्मदेशना याना-बिज्यात। व विशाखा मिसामचा वया परिषद्‌पिं न्यासःह्म मिसामचातये नाप्पं स्रोतापत्ति फले प्रतिष्ठित जुल। मेण्डक महाजन नं शास्ता नापलाना धर्मकथा न्यना स्रोतापत्ति फले प्रतिष्ठित जुया कन्हे खुनुया-लागी भोजनया निमन्त्रणा बिया कन्हे खुन्हु थःगु छें प्रणीतगु नयेगु तोनेगु द्वारा बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपिंत भोजन दान बिया, उगु हे नकसां च्याला तक्क महादान बिल। शास्ता भद्दिय नगरस इच्छा दतल्ले च्वना बिज्याना अनं चारिकाया लागी प्याहाँ बिज्यात। उगु समयस जुलसां बिम्बिसार जुजु व पसेनदि कोसल जुजुपिं निह्म थवं थः केहेँ पिनि केहेँ भातपिं जुयाच्वन।

अनंलि छन्हुया दिनस कोसल जुजुं चिन्तना यात बिम्बिसार जुजुया राज्ये न्याह्म अमित भोग–महा पुण्यवानपिं महाजनपिं बास

यानाच्वंगु दु। जिगु राज्ये अथिज्यापिं छह्म हे मदु। जि जुलसां बिम्बिसार जुजु याथाय् वना महा पुंण्यवानह्म महाजन छह्म फोना हयेदःसा अत्युत्तम ज्वी धका मती ल्वीका थः अन वना जुजु नाप कुशल वार्ता याय् सिधेका, छु कारणया निम्ति सवारि जुयागु धका न्यनेव "छःपिनिगु राज्ये न्याह्म न्याह्म मखु अमित भोगीपिं महापुंण्यवानपिं बास याना च्वंगु दु। इपिं मध्ये छह्मसित जिगु राज्ये बोनायंके धका धैगु खः। इपिं मध्ये छह्म जित बिया बिज्यांहुँ धका धाल। महाकुल धैपित क्षीसं संका संके फैमखु धका धायव जि छह्मसित नाप्पं बोना मयंकं थःगु राज्ये ल्याहाँ वने मखु धका धाल। जुजुं मन्त्रीपिं नाप सल्लायाना स्वया जोति आदि महान कुलपित मेथाय् यंकेगु धैगुला पृथ्वीयात संकेगु समान जूवनी। मेण्डक महाजनया काय् धनञ्जय महाजन धैह्म छह्म दु। व नाप सल्लायाना स्वया जक छःपित जवाब बी धका धया वैत सःतके छ्वया— "हे सेठ पुत्र! कोसल जुजुं धनञ्जय महाजनयात थः नाप्पं बोना हे जक थःगु राज्ये ल्याहाँ वने धया च्वन छ व नाप्पं वनाब्यु" धका धायव, महाराज! छलपोलं छ्वया बिज्यासा जि वसपोल नाप वनेत तैय्यार जुया च्वनागु दु धका लिसः बिल। अथे जूसा मागु काल–बिलया ज्या सिधेका हुँ पुता! धका जुजुं आज्ञा जुल। वं थःगु याय्मागु ज्या ब्यावकं ववचाय्फल। जुजुं नं वैत तःधंगु सत्कार सम्मान याना छ्वयात बोना बिज्यांहुँ धका धया पसेनदि जुजुयात लित छ्वया बिल। जुजुं व महाजन पुत्र यात बोना बिच्चे चच्छि जक बितेयाना श्रावस्ती वनाच्वंबले छगू आराम देही स्थान थ्यंका अनसंतुं बासं च्वन। अले जुजुयाके धनञ्जय महाजनं

न्यन थ्व स्थान सुयागु राज्य खः ? जिगु हे खः महाजन पुत्र ! धका जुजु लिसः बीव "थनं श्रावस्ती गुलि तापानि ? धका न्यन । न्हेगू योजन ति तापानि धका लिसः बिल । नगरे दुने चवकंगु थाय् श्रापा दंमखु । जिनि जुलसां परिजनपिं श्रापालं दु । महाराज ! यदि छलपोल-यात यल धासा जि थन हे च्वनावी धका धाय्‌व जुजुं ज्यू धका स्वीकार याना उगु थासे नगर बसेयायेत वंत जिम्मालगे याना श्रनं बिज्यात । उगु प्रदेशे संझाकाती बासं चवंगु कारणं याना व न्हूगु नगरया नां 'साकेत' धँगु नाँ च्वन । श्रावस्ती जुलसां मिगार महाजनया काय् पूर्णवर्धन कुमार धँह्म ल्याय्‌ह्म जुयावल । श्रले वयात बौह्म मिगार महाजनं धाल— "पुता ! छं योगु थासं म्ह्याय्‌मचा छह्म स्वया वा ।" जि अज्यागु बन्धने च्वने मयो धका लिसः बिल । पुता ! श्रथे धाय्‌मते कुल धँगु सन्तान मदयेकं स्थिर ज्वीमखु । वँत बारंबार विवाह या धका धाय्‌व श्रथे जूसा न्यागू कल्याणं सम्पूर्ण जूह्म मिसामचा दत धासा ख्रिमिसं धागु बचन पालन याय् धका न्यंकल । व न्यागू कल्याण धागु छु छु खः ले पुता ! ? सँयागु कल्याण, लायागु कल्याण, ष्वेँयागु कल्याण, रूप रंगयागु कल्याण, बंसयागु कल्याण खः । महान पुण्यवानपिं मिसातय् सपः म्हैखाया ह्निपं त्याथें चवँनी श्रले सपः फ्यनीबले वस्त्रले ठष्कर नया चाःतुला थःस्वया च्वनी । थुकियात केश कल्याण धाई । म्हुतुसि बिम्ब फल समानगु वर्ण सम्पन्न जुया लाय् बांलाक थिया च्वनी थुकियात मंस कल्याण (=लायागु स्वभा) धाई । वा तँस्य च्वना समान जुया वाया बिच्चे हो मदया च्वे ल्ह्वना तयागु हिराया प्रो थेँ, समान ज्वीक स्वाह्लानातःगु संख पाटा थेँ शोभायमान जुया च्वनी ।

थुकियात अट्ठि कल्याण धाई। अजः आदि छु रंगं नं इला अतःसां लायागु रंग स्निग्ध जुया वंचुगु पलेस्वांमा समान ज्वी, तुयूगुली तयेमाल धासा कणिकार धँगु तुयूगु स्वां समान ज्वी, थुकियात छवि कल्याण (=रूप-रंगया स्वभा) धाई। झिको मचा ब्वीकुसानं छको जक मचा ब्वीके नंह्मयें यौवन वंगु खने दैमखु थुकियात वय कल्याण (=बैंसया स्वभा) धाई। अनंलि वया मां बौ पिसं सच्छि व च्याह्म ब्राह्मणतयेत निमन्त्रणा याना भोजन याका न्यागू कल्याणं संयुक्त जूपिं मिसा धँपिं दुला धका न्यन। खः दु धका धाय्‌व अथेजूसा अज्याह्म मिसा मालेत च्याह्म ब्राह्मणत वनेमाल धका धया आपालं धन बिया मिसा ल्वीका ल्याहाँ वंबले छिमित जि मेगुनं आपालं सन्मान याय्‌तिनि, माला वा हुँ धका छ्वयाबिल। अज्याह्म मिसा लुयावंगु घरी थ्व मालां ब्वखाय्‌कि धका सच्छि दोल मूवंगु लुँ सिखः छपु बिया छ्वत। इपिं ततःधंगु शहरे वना मालास्वया न्यागू कल्याणं संयुक्तह्म कुमारि मचा मखना ल्याहाँ वयाच्वंबले, मोल्हू वनेगु नक्षत्र-उत्सव चूला बले इपिं साकेत नगरे थ्यंका थौं झीगु ज्या सफल ज्वीगु जुल धका मती ल्वीकल। उगु नगरे जुलसां दें दसं विवट नक्षत्र धँगु उत्सव लगे ज्वीगु जुया च्वन। अबले जुलसां गबलें हे छें प्याहाँ मवःर्निपं कुमारि मस्त नापं थः परिवारपिं नाप्पं छें प्याहाँ वया शरीरस थःथःगु ख्वाले गाबलं त्वमपुस्य न्यास्य हे वना खुसी मोल्हू वनेमा। उखुन्हुया दिने क्षत्रिय महाशाल कुलयापिं काय् मस्त नं थः समान जातयापिं थःत योपिं कुमारि मस्तेत खनेव स्वांमालं कोखाय्‌के धका ह्लाते स्वांमा ज्वना लें थाय् थासे च्वं च्वनी। इपिं ब्राह्मणत नं खुसि सिथे सतः छगुली द्वाहांवना च्वं बन।

उगु समयस विशाखा छिन्यादँ मिखुदँया वैश दुह्म भरखरया ल्यास्ये जुया सकल तिसा वसतं तिया न्यासःह्म कुमारि मिसा मस्तत्स्यें चाहुयेका खुसी वना मोल्हू वने धका उगु थासे थ्यंकः वल। अले उगु अवस्थास सुपाय् थाहाँवया वा वया विल। मेंपि न्यासःह्म कुमारि मचात ब्वां ब्वां वना सतःया शालास द्वाहाँ वन। ब्राह्मणतिसं अन च्वना सोया च्वन उलिमछि मिसा मचात मध्ये छह्म हे थ्यागू कल्याणं सम्पूर्ण जूपि मखन। विशाखा छह्म जक थःगु मतापगु तालं हे वया दकले लीपा सतःया शालास द्वाहाँवल। वया लं, वसः, तिसा आदि ब्याक्कं प्यात। ब्राह्मण तयेसं वँगु प्यंगू कल्याण लक्षण खना वँगु वा स्वेगु इच्छा जुया, आलसि जातिह्म थ्व मयेजु थ्वया मात ज्वोह्मसित छ्वालुगु जाक्वाति समेतं लाम ज्वी मखुला छुथें ? धका वं तायक थवं थः खँ ह्लात। अले इमित विशाखां धाल। छिमि छु खँ ह्लाना च्वनागु आम ? जिमिसं थ्व धया च्वनागु खः मैं छंगुसः तःसतं हे मधुर केँयागु मु थाय् वले थें फिजे-जुयावं अले वं हानं वयासिनं बांलागु मधुर सलं छिमि छु कारण गुगु विषययाा बारे खँ ह्लाना च्वनागु खः धका न्यन। छं पासापिं मयेजुपिं सकलें तिसा वसः मप्याक्क वेगं ब्वां वया थन द्वाहाँ वल। छ छह्म जक थ्व छस्वाचा लँ हे वेगं ब्वां वये मफुत तिसा वसः ब्याक्कं प्याका थ्व शालाय् द्वाहाँवल धका उलि धया च्वनागुका धका धाल। हे ब्राह्मण बाज्यापिं! अथे धयादी मते जि मेगु हे तःधंगु कारण खंका अथे वेगं ब्वां मवयागु खः। व कारण छु खःले मैं ? धका न्यनेव हे ब्राह्मण बाज्यापिं! प्यंगू प्रकारयापिं मनूत ब्वां ब्वां ज्वोगु शोभा दँमखु। व प्यह्म व्यक्तिपिं धैंपि सु सु ले ? धका न्यनेव हे ब्राह्मण बाज्यापिं! अभिशेक यानातःह्म

जुजु सकल राजसी तिसा वसतं तिया कँटा फसेयाना राजङ्गणे ब्वा ब्वां जुल धासा शोभा दँमखु। गथे थ्व महाराज छह्म गृहपति थें ब्वां जुल धका मेपिसं हेश्याई। जुजुपिं धँपिं बुलुं बुलुं वनेगु हे शोभा दु। जुजुया मंगल किसिनं अलंकार याना छाय्पा तँवले वेगं ब्वां वनेव शोभा दँमखु। हस्ति लीला क्यना बुलूहं वंसा हे जक शोभा दँ। प्रव्रजित जुयाबिज्यापिं नं वेगं हतर पतरं ब्वां ज्वीव शोभा दँमखु। गथे थ्व श्रमण गृहस्थतथें ब्वांजुल धका हेश्याई। शान्त–दान्त जुया बुलूहं बिज्यासा हे जक शोभा दँच्वनी। कुमारि धँपिं नं ब्वां वनेव शोभा दँमखु। गथे थ्व मिसा मचा मिजंत ब्वांजूथें ब्वां जूगु सो धका गिजे याई। मिसा धँपिं नं बुलूहं पलाछिना जूसा हे जक शोभा दँ। थुपिं प्यह्म ब्वां ज्वीव शोभा दँमखु। हानं मेगु कारण छगू दु धँगु छु ले मैं? धका न्यनेव— हे ब्राह्मण बाज्यापिं! मां बौ धँपिसं थः म्ह्याय् मचायात ह्ला तुति आदि अङ्ग प्रत्यङ्ग सुरक्षित याना पालन पोषण यानातँ। जिपिं जुलसां मीमागु वस्तु समानपिं खः। जिमित मेपिनिगु कुले छ्वेया लागी हे पालन पोषण याना तँगु खः। यदि वेगं ब्वां ज्वीवले तुतीच्वंगु झिपचिने ठक्कर नया–लुफि हाना वें ग्वारातू वनीवले ह्ला जूसां तुति जूसां स्वधू वनेफु। थ्व यथे ज्वीका च्वनेमालेव थःगु कुलयात बोझ ज्वीका च्वं च्वने माली। तिया तयागु तिसा वसः प्यासा नं लिपा गना वनी छुं नुकसान ज्वीमखु। थज्या थज्यागु कारण लुमंका जि ब्वां ब्वां मवयागु खः ब्राह्मणपिं! धका कँन। ब्राह्मणतिसं विशाखां थ्व खँ कना च्वंवले वायागु कल्याण सम्पत्ति खना थुलि कल्याण सम्पत्ति सम्पूर्ण जूह्म मिसा जिमिसं ह्लापा गवलेसं मखँनि धका वंगु खँयात साधुकार

बिया, हे मैं छ हे जिमि मालिक पुत्रयात योग्य जू धका धया इमिसं जोना व:गु लुं स्वांमालं क्वखाय्का बिल । अले वं न्यन— "बाजेपिं ! गुगु देशं थन वयागु ख: ?" जिपिं श्रावस्ती नगरं वयापिं ख: मैं । महाजन कुलया नां छु थें ? "मिगार महाजन ख: मैं ।" "वया काय् आर्यपुत्तया नां छु ले ?" पूर्णवर्धन कुमार ख: मैं ।" व जिमिगु समानगु कुलयाह्म व्यक्ति ख: धका सीका स्वीकार याना कया, बौह्मसिथाय् "जिमित रथ छ्वया हति" धका समाचार छ्वत । व अथे समाचार छोगु छाय् धासा— ह्लापा व खुसी वनेत व:बले न्यास्ये हे व:गु ख: । आ जुलसां लुं थागु स्वांमालं क्वखाय् धुंका अथे न्यास्ये वने मजिल । भात दुह्म मिसा मचा रथ आदिस च्वना जक वनी । मेपिं न्यास्यें जूसां वनी, कुसां जूसां क्वी, ताडमाया हलं जूसां च्वे अथेक निभा पना वनी । अथे नं छुं मदैवन धासा न्ययातयागु गा जूसां तो:ता बापु गां छ्यँले निभालं मदाय्क गाभलं पुया जूसां वनी । वया बौह्मस्यां न्यास:गू बैल गाडा छ्याबिल । विशाखा परिवारपिं नाप्पं रथे च्वना ल्याहाँ वल । ब्राह्मणत नं वया ल्यू ल्यू हे वन । अले इमिके महाजनं न्यन "छिपिं गनं वयापिं ?" "श्रावस्ति वयापिं ख: महाजन !" "छिमि महाजनया नां छु ?" मिगार महाजन धैह्म ख: ।" "वया काय्ह्मस्या नां छु ले ?" "पूर्णवर्धन कुमार ख: ।" "वया धुकुती धन गुलि दु ?" "पीगू कोटि दु महाजन !" जिमी धनया न्ह्योंनेजा थ्व धन छु नं छु, किन्तु मिसा मचायात आरक्षा याय्त जक दयेव गाहे गाति, मेगु कारण आपा छु न्यना च्वनेगु ? धका स्वीकार यात । व महाजनं इपिं ब्राह्मणपित मागु सत्कार सन्मान याना छनु निनु अन हे तया लित छ्वया बिल । इपिं

श्रावस्ती वना मिगार महाजनयात भ्रंमचा लुल धका कंवन। सुया म्ह्याय्? धका न्यना धनञ्जय महाजनया म्ह्याय् धका धाय्व मिगार महाजनं क्षीत तःधंगु कुलयाह्म हे म्ह्याय् मचा दत धका याकनं हे भ्रंमचा बोना हयेमाल धका अन वनेत जुजु याथाय् वना बिन्ति यावन। जुजुं व महानगु फुल खः। जि हे बिम्बिसारया थासं बोनाहया 'साकेते' बास याका तैतैह्म खः। वैत तःधंगु सत्कार–सन्मान याना हयेमा। जि नं नाप्पं वयाबी धका श्राज्ञा जुल। अथेजूसा ज्यू महाराज! धका बिन्तियाना वं धनञ्जय महाजन याथाय् समाचार छ्वत कि— "जि श्रामकन वल धाय्व थनया जुजु नं नाप्पं बिज्याइगु जुया च्वन। जुजु नाप्पं वैपिं मन्त्री भार्दार सेनापल्टन श्रापालं दु। थुलिमछि मनूतयेत याय्मागु कर्तब्य पालन याय् फैला ?" व महाजनं यदि श्रज्यापिं झिह्म जुजुपिं वये धासानं बोनाहकि धन्दाकाय् म्वा धका लिस समाचार छ्वयाबिल। मिगार महाजन जुलसां महानगु नगरया छें पिवा च्वनीपिं जक वाकियाना मेपिं सकलें बोनावना बागू योजनति तापागु थासे च्वना जिपिं वयेधुन धका समाचार छ्वत। धनञ्जय महाजनं श्रापालं भेट वस्तु छ्वयाबिया म्ह्याय्ह्म नाप सह्ला यात। "मैं छं बाजु ज्वोह्म महाजन जुलसां कोसल जुजु नाप्पं थ्यंकः वये धुंकल वैत गुगु छें तयेमाली जुजुयात गुगु छें, उपराज श्रादिपित गुगु छें तयेमाली धका न्यनेव पण्डितह्म महाजन पुत्रि, वज्र समानं तीक्षणगु ज्ञां दुह्म, सच्छि दोल कल्पंनिस्यें प्रार्थना यानावःगु पुण्य दुह्म, भाग्यमानिह्म मिसामचां— "जिमि बाजुयात थुगुछें ति, जुजुयात थुगुछें ति, उपराज श्रादिपित थुगु–थुगु छें तया ब्यु धका श्रन्हे यात। च्यो म्वाति तयेत सःता

थुलिसिनं जंगले याय्मागु ज्या याहुँ थुलिसिनं उपराज आदि पिनिगु किसि सल आदि नं छिमिसं हे बिचायाना ब्यु। सल च्योत आदिपिं नं विवाह मङ्गल उत्सवे सामिल जूवये दयेमा धका व्यवस्था याना बिल। थ्ये छाय् यागु धासा जिपिं विशाखाया व्याहायागु मङ्गल उत्सवे वना छुं हे स्वे मखन। छुं सामान नं प्राप्त मजुल। सल आदि सोज्वीगु–बिचाया ज्वीगु ज्याय् हे जक लगे जुया च्वना धका थ्ये धाय् थाय् मदेमा धका थ्ये व्यवस्था मिलेयाना ब्यूगु खः। उखुनुया दिने हे विशाखाया बौह्रस्यां न्यासःह्र लुँकःमित सःतके छ्वया जिमि म्ह्याय्यात 'महालता पासाधन" धैगु तिसा दयेकाब्यु धका ह्याउँस्य च्वंगु असर्फि दोछि व उकियात ल्वेक वह, मोति, पन्ना, हिरा आदि बीके बिल। जुजु निनु प्यनु च्वना धनञ्जय महाजनयात समाचार छोयाहल कि हे महाजन! छं जिमित पालन पोषण याय् फँमखु म्ह्याय्मचायात बिया छ्वेगु दिन याकनं टोकेया। वं जुजुयात लिसः बिया छ्वत कि आ थुगु समये वर्षात (=वर्खा) शुरू ज्वी धुंकल उकिं पिला तक्क गनं वने मजी धुंकल। छलपोलया पल्टन तयेत छुतक्क माल व व्यावकं बोगु जिगु भाला जुल। जि छ्वेगु बखते हे जक महाराजयागु सवारि चलेज्वी धका समाचार छ्वत। अबलेसंनिसें साकेत नगरस ह्निं ह्निं हे धैथें उत्सव–मेला लगे जूथे गुल्जार जुया च्वन। जुजु प्रमुख सकलसित स्वां, स्वांमा, सुगन्ध, वस्त्र आदि म्ह्याबलेसं तैय्यार हे जुयाच्वंगु दयाच्वन। इपिं सकलसिनं चिन्तनायात थ्व महाजनं जिमित हे जक सत्कार सेवा यानाच्वन धका। थुगु प्रकारं स्वला बितेजुया वन। तिसा दयेके बियातःगु धासा सिधेका मह:नि। ज्या याका च्वंपिं ज्यामि नायोत वया महाजनयात धावल— "मेगुला

छुं वस्तु पा जूगु मदुनि पल्टन तयेत जाथुया नकेत सिँ मगाना वल"। ज्यामि नायोत छिंपि वना थुगु नगरे च्वंगु पुलां पुलांगु किसिगः, सलगः जीर्ण ज्वी धुंकुगु छेँ थुना जूसां उकियागु सिँ जा थुया नकः हुँ। अथे थुया नकु नकुं बाछि विते जुयावन। हाकनं वया सिँ मगात धका धाःवल। थुगु समये सिँ गनं नं कयाहये फैमखु। कापःयागु धुकू चाय्का ततः थानगु कापः पिकया टुकडा–टुकडा खुना छुस्या दयेका चिकने थुना वहे जूसां चयाका जा थुया नकः हुँ धका धयाहल। इमिसं अथे याना नकु नकुं मेगु बाछि नं बितये जुयावन। थुगु प्रकारं पिला कटेयाकूबले तिसा दयेके बियातःगु नं सिधेका हल। सुका छपुहे मदुगु तिसा वहयागु का दयेका ज्या कयातल। व तिसा छ्यँले तयेबले तुती थ्यंक लटके जूवः। थाय् थासे चाकलागु लुँयागु ताँख तया स्वाकातल। वहयागु ताँख कत्ताकेगु दु। छ्यँ दथ्वी छगू ताँख। निपा ह्लाय्पं ल्यूने निगू, गपःया थाय् छगू, निगः पुली निगू, निपु चुल्याय् निगू, निगः प्यंपाखे निगू। व तिसास जुलसां म्हैखा छह्म आकार वयेक दयेका तल। व म्हैखाया जवगु पपू लं दयेका तःगु न्यासः म्हैखा पा दुगु जुयाच्वन। देपा पाखेयागु पपुती नं उलिहे पा दुगु जुयाच्वन। म्हैखाया त्वा भिपुया, मिखा माणिकया। अथें फकु व ह्लिप्यं नं म्हैखा पाया दँ लुंयागु, अयेहे पिलाको नं। व वसतिसा विशाखाया छ्यंले तीकेबले पर्वतया च्वकाय् च्वना प्याखंहुया च्वंह्म म्हैखा थें खनेदया च्वन। दोछिपु पपू दँया सः देवतापिनि न्यागू प्रकारयागु स्वाह्लिया सः थें प्याहाँ वया च्वन। वया न्ह्योने थ्यंक च्वना स्वेबले जक व धार्थेयाह्म म्हैखा मखु धका सीका काय् फँगु जुया च्वन। व तिसा जुलसां गुँगू कोटि धन तूगु खः। सच्छि दोल

दां ला उकियागु ज्याला हे जक तुत ।

वैत व तिसा छुकियागु कारणं याना प्राप्त जूगु धासा ? वं जुलसां काश्यप बुद्धया समयस न्यीदोल भिक्षुपिंत चीवर काप दान ब्यूबले, मुलु सुका व रंग नं थःम्हं हे बिल । व उगु चीवर दान यागुया पुण्य फलं याना वैत थुगु तिसा लाभ जूगु खः । मिसातयेसं चीवर दान यात धासा "महालता पसाधन" तिसा लाभयाना काय्गु पुण्य सिद्ध जूवनी । पुरुषपिंत जूसा ऋद्धिमयगु पात्र चीवर आदि लाभ याना काय्त हेतु जूवनी । थुगुप्रकारं तःधंह्म महाजनं पिलाया भित्रे म्ह्याय्यात बिदा बिया छ्वेगु तैय्यारि याके बिया, बिया छ्वेमागु कोसः बिया छ्वेत पाँय्मोहलं जागु न्यासःगू गाडा बिया छ्वत । लुँयागु भाडाकुरां जागु न्यासःगू गाडा, वहयागु भाडाकुरां जागु न्यासःगू गाडा, सिजः–लीयागु भाडाकुरां जागु न्यासःगू गाडा, तास तिनखाया कापतं जागु न्यासःगू गाडा, घ्योया टीनं जागु न्यासःगू गाडा, वा जाकि जागु न्यासःगू गाडा, हलो फाली कू आदि उपकरणं जागु न्यासःगू गाडा कोसः बिया छोत । महाजनया जुलसां थथे मती वन कि जिह्म म्ह्याय् वंथाय् थ्व छगू वस्तू मदया मेपिनि छेँया पिखालख्वी वना थ काय्के छ्वे म्वालेमा धका वैत मामागु वस्तु उपकरण सकतां बीके बिल । छगू छगू रथे सकल अलंकार तिसा वसतं तियातःपिं सोह्म सोह्म बां बां लापिं भ्वातित तया न्यासःगू रथ बियाछ्वत । छह्मस्यां मोल्हुकि, छह्मस्यां भोजन याकि, छह्मस्यां अलंकार याका छाय्पिकि धका न्यी न्यासःह्म परिवारपिं बियाछ्वत । अले महाजनया मती थथे वन जि म्ह्याय्यात सा दोहँत नं बियाछ्वे

माल धका च्योतयेत आज्ञा बिल कि— "हुँ पुरुषपि ! चीधंगु साग:या खापा चाय्का, सोंगू गावुतस सोंग: बाजं जोंका मनूत थनाति, व्यापाखें छगू उसभत कया निखे पाखे दना च्वंहुँ । सा दोहँ तयेत अनं पिने वंके बीमते । थथे च्वं च्वनेगु बखते बाजं थाका इसरा बीकेब्यु । इमिसं वना अथेहे यावन । सात सागलं प्याहाँ वया छगू गावुत तक्क थ्यंक: वयेव बाजं थाना इसरा बिल । हानं बागू योजन थ्यंक: वयेव इसरा बीकल । हानं सोंगू गावुत थ्यंक: वयेव इसरा बीकल । ब्या पाखें वनेगु नं पना बिल । थुगुप्रकारं हाकलं सोंगू गावुत व्यापाखें छगू उसभनक थासे सा दोहँत थवंथ: थितुं थीक घ्वात्तुमतु घ्वाना च्वं च्वन । महाजनं जि म्ह्याय्यात थुलि सा दोहँत दयेवला गात खापा तिनाब्यु धका धया सा ग:या खापा तिके बिल । अथे खापा तिका बीवं बिशाखाया पुण्यया प्रतापं याना ब ब लापि सा दोहँत बारं तिंतिंन्हुया प्याहाँ वल । मनूतिसं रोके याक याकं हे ख्वीदोल ब:लापि दोहँचात व ख्वीदोल सात बारं प्याहाँ वया बिल । अन ब:ब:लापि बारं तिंन्हुया प्याहाँ व:पि दोहँचात ह्लापा प्याहाँव:पि सातय् वृषभ जूवन । छु कारणं याना व अथे पंक पंकं हे सात दोहँत सागलं प्याहाँव:गु ज्वी ? थ्व ब्याक्कं ह्लापा बियाव:गु दानया हे फल ख: । बिशाखां जुलसां ह्लापा काश्यप तथागतया समयस किकि धैह्म जुजुया न्हेह्म म्ह्याय्पि मध्ये दकले चीधिक:ह्म संघदासि धैह्म जुया न्योदोल भिक्षुपित न्यागू गोरस दान ब्यूबले मचा मचापि श्रामणेर-तयेसं ह्लातं पात्र त्वप्पुया गात गात धायक थ्व स्वादिष्टगु ख: थ्व भिंगु ख: धका बारंबार दान बिल । व अथे दान ब्यूगु कारणं याना पना च्वंक च्वंकं हे सा दोहँत गोठं प्याहाँ वया बिल । महाजनं थुलिमछि धन

कोसः ब्यूबले महाजननीनं धाल— "छि जि म्ह्याय्यात मेगु सकतां व्यवस्था याना बिल तर वैत सेवा सत्कार याईपिं सेवक च्यो तयेगु व्यवस्था यानामब्यू थुकियागु कारण छु?" महाजनं धाल— "जि म्ह्याय्या उपरे स्नेह दुपिं व मदुपिं सीकेमाया लागी थथे यानागु खः। व थथे च्वना वनी जि जुलसां व नाप मवंपित ककु तिना छ्वे फैमखु। व थथे च्वना वनी बले व नाप वने म्ह्यांपिं हुँ ह्मांपिं थन च्वँ धाय्" धका न्यंकल।

कन्हे खुनु जि म्ह्याय् बिदा बाजि जुया वनीन धका थःगु कोठाय् च्वना म्ह्याय्यात लिक्क फेतुका मैं थः भातया कुले वनीपिसं जुलसां थुगु थुगु आचरण नियम पालन याना च्वनेमा धका अववाद–उपदेश बिल। थ्व उपदेश नं मिगार महाजनं लिक्कच्वंगु कोठाय् च्वना न्यना च्वन। धनञ्जय महाजनं थः म्ह्याय्यात थथे अववाद–उपदेश बिल— "मैं भातया कुले च्वनीपिं पंमचा धंपिसं दुनेयागु मि पित छ्वे मज्यू। पिने च्वंगु मि दुतहये मज्यू। लित बीहैह्मसित जक बिया छ्वेमा। लित बी महैह्मसित बिया छ्वे मज्यू। बीहःह्मसित नं बीमहःह्मसित नं बिया छ्वे फयेकेमा। सुखपूर्वकं फेतुना च्वनेमा। सुखपूर्वकं भोजन याय्मा। सुखपूर्वकं द्यनेमा। मियागु सेवा याय् फय्केमा। छें दुने च्वंह्म देवतायात नमस्कार याय्मा धैगु थुपिं झिगु अववाद–उपदेश बिल। कन्हे खुनु कोसल जुजुया पल्टनया दच्छी च्याखल ततःधंपिं महाजन कुलत साक्षि याना न्ह्योने तया, यदि जि म्ह्याय् बिया छ्वथाथाय् थ्वया छुं दोष उत्पन्न जुयावल धासा छिमिसं निसाब छिनेयाना बीमा धका धया गुंगू कोटि मू वंगु "महालता पसाधन" नां जुयाच्वंगु तिसां तीका मोल्ह्वीगु

साँभों खर्चया लागि न्येप्यंगू कोटि धन बिया रथे गयेका साकेत नगरया छचाखेरं च्वंगु थ:गु हक लगेजूगु अनुराधपुर पायधंगु झिप्यंगू आसालि गामे नाय्खि च्वेके बिल कि— "जि म्ह्याय् नाप वने म्ह्यापिं वनेफु" धका। इमिसं व स: ताय् साथं झी मालिकनी वने धुंकेव झी जक थन च्वं च्वनां छुयाय् ? धका झिप्यंगू गांयापिं मनूत सुं बाकि मज्वीक विशाखा नाप्पं वने धका प्याहाँ वल। धनञ्जय महाजनं जुजु व मिगार महाजनयात सत्कारयाना भचा उखे थ्यंक त: वना इमित म्ह्याय् ल:ह्लाना बिदा बिया छोत। मिगार महाजन दकले लीपा यान छगुली च्वना वनाच्वंबले ल्यू ल्यू वया च्वंपिं लश्कर खना थुपिं सुख ? धका न्यन। थुपिं झी भंमचायात सेवा सत्कार याईपिं दासि दासत ख: धका धाय्व थुलिमछि-सित सुनां लहिनातये फै ? थुमित दाया बिसिके छ्वयाब्यु। बिस्युं मवंपित जक थुखे वयेकेब्यु धका धाय्व, विशाखां म्वाल तो:ताब्यु दाया विशिक छ्वेमते इमिगु फौजं हे थ:त नयेगु व्यवस्था याई धका धाल। महाजनं भंमचां अथे धा:सानं मैं भीत थुलिमछि मनूतयेगु छुं ज्या मदु सुनां थुलिमछि मनूतयेत पालन पोषण याना तयेफै ? धका चागलं फयेकेबिया कठि दाय्के बिया बिसिक: छ्वया बाकि जुया च्वंक जक थुलिदयेव झीत गा धका इमित जक थ:पिं नाप्पं बोना यंकल। श्रावस्ती नगरया छ्वाकाय् थ्यनेव विशाखां चिन्तना यात कि छचाखेरं त्वप्पुया त:गु याने च्वना नगरे द्वाहाँ वंनेगुला अथवा रथे च्वना सकलस्यां खने-दयेक वनेगुला ? अले वं थथे मतीतल त्वप्पुयात:गु याने च्वना जि नगरे द्वाहाँ वनेव "महालता पसाधन" तिसां तियावयागुया छुं विशेषता दैमखु धका व सकल नगर वासिपिंसं थ:त खनेदयेक हे रथे च्वना नगरे द्वाहाँ-

वन। श्रावस्ती नगरे चवंपि नगरवासितिसं विशाखायागु सम्पत्ति खना थ्व विशाखा जुलसां थथिज्यागु सम्पत्ति थ्वैत हे जक लाइक जू धका धयाहल। थुगु प्रकारं वं महानगु सम्पत्ति जोना मिगार महाजनया छें द्वाहाँ वन। नगरे थ्यंखुनु हे वैत सकल नगरवासिपिसं झीत धनञ्जय महाजनं महानगु सत्कार यानाहल धका थः थःगु औगात अनुसारं भेट चढे याय्गु वस्तु छ्वयाहल। विशाखां छ्वया हक्को हक्को भेट वस्तु व्याक्कं वहे नगरे चवंपित थवंथः कुलंपित अदला बदला याका बीके बिल। थुगु प्रकारं वं थ्व जिमि मां धाय् लोह्मसित व्यु, थ्व जिमि दाजु धाय् लोह्मसित व्यु, थ्व जिमि केहें धाय् लोह्मसित बीयंकि धका इमि इमि वैसया अनुसारं प्रियवचन खँ ह्लाना भेट वस्तु (=कोश्यालि) बीके छ्वया सकल नगरवासिपि थःथितिंपि थें नाला काल।

छगू समयस चान्हे आजन्ज सल (=भिगु जातयाह्म सल) या मचा ब्वीके त्यन। विशाखां दासितय् नाप छुस्या च्याका जोंकेबिया अन वना मिसाह्म सलयात ब्वालखं मोल्हुके बिया, चिकनं ब्वीके बिया थः चवना थाय् तुं ल्याहाँवल। मिगार महाजनं थः काय्‌यात व्याहया मंगल कार्य सिधेका, स्थिर रूपं विहारे बासयाना चवना बिज्याह्म तथागतयात लुममंकुस्य ताकालं निस्यें नांगापि निगण्ठ तयेत यया चवंगुलि याना जिजि आर्यपित सत्कार याय् माल धका छन्हुया दिनस अनेक सलंसः बोरा न्हूगु अन्न लया हःबले, लः ल्वाकमज्यागु दुरुई खीर दाय्के बिया न्यासःह्म वस्त्र मदुपि अचेलकत निमन्त्रणा याकेबिया थःगु छें बिज्याका जिह्म भंमचा वया अरहन्त तयेत वन्दनाया वा धका विशाखा याथाय्

समाचार धाय्के छ्वत। भमचां अरहन्त धागु वचन न्यना स्रोतापन्न जुयाच्वंह्म आर्य श्राविका खुशि जुया अचेलक तयेत भोजन याकीथाय् वया इमित खना थज्यापिं लाज शर्म मदुपिंनं अरहन्त ज्वीला ? जित मफते हे जिमि बाजुं सःतके हल धका महाजनयात निन्दा याना थः च्वंच्वंगु थासेतुं ल्याहाँवन। अचेलकतिसं वं अथे याना वंगु खना सकसिनं छगू पाखं हे महाजनयात निन्दायात— "गथे छ महाजनयात मेपिं सुं भंमचा लाभ मजुल ला ? श्रमण गौतमया श्राविका महा चण्डालिनीयात थःगु छेँ दुतहल याकनं हे थ्व भंमचायात थुगु छेँ पितिना छ्वयाब्यु धका (जागे जुल)। महाजनं थुमिगु वचन मात्रं जि भंमचयात पितिना छ्वे फैमखु। तःधंगु कुलयाह्म म्ह्याय्मचा धका चिन्तना याना हे आर्यपिं मस्त धँपिसं सीकनं मसीकं नं अथे अपराध याय्फु छलपोलपिं सुमक च्वना बिज्याहुँ धका इमित लित छ्वे धुंका, थः अत्यन्त अनर्थगु आसने च्वना लुँयागु देमाय् स्वादिष्टगु खीर भोजन यानाच्वन। उगु समयस छह्म पिण्डपातिक स्थविर भिक्षा बिज्याना उगु छेँया न्ह्योने थ्यंकः बिज्यात। विशाखां थः बाजुया ल्यूने च्वना पंखां गाय्का च्वन। वसपोल खना बाजुयात कँने योग्य मजू धका महाजनं स्थविरयात खनी कथं छ्खे लिक्क लिचिला बिल। व मूर्खह्म महाजनं जुलसां स्थविरयात खंसानं मखंछू याना कोच्छुना भोजन याना च्वन। विशाखां जिमि बाजुं स्थविर खनानं वास्ता मया धका सीका "न्ह्योने बिज्याहुँ भन्ते ! जिमि बाजुं वासिगु खीर नयाच्वन धका धाल। वं निगण्ठतयेसं विशाखायागु शिकायत यावले सहयाना च्वंसानं वासिगु खीर नयाच्वन धका धाय् सायं खीरं ह्ला लिकया थ्व खीर थनं

यंकि थ्व भंमचायात नं थ्व छेँ पितिना छ्वयाब्यु धका अन्हेयात। थ्व भंमचां जुलसां जित थज्यागु मंगल कार्य याना च्वनाबले बासिगु खीर नःगु यानाबिल धका धाल। उगु छेँ जुलसां सकलें हे चयो भ्वातित विशाखाया थासं वःपिं हे जुयाच्वन। वैत सुनां ह्ला तुति ज्वना छेँ पितिना छ्वये फै? म्हुतुं हे जक नं वैत छेँ प्याहाँ हुँ धका धाय्छापिं सुं दुगु मखु। विशाखां बाजुया खँ न्यना धाल "भो बाजु! थुलि वचन मात्रं जि थ्व छेँ प्याहाँवने फैमखु। जि जुलसां छिकिपिंत लः ल्हायाबीत कुम्भदासिथें जुया थ्व छेँ वंह्म मखु। जिमि मां बौ निम्हं जीवमान दनिह्म म्ह्याय् मचा धैंपिं थुलिजक थ्व छेँ प्याहाँ वनी मखु। थज्यागु कारणं याना हे जिमि बौनं जित थन छ्वया हःबले च्याह्म ततःधंपिं कुटुम्बित सःता यदि जिमि म्ह्याय्या छुं दोष दयावल धासा छिमिसं निसाब यानाब्यु धका जित इमिगु ल्हाते लः ल्हानाहःगु खः। इपिं सकलें सःतके छ्वया जिगु दोष दु मदु निर्णय याना सो धका घाल। महाजनं थ्वं कल्याणगु हे खँ ल्हात धका च्याह्म ततःधंगु कुलयापिं कुटुम्बिफत सःतके छ्वया "थ्व भंमचां मंगलगु दिनखुनु आसनने च्वना लः मदुगु खीर नयाच्वनाह्म जितः बासिगु भोजन नयाच्वन धका धागु कारणं याना थ्वयात थ्व छेँ पितिना छ्वयाब्यु" धका न्यंकल। छं थये धंगु खला मैं? धका इमिसं न्यनेव विशाखां धाल "छह्म पिण्ड-पातिक स्थविर छेँया पिखालखवी दना च्वना बिज्यात। जिमि बाजुं वसपोलयात वास्ता हे मयास्य खीर भोजन याना च्वना दीगुलिं जिमि बाजुं थुगु आत्मभावे न्हूगु पुण्य याना मदी पुलांगु ल्हापायागु पुण्य हे जक अनुभव याना च्वनादिल धंगु मतीतया, न्ह्योने बिज्यांहुँ भन्ते!

जिमि बाजुं पुलांगु पुण्य मपा च्वन" धका धैगु खः। थुकी जिगु छु दोष दु ?। मदु मैं थुकी छंगु छुं दोष मदु। भंमचां ला युक्तियुक्तगु हे खँ धागु खः। छि छाय् भंमचा खना थपा:सतं तँचाया दियागु ? धका न्यन। अले महाजनं धाल— म्वालका थ्व छगू वँगु दोष मखु धाय्। थ्व भंमचा छन्हु चान्हे बाच्चाइले दासित मुंका छेँया ल्यूने पाखे वन। इमिसं अथे वनागु खला ? मैं धका न्यनेव, बाज्यापिं ! जि मेताया कारणं वनागु मखु थुगु छेँ जुलसां दकले भिगु जातयाह्म आजन्म मिसाह्म सलया मचा बुयेके ल्यंबले, थुमिसं वास्ता हे मयास्य च्वं च्वंगुलि जि हे दासितय् नाप छुस्या च्याका सल गले वना मिसाह्म सलया मचा बुईकी बले याना बी मागु सेवा टहल याकः वनागु खः। अले इमिसं हे बाजु ! जिमि मयेजुं छिगु छेँ दासितिसं हे नं मयागु ज्या याना बिल। छि थुकी छु दोष खनादिया ? हे महाजनपिं थन नं दोष थमदयेमा। थ्वया बौह्मस्यां जुलसां थ्वयात थन छ्वया हये त्येका गुप्तगु कोठाय् यंका झिगू उपदेश बियाह:गु दु। उकियागु अर्थ जिं मथू भंमचा- यात कंकेब्यु। थ्वया बौह्मस्यां जुलसां छेँ दुनेच्वंगु मि पिने पितयंके मज्यू धका धयाहल। झीसं सुयां ज:ला ख:लातये छेँ मि मदया काबँबले मि मब्युस्य च्वं च्वने फैला ? साहु महाजनपिंसं थथे ख:ला मैं ? धका न्यनेव। हे बाज्यापिं ! जिमि बौनं मि धका धागु व धायेयागु मियात धागु मखु। गुगु मिया निम्ति धागु धासा— थ:गु छेँ दुनेयागु कलह- ल्वापु खँ उखें थुखें च्वंपिं ज:ला ख:ला तयेगु छेँवना कँ ज्वीमते। अथे कंज्वीगु बान्हि छेँ च्वंगु मि पितयंकेगु समान खः, यथार्थगु मियात धागु मखु। हे महाजनपिं ! म्वालका व ला अथे थज्वीब्यु। थ्वया बौनं

जुलसां पिने च्वंगु मि छें दुतहये मज्यू धका धयाह:गु दु। झीगु छें मि मदै च्वनीबले पिनेच्वंगु मि थ:गु छें दुत महस्य च्वं च्वने फैला ? अथे धयाह:गु ख:ला सें धका जमानि च्वनाव:पिं महाजनपिसं न्यनेव— "जिमि बौनं पिनिच्वंगु मि धागुया मतलब व धायेंयागु मियात धागु मखु। छुकियात धागु धासा— अवं खवं च्वंपिं ज:ला ख:ला तये छें थ: बाजु माजुपिंत दोषबिया अवगुण खँ ह्लानाच्वंगु न्यना वया, उखे छें च्वंपिसं छित थथे का बोबिया च्वंगु स्यू, अथे का दोष बिया च्वंगु स्यू धका थ:गु छें दुनेवया कँवये मते धागु ख:। व यथार्थंगु मियात धागु मखु। व थेंज्यागु थवंथ: ल्वाकीगु मि थेंज्यागु त:धंगु मि सेता मदु धका कँनेव थुगु कारणं यानानं भंमचा निर्दोष हे जुल। थथेहे तुं मे मे थाय् नं अर्थ थ्वीका काय् माल। अनयागु मतलब-अर्थ जुलसां थथे ख:— विशाखाया बौह्मस्यां बियाह:गु उपदेश मध्ये सुनां बीह्ल वैत हे जक बीमा धायागुया मतलब थ:गु छें यागु वस्तु न्येयंका लित बीह:पिंत हे जक हाकनं छको न्यो वैबले वस्तु बिया छ्वेमा लित बीहये मस:पिंत बिया छ्वे मज्यू धागु ख:। "बीह:पिंत नं बीमह:पिंत नं बिया छ्वेमा।" धागुया मतलब छु धा:सा ? गरीबपिं थ:थितिपिं दया च्वनी इमिसं वया छुं ज्या याय्‌या लागी दां त्थाना यंकी व दां लित बीमह धका हानं दां त्या वैबले मब्युस्य च्वं च्वने मज्यू। बीह:सां बीमह:सां बिया हे च्वनेमा धंगु मतलब ख:। सुख पूर्वकं फेतुना च्वनेमा धागुया मतलब, बाजु माजुपिं वैबले दना बीमाथाय् ताताजागु थासे फेतुना च्वने मज्यू धागु ख:। सुख पूर्वकं नयेमा धागुया मतलब, बाजु माजु व थ: भातया ह्लापालाक हे थर्मनि नये मज्यू इपिं सकलसित नके त्वंके सिधेका,

सकलसित गाः मगाः स्वया जक दकले लीपा बाकि जुयाच्वंगु नयेमा धका धागु खः। सुख पूर्वकं च्वनेमा धागुया मतलब, थ्वनं बाजु माजु थः भात च्वने न्ह्यो हे थःनि ह्लापालाक खाताय् ग्वारा तुला न्ह्यो वयेका च्वने मज्यू। इमित याना बीमागु सेवा सत्कार व्यादकं यानाबी सिधेका जक थः दकले लीपा च्वनेमा धागु खः। मि यागु पूजा याय्मा धागुया मतलब छु धासा ? थ्व जुलसां बाजु माजु व थः भातयात समेतं मिया द्वँ थें, भयांनकह्म नागराज थें सरूझे जुया, दर–भर कया ज्या याना यंकेमा धँगुयात धागु खः। छेँया दुने च्वंह्म देवतायात नमस्कार याय्मा धागुया मतलब नं बाजु माजु व थः भात समेतयात छेँया देवता हे समझे जुया दर–भर कया ज्या याना यंके सयेकेमा धागु खः। थुगु प्रकारं महाजनं थ्व झिगू अववाद–उपदेशयागु अर्थ न्यना जवाव बीगु छुं मखना ख्वा ख्युंस्य च्वंका कोच्छुना फुलेजुया च्वं च्वन। अले जमानि च्वनावःपिं साहु महाजनपिसं "गथे खः गृहपति ! जिमि म्ह्याय् मचाया मेगु नं छुं दोष जिमित न्यंकेमागु छुं दनिला ?". धका न्यन। छुं नं मंत साहु महाजनपिं ! धका लिसः बीव— "अथे जूसा थ्व निर्दोषह्म मंमचायात छेँ छाय् पितिना छ्वेमागु ?" धका न्यन। तदन्तर विशाखां धाल बापिं ! ककापिं ! जि जिमि बाजुया छगू वचनं हे थ्व छेँ प्याहाँ– वनेगु योग्य मजू, जिमि अबुजुं जुलसां जि थन बिया हःबले जिगु दोष दु मदु न्यायनिसाव याय्‌या लागी जितः छिकिपिनिगु ह्लाते लः ह्लाना हःगु खः। आ छिकिपिसं नं जि निर्दोष–शुद्धगु भाव सीकादी धुंकल। आ जि थनं वंसां जिल धका धया थः च्यो भ्वाति तयेत रथ–यानादि तंय्यार या धका आज्ञा बिल। अले मिगार महाजनं वैत ईपिं साहु

महाजनपिं बःकया हे भंमचा मयेजु ! जि मसीकं बुझे मज्वीकं छंत थथे धायलात जितः क्षमा यानाब्यु धका धाल ।

भो बाजु ! छितः क्षमाला जि याना बीगु जुल तर जि जुलसां बुद्ध शासने अत्यन्त श्रद्धा प्रसन्न जुयाच्वंपिं कुलया म्ह्याय्‌मचा खः । जि जुलसां तथागत व भिक्षु संघ पिनिगु सेवा सत्कार याय् मदयेकं थन च्वं च्वने फैमखु । यदि जिगु इच्छानुसारं तथागत सहित भिक्षु संघपित सेवा सत्कार याय् दत धासा जक जि थन च्वं च्वने फै धका धाय्‌व, "मैं छंगु इच्छानुसारं छं यो योथे छिमि तथागत व भिक्षु संघपित छें बिज्याका सेवा सत्कार या" धका अनुमति बिल । विशाखां कन्हे खुनु हे दशबल सहित भिक्षु संघपित निमन्त्रणा याना थःगु छें बुत बिज्याकल । नांगापिं अचेलक निर्ग्रण्ठ तयेसं मिगार महाजनया छें तथागत बिज्याकल धागु समाचार सीका अन वना छेंया छ्वाखेरं घेरा बिया च्वं च्वंवन ।

विशाखां ह्लासिकेगु दक्षिणोदकं लः बिया सकल भिक्षु संघ व तथागतयात याय् मागु सेवा सत्कार तैय्यार याका, जिमि बाजु झाया शास्तायात भोजन लःह्ला झासँ धका बाःजुह्मसित समाचार छ्वत । मिगार महाजन वयेत ठिक यावले वया गुरु आजीवकतयेसं छि महाजन श्रमण गौतम याथाय् वने दैमखु धका पना तल । वं जिह्म भंमचां हे यथा योग्य स्वया तथागतयात भोजन दोहलपि धका लिसः छ्वया बिल । विशाखां बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित भोजन याके सिधेका हाकनं मेगु समाचार छ्वत— "जिमि बाजु झाया शास्तायागु धर्मदेशना न्यं

झासँ।" अवले महाजनं आजा मदंस्य हे जीमखु धका धर्म श्रवणया लागी वँनें त्यंह्मसित स:ता निर्ग्रंथतिसं थथे धाल— "भो महाजन श्रमण गौतमयागु धर्म–कथा न्यनेसा न्यं हुँ तर पर्दाया पिने च्वना जक न्यं हुँ।" महाजन अन वने न्ह्यो ह्लापालाक हे अन पर्दा तयेके बिल। महाजन वँना पर्दाया पिने फेत्तू वन। शास्तानं छ पर्दाया पिने थ च्वंसां, पर्वतया ल्यूने हे थ च्वं च्वँ, मेगु हे चक्रवाले वना च्वं च्वं वंसानं जि बुद्ध धैह्मस्यां जिगु स: छंत न्यंकेगु शक्ति जिके दु धका महान्तगु जम्बु सिमाया कचा ज्वना झक झोर ज्वीक संके बले जम्बु (=जामुन) फल हाया वैथें, अमृतयागु वा गाके थें धर्मदेशना याना बिज्याय्‌त छसेंनिस्येंयागु आनुपूर्वि कथा कँना बिज्याय्‌गु प्रारम्भ याना बिज्यात। सम्यक्सम्बुद्धं जुलसां धर्मदेशना याना बिज्याईबले न्ह्योने च्वं च्वंसां, ल्यूने च्वं च्वंसां, सच्छिगू चक्रवाले वँना च्वं च्वंवंसां, दोछिगू हे चक्रवाल तापाक वँना च्वं च्वंवंसानं, अकनिष्ठ देव भवने हे वना च्वं च्वंवंसां, शास्ता नं जित: हे जक सोया बिज्याना च्वन, जित हे जक धर्मदेशना याना बिज्याना च्वन धका समझे जुया च्वनी। बुद्ध धैह्म चन्द्रमायागु उपमा थें ख:। गथे कि चन्द्रमा आकाशया दथ्वी लाना च्वं च्वनीबले, चन्द्रमा जिगु छ्चोँया च्वस्सं लाना च्वन धैथें तुं सकल सत्व प्राणिपिसं खना च्वनी अथे हे धैथेंतुं न्ह्याथाय् च्वं च्वंसां थ:गु न्ह्योने हे बिज्याना च्वं च्वं बिज्याथें खना च्वनी। थ्व जुलसां बोधिसत्वपिनि अलंकार याना छाय्पात:गु छ्चोँ त्वाह्लाना, अजलं उलात:गु मिखा ल्ह्वया, हृदये च्वंगु ला लिकया, करपिनि च्यो याय्‌त जालिय समानपिं पुत्र, कण्हाजि समानपिं म्ह्याय्‌पिं, मद्दि समानह्म महारानीपित

समेतं परित्याग याना दान बिया वःगुया फल खः। मिगार महाजनं नं तथागतया उपदेशस विचार याना च्वँ च्वं पर्दाया पिने च्वना हे दोच्छिगू प्रकारं शोभायमान जुया च्वंगु स्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जुया, निश्चल –स्थिरगु श्रद्धां सम्पूर्ण जुया स्वंगू रत्नस शंका धँगु छुं छुं हे मदुह्म जुया पर्दा उला वना भंमचाया तुरुस थःगु म्हुतु दिका थॅनिनिस्यें छ जिह्म मां तुल्य जुल धका वँत थःह्म मांया थासे तल। व नं अबलेसंनिस्यें 'मिगार माता' धँगु नां जुया वन। लिपायागु समयस वं काय् ब्वीका मिगारो धका नां छुत। महाजनं भमचाया तुरु तोःता वना तथातगया तुतिस्वे भोस्सुना ह्लांति ब्वे ब्वे स्याना म्हुतुं नं चुप्पा नया जि मिगार खः भन्ते, जि मिगार खः भन्ते धका स्वकोतक्क थःगु नां न्यंका भन्ते जि थुलिमछि समय तक्क थन दान बिल धाय्‌व महाफल दै धँगु मसिया च्वन, आ चुलसां जिमि भंमचाया कारणं याना सीका काय् धुन। सकल अपाय–नरक–दुःखं मुक्त ज्वीधुन। जिह्म भंमचा च्व छें द्वाहाँवःगु जितः हितया लागी, अर्थया लागी वःगु खः धका धया थुगु गाथा बोन—

सोहं अज्ज पजानामि यत्थ दिन्नं महप्फलं।
अत्थाय वत मे भद्दा सुणिसा धरमागता'ति॥

अर्थ—

यौं जि गन दान बीव महानफल दै धँगु सीका काय् धुन, निश्चयनं जित अर्थ–हितया लागी थपाय्‌सतं भिंह्म भंमचा जिगु छें द्वाहाँ वःगु खः।

विशाखां कन्हे खुनुया लागी नं शास्तायात निमन्त्रणा यात । स्रोतापत्ति फले थ्यंह्म मिगार महाजनं अबलेसंनिस्यें व छें शासनया लागी न्ह्याबलेसं लुखा चालावंगु जुल । अले मिगार महाजनं चिन्तना यात— "जिमि भ्रमचां जितः तःधंगु उपकार यात । थ्वयात जि प्रसन्न यानाबीगु छुं ज्या छगू याना बीमाल" धका । थ्व भ्रमचायात कयातुगु तिसां न्ह्याबलेसं तियाच्वने मखु । याउस्य च्वगु वं ह्निने नं चान्हे नं, सकल इरियापथस तियाच्वने फैगु तिसा छगू दयेकाबी माल धका सच्छि दोल दां मूवंगु 'धनमट्ठक' धैगु तिसा दयेके बिल । व तिसा लुंकःमितिसं दयेका सिधयेका हयेव बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित निमन्त्रणा याना आदर सत्कार पूर्वक भोजन याका, विशाखायात झिखुगः घः सुगन्ध लखं मोल्हुका शास्ताया न्ह्योनेतया व हलुकागु तिसां तीका वन्दना याकेबिल । शास्ता भुक्तानुमोदना याना आशीर्वाद बिया विहारे संतुं ल्याहाँ बिज्यात । विशाखा नं अबलेसंनिस्यें दान बीगु आदि पुण्यकर्म पालन याना च्वँ च्वं शास्ताया तरफं च्यागू वर प्राप्त जुया आकासे च्वंह्म चन्द्रमा थें प्रसिद्ध जुया काय् म्ह्याय्पिं नाप अभिवृद्धि जुजुं वया च्वन । वया जुलसां झिह्म काय्पिं व झिह्म म्ह्याय्पिं दया च्वन । इमि मध्ये छह्म छह्मस्या झिह्म झिह्म काय्पिं व म्ह्याय्पिं दयावल । इपिं छयेपिनिनं छह्म छह्मस्या झिह्म झिह्म काय्पिं व म्ह्याय्पिं दयाबल । थुगु प्रकारं विशाखाया काय्पिं, छयेपिं, छ्वीपिं सन्तान परिवारया रूपं दयावः- पिनिगु संख्या च्यादोल प्यसल न्यीह्म जुल । थः सच्छिव न्यीदँ तक्क म्वानाच्वन । उलिमछि आयूतक्क म्वाना च्वनं नापं छ्यँने सँ छपु हे तुयुंया वल धैगु दुगु मखु । न्ह्याबले सोसां झिखुदँ दुह्म ल्यास्यह्म मिसा

थें च्वं। व काय्‌पिं, छ्येपिं, छ्वींपिं, परिवारपिं मुंका विहारे वना च्वनीबले थुपिं मध्ये विशाखा थुह्म धका ह्मसिका काय् फुपिं सु दुगु मखु। न्ह्याह्मस्यानं वनाच्वंगु खंसानं आ मचा वना च्वंगु हे स्वया च्वने दःसा ज्यू। जिमि मालिकनी प्रथे वनाच्वंगु स्वया च्वनेगु हे न्ह्याईपुस्य च्वं धका मतीतया च्वनी। सुनां दंना च्वंगु, फेतुना च्वंगु, गोत्तुला च्वंगु खनी वं आमचा जिमि मालिकनी गोत्तुला च्वंसा हे ज्यू। व गोत्तुला च्वंगु स्वया च्वनेगु हे न्ह्याईपुता धका मती तया च्वनी। थुगु प्रकारं व प्यंगू इरियापथस गनं हे शोभा मदु धका धाय्‌मा थाय् दुगु मखु। विशाखां न्याह्म किसियागु बल धारण या। जुं जुं थ्व खँ न्यना व विहारे वना धर्म श्रवण याना ल्याहाँ वया च्वंबले, वंगु बल परिक्षा याना स्वेया लागी, च वंच्वंगु लें किसि तोःतके बिल। व किसि सोंथे ल्ह्वना तिंतिं न्हुया विशाखाया न्योने थ्यंकः वल। वया छचाखेरं वयाच्वंपिं न्यासःह्म मिसात मध्ये गुह्मं बिस्युं वन, गुह्मं वंत मतोतुस्य वयाच्वंपिके, थ्व छु धका न्यनेव "जुजुं जुलसां मालिकनी छिगु बल परिक्षा याय्‌या लागी किसि तोःतके बिल" धका कँन। विशाखां थ्व किसि खना छाय् बिस्युं वनेमागु दु ? वं थ्व किसियात गय् याना ज्वनेमाली धका चिन्तना याना यदि ववात्तुक जोन धासा किसि सिनावनी धका निर्पातिचां किसिया सों कत्ताका छ्वाना छ्वत। किसि फय्‌मफया दरवारया न्ह्योने पुतूहं थ्याचाक मिक्‍ फेत्तूवन। थुगु आश्चर्य खना अन मुनाच्वंपिं आपालं जनतापिसं साधुकार बिल। विशाखा परिवारपिं सहित सकुशल पूर्वकं थःगु छें ल्याहाँवल। उगु समये जुलसां श्रावस्ती नगरे विशाखा मिगार माताया आपालं काय्‌पिं, छ्येपिं, छ्वींपिं निरोगी जुया शुभ मंगलं संयुक्त

बिज्याई। थुगु प्रकारं वसपोलं उखुनु व तिसा पो खना शास्ताया थासे वना कंवन। "भन्ते! विशाखां वँगु तिसापो लोमंका वन" धका। तथागतं छखेलिक्क चीका तयाब्यु आनन्द! धका आज्ञा ज्वीव स्थविरं व तिसापो ल्ह्वना यंका स्वाग्हे त:ले तये यंका बिज्यात। विशाखा नं सुप्पिया नाप आगन्तुक गमिक अर्थात थ्यंक:व:पिं व यान्नास वनीपिं, उसाय् मदुपिं आदि भिक्षुपिंत याय्मागु उपकार सेवा सत्कार या: मया सीके धका विहारया दुने चाह्यू जुल। इपिं उपासिकापिं विहारेदुने खना घ्यो, कस्ति, चिकं आदि मापिं, आपायाना मचा मचापिं श्रामणेरत देमा आदि थल जोना इमिथाय् वं। उखुनु नं अथे हे वयेगु थालेयात। अले छह्म उसाय्मदुह्म भिक्षु खना सुप्पियां छ:पित छु माल आर्य धका न्यंवले 'मांसरस' धा:सेंली ज्यू आर्य जि छ्वयाहया बी धका जमान याना कन्हे खुनु कप्पियगु अर्थात् योग्यगु मांस मदया थ:गु खंपा याथाय्यागु ला: ध्यना बिया छ्वत। लिपा शास्तायागु प्रतापं गये ख: अथे हे जुल। विशाखा महा उपासिका नं उसाय्मदुपिं मचापिं श्रामणेरपिं स्वेधुंका मेगु ध्वाकां प्याहाँ वया विहारया पिनेसं च्वना प्रिया दासि सं! तिसा हति तीत्थल धका धाल। उगु समयस व दासि तिसापो लोमंका वयागु कारण लुमंका आर्य अन हे काय् लोमंका वया धका कँन। अथे जूसा ल्याहाँ वना कयावा हुँ। यदि जिमि आर्य आनन्द स्थविरं ल्ह्वना यंका मेगु थासे तयेयंका बिज्याय् धुंकुसा कया हये मते, व तिसा आर्ययात हे जि परित्याग यानागु जुल। जेतवन विहारे वाखं न्यंव:पिं मनूतिसं लोमंका वंगु वस्तु स्थविरं अथे याना तै धंगु विशाखां स्यूगु जुयाच्वन। उकि अथे धया छ्वगु ख:। स्थविरं नं व दासि ल्याहाँव:गु खना आनन्द

स्थविरं छु यावयागु धका न्यना बिज्यात। जिमि मालिकनीयागु तिसा पो लोमंका वँना धका धाय्‌व, जि हुंकन स्वाःहे तःले यंका तया तयागु दु हुँ प्रन वँना व तिसा पो जोना हुँ धका धया बिज्यात। व दासि आर्य छलपोलया ल्हाति थिया बिज्याय् धुंकुगु व तिसा पो यात लितयंके योग्य मजू धका धयाहःगु दु धका धया खालि ल्हातं हे ल्याहाँवन। छु खः में धका विशाखां न्यनेव उगु कारण कँना बिल। प्रिया दासि! जिमि आर्यं थिया बिज्याय् धुंकुगु वस्तुयात जि तीमखुत जि आर्यपित हे परित्याग यानावी धुन। आर्यपिसं जुलसां व तिसा रक्षा याना च्वने याक्वी— दुःख ज्वी व तिसा मिया कप्पियगु (=आर्यपित योग्यगु) वस्तु यंका बीमाल। हुँ वना व तिसापो कया हति धाय्‌व व दासि ल्हाकनं वना कया हया बिल। विशाखां व तिसां मत्युस्य हे जोनावना लुँकःमित सःतके छ्वया मू तयेके बिल। गुंगू कोटि मूवं, व तिसा दयेकुगुया ज्याला सच्छिदोल दां धका टोकेयात। अथे जूसा व तिसा मिया छ्व धका आज्ञा बिल। उलिमछि धन बिया व तिसा सुनानं न्याना काय् फंमखु। व तिसां ती फुह्म मिसा नं दुर्लभ हे ज्वी। थ्व पृथ्वीले जुलसां स्वह्म मिसातिसं 'महालता पसाधन' तिसा लाभ याना कागु दु। १. विशाखा महा उपासिका, २. बन्धुल मल्ल सेनापतिया जहान मल्लिका देवी, व ३. वाराणसि महाजनया म्ह्याय् (थुपिं स्वह्मस्यां लाभयाना काल) उकिं विशाखां यमंहे उकियागु मू सच्छि दोल दां अधिक गुंगू कोटि धन गाडास लादेयाना विहारे यंका शास्ता-यात वन्दना याना "भन्ते! आर्य्य आनन्द स्थविरं जिगु तिसा ल्ह्वना यंका मेथाय् तया बिज्यात। जिगु तिसा वसपोलं स्पर्श याना बिज्यास्यें

निस्यें जि व तिसां तो योग्य मजुल। व तिसा मिया छलपोलपित कप्पियगु (=योग्यगु) छु वस्तु छगू चढेयाय् धका मीके छ्वयां, सुं न्यानाकाय् फुपिं मदया जि हे न्याना कया। उकियागु मू दां जोंका वया प्यंगू प्रत्ययस गुगु प्रत्यये खर्च याना छ्वे भन्ते ! ? धका न्यनेव, तथागतं पूर्व दिशा पाखे ध्वाका लिक्क संघपिं च्वनेगु विहार छगू दयेकाबो योग्य जू विशाखा ! धका आज्ञा जुया बिज्यात। अथे जूसा ज्यू प्रसल जुल भन्ते ! धका विशाखां मन प्रसन्न याना गुंगू कोटि धन खर्च याना जमीन न्याना काल। मेगु गुंगू कोटि धन खर्चयाना विहार दयेकेगु ज्या थाले याकल। अनंलि छन्हुया दिनस शास्ता सुथ न्हाप्पां लोके ध्यानं स्वया बिज्याना, देवलोकं च्युत जुया भद्दिय नगरस महाजनया कुले जन्म जूवःम्ह भद्दिय धंम्ह महाजन पुत्रया अरहन्त ज्वीगु उपनिस्सय सम्पत्ति खंका बिज्याना अनाथपिण्डिक महाजनया छें जलपान याना उत्तरपाखे च्वंगु ध्वाका पाखे स्वया बिज्यात। स्वभावं हे शास्ता विशाखाया छें भिक्षा कया दक्षिण ध्वाकां प्याहाँ बिज्याना जेतवन विहारे बास याना बिज्याई। अनाथपिण्डिकया छें भिक्षा कया पूर्वपाखे च्वंगु ध्वाकां प्याहाँ बिज्याना पूर्वाराम विहारे वास याना बिज्याई। उत्तर पाखे च्वंगु ध्वाका पाखे स्वया बिज्याना च्वंम्ह शास्ता खंका वसपोल अवश्य नं चारिकाया लागी बिज्यात ज्वी धंगु भाव स्यूम्ह विशाखां उखुनुया दिने तथागत उत्तर पाखेयागु ध्वाका पाखे स्वया बिज्यात धागु ताय् सायं वेगं वना वन्दनायाना बिन्तियात— "चारिकाया लागी बिज्याय् त्यनागु ला भन्ते ?" खः विशाखा ! भन्ते ! युलिमछि धन परित्याग याना छलपोलया लागी विहार दयेकेबी त्यना। ल्याहाँ बिज्यांहुं भन्ते !

हे विशाखे ! थ्व जिगु गमन ल्याहाँ वने ज्यूगु गमन मखु । वं अवश्य नं तथागतं हेतु सम्पन्नह्म सु मनू खंका बिज्यात ज्वी धका चिन्तना याना— "अये जूसा भन्ते ! जि याका च्वनागु ज्या ज्यू मज्यू स्यूह्म भिक्षु छह्म थन तोःता थका बिज्यांहुँ" धका बिन्तियात । तथागतं छं स्वथा छं यःह्म भिक्षुयागु भिक्षापात्र का विशाखे ! धका धयाबिज्याय्व विशाखां आनन्द स्थविरयात सकलसिनं प्रिय यासानं महामौद्गल्यायन स्थविर जुलसां ऋद्धिवानह्म खः थ्वसपोलया कारणं याना ग्ह्यागु ज्यानं याकनं सफल यानाकाय् फै धका चिन्तना याना महामौद्गल्यायन स्थविरयागु भिक्षापात्र ज्वन । स्थविरं शास्तायागु ख्वा स्वत । शास्तानं छं परिवारपिं न्यासःह्म भिक्षुपिं बोना ल्याहाँ हुँ मौद्गल्यायन धका धयाबिज्यात । वसपोलं अथेहे याना बिज्यात । वसपोलयागु आनुभावं ख्वीन्यागू योजन तापा थासं नापं सिमाया लागी, लोहँया लागी वंपिसं ततःमागु सिमा ततःगोगु लोहँ जोना उखुनु हे थ्यंकः वँ । सिमा व लोहँ नं बैल गाडाय् तया हयाच्वनेमा धंगु दुगु मखु, गाडायागु घुर तोध्वीका च्वनेमा धंगु नं दुगु मखु । याकनं हे नितजागु प्रासाद विहार वनेजुल । क्वे च्वंगु तल्लाय् न्यासःगू कोठा, च्वे च्वंगु तल्लाय् न्यासःगू कोठां शोभायमान जुयाच्वंगु प्रासाद जुयाच्वन । शास्ता गुंलातक्क चारिका याना बिज्याना हाकनं श्रावस्ती बिज्यात । विशाखां नं प्रासाद दयेकेगु ज्या गुंलाया भित्रे सिधेके बिया प्रासादया गजू भिगु ह्याउँस्य च्वंगु लुँ पातायागु ख्वीगः लःघः पायूगो ज्वीक दयेके बिल । शास्ता जेतवन विहार पाखे बिज्यात धागु न्यना लँ सोवना शास्तायात थःगु विहारे यंका कवल याकेबिल । भन्ते ! छलपोल थ्व प्यंगू महिना (=चतुर्मास

पिला) भिक्षु संघपिं नाप थन हे च्वना बिज्यांहुँ प्रासाद विहारयागु पनिस्था याय् धका विन्तियाय्‌व शास्तानं स्वीकार याना कया बिज्यात। विशाखां अबलेसंनिस्यें बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपिंत विहारे हे भोजन दान बियाच्वन। अले वया पासा छह्मस्यां दोछिसाई दां वंगु काप छकू ज्वना वया विशाखायात धाल "जि थ्व वस्त्र छकू छंगु प्रासादे गनं बे लायावीगु इच्छा दु। गुथाय् लाय्‌गु खः व थाय् छको जितः क्यनाब्यु।" हे पासा ! यदि जि छंत लाय् थाय् मदु धाय्‌व छं जितः थ्व कापः छकू-नापं लाय्‌के मब्यू धाई। उकिं छं थःथमं हे प्रासादया निगू तल्लाय्‌सं दोछिगू कोठास सोया लायावी थाय् ल्ययाका हुँ धका धाय्‌व वं व दोछिसाई दां वंगु कापः ज्वनावना चाह्यू जुयु वयासिनं कम्सलगु काप लायातःगु गनं हे मखना जितः थुगु प्रासादयागु पुण्य भाग दैमखुत धका मने दुःखताया छथाय् च्वना ख्वया च्वंवन। अले वंत आनन्द स्थविरं खंका "छ छाय् ख्वया च्वनागु ?" धका न्यना बिज्यात। वं वखें कँनाविल। स्थविरं चिन्ता याय्‌मते जि छंत थ्व कापः लाय्‌गु थाय् क्यना बी धका धया स्वान्हे ववे तुति सिलेथाय् बिच्चे तुतिहुयेगु कापः याना लायाब्यु। भिक्षुपिसं तुति सिले धुने साथं दकले ह्लापालाक छं लायातःगु कापतेंनि न्हुया तुति हुया विहारे दुने द्वाहाँ वनी। थुगु प्रकारं छंत तःधंगु फल प्राप्तज्वी धका धयाबिज्यात। विशाखां जुलसां व थाय् छकू मत्ति खंके रुफुत। विशाखा महाउपासिकां चतुर्मास पिला तवक थःगु विहारया दुने हे बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपिंत दान बिल। अन्तिम दिन खुनु भिक्षु संघपिंत चीवर छपु छपु दान बिल। दकले ववकालिह्म न्हूह्म भिक्षु प्राप्तयाना कागु चीवर छपुया दोछि दां वं। सकल भिक्षुपिनिगु

भिक्षा पात्र जायक वासः दान बिल। दान बीगु ज्याय् जक परित्याग यागु दां गुँगू कोटि धन खर्च यात। थुगु प्रकारं विहारया लागी जमीन कायत गुँगू कोटि, विहार दयेकेत गुँगू कोटि धन, विहार पनिस्था यायत गुँगू कोटि धन जम्मा न्योह्लयेगू कोटि धन विशाखां बुद्ध शासनया लागी परित्याग याना बिल। महाजन धनिया कुले जन्म जुया मिथ्या दृष्टिया छेँ पँन वना थथिज्यागु सुनानं याय् मफुगु परित्याग यात थँपि मेँपि सुंहे दुगु मखु। विशाखां विहार पनिस्था याय् सिधःधुनु तःमागु किचः बांलाक दुगु सिमा क्वे चथना कार्यपि, छ्येंपि, छ्वोपिसं चाहुयेका जि ह्लापा प्रार्थना याना वथागु व्याक्कं इच्छा सम्पूर्ण जुल धका प्रासाद विहारे चा चा हिला मधुर स्वरं न्यापु गाथा द्वारा थःगु मनेच्वंगु प्रीति वचन प्रकट यात—

कदाहं पासदं रम्मं सुधामत्तिक लेपनं।
विहार दानं दस्सामि सङ्कप्पो मय्ह पूरितो ॥१॥

अर्थ—

जि गवले प्लास्टर याना थां इलातःगु सुरम्यगु प्रासाद दयेका दान याय् फै? थँगु थ्व जिगु संकल्प (थौं) सम्पूर्ण जूगु जुल ॥१॥

कदाहं मञ्चपीठं च भिसिबिम्बोहनानिच।
सेनासन भण्डं दस्सामि सङ्कप्पो मय्ह पूरितो ॥२॥

अर्थ—

जि गवले खाता, कुर्सि, बोत्यं, दस्ना, फुंग इत्यादि सेनासन

वस्तु दान याय् फं ? धंगु थ्व जिगु सङ्कल्प थौंया दिने सम्पूर्ण जुल ।।२।।

कदाहं सलाक भत्तं सुचि मंसूप सेवनं ।
भोजनं दानं दस्सामि संकप्पो मय्ह पूरितो ।।३।।

अर्थ—

जि गबले सलाक भोजन शुद्धगु ला, न्यां संयुक्त जुया च्वंगु भोजन दान बी फं ? धंगु थ्व जिगु संकल्प (थौं) सम्पूर्ण जूगु जुल ।।३।।

कदाहं कासिकं वत्थं खोम कप्पासिकानि च ।
चीवर दानं दस्सामि संकप्पो मय्ह पूरितो ।।४।।

अर्थ—

जि गबले काशि देशयागु रेशमी वस्त्र, व कपाय्यागु चीवर दयेका दान बी दं ? धंगु जिगु संकल्प (थौं) सम्पूर्ण जूगु जुल ।।४।।

कदाहं सप्पि नवनीतं मधुतेलं च फाणितं ।
भेसज्जं दानं दस्सामि संकप्पो मय्ह पूरितो'ति ।।५।।

अर्थ—

जि गबले घ्यो, नउनि, फस्ति, साखःति, चिकं, वासः दान याय् दं ? धंगु जिगु थ्व संकल्प (थौं) सम्पूर्ण जूगु जुल ।।५।।

भिक्षुपिसं वँगु सः ताया शास्तायाथाय् वँना विन्ति यावनः—"भन्ते ! जिमिसं थुलिमछि दयेधुंकल विशाखा महाउपासिकां न्य हालाजुल धँगु गवलेसं न्यने मनंनि, थौं जुलसां वं काय्, छ्ये, छ्वीपिसं चाहुयेका मे हाला प्रासादे चा चा ह्यू जुया च्वन, वँत छु जुलथें भन्ते ! पित्त जकं कोप जुलला ? श्रथे नं मखुसा उई जकं जुलला ?" धका विन्ति यावन। तथागतं मखु भिक्षुपिं जि पुत्रि मे हाला जूगु मखु। वँगु जुलसां संकल्प यानावःगु सम्पूर्ण जुया, वं प्रार्थना यानावःगु आशिका ब्यावकं सम्पूर्ण जुल धका प्रसन्नगु मन जुया प्रीतिवचन प्रकाश यायां चा चा ह्यू जूगु खः धका आज्ञा जुयाविज्यात। भन्ते ! वं गवले प्रार्थना यानावल थें ? न्यने योला भिक्षुपिं ! धका तथागतं न्यना बिज्याय्व न्यने यो भन्ते ! धका भिक्षुपिसं लिसः बिल। अले तथागतं अतीतया खँ आज्ञा दयेका बिज्यात—

हे भिक्षुपिं ! थनिं सच्छिदोल कल्प ह्लापा पदुमुत्तर धँह्म बुद्ध लोके उत्पन्न जुया बिज्यात। वसपोलया सच्छिदोल वर्ष आयू दया च्वन। वसपोलया परिषद्पिं सच्छि दोल क्षीणास्रव भिक्षुपिं जुया च्वन, नगर हंसवती धँगु खः। बौह्मस्या नां सुनन्द खः। मां सुजाता धँह्म महारानी जुया च्वन। वसपोलया अग्रह्म उपस्थायिका जुयाच्वंह्म छह्म मिसां च्यागू वर फोना कया मांया थासे च्वना शास्तायात प्यंगू प्रत्यय द्वारा सेवा सत्कार याना च्वन। संझाकाती व सुथे उपस्थानया निम्ति शास्ता याथाय् वना च्वन। व उपस्थायिकाया पासाह्म मिसा छह्म ह्लि ह्लि व नाप्पं विहारे वँना च्वन। व मिसां वया पासाह्मस्या शास्ता नाप

विश्वास व हेम खेम जुया च्वंगु खना छु यासा थुगु प्रकारं बुद्धनाप हेम-खेम व विश्वास दयेके फै ? धका चिन्तना याना शास्तायाके न्यन— "भन्ते ! थ्व मिसा छलपोलया सु परेजू थें ?"

"उपस्थायिकापिनि दथ्वी दकले अग्रह्म खः" धका आज्ञा जुया बिज्याय्‌व, "भन्ते ! छु यासा थथे उपस्थायिकापिनि मध्ये दकले अग्रह्म–उत्तमह्म ज्वी दै ?"

सच्छिदोल कल्प आशिका–प्रार्थना यासा अग्रउपस्थायिका ज्वी दै ।

"आ प्रार्थना–आशिका यासा ज्वी दैला भन्ते ?"

"अवश्यमेव ज्वी दै ।" अथे जूसा "भन्ते ! सच्छि दोल भिक्षुपि सहित न्हेनु तक्कयात जिगु भिक्षा दान स्वीकार याना कया बिज्यांहुँ" धका याचना यात । शास्तानं मौन जुया स्वीकार याना बिज्यात । व मिसां न्हेनु तक महादान बिया, अन्तिमगु दिन खुनु चीवर वस्त्र दान याना शास्तायात वन्दना याना पालिकाया क्वस्सं भोस्सुना "भन्ते ! जि थ्व दानयागु विपाक फल देवतापिनिगु सुख ऐश्वार्यादि छुं आशिका मयाना, छलपोल थें ज्याह्म छह्म बुद्धया थासे च्यागू वर प्राप्तयाना मांया थासे च्वना प्यंगू प्रत्यय द्वारा सेवा सत्कार याइपिनि दथ्वी दकले अग्रह्म–उत्तमह्म ज्वी दयेमा" धका प्रार्थनायात । शास्तानं थ्वयागु थ्व प्रार्थना सिद्ध ज्वीगु खःला ? धका अनागत पाखे विचायाना स्वया-बिज्यास्य थ्यानं दोछिगू कल्प तक्क खंका बिज्याना सच्छिदोल कल्पया

मन्तस गौतम धंह्म बुद्ध उत्पन्न ज्वीतिनि । उगु समयस छ विशाखा धंह्म उपासिका जुया वसपोलया थासं च्यागू वर लाभ याना कया मांयाथासे च्वना प्यंगू प्रत्यय द्वारा उपस्थान याइपिनि दथ्वी दकले अग्रह्म ज्वी" धका भविष्यवाणि याना बिज्यात । वंत व उगु सम्पत्ति फन्हे हे साक्षात्कार याना काय्मार्थे च्वना वल । वं मन आयू दतल्ले पुण्य याना मनं सिनावना देवलोके वना जन्म जूवन । देव मनुष्य लोकस चाह्यू जुजुं, काश्यप तथागतया समयस किकि धंह्म काशी जुजुया न्हेह्म म्ह्याय्-पिनि मध्ये दकले चीधिकःह्म संघ दासी धंह्म जुया, मेपिनि कुलस पंनवना इमि केहेंपि नाप ताकाल तक्क दानादि पुण्य कर्मयाना काश्यप तथागतया पालिस्वे नं "अनागतस छलपोल थेंज्याह्म बुद्धया मांया थासे च्वना प्यंगू प्रत्यय दान बीपिनि दथ्वी अग्रह्म ज्वी दय्मा" धका प्रार्थना यात । अवलेसंनिस्यें देव मनुष्य लोकस चा चा ह्यू जुजुं थुगु आत्म भावस मेण्डक महाजनया काय् धनञ्जय महाजनया म्ह्याय् जुया जन्म जूवल । जिगु बुद्ध शासने आपालं पुण्य कर्म यात । थुगु प्रकारं हे भिक्षुपि ! जिह्म पुत्रि म्ये हाला जूगु मखु । थमं यानावःगु आशिका प्रार्थना सम्पूर्ण जूगु खना थःगु हृदये उत्पन्न जुयावःगु उदान (—प्रसन्नता—हृदयोद्गार) प्रकट याना जूगु खः धका आज्ञा दयेका शास्तानं धर्मदेशना यानाबिज्यास्य— हे भिक्षुपि ! गथे कि दक्ष—कुशलह्म गथुं अनेक प्रकारयागु स्वां द्वँया न्ह्योने च्वना नाना प्रकारगु वां वां नागु स्वांमाः हना यंकी अथेहे धंथेंतुं विशाखां नं नाना प्रकार-यागु कुशल कर्म याय्त थःगु चित्त बवच्छकूगु खः धका उजुं जुया थुगु गाथा आज्ञा जुयाबिज्यात :—

यथा'पि पुप्फरासिह्मा कयिरा मालागुणे बहु ।
एवं जातेन मच्चेन कत्तब्वं कुसलं बहु'ति ।।

अर्थ—

चतुर्म्हं गयुनीनं स्वांद्व बां बांलागु स्वां ल्यया माः हनीगुथें; संसारे जन्म जूंपि मनुष्यपिसं नं आपलं पुण्य याय् माः ।

अन "पुप्फ रासिम्हा" धंगु नाना प्रकारयागु स्वांयागु द्व खः । "कयिरा" धंगु स्वांमा हनी धागु खः । "मालागुणे बहु" धंगु अनेक प्रकारयागु बां बां लागु स्वांमा । "मच्चेन" धंगु सीमापिं धंगु मतलबं मनू धागु खः । अज्यापिं सत्व प्राणिपिसं चीवर दान बीगु इत्यादि अनेक प्रकारगु कुशल कर्म याय्मा । अन स्वांया द्व धागु आपालं स्वां खने दुयाय्यात धागु खः । यदि आपा स्वां मदुसा मालि (=गथुं) नं बांलाक स्वांमा हने सःह्म जूसां आपा बां बांलागु स्वांमा हने फंमखु । स्वांमा हने मसःह्म गथुं नं बांलागु स्वांमा हने फंमखु । आपालं नाना प्रकारयागु स्वांया द्व दुथाय् बांलाक ज्यासःह्म गथु ज्वीव आपालं बां बांलागु स्वांमा हना यंकी अथेहे धैथें तु यदि छह्मस्या श्रद्धा आपा दंमखु भोग सम्पत्ति धासा आपा दया च्वनी वं आपालं कुशल कर्म याना यंके फंमखु । श्रद्धा नं आपा मदुह्म भोग सम्पत्ति नं आपा मदुह्मस्यां ला अन हे कुशल कर्म यानायंके फंमखु । गुह्मस्या जुलसां श्रद्धा आपा दया च्वनी तर भोग सम्पत्ति आपा मन्त धासा नं कुशल कर्म आपा याय् फंमखु । गुह्मसिके जुलसां श्रद्धा नं आपा दे भोग सम्पत्ति नं आपा

दंच्वन घासा विशाखा थेंज्याह्म उपासिकां याःथें आपालं कुशल कर्म याना यंके फं धका कनातःगु खः। "यथापि–पे०–कत्तब्बं कुसलं बहु"ति। धका।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापन्न आदि जुयावन। धर्मदेशना आपालं जनतापिंत सार्थक जुयावन।

विशाखाया कथा सिधल।

६. आनन्द स्थविरया प्रश्नया कथा

"न पुप्फगन्धो पटिवातमेती ति" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता श्रावस्ती नगरे वास याना च्वना बिज्याबले आनन्द स्थविरया प्रश्नयात समाधान याना आज्ञा जुयाविज्यात । स्थविरं जुलसां संझाकाती एकान्ते ध्याने च्वना चिन्तना याना बिज्यात— "भगवानं सार गन्ध, मूल गन्ध, य पुष्प गन्ध धंगु स्वंगू उत्तमगु गन्ध दु धका धया बिज्यात । व गन्धत फय् न्ह्यावं पाखे जक गन्ध वं फय् वया च्वंपाखे लिकथं सुगन्ध मवं । थ्व संसारे अज्यागु सुगन्ध नं दैला ? गुगुकि फय् वयाच्वं पाखे नं लिकथं नं वंगु" धका । अले वसपोलया थथे मती वन । थुकियागु विनिश्चय जि थः थमं छाय् याना च्वनेगु ? शास्ता याथाय् हे वना न्यंवने धका वसपोल शास्ता याथाय् वना न्यंवन । उकि धयातःगु दु— "अले जुलसां आयुष्मान आनन्द संझाकाती ध्यानं दँना गन तथागत बिज्याना च्वंगु खः अन वन । वनालि शास्तायात थथे बिन्तियात— "भन्ते ! थ्व संसारे स्वंगू प्रकारयागु सुगन्ध दु गुकियागु सुगन्ध फय् वावंपाखे जक सुगन्ध वावं लिकथं वामवं, व सुगन्ध छु छु धासा ? जथा–हाथागु

सुगन्ध सिमाया सार सिंया दुने च्वंगु सुगन्ध, व स्वांयागु सुगन्ध थुपि स्वंगू खः। भन्ते ! थ्व सुगन्ध जातत गुकियागु सुगन्ध फय् बावं पाखे जक बावं लिकथं बासना मवं। अज्यागु छुं सुगन्ध दुला भन्ते ! गुकिया सुगन्ध फे न्ह्यावं पाखे नं बासना वं, लिकथं नं बासना वं, न्ह्यःकथं नं लिकथं नं बासना वं ?" धका (न्यन)। अले तथागतं प्रश्नया लिसः बियाविज्यास्य— "दु आनन्द ! अज्यागु सुगन्ध नं गुकियागु सुगन्ध फे न्ह्यावं पाखे नं बावं लिकथं नं बासना वं हानं न्ह्योकथं नं लिकथं नं बासना वं। व गज्यागु सुगन्ध खः भन्ते ! गुकिया सुगन्ध न्ह्योकथं नं लिकथं नं निखेर पाखें नं बासना वं ? थन आनन्द ! गुगु गामे अथवा निगमे मिसा हे जूसां, मिजं हे जूसां, बुद्धया शरणे वंह्य ज्वो, धर्मया शरणे वंह्य ज्वी, संघया शरणे वंह्य ज्वी, प्राणि हिंसा याय्गुलि अलग जुयाच्वंह्य ज्वो, फरपिनिगु वस्तु खुया काय्गुलि, मिथ्या काम सेवन–व्यभिचार याय्गुलि, मखुगु खँ ल्हाय्गुलि, अयेला थ्वँ इत्यादि सेवन याय्गुलि अलग जुयाच्वंह्य ज्वो, शीलवानह्य ज्वी, कल्याणगु धर्म याइह्य, लोभ द्वेषादि चित्ते मदुह्य जुया गृहस्थ धर्मे च्वं च्वनो। दान याय्गुली–त्याग याय्गुली ल्हावंह्य परित्याग याय्गुलो लगेजुया च्वंह्य, याचक–फोंगि तयेत दान बीगुली लगेजुया च्वंह्य, दान बीगु व्रतस लोन जुया च्वंह्य, अज्याह्मसिगु दिशा विदिशास च्वंपि श्रमण ब्राह्मणपिसं गुण खँ ल्हाई। थुगु गामे अथवा थुगु निगमे च्वंह्य मिसा हे जूसां मिजं हे जूसां बुद्ध शरने वंह्य खः पे०–दान बीगुली लगे जुया च्वंह्यसिगु देवतापिसं नं अमनुष्यतिसं नापं गुण वर्णना याई। थुगु गामे अथवा थुगु निगमे, मिसा हे जूसां, मिजं हे जूसां बुद्धया शरणे वंह्य खः— पे०–दान बीगुली लगे

जुया च्वंह्म खः धका । हे आनन्द थ्व गुण वर्णना याय्गु रूपी सुगन्ध जुलसां फे न्ह्यावं पाखे नं वं, लिकयं नं वं, निखेर पाखे नं सुगन्ध वावं धका आज्ञा जुया थुगु गाथा धयाबिज्यात :—

न पुप्फ गन्धो पटिवात मेति न चन्दनं तगर मल्लिका वा ।
सतं च गन्धो पटियात मेति सब्बा दिसा सप्पुरिसो पवाति ॥
चन्दनं तगरं वापि उप्पलं अथ वस्सिकी ।
एतेसं गन्ध जातानं सील गन्धो अनुत्तरो'ति ॥

अर्थ—

स्वां, चन्दन, तगर, चमेलीयागु सुगन्ध, फय् मवंगु थासे वने मफु, किन्तु सत्पुरूषया सुगन्ध व्यापक दिशास नं फैले जुया वनी ।

चन्दन, तगर, पलेस्वां, चमेलीस्वांयागु सुगन्ध स्वयानं शील सुगन्ध अधिकं उत्तम ।

अन "न पुप्फ गन्धो" धंगु तावतिंस भवनयागु पारिजातक सिमा व्या व हाकलं सच्छिगू योजन फैले जुया च्वन स्वां यागु ज्योति न्येगू योजन व्यंक वना खः वं व स्वांयागु सुगन्ध छगू योजन तक्क नस्वा वः फे न्ह्यावं पाखे जक उकियागु सुगन्ध वं लिकयं जुलसां छलांगू हे नं मवं । अथिज्यागु स्वां नापं फेया लिकयं सुगन्ध मवं । "चन्दनं" धंगु श्रीखण्ड सिंयागु सुगन्धयात धागु खः । "तगर मल्लिका वा" धंगु थुकि नं सुगन्ध हे अकत याय्त धागु खः । सार सुगन्धया अग्र जुया

च्वंगु च्यागू श्रीखण्डयागु नं तगर धंगु सुगन्ध व मल्लिका धंगु दाबा स्वांया सुगन्ध नं फे न्ह्यावं पाखे हे जक बास वनी लिकयं मवं। "सतञ्च गन्धो" धंगु सत्पुरूष पिनिगु जुलसां बुद्ध प्रत्येक बुद्ध श्रावक पिनिगु शील रूपी सुगन्ध फेया लिकथं नं वं. छाय् धासा सकल दिशास सत्पुरुषपिं प्रवाहित जुया च्वंगु दु। गुकियाना सत्पुरुषपिनिगु शील रुपी सुगन्धं सकल झिगू दिशासं फंला जुयावं। उकिया निम्ति इमिगु सुगन्ध फे न्ह्यावं पाखे जक मखु लिकथं नं न्ह्यावं धागु खः। "पटि वात मेति" धका। 'वस्सिकं" धंगु चमेलि स्वां। "एतेसं" धंगु थुपिं श्रीखण्ड आदियागु सुगन्ध जातयासिकं शीलवानपिं सत्पुरुषपिनिगु शील रूपी सुगन्ध हे जक उत्तम–श्रेष्ठ असदृश अद्वित्तीय छुनापं समान मजूगु धका धागु खः।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूतयेत धर्मदेशना सार्थक जुयावन।

आनन्द स्थविरया प्रश्न कथा सिधल।

१०. महा काश्यप स्थविरया पिण्डपात्र दानया कथा

"अप्पमत्तो अयं गन्धो" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवने वासयाना बिज्याना च्वंबले महाकाश्यप स्थविरया पिण्डपात्र दानया कारणं आज्ञा जुयाबिज्यात। छन्हुया दिनस स्थविर न्हेनु यंकं निरोध समापत्ती च्वना बिज्याना समाधि दंना राजगृह नगरस ओलाक छें अतः मयास्य पिण्डपात्र भिक्षा वने धका प्याहाँ बिज्यात। उगु समयस शक्र देवराज इन्द्रया परिचारिकापिं पालिजा बखुंया थें तुति दुंपिं न्यासःह्म अप्सरात स्थविरयात पिण्डपात्र भिक्षा बी धका उत्साहित जुया न्यासःगु भिक्षा पिण्ड तयार याना ह्लातं ज्वना लँया सिथे च्वना भन्ते! थुगु पिण्डपात भिक्षा कया बिज्यांहुँ, जिमित मङ्गल याना बिज्यांहुँ धका बिन्तियात। छिंपि थनं हुँ। थौं जि गरीबह्म छह्मसित संग्रह याय् धका धया बिज्यात।

भन्ते! जिमित नाश याना बिज्याय् मते, संग्रह याना बिज्यांहुँ। धका प्रार्थनायात। स्थविरं इमित ह्मसीका प्रतिक्षेप याना बिज्यासां इपिं अनं चिला वनेगु इच्छा मयास्येंलि। स्थविरं छिमिगु प्रमाण

छिमिसं मस्यूला ? छिंपि थनं चिला हुँ धका पाँच निर्पाच न्यायका बिज्यात । इपिं स्थविरयागु पाँच सः ताया ग्याना अन चवंच्वने मफया अनं अन्तरधान जुया वना देवलोकेतुं ल्याहाँवन । इन्द्रं गन वना वयागु ? धका न्यनेव ।

समापत्ति दना बिज्याह्म स्थविरयात पिण्डपात्र दान वी धका मनुष्यलोके वनागु खः ।

छिमिसं दान बियावये फुलाले ?

जिमिसं दान बियावये मफु । ग्रहण याना कायगु इच्छा याना मबिज्या ।

वसपोलं छु धया बिज्यात ले ?

गरीबह्मसित संग्रह याना बिज्यायगु धका धैबिज्यात देव !

छिंपि छु भेषकया वना वयागु ले ?

जिंपि थुगुहे भेषं वनावयागु खः देव ! धका कँन । अले इन्द्रं छिंपि थें ज्यापिसं स्थविरयात पिण्डपात्र गबले दान याना वये फै ? धका धया थमं हे दानबीगु इच्छायात । अले इन्द्रं थः जरा जीर्णह्म बुढा वा स्वधूह्म सँ तुयूह्म, शरीर ध्रुसिलूह्म भेष कया । सुजा देवपुत्रियात नं अज्याह्म हे बुढीह्म याना छगू कापः थाईपि च्वनीगु गल्ली थःगु ऋद्धि निर्माण याना थाज्या थायगु तां चक्कंका च्वंच्वन । स्थविर नं दकले गरीबह्मसित संग्रह याना बिज्याय् धका नगर पाखे स्वया बिज्यात । नगरया पिनेसं व गल्लिचा खना अयेक स्वया बिज्यावले इपिं निह्म

खंका बिज्यात। उगु बखते वृद्ध रूपी इन्द्रं थाज्या थाना च्वन। सुजां तुकि तुलाच्वन। स्थविरं चिन्तना यांना बिज्यात— "थुंपि निह्म बुढा बुढि ज्वी धुंका नापं ज्या याना च्वन तिनि। थुगु नगरे थुमियासिनं गरीबपिं मेपिं सु दैथें मच्वं। थुमिसं ब्यूगु जाति छतु जक जूसां ग्रहण याना काय्। थुमित संग्रह याना बीमाल धका इमिगु छें पाखे स्वया बिज्यात। इन्द्रं वसपोल बिज्याना च्वंगु खंका सुजायात धाल— "प्रिये झी आर्य थुखे बिज्याना च्वन, छं मखं छू याना सुमक तुकि तुला च्वंच्वं। क्षण भरं हे छल याना पिण्डपात दान वी। स्थविर बिज्याना पिखालख्वी दना च्वना बिज्यात। इमिसं मखं छू याना थःगु ज्याय् हे जक लगे जुया च्वन। मतीचा जायका इन्द्रं झीगु लुखाख्वे भिक्षु छह्म दना च्वंथें च्वं सो हुं धका धाल। छि हे सो झासें स्वामि धाय्‌व व छें प्यहां वया स्थविरयात भोस्सुना वन्दना याना निपा ह्लातिं पुलि बःकया ऊँ ऊँ हाला दंना आर्य गुह्म स्थविर थें ? धका भचा लिवक वंना जिगु मिखा बुल्लुस्य च्वं धका धया कपाले ह्लातं किका च्वे ख्वाले स्वया अहो ! दुःख याना बिज्यात झी महा काश्यप स्थविर खनी धका ताकालं लिपा जिगु कुटिया लुखाख्वे बिज्यात। छें छु बीगु दुला धका न्यन। सुजां भचा अकमके जूथें पह् पिकया दु स्वामि धका लिसः विल। भन्ते ! रूखा सूखागु अथवा प्रणीतगु धंगु मतीतया मबिज्यास्य जिमित संग्रह यानाबिज्यांहुँ धका धया भिक्षापात्र काल। स्थविरं थुमिसं ब्यूगु साक (=पाछाई) हे जूसां च्वकिया जा छम्हू जक जूसां थुमित संग्रह यानाबी माल धका भिक्षापात्र बिया बिज्यात। वं छें दुने द्राहाँवना 'घटि ओदन' धंगु च्यले थुयातःगु जा (=पुलाव) जासिं लिकया पात्र

जायक तया स्थविरया ह्लाते लःह्लाना बिल। पिण्डपात भोजन अनेक सूप व्यंजन दुगु उकियागु सुगन्धं सकल राजगृह नगर छगुलि ह्वाला ह्वालां बास्ना वल। उगु समयस स्थविरं चिन्तना याना बिज्यात— "थ्व मनू अशरण गरीबह्म खः थ्वयागु भोजन धासा अत्यन्त सुस्वादिष्ट देवराज इन्द्रयागु समान थ्व सु खः ?" धका। अले स्थविरं वैत शक्र धका ह्म सीका धयाबिज्यात— "छं तःधंगु अपराध यात। गरीबपिंत दंगु सम्पत्ति लाकाकाल। थौं जितः दान बिया सुं छह्म गरीबह्म मनू सेनापतियागु पदबि जूसां महाजनयागु पदबि जूसां प्राप्त ज्वीगु खः।"

"जिथें गरीबह्म मेपिं सुं दनिला ? भन्ते !"

छ छु कारणंयाना गरीब जुल ? देवलोकस देवतापिनि जुजुयागु सुख अनुभव याना ?" धका धयाबिज्याय्व।

भन्ते ! व अथे ज्वीफुगु जि जुलसां बुद्ध उत्पन्न जुया मबिज्यानि बले कल्याणगु ज्या याना अथे ज्वीफुगु खः। बुद्ध उत्पन्न जुयाच्वंगु वर्तमान समयस कल्याणगु ज्या याना चूलरथ देवपुत्र, महारथ देवपुत्र, अनेकवण्ण देवपुत्र थेंपि थुपि स्वह्म देवपुत्रपि समानपिं जिं उत्पन्न याना बियापिं खः। ह्लापा जि इमियासिनं तेज अापा दुह्म खः। आ जि सत्तिक दुगु यासे इपिं देवपुत्रपिं नक्षत्र ह्निते धका परिचारिकापिं बोना सडके प्याहाँ वःबले जि बिस्युं वंना छें द्वाहांवना सू वनेमाल। इमिगु शरीरं प्याहांवःगु तेज जुलसां जिगु शरीरे फैलेजुया त्वप्पुया वन। जिगु शरीरं प्याहांवःगु तेज इमिगु शरीरे फैलेजुया त्वप्पुया मवं। (अथे

जूबले) जियासिनं गरीवह्ल मेंपि सु दँ भन्ते ! अथे जूसां तभि आवंलि लिपा छं जित थ्ये छलेयाना दान ब्यूवयेगु ज्या याय् मते ।

"छलपोलयात थ्ये छलेयाना दान बियागुया जितः पुण्य दँलाफो मदँ भन्ते ! ?"

"दँ आवुसो !" अथे जूसा कुशल कर्म याय्गु धँगु जिगु कर्तव्य खः भन्ते ! धका धया स्थविरयात वन्दना याना सुजायात बोना स्थविर-यात प्रदक्षिणा याना आकासे थाहाँवना "अहो ! दान परमदान काश्यप स्थविरयात सुप्रण्ठित जुल ।" धका उदान (=प्रीतिवाक्य) घोषणा यागु जुल । उकि धयातःगु दु— "छगू समयस तथागत राजगृहे वेलुवन कलन्दक निवापस वास याना बिज्याना च्वन । उगु समयस जुलसां आयुस्मान महा काश्यप पिप्फली गुफास बिज्याना च्वन । न्हेनु तक्क छगू हे आसने मुलिबाँति च्याना छगू समाधिस समाधिस्त जुया बिज्याना च्वन । अनंलि आयुस्मान महाकाश्यप उगु छगू हप्ता वितेजुया वनेव उगु समाधि दना । तदनन्तर उगु समाधि दंह्ल आयुस्मान काश्यपया थ्ये मती वन । "थौं जि राजगृह शहरे भिक्षाटन याय् वःसा अति उत्तम ज्वी ।" उगु समयस जुलसां न्यासःति देव अप्सरापिसं आयुस्मान महा काश्यपयात भिक्षा पिण्डपात दान बीगु प्रयास यागु खः । अले आयुस्मान महाकाश्यपं इपिं न्यासःति देव अप्सरापित प्रतिक्षेप याना (=स्वीकार मयास्य) सुययागु समये बांलाक चीवरं पुना पात्र चीवर ज्वना राजगृह नगरे भिक्षाटनयालाणी वन । उगु समयस जुलसां देवराज इन्द्रं महा काश्यपयात पिण्डपात भिक्षा दान बीगु इच्छायाना गरीबपिं थाज्या

याईपिनिगु भेषकया थमं याज्या थाना असुर कंन्या सुजायात तुकि त्वोका तल। आयुस्मान महा काश्यप वृद्ध रूपी इन्द्रया छें‌ं‌त्वे थ्यंकः वन। इन्द्रं आयुस्मान महाकाश्यपयात यानंनिस्यें वया च्वंगु खना छें प्याहां वया लें सोया ह्लातं भिक्षा पात्र कया छें द्राहांवना घ्यले थुयातःगु जा लिकया भिक्षा पात्र जायक तया हया महा काश्यपयात लःह्लाना बिल। व पिण्डपात भोजन जुलसां अनेक प्रकारगु कें तरकारि दुगु जुया च्वन। अले महा काश्यपया मती थये वन— "थ्व मनू सुज्वी गुह्मसिके थज्यागु उत्तमगु भोजन दया च्वन?" तदनन्तर आयुस्मान महा काश्यपया थथे मतीवन थ्व अवश्यनं शक्र देवराज इन्द्र खः धका सीका इन्द्रयात थथे धाल। "छं थ्व छु यानागु? थनंलिपा थथे गबलेसं याय् मते।" भन्ते काश्यप! जिमित नं पुण्य माः जिमिसं नं पुण्य धंगु याना च्वनेमाः। अले इन्द्रं आयुस्मान महा काश्यपयात वन्दना याना प्रदक्षिणा याना आकासे थाहांवना अन च्वना स्वको तवक उदान (=प्रीति वाक्य) घोषणा यात— "अहो! दान परम-उत्तमगु दान काश्यप भन्तेयात बीगु सौभाग्य प्राप्त जुल" धका। तथागतं जेतवन विहारे च्वना बिज्याना हे थेंगु व सः ताया भिक्षुपित आमन्त्रणा याना बिज्याना "हे भिक्षुपि! अन सो शक्र देवराज इन्द्रं उदान वाक्य धा धां आकासं वना च्वन" धका धया बिज्यात। भिक्षुपिसं वं छु यासयें भन्ते? धका प्रश्न याय्‌व, "हे भिक्षुपि! वं छलेयाना जिह्म पुत्र काश्यपयात पिण्डपात भिक्षा दान यात। इन्द्रं दान बिया प्रसन्न जुया उदान वाक्य धा धां आकासं वनाच्वन" धका आज्ञा जुया बिज्यात। स्थविरयात पिण्डपात भोजन दान बीमा धका वं गये सिल ज्वी?

भन्ते ! धका भिक्षुपिसं प्रश्न याय्व हे भिक्षुपि ! जिह्म पुत्र थें ज्याह्म भिक्षा जक वना जीविका याईह्म, वँत देवतापिसं नं मनूतिसं नं यपि धका थमं नं उदान (=प्रीति वाक्य) आज्ञा जुयाबिज्यात। सूत्रे जुलसां दिव्य श्रोतधातुं साधारण मनूतयेगु शक्ति पुलावंह्म अर्थात शक्ति आपा-दुह्म शक्र देवराज इन्द्र च्वे आकासे याहाँवना सर्गते च्वना स्वको तक्क उदान (=प्रीति वाक्य) धया च्वन— "अहो ! दान परम दान काश्यप भन्तेयात सुप्रतिष्ठित जुल" धका। अले तथागतं थुगु अर्थ सीकाकया बिज्याना उगु समयस थुगु उदान वाक्य घोषणा याना बिज्यात।

पिण्डपातिकस्स भिक्खुनो अत्त भरस्स अनञ्ञपोसिनो ।
देवा पिहयन्ति तादिनो उपसन्तस्स सदा सतीमतो'ति ।।

अर्थ—

पिण्डपात भिक्षां जीवन हनाच्वंह्म भिक्षु थः छह्म जक नयां गाह्म मेपिं सुं पालन–पोषण याय् म्वाह्म इन्द्रिय उपशान्त जुया न्ह्यावलें सत्बुद्धि जुया च्वंह्म अज्याह्म अरहन्तयात देवतापिस नापं प्रिय याई (=यपि)।

थुगु उदान (=प्रीति वाक्य) प्रकट याना हे भिक्षुपि ! शक्र देवराज इन्द्रं जिह्म पुत्रयागु शील सुगन्धं याना मनुष्य लोके वया पिण्डपात भिक्षा दानया वल धका आज्ञा जुया थुगु गाथा उजुं दयेका बिज्यात।

अप्पमत्तो अयं गन्धो या'यं तगर चन्दनी ।
यो च शीलवतं गन्धो वाति देवेसु उत्तमो'ति ॥

अर्थ—

थ्व शील रूपी सुगन्ध तगर चनन्द (=श्रीखण्ड) सुगन्धया सिनं अप्रमादि (=उत्तम) जू। गुगुखः थ्व शीलवन्त रूपी सुगन्ध उत्तमगु देवलोके थ्यंक नं बासना वं ।

पदार्थ— अन "अप्पमत्तो" धंगु परिमाणं मतीचा जकगु "यो च सीलवतं" धंगु गुह्य खः शीलवान पिनिगु शीलरूपी सुगन्ध व जुलसां तगर धंगु सुगन्ध चूर्ण थें ह्याउँगु श्रीखण्ड थें सुगन्ध भचा जक ज्वीमखु महान फैलेजुया वनीगु जुयाच्वन उगु कारणं याना "वातिदेवेसु उत्तमो" धंगु प्रवर-श्रेष्ठ-उत्तम जुया देव लोके व मनुष्य लोके सकल थासे हे सुगन्ध वासना वया च्वनी । फैले जुजु दासि ववं वंनाच्वनी धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापन्न फल आदिस थ्यंकः वन । धर्मदेशना आपालं जनतापित सार्थक जुयावन ।

महाकाश्यप स्थविरयात भिक्षा ब्यूगु कथा सिधल ।

---

११. गोधिक स्थविर परिनिर्वाण जूगु कथा

"तेसं सम्पन्न सीलानं" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता राजगृह नगर आश्रय याना वेलुवन विहारे बासयाना च्वना बिज्याबले, गोधिक स्थविर परिनिर्वाण जूगु कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यात। व आयुस्मान जुलसां इसिगिलि पर्वतया क्वस्सं कालशिलास बास याना, अप्रमादि, मेहनति, निस्पेक्ष जुया तप्तकालिक चित्तविमुक्ति स्पर्श यानाच्वंबले छगू स्वाभाविक आकस्मिक रोगं याना ध्यानं कुत्युंवल। वं निकोलनं सोकोलनं यायां खुको तक्क ध्यान लाभ याना कया नं परिहीन जुयावना न्हेकोया खुसी लाभयाना कया चिन्तना यात— "जि खुको तक्क ध्यानं कुत्युंवये धुंकल— परिहीन जुल अज्याह्मसिगु गति ठेकाना दंमखु। आ यत्थें हे जि शस्त्र कया हयेमाल धका सं खायगु खोचा जोनावया थःगु गःपः त्वाह्लाना छ्वेत खाताय् वना गोत्तू वन। मारं वंगु चित्त सीका। थ्व भिक्षुं शस्त्रं गःपः त्वाह्लाना थःगु जीवन परित्याग याना विदर्शना भावनास च्वना सिनावन धासा अरहन्त जुया वनी। उकि थ्वयात जि गंवने माल। जि धंगु वचन थ्वं याई थें मच्वं, उकिं जि

शास्ता याथाय् वना तथागतं गंके बोमाल धका सुं छह्म मनूयागु भेषं शास्ता नापलाना यथे धाल :—

महावीर महापञ्ञ इद्धिया यससा जलं ।
सब्बवेरे भयातीतं पादे वन्दामि चक्खुमा ।।

सावको ते महावीर मरणं मरणाभिभू ।
आकङ्खति चेतयति तं निसेध जुतिन्धर ।।

कथंहि भगवा तुय्हं सावको सासने रतो ।
अप्पत्तमानसो सेखो कालं कयिरा जनेसुता'ति ।।

अर्थ—

हे महावीर ! महानगु प्रज्ञा ऋद्धि व यश-ऐश्वर्य द्वारा जाज्वल्यमान जुयाबिज्याकह्म, हानं सकल वैर भयं मुक्त जुयाबिज्याकह्म, चक्षुमान जुयाबिज्याकह्म छलपोलया चरणे वन्दना याना ।

हे महावीर ! छलपोलया शिष्य सोनावनेत इच्छा याना च्वन, चिन्तना याना च्वन भो ज्योति प्राप्त दया बिज्याकह्म छलपोलं वैत गना बिज्यांहुँ ।

हे भगवन् ! गथे जुलसां छलपोलया श्रावक शासने लीन जुया च्वंह्मस्यां शैक्ष (—अरहन्त मजूनीकं) जुया हे मनूतय् बिच्चे मृत्यु जुयावने त्यन ? धका (बिन्तियात) ।

उगु क्षणस स्थविरं शस्त्र जोना च्वंगु जुया च्वन । तथागतं च्व मार खः धंगु ह्मसीका थुगु गाथा आज्ञा जुयाविज्यात :—

एवम्पि धीरा कुब्बन्ति ना'वक्खन्ति जीवितं ।
समूल तण्हं अब्बूय्ह गोधिको परिनिब्बुतो'ति ।।

अर्थ—

जीवितयात वास्ता मयास्य धैर्यंदुपिं पण्डितजनपिंसं थथे मं या । हा सहित तृष्णायात विनाशयाना गोधिक स्थविर परिनिर्वाण जुल ।

अनंलि तथागत निह्म प्यह्म भिक्षुपिं नाप स्थविर शस्त्र ज्वना गोत्तला च्वंगु थासे बिज्यात । उगु समयस पापिमारं गन जुलसां गोधिकयागु प्रतिसन्धि विज्ञान च्वंवन धका कुँ पुचःथें हाम्नं प्रकाश पुचः थें जुया सकल दिशास स्थविरयागु विज्ञान माः माः जुल । तथागतं उगु कुँ व प्रकाश पुचःयात भिक्षुपित क्यना "हे भिक्षुपिं ! व्व पापिमारं जुलसां गोधिक कुलपुत्र यागु विज्ञान गन जुलसां च्वंवन ज्वी धका माः माः जुयाच्वन । हे भिक्षुपिं ! गोधिकयागु विज्ञान जुलसां गनंहे च्वं मवंस्य परिनिर्वाण ज्वी धुंकल ।" धका आज्ञा जुया बिज्यात । मारं नं थंगु विज्ञान गनं हे ल्वीके मफया कुभार छह्मसिगु भेष कया व्यामाया सि दयेकातःगु वीणा ज्वना शास्ता याथाय् वना न्यंवन :—

उद्धं अधो च तिरियं दिसा अनुदिसा स्वहं ।
अन्वेयं ना'धि गच्छामि गोधिको सो कुहिंगतो ।।

अर्थ—

गोधिक गन बन धका जि वँत च्वे, क्वे, तेर्सो, दिशा, अनुदिशास मा: जुयां नापं ल्वीके मफुत ।

अले मारयात शास्तानं आज्ञा जुया बिज्यात :—

सो धीरो धिति सम्पन्नो झायी झानरतो सदा ।
अहो रत्तं अनुयुञ्जं जीवितं अनिकामयं ॥

अर्थ—

व धैर्यवान प्रज्ञा दुह्म, ग्ह्याबलेसं ध्यान याय्‌गुली लीन जुया च्वनीह्म थ:गु जीवनयागु हे पर्वाह मयास्य चच्छि चच्छि ह्निच्छि ह्निच्छि ध्यान याय्‌गुली लगेजुया च्वन ।

जित्वा नमुचिनं सेनं अनागन्त्वा पुनब्भवं ।
समूल तण्हं अब्बुय्ह गोधिको परिनिब्बुतो ॥

अर्थ—

नमूचि मारया सेना तयेत त्याका हाकनं छको थ्व भव-संसारे जन्म जू मवस्य तृष्णाया हा समेतंयात विनाश याना गोधिक परिनिर्वाण जुयावन ।

थथे आज्ञा जुया बिज्याय्‌व पापिमारं तथागतयात गाथा द्वारा थथे धाल :—

तस्स सोकपरे तस्स वीणा कच्छा अभस्सथ ।
ततो सो दुम्मनो यक्खो तत्थेवन्तर धायथा'ति ॥

अर्थ—

व शोकं व्याप्त जूह्म मारया बोहले च्वंगु वीणा कुत्युंवल । अले व दुर्मनह्म यक्ष (=मार) अनंतुं अन्तरधान जुयावन ।

शास्तानं हे पापि मार ! गोधिक कुलपुत्र जन्म जूवंगु थाय् छंला छु खंके फै ? छथें ज्यापिं सच्छिह्म दोछिह्मस्यां माः वंसानं ल्वीके फैमखु धका धया बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुयाबिज्यात :—

तेसं सम्पन्नसीलानं अप्पमाद विहारिनं ।
सम्म दञ्ञा विमुत्तानं मारो मग्गं न विन्दती'ति ॥

अर्थ—

वसपोल शील सम्पन्नपिं अप्रमादि जुया बिज्यापिं बांलाक सीका बिज्यापिं विमुक्त ज्वी धुंकुपिं क्षीणाश्रवपिंत मारं ल्वीके फैमखु ।

पदार्थ— अन "तेसं" धंगु गथे कि विज्ञान गनं मच्वंस्य गोधिक कुलपुत्र थें गुपिं थुगु प्रकारं परिनिर्वाण जुयावनी इमित धयातःगु खः । "सम्पन्नसीलानं" धंगु सम्पूर्णरूपं शीलवानपिं । "अप्पमाद विहारिनं" धंगु स्मृति अलग मज्वीगु संख्यात अप्रमादि जुया बास याना च्वंपिं । "सम्मदञ्ञा विमुत्तानं" धंगु हेतु नियम कारण सीका,

थ्वीका विष्खम्भण विमुक्ति, तदङ्ग विमुक्ति, समुच्छेद विमुक्ति, प्रति प्रशब्धी विमुक्ति, निश्शरण विमुक्ति धंगु थुपि न्यागू प्रकारया विमुक्ति मुक्त जूपि । "मारो मग्गं न विन्दति" धंगु थथिज्यापि महा क्षीणास्रव तयेत सफल थासे तःधंगु उत्साहयाना माःजूसां तनि मारं इमिगु गति ल्वीके फैमखु साक्षात्कार याना काय् फैमखु, खंका काय् फैमखु धका धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपासित स्रोतापत्ति आदि फल प्राप्त जूवन । धर्मदेशना आपालं जनतापित सार्थक जुयावन ।

गोधिक स्थविर परिनिर्वाण जूगु कथा सिधल ।

१२. गरहदिन्नया कथा

"यथा सङ्कार धानस्मिं" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याना च्वंवले गरहदिन्न धैह्म उपासकया निम्ति आज्ञा जुया बिज्यात । श्रावस्ती जुलसां सिरिगुत्त धैह्म व गरहदिन्न धैह्म पासापिं निह्म दयाच्वन । इपिं निह्म मध्ये सिरिगुत्त तथागतया उपासक जुयाच्वन । गरहदिन्न निगण्ठतये चेला जुया च्वन । वैत निगण्ठतयेसं न्ह्याबलेसं थथे धाई— "छिह्म पासा सिरिगुत्तयात छं थथे धा— "छ छाय् श्रमण गौतम याथाय् वनेगु ? वं छंत छु बी ? जिपिं थें जिमि गुरु याथाय् वने वा । जिमित जिमिगुरुं गज्या गज्यागु उपदेश ब्यू ।" धका धागु जुयाच्वन । गरहदिन्नं इमिथाय् न्ह्याबले वंना दना च्वंसां, फेतुना च्वंसां वं सिरिगुत्तयात थथे धाईगु जुयाच्वन । सिरिगुत्तं वंगु थें न्यना तकोमछि सुमक च्वना छन्हुया दिनस— "पासा छं जितः न्ह्याबलेसं थथे धयाच्वन श्रमण गौतम याथाय् वनां छु लाभ ज्वी ? जिमि आर्यपिथाय् वना दान ब्यू हुँ" धका धया च्वन । पंले ह्लाप्पां जितः ध्वाँन कं कि छिमि आर्यपिं छु स्यूपिं धका ?" अहो पासा थथे छता धया दोमते जिमि आर्यपिसं मस्यू धंगु छुं हे बुगु मखु । सकल अतीत, अनागत व वर्तमानया खँ स्यू । सकल काय वचन मनो कर्म अ‍ग्र

थये थये ज्वीगु धका व्याक्कं अर्थ अनर्थ सिया बिज्या, धका कँन। थये जूसा थ्व खँ छं जित ह्लापांतु हे बांलाक मकंगु तःसतं भुलयात। थौं जि छिमि आर्यपिनिगु ज्ञानयागु महानता बांलाक सिल। हुँ पासा! थ्व वना फन्हेया लागी जिगु छेँ छिमि आर्यपित भोजनया लागी निमन्त्रणा याना वा धका धाय्‌व व निगण्ठ तय्‌थाय् वना इमित वन्दना याना— "जिमि पासा सिरिगुत्तं कन्हेया लागी छलपोलपित भोजन निमन्त्रणा यानाहल धका धावँन। इमिसं सिरिगुत्तयात छं उपदेश बियाला?" धका न्यनेव खः आर्यपिं धका कँन। इपिं सकलें खुशि जुया— "झीगु ज्या सफल जुल। सिरिगुत्त झी खना प्रसन्न ज्वीव झीत छु छु जक सम्पत्ति प्राप्त मज्वीगु दु?" धका धया जुल। सिरिगुत्तया छेँ अत्यन्त तःखाजू। वं थःगु छेँ निखाया दथ्वी न्हिखे पाखे ताःहाक ताःजा ज्वीक गाः म्हुईके बिया उकी असुचि (= खि च्व) जाय्‌क थंके बिल। असुचि गाःया सिथे सिथे थां स्वाके बिया उकी खिपतं चिका उकिया द्योने लासा लाय्‌के बिया ह्लाप्पांयागु पला गाःया न्ह्योने तया मेगु पला आसने तया फेत्वी साथं फःतापुला वना छ्‌यों ववे तुति ववे ज्वीक खि गाले कुत्युंवनी कथं प्रबन्ध यायेबिल। गाः खने मदयेक वां बां लागु लासा कापतं त्वप्वीके बिल। ततःगोगु भ्यगः त्यप आदि सीके बिया उकिया द्योने म्हुतु चाले केरामाया हः व तुयूगु कापतं चिना दुने खालियाना छेँया ल्यूने झो झो लाक तयेका उकिया द्योने यागु, जा, तरकारि, घ्यो, कस्ति, मरिचुं आदि तयेके बिया उकि जायाच्वंगु त्यप भ्यगः थेंच्वंक तयेके बिल। गरहदिन्न सुथ ह्लाप्पां वया छेँ याकनं वना आर्यपित सरकार याय्‌गु सामान व्यावकं ठीकयाय् धुनला? धका न्यंवन। खः

पासा यानातये धुन । वसपोलपिं गो ? थन खं ला थुलि स्यप व म्यगते मरि चरि, यागु, जा, घ्यो, कस्ति फल-फुल आदि जायका आसन नं लाया फुक ठीक यानातये धुन धका यानं वयना छ्वत । वं ज्यू असल जुल धका धया वँने धुंका न्यासःह्म निगण्ठ साधुत व्यंकः वल । सिरिगुत्त उपासक छें प्याहाँवया भोस्सुना वन्दना याना इमि न्ह्योने ह्ला विन्तियाना दना च्वना चिन्तनायात छिमिसं जुलसां अतीत, अनागत व वर्तमानयागु सकतां खँ स्यू । थथे धका छिमि चेलातिसं जितः कँनातःगु दु । यदि छिमिसं अथे मस्यूसा जिगु छें द्वाहाँ वने मते । यदि अथे मसीकं द्वाहाँवन धासा छिमित असुचि गाले कोफाना दाया छ्वे, धका मती ल्वीका च्वन । थथे चिन्तना याना थः मनू तयेत इसरा बिल । थुगु प्रकारं इपिं आसने फेतू वमीगु भाव सीका ल्यूनेपाखे च्वना आसनया द्योने लायातःगु बांबांलागु द्यलासा लिकया छ्वयाव्यू उकी असुचि थ मकीमा । अले निगण्ठ तयेत थुखे बिज्यांहुँ भन्तेपिं धका धाल । निगण्ठत द्वाहाँवना लायातःगु आसने फेतू वनेत्यन । अले इपिं मनूतिसं धाल आःयेनि भन्तेपिं ! मचा फेतुना बिज्याय् मतेनि । छाय् छु कारणे धका न्यनेव— "जिमिगु छें द्वाहाँ बिज्यापिं आर्यपिसं थन छेंयागु नियम सीका जक फेतुना बिज्याय्मा" धका कँन । आ छ्याय् मानिले आवुसपिं ? धका न्यनेव थः थःत प्राप्त जूगु आसनया न्ह्योने अोलाक दना च्वना सकलें छगू पाखं हे फेतुना बिज्याय्मा भन्तेपिं ! धका धाल । थथे छाय् यागु धासा ? छह्म गाले कुत्युं वंगु खनेव मेपिं आसने फेतू वनीमखु धका याःगु खः । इमिसं ज्यू थुमिगु छें थुमिसं धाथे अोसं याय्मा धका चिन्तना यात । अले इपिं सकलें थःत प्राप्त जूगु आसनया

न्ह्योने वना झोलाक दना च्वंवन । तदनन्तर इमिसं सकलें निगण्ठत छगू पाखं हे आसने फेतुना बिज्यांहुँ धका धया फेतू वंगु भाव सीका आसनया द्योने लायातःगु थ्यलासा व्यावकं लिकया बिल । निगण्ठत सकलें छगू पाखं हे आसने फेत्तू वले खिपःया द्योने लायातःगु आसन खिपः चव्बुना वना निगण्ठत सकलें छगू पाखं हे छ्यों क्वे तुति च्वे ज्वीक असुचि गाले कुत्युंवन । सिरिगुत्त इपिं गाले कुत्युं वनेव छेंयागु खापा तिना गालं थाहाँ वक्कोसिके अतीत, अनागत व वर्तमानयागु कर्मया खँ स्यूपिं मखुला छिपिं धका न्यना कंठि दायका छिमित् थथे हे व्यवहार याय् मापिं खः धका खापा चायेके बिल । इपिं अनं प्याहाँवया निस्युं वनेगु थालेयात । इपिं विस्युं वनीगु लें जुलसां चा बांलाक माथं वंका चुल्लुस्य च्वंके बिल । इपिं अन दनाच्वने मफया गोत्तू वनेव हानं दायके बिया आ छिमित युलि दण्ड वीव गात धका तोःतके बिल । इमिसं छं जिमित नाशयात छं जिमित विनाशयात धका खो खों इमि उपस्थायक सेवकया छें वन । गरहदिन्नं व अथे इमिगु दशा खना तं चाया जिमित सिरिगुत्तं नाशयात । ह्ला जोडेयाना वन्दना मात्र यापित नापं खुगू देवलोक मध्ये यो योपित यो योगु देवलोक प्रदान याय् फुपिं, पुण्यक्षेत्र जुयाबिज्यापिं आर्यपित दाया दुःख–कष्ट बियाहल धका जुजु याथाय् वना बिन्तियाना वेत दां दोछि जरिवाना याके बिल । अले जुजुं सिरिगुत्त याथाय् समाचार छ्वयाहल । व अन वना जुजुयात नमस्कार याना महाराज परिक्षायाना स्वया जक जरिवाना याना बिज्याय्गु लाकौ परिक्षा मयास्य हे जरिवाना याना बिज्याय्गु धका न्यन । अले जुजुं परिक्षा याना स्वया जक जरिवाना याय्गु खः धका धयाबिज्यात । असल जुल महाराज

अथे जूसा अथेहे याना बिज्यांहुँ । भो महाराज ! जिमि पासा गरहदिन्नं जिथाय् वया फेतुना च्वंथाय् नं दना च्वंथाय् नं न्ह्यावलेसं थये धावँगु— "हे पासा ! छंत श्रमण गौतमं छु बी, वँथाय् वना सेवा यावनां छंत छु लाभ ज्वी ? इत्यादि प्रकारं सिरिगुत्त व खँ व्याक्कं जुजुयात विन्तियाना भो महाराज ! यदि थुगु विषये जितः दण्ड बी योग्य जूसा बियाबिज्यांहुँ" धका विन्तियात । जुजुं गरहदिन्न पाखे स्वया छं अथे धँगु धार्थे खःला ?" धका न्यना बिज्यात । वं "खः महाराज" धका लिसः बिल । छं थुलिनापं मस्यूपिं शास्तापिं पाछाया जुया सकतां स्यूपिं धका तथागतया श्रावकपिंत अथे छाय् धया जुयागु ? आ छं जरिवाना लगे याकूगु दण्ड छं हे पु धका आज्ञा जुया कन्हे खुनु हे जरिवाना प्वीके बिल । गरहदिन्नया मनूतयेत हे नं अनं दाया पितिना हल । व उकिं याना तं चाया अवलेसं निस्यें बाछिति सिरिगुत्त नाप नमतुस्य च्वना वं चिन्तनायात— "जि वनाप थये नमतुस्य च्वना च्वनेगु योग्य मजू । थ्वया कुल गुरु शास्ता तयेत नं जि सासना बीमाल" धका मती ल्वीका सिरिगुत्त याथाय् वना धाल— "हे पासा ! सिरिगुत्त ।

छु खः पासा गरहदिन्न !

श्री पासापिं धँपिं विवाद नं ज्वीफु, ल्वापु नं ज्वीफु, छं छाय् जितः नमतुयागु ? छं छाय् थये याना जुयागु ?

छं नमतूगुलिं जि नं नंमतुयागु खः पासा !

आ वंगु वने धुंकल । उकिं याना झीगु मिवतायात स्यंके मखु । अवलेसंनिस्यें निम्हं छयासं फेत्वीगु दँना च्वनेगु यात ।

अनंलि छन्हुया दिनस सिरिगुत्त गरहदिन्नयात धाल— "हे पासा ! छ निगण्ठ तय्थाय् वना च्वनां छंत छु लाभ ज्वी ? जिमि शास्ता तथागत याथाय् वना वसपोल आर्यंपित दान बीगु इत्यादि यासा मज्यूला ?" वं नं अये हे धाय्के धका पिया च्वंगु खः। उकि वयात चासु कँ वया च्वंगु यासे लुसि चासु वयेका वी थें जुल। वं सिरिगुत्त-याके छिमि शास्ता नं छु छु स्यू धका न्यन। हे पासा ! छं आम छु खँ ह्लानागु ? जिमि शास्ता नं मस्यू धंगु छु छुं हे मदु। अतीत, अनागत व वर्तमान आदियागु भेद ब्याक्कं स्यू धका धाय्व। थ्व खँ छं थौंया अद्यापि जित छाय् मकनागु ले ? अयेजूसा हुँ कन्हेया लागी जिगु छें निमन्त्रना याना वा। जि कन्हे न्यासःह्म भिक्षुपि सहित शास्तायात भोजन याकेगु जुल। वसपोलं थ्व जिगु निमन्त्रणा अवश्यमेव स्वीकार याना बिज्याई। सिरिगुत्तं शास्ता याथाय् वना वन्दना याना थथे बिन्तियात। "भन्ते ! जिमि पासा गरहदिन्नं छलपोलयात भोजनया लागी निमन्त्रणा याकेहल। कन्हे न्यासःह्म भिक्षुपि नाप वंगु छें भोजन दान स्वीकार याना बिज्यांहुँ। उखुनु बुलसां जि वया कुल गुरु निगण्ठ तयेत थथे थथे याना छ्वया उकियागु हे वदला काय्त जक निमन्त्रणा याके हःगुला व जि मस्यु। छलपोलयात शुद्धगु चित्तं दान बीत्यंगुला व नं जि मस्यु। विचायाना स्वया बिज्याना बिज्याय् योग्यगु निमन्त्रणा खःसा जक स्वीकार याना कया बिज्यांहुँ। मखुसा स्वीकार याना कया बिज्याय् मते धका बिन्तियात। शास्तां वं जिमित छु याय्गु इच्छायात धका विचायाना स्वया बिज्याबले खंका बिज्यात कि निखा छें या बिच्चे तःगा ज्वोक गाः म्हुईके विया चयेगू गाडाति खदिर धंगु सिं काय्के

छ्वया उँकि गाः जायूका मितया जिमित व मिगाले कोफाना बदला कायुगु इच्छायाना च्वन धका (सीका कया बिज्यात) । हाकनं बिचा याना बिज्यात कि जि ग्रन वनेव छु लाभ ज्वीला मज्वीला ? ग्रनंलि थ्ये खंका बिज्यात— "जि ग्रन वना व मि गाले पला छीत तुति ल्ह्वनेबले व स्वप्पुयातःगु सतरंजि लासा ग्रन्तरधान जुयावनी ह्याउस्य ग्वाना च्वंगु ह्यंग्वा तज्जयाना गाडाया घःचा पायूचागु पलेस्वां थाहाँ वै ग्रले जि व पलेस्वांया द्योने पला तयावना ग्रासने फेत्तू वने । न्यासःह्म भिक्षुपिं नं ग्रथे हे वना फेत्तू वनी । ग्रापालं जनतापिं ग्रन मूंवै । ग्रले जि उगु महानगु जन समूहपिंत निपु गाथा द्वारा ग्रनुमोदना याय् । ग्रन्तस चयेप्यदो प्राणिपिंत धर्म लाभ ज्वी सिरिगुत्त व गरहदिन्न निम्हं स्रोतापत्ति जूवनी । थः थःगु सम्पत्ति नं थ्व बुद्ध शासने होला बीतिनि । थुपिं कुलपुत्र तयूया लागी जि ग्रन ग्रवश्यनं वनेमाः धका बिचायाना भिक्षा दान स्वीकार याना कया बिज्यात ।

सिरिगुत्त वना शास्तानं भोजन निमन्त्रणा स्वीकार याना कया-बिज्यागु समाचार गरहदिन्न पासायात न्यंका लोक जेष्ठ तथागतयात बांलाक सेवा सत्कार या धका धाल । गरहदिन्नं ग्रा जि व श्रमणयात याना छ्वेगु स्यूका धका थःगु निखा छेँया बिच्चे तःगा ज्वीक गाः म्हुईके बिया चयेगू गाडाति खदिर जातया सिँ कायूके छ्वया उँकि गाः थना उकी मि च्याके बिया ह्याऊस्य ग्वाना च्वंगु ह्यंग्वा जक बाकि ज्वीव मि गाःया द्योने सिपू लायूका मालां स्वप्पुया उकिया द्योने सो चां ईके बिया छखे पाखे बः मलागु फठि लायूका वँनेगु लँ बयेके बिल ।

थुगु प्रकारं अन उकी पलातयेवं स्वे लायातःगु कठि त्वद्ध ुला फातापू वना छ्यों स्वे तुति च्वे ज्वीक मिगाले कुत्यु वनी धका मती तल। थःगु छें या ल्यूने पाखे सिरिगुत्त यानातः थेंतु त्यप भ्यगः आदि थल बल भो भो लाक तयेके बिल। शासन नं वं थेंहे बांलाक लाय्के बिल। सिरिगुत्त सुथ ह्लाप्पां हे वया छें वना पासा! छं तथागतयात सत्कार याय्गु सार्दाम जोरे याके धुनला धका न्यंवन। खः पासा! सकतां ठीक ठाक यानातये धुन वा सोवने वा धका सिरिगुत्त वयने यंकु थेंतु वयने बोनायंकल। सिरिगुत्त अथे जूसा अति उत्तम जुल पासा! धका धाल। आपालं जनतापिं अन मूंवल। मिथ्यादृष्टितिसं थौं श्रमण गौतमयात ज्वीगु बिपत्ति तमासा स्वे धका अन मूंवल। सम्यक दृष्टिपिं नं थौं शास्ता तथागतं महानगु धर्मदेशना याना बिज्याई, बुद्ध विषय बुद्ध लीला दर्शनयाय् दं धंगु आसं मूंवंगु जुयाच्वन।

कन्हे खुनु शास्ता न्यासःह्म भिक्षुपिं नाप गरहदिन्नया छें या लुखा स्वे थ्यंकः बिज्यात। व उपासक छें प्याहांवया भोस्सुना वन्दना याना ह्ला निप्पां जोरेयाना न्ह्योने च्वना मती ल्वीकल— "भन्ते छलपोल जुलसां अतीत, अनागत व वर्तमानया भेद व्यायकं सियाविज्या। सत्वप्राणि पिनिगु क्षिखुगू प्रकारगु चित्त छुटेयाना बिज्याय्फु धका छलपोलया उपस्थायक उपासकं जितः कनेनातःगु दु। यदि अथे मस्यूगु जूसा जिगु छें द्वाहां बिज्याय् मते। द्वाहां बिज्यापित सत्कार याय्गु जिमिके न यागु दु नतु जा, के, तरकारि आदि हे दु। छिपिं सकलसित जुलसां ह्यांग्वा मिया गाले स्वफाना सासना याय्" धका चिन्तना याना

शास्तायागु भिक्षा पात्र कया थुखे बिज्यांहुँ भगवन् ! धका धया भन्ते ! जिमिगु छें बिज्यापिसं थ्व छेँयागु दस्तुर सीका बिज्याय्मा: धका बिन्तियात । तथागतं छु दस्तुर पुरेयाय् मागु दु उपासक धका न्यना बिज्यात । वं धाल— "छह्म द्वाहाँवना ह्मापालाक दुने आसने फेत्वी धुंका तिनि मेह्म द्वाहाँ बिज्याय्मा" धका बिन्तियात । थ्व थथे छाय् यागु धासा ? छह्म द्वाहाँवना मि गाले कुत्युंवंगु खनेव मेपिं द्वाहाँ वंमखु । छह्मस्या ल्यू ल्यू छह्म छह्मसित मिगाले क्वफाना सासना याय् धका अथे यागु खः । शास्ता तथागतं ज्यू उपासक धका धंबिज्याना थाक:चा हे जक द्वाहाँ बिज्यात । गरहदिन्न मिगा: याथाय् थ्यंका छखे लिचिला वना— "जि धयाथें याना बिज्यांहुँ भन्ते" धका धाल । शास्तानं मि गाले पलातेत तुति ल्ह्वना बिज्यात । (उघरिमे हे) थोने लायात:गु माला लासा आदि अन्तर्धान जुयावन । ह्याउस्य ग्वाना च्वंगु ह्यांग्वा गालं, घ:चा पाय्चागु पलेस्वां उत्पन्न जुयावल शास्ता तथागत वहे पलेस्वांया थोने पला ततं बिज्याना लायात:गु बुद्धासने फेतुना बिज्यात । भिक्षुपिं नं अथेहे वना फेतू बिज्यात । गरहदिन्नया शरीर छगुलिं मिं पूर्थें डाह जुयावल । व सिरिगुत्त याथाय् वना— "स्वामि ! जित: शरण वियादिसँ" धका धाल । "आम छु धाययागु पासा !" धका न्यनेव— "भो पासा ! जिगु छें न्यास:ह्म भिक्षुपिंत यागु, जा, के, तरकारि इत्यादि छुं मदु । आ जिं छु याना शास्तायात संग्रह याय्गु खः ?" धका धाय्व "छं आेन्हु मछि छु ओजाम याना च्वनागु ले ?" धका सिरिगुत्तं न्यन ।

"जि निखा छेँया बिच्चे त:गा ज्वोक गा: म्हुईका उकी ह्याऊस्य

च्यानाच्वंगु ह्यंग्वालं जाय्का शास्तायात उकी ववफाना सासना याय् धका सना च्वनागु खः। आ उकीं मिया विच्चं ततःफोगु पलेस्वां थाहाँ वल। तथागत सहित सकलें भिक्षुपिं पलेस्वाने पलातया वना लायातयागु लासाय् फेत्तू बिज्यात। आ जि छु याय्गु खः, गुगु याय्गु खः ?" "छं ह्मिगःतिनि जितः थुलि त्यपे यागु, थुलि भ्यगतये जा, के, तरकारि आदि जायेका तया धका धयना हयागु मखुला ?" "व ब्याक्कं छंत धोंलाय्त जक धयना हयागु खः पासा !" व ब्वादकं त्यप भ्यगःते दुने फुसुलुगु पिनें जक जाय्का धयना तथागु खः।" "आ न्ह्यागु जूसां म्वाल हुँ व छं तया तयागु त्यप भ्यगते यागु, जा, के, तरकारि आदि दु मदु छको वना स्वया वा हुँ" उगु क्षणे हे व खालिगु त्यप भ्यगः आदिस यागु, जा, के, तरकारि इत्यादि नां काय् मात्रं हे बिलि-बिलि जायावल। उगु आश्चर्यजनकगु घटना खने मात्रं हे गरहदिन्नया शरीर प्रीति व हर्षं गद-गद जुयावल। वं चित्त प्रसन्नयाना सत्कार पूर्वकं बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित भोजनयाके सिधेका ह्लासीका शास्ता तथागतं भुक्तानुमोदना याकेगु इच्छायाना भिक्षापात्र थःगु ह्लाते काल। शास्तानं भुक्तानुमोदना याना बिज्याय्गु इच्छा यानाबिज्याना थुपिं सत्व प्राणिपिं प्रज्ञा चक्षु मदुगु कारणं याना थुमिसं जिगु व जिमि श्रावक पिनिगु बुद्ध शासनयागु गुण मसिया च्वन। प्रज्ञा चक्षु मदुपिं मिखा कांपिं समान खः। प्रज्ञा चक्षु दुपित हे धायेयागु मिखा दुपिं धका धाई धंगु उपदेश आज्ञा जुया थुगु गाथा उंगु दय्का बिज्यात—

यथा संकार धानस्मि उज्झितस्मि महापथे।
पदुमं तत्थ जायेथ सुचिगन्धं, मनोरमं॥

एवं संकारभूतेसु अन्धभूते पुथुज्जने ।
अतिरोचति पञ्ञाय सम्मासम्बुद्ध सावको'ति ।।

अर्थ —

गथे कि फोहर धूधा वां छ्वयातःगु सागाः भ्यातन्नालं व महानगु मार्ग राजपथं बांलागु सुगन्ध दुगु पलेस्वां बुया वंगु खः । अथे हे तुं लोभ द्वेष इत्यादि कचिगः जुया च्वना, अन्धा जुयाच्वंपि पृथकजन पिनिगु थासे प्रज्ञादुपि संम्यक् संबुद्धया श्रावकपि अत्यन्त बांलाना ज्वाला ज्वालां ठिना च्वनी ।

पदार्थ — अन "संकार धानस्मि" धंगु फोहरगु धूधा मुना वां छ्वया तंगु सागा इत्यादियात धागु खः । "उज्झि तस्मि महापथे" धंगु महानगु मार्ग-लें वां छ्वयातःगु । "सुचि गन्धं" धंगु भिगु नस्वागु सुगन्ध दुगु । "मनोरमं" धंगु मनयात रमणयाना मुलेयाना तंगुलि मनोरम जुया मनयात यया च्वंगु । ' संकार भूतेसु" धंगु कचिग धूधा दुथाय् । "पुथुज्जने" धंगु पृथक-पृथक क्लेश उत्पन्न ज्वीगुलि याना थये पृथकजन धंगु नां जुयाच्वंपि लौकिक आपालं जनतापि । थये धयातःगु दु कि गथे जुलसां तःधंगु लंप्वी धूधा वांछ्वयातःगु फोहरगु थासं, असुचि घृणाचाय् योग्यगु अनुकूल मिले मजूगु थासं नं सुगन्ध दुगु पलेस्वां बुया वयेयो । व पलेस्वां जुजु महा मन्त्री आदिपित ययापुस्य च्वना प्रिय मनाप जुया च्वे छ्येले तये योग्य हे जुयावनी अथे हेतुं कचिग जुयाच्वंपि पृथकजन जुया जन्म जूपि प्रज्ञा मदुपि आपालं जनतापित, मिखा मदु

पिनिगु पुचले जन्मजूसां तवि थ:गु प्रज्ञावलं काम सेवन याय्गुली दोष खना उकियात त्याग याय्गुली आनिशंस फल खंका, छें प्याहां वया प्रव्रजित जुया, अथे ज्वी भाव्रनं संतोष मजुस्य अनं च्वेयागु शील, समाधि, प्रज्ञा विमुक्ति ज्ञान दर्शन आदि सयेका सीका अत्यन्त रूचिकर जुयाच्वनी "सम्मा सम्बुद्ध सावको" धंगु क्षीणास्रव भिक्षुपिं कां जुया च्वंपिं पृथकजनपिंयासिनं अप्पो थिना प्रकाशित जुया च्वनी ।

धर्मदेशनाया अन्तस चयेप्यदोल सत्व प्राणिपिंत धर्म लाभ जुल । गरहदिन्न व सिरिगुत्तपिं नं स्रोतापत्ति फलस थ्यंक: वन इमिसं थ: थ:गु धन सम्पत्ति व्याक्कं बुद्ध शासने होलाछ्व्दत अर्थात पोंका बिल । शास्ता आसनं दंना विहारे द्वाहाँ बिज्यात । संझाकाती धर्मसभास खँ पितहल— "अहो ! बुद्धगुण धंगु गज्यागु आश्चर्य अज्यागु खदिर सिंया ग्वानाच्वंगु ह्यंग्वाया बिच्चं तज्याना पलेस्वां थाहाँवल ।" शास्ता अन बिज्याना हे भिक्षुपिं ! थुगु अवस्थास छिमि छु खँ जुयाच्वन धका न्यना बिज्याना थुगु खँ जुयाच्वन धका बिन्ति याय्व हे भिक्षुपिं ! जि आ बुद्ध ज्वीधुंका ग्वाना च्वंगु ह्यंग्वा द्वँया बिच्चं पलेस्वां बुयाव:गु थ्व छुं आश्चर्यगु खँ मखु । ज्ञान सम्पूर्ण मजूनिह्म बोधिसत्व जुया च्वनाबले नापं जित थथे हे पलेस्वां बुयाव:गु दु धका आज्ञा जुया बिज्याय्व गबले भन्ते ! जिमित कँना बिज्यांहुँ धका प्रार्थना याय्व अतीतयागु कथा हयापिज्यास्य—

कामंपतामि निरयं उद्धपादो अवंसिरो ।
नानरियं करिस्सामि हन्द पिण्डं पटिग्गहा'ति ।।

अर्थ—

काम तृष्णां याना छ्यों क्वे तुति च्वे लाक नरके कुत्युं वनेफु अहो ! जि करपिसं श्रद्धां व्यूगु भिक्षा पिण्ड ग्रहण याना आर्य मखुगु अनार्यगु ज्या गबलेसं याय्मखु। थंगु थ्व खदिरङ्गार जातक विस्तार पूर्वकं आज्ञा जुया बिज्यात।

गरहदिन्नया कथा सिधल।

पुष्प वर्ग वर्णना सिधल

प्यंगूगु वर्ग

५. बाल वर्ग

१. कुमुद पलेस्वाँ कयाहःह्म गरीबह्म सेवकया कथा

"दीघा जागरतो रत्ति" धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बिज्याना च्वना बिज्याबले पसेनदि कोसल जुजु व सुं छह्म पुरुषया कारणं याना आज्ञा जुयाबिज्याःगु खः। जुजु पसेनदि कोसल जुलसां छन्हु उत्सव खुन्हुया दिने तिसां तीका छाय्‌पा तःह्म तुयूह्म पुण्डरीक धँह्म किसियाम्हे च्वना महानगु राजानुभावं नगर प्रदक्षिणा याना बिज्याना च्वन। तामासा स्वेत वयाच्वँपिं प्रापालं जनतापिंत चागलं कयेका कठि दाय्‌का बिसिकः छ्वसानं फफु लथ्याना लिफः छको जूसां अवश्यमेव स्वँगु हे जुयाच्वन। जुजु जुलसां ह्लापा ह्लापायागु जन्मे बांलाक दान बियावःगुया व बांलाक शील रक्षा याना वःया, कल्याण धर्म यानावःगुया ध्व फल-विपाक खः। सुं छह्म गरीबह्म मनूया बांलाह्म कला न्हेतजागु प्रासादया च्वे च्वंगु झ्या चाय्‌का जुजुयात छको स्वया जुजु खंक हे दुने द्वाहांवन। जुजुया मने पूर्णचन्द्र हे हाकुगु सुपाचे दुने द्वाहाँ वं थें जूवन। जुजु व मिसा खना आसक्त जुया किसिम्हं हे फुत्युं वँला धँथें जुया याकनं नगर प्रदक्षिणा याना अन्तपुरे द्वाहाँ

बिज्याना थ:त विश्वासदुह्म मनू छह्म स:ता धयाबिज्यात— "थौं नगर परिक्रमा यानाबले छगू थासे जि च्वे थेंस्वयागु प्रासाद छं खंला ?" "खना महाराज !" "अन ऊचालं स्वसोवःह्म बांलाह्म मिसा छह्म छं खं मखुला ?" "खः खना महाराज !" धका बिन्ति याय्‌व, "हुँ छ अन वना व मिसाया भात दुह्मला मदुह्मला धंगु सोका वा।" व मनू अन वना व मिसा भात दुह्म धका सीका, जुजु याथाय् वना "भो महाराज ! व मिसा भात दुह्म खः धका बिन्ति यावन। अले जुजुं अथे जूसा वया भातयात थन स:ताहति धका आज्ञा ज्वीव व राजपुरुष अन वना भो पुरुष ! वा छंत जुजुं स:ताहल धका धावन। व मनू नं जिमि कलाया निमित्ति जित: भय उत्पन्न ज्वीन ज्वी धका चिन्तना याना जुजुया हुक्मयात ह्मा धाय् मछाला जुजुया न्ह्योने वना ह्मा बिन्तियाना दना च्वंवन। अले जुजुं वयात छ थनिनिस्यें जिगु सेवा या वा धका आज्ञा जुल। व पुरुषं भो महाराज ! जि थ:गु ज्या याना छलपोलयागु कर पुला च्वने। जिगु जीविका थथे हे बितेयाय् ब्यु धका बिन्तियाय्‌व जुजुं छंगु कर जित आवश्यक मदु थनि निस्यें छ जिगु सेवास हाजिर जूवा धका वंत ढाल, तलवार बीके बिल। जुजुं थथे मतीतल कि "थ्वयात छुं छगू दोषारोपण याना स्याना छ्वया, थ्वया कलायात दरबारे बोनाहये माल।" अले व मनूनं थ: सोगु भयं त्रशित जुया अप्रमादि जुया जुजुयागु सेवायाना च्वन। जुजुं वंगु दोष छुं मखना काम तृष्णां डाह जुया थ्वयात छगू मखु छगू दोषारोपण याना जिगु हुक्म चलेयाय् धका वंत स:तके छ्वया थथे धया बिज्यात— "भो पुरुष ! छ थनं सच्छिगू योजन तापाक खुसि सिथे वना संझाकाती जि मोल्हीगु इले

फुमुद पलेस्वां व अरुणवर्ण–ह्माउस्य च्वंगु चा कयाहति। छं व निता वस्तू कया जि मोल्ह्वी न्ह्योहे थन थ्यंकःवये मफत धासा छंत राज दण्ड बीगु जुल।" व राज सेवक जुलसां प्यंगू प्रकारयापिं दास तय्यासिनं प्रयत्न ववह्यं। धन बिया न्यानातःपिं आदि दासपिं जि थौं छ्योँस्या जि थौं जेंस्या धका धया ज्या या मवंस्य लिकुना च्वने ज्यू। वंत अये धंगु नं दुगु मखु। हुक्म जूगु ज्या मयास्य हे गागु मखु। उकिं व अवश्यमेव वनेमाल। कुमुद पलेस्वां व अरुण वर्णगु ह्माउचा धंगु नाग भवने जक दंगु खः। अज्यागु वस्तू जि गन कयाहये फै धका चिन्तना या यां सीगु भयं भयभीत जुया छें वना, प्रिये! जिगु जा बुतला धका न्यन। कलाह्मस्यां भुतूया द्योनेतिनि स्वामि! धका लिसः बीव व मनू भुतुलि जा ववकया ताना व्युतल्ले हे नं पिया च्वने मफया जाति नापं दुगु जा पोचिका न्ह्योने दुगु लोसा नापं प्या प्याकं हे ह्मिचाय् तया जोना छगू योजनति लें वना, व लें वना च्वच्वं हे जा बुनावल। नये-पित्याना वयेव व मनू छथाय् खुसि सिथे च्वना चिप मजूगु जा भचा कया अलग याना तया बाकिगु जा नया च्वंवले, छह्म लें जुवा खना, जि चिप मयास्य जा भचा अलग यानातयागु दु यःसा कया न पासा! धका धाल। लें जुवा नं कयानल। मेह्मस्यां ल्यं दुगु जा छम्हू लखे भवफाना म्हुतु च्वला ततःसलं हाला "थ्व खुसिया प्रदेशे अधिग्रहित जुयाबिज्यापिं नाग, गरूड आदि देवतापिसं जिगु वचन न्यना बिज्यांहुँ।" "जुजुं जित दण्ड बीगु इच्छायाना कुमुद पलेस्वां नाप अरुण वर्णगु ह्माउचा कया हति धका आज्ञा जुया बिज्यात। जि लेंजुवा छह्मसित जा नकाया उकियागु दोछिगू आनिशंस दत हानं लखे न्या तयेत नकाया

सच्छिगू आनिशंस पुण्य प्राप्त जुल। थुपि व्यास्कं छलपोलपिंत तोःता बीः। जित कुमुद पलेस्वां व अरुण वर्णगु–ह्याउचा हयाब्यु धका स्वकोतक्क घोषणा यात। अन सत्तिक वासयाना च्वंह्म नागराज छह्मस्यां व वंगु सःताया डुढाह्म मनू छह्मसिगु भेषकथा वंथाय् वया आँन छं छु धया च्वनागु खः? धका न्यन। वं व खँ हाकनं दोहरे याना कँनेव "जित आम पुण्य भाग बीला" धका न्यन "अवश्यमेव बी" स्वामि धका स्वकोतक्क पुण्य प्रदान याके बिया नागलोकें वना, कुमुद पलेस्वां व अरुण वर्णगु ह्याउचा कयाहया बिल।

जुजुं जुलसां चिन्तना याना बिज्यात— "मनूत थँपि आपालं मन्त्र–तन्त्र विद्या सः। छुं थुगू उपाय याना, वं व वस्तुत समये हे कयाहया बिल धासा जिगु मनयागु ज्या सफल ज्वी मखुत।" धका न्ह्यवः हे दरवारयागु ध्वाका बन्दयाका तालं ग्वयेका ताचा थःके कया तल। व मनू नं जुजुया मोल्ह्वी न्ह्यो हे अन थ्यंकः वया ध्वाकां द्वाहांवये मजिया द्वार पालयात सःता ध्वाका चाय्काब्यु धका धाल। चाय्का बी फंमखु। थौं जुजुं न्ह्यवः हे ध्वाका बन्द याके बिया ताचा थमं हे कया तया बिज्यात धका लिसः बिल। व मनूनं जि ध्वाका चाय्काब्यु धयां नं चाय्का मब्यू। जि समये हे ह्याउँगु चा व पलेस्वां हया बियागु खः। आः जिगु जीवन बचेज्वी मखुत, आः जि छु याय्गु खः? धका चिन्तना याना उत्तर ध्वाकाया पिखालख्वी ह्याउचा ग्वारा तया उकिया द्योने कुमुद पलेस्वां मालं स्वखाय्का ततःसलं हाला— "भो नगर वासीपिं! जि जुलसां जुजुयागु आज्ञा समये हे पालन यानागु भाव

सफलसिनं सीका दिसँ। जुजुं जितः छुं हे दोष मध्येक विनाश याय्गु इच्छायाना बिज्यात" धका स्वको तक्क घोषणा याना, आः जि गन वंसा जो धका चिन्तना यायां— "भिक्षु धँपिनिगु हृदय स्वभावं हे नाईस्य च्वं विहारे वना द्यना च्वंवने माल" धका निश्चययात। थ्व मनूत धँपिं सुखसीगु बखते भिक्षु धँपिं दुला धँगु हे नं वास्ता मया। थःत दुःख जुयावँगु घरी भिक्षुपिथाय् विहारे वँने मास्ति वयेकी। उकिं थं नं आः जित मेगु शरण मन्त धका विहारे वना छथाय् कुंचाय् थःत च्वने छिगु थाय् छकू माला गोतुला च्वं च्वंवन। जुजु नं चान्हे न्ह्यो वयेके मफया व हे मिसा जक झस–झस लुमंका कामरागं डाह ज्वीका च्वं च्वना बिज्यात। जुजुं चिन्तना यानाबिज्यात— "कन्हे द्यो तुईवं व पुरुष स्याके छ्वया वया कलाह्म दरबारे बोनाहये माल।" उगु समयस ख्वीगु योजन विशाल जुया च्वंगु लोहकुम्भि नरके जन्म जूवंपिं प्यह्म महाजन पुत्रत, जा दाय्कातःगु खासि च्वे थाहाँवःगु जाकि थें, स्वीदोल वर्ष तक्क क्वे खासी क्वसिया हानं स्वीदोल वर्ष तक्क खासिया च्वे थाहां वयं च्वे थ्यंकः वल। इमिसं चिकनं थः थःगु छ्यों पिकया थवंथः खंका छह्मस्यां छपु छपु गाथा बोना थः थःगु दुःख प्रकट याय् त्यंगु खः तर गाथा छप्पुं बोने मफया छगः छगः जक आखः धाय् लाबले हाकनं चिकं ग्वारा ग्वारां दाया च्वंगु लोहकुम्भि नरकया खासीसंतुं क्वे क्वसिया वन। जुजुया न्ह्यो मवःगुलि चाह्नस्या बाच्चाइले व नरके च्वंपिं हागु सः ताया ग्याना त्राशचागु मन जुया जि छु मृत्यु ज्वीन लाकी छु? अथवा महारानी? अथे नं मखुसा जिगु राज्य विनाश ज्वीन लाकी छु धका चिन्तना यायां हे धच्छि यंकं न्ह्यो वयेके

मफुत । जुजुं अरूणोदय ज्वीसाथं हे ज्योतिषि पुरोहितपिं सःतके छ्‌रया हे आचार्यपिं ! जिं ह्निगः चान्हे वाञ्चाइले विशब्द–विशब्दं हालाहःगु भयांनकगु प्यंगू सः ताया । थुकिं राज्ययागु अथवा महारानीयागु अथवा जिगु स्त्रीगु अन्तराय–नुकसान ज्वीगु खः ? जिं छुं मसिया उकिं जि छिमित सःतके हयागु खः धका आज्ञा जुयाबिज्यात । पुरोहितपिंसं महाराज ! छलपोलं गज्यागु सः ताया बिज्याना धका न्यन । हे आचार्यपिं ! "दू" "स" "न" "सो" धंगु थुपिं प्यंगू सः ताया धका कँना विज्यात । थुकियागु विपाक–फल छु ज्वीगु खः ज्योतिष शास्त्र अनुसार विचा याना जितः कँना बीमाल । ब्राह्मण आचार्यपिंसं महा अन्धकार जुया चवंगु क्वठाय् द्वाहाँवने बले छुं वस्तु खंके मफं थेंतुं उकियागु मतलब छुं छुं हे सीके थ्वीके मफुत । छुं मस्यु धका धाय्‌व यःगु लाभ सत्कार हानी ज्वी धका ग्याना तःसतं मखुथे जुल महाराज ! धका धाल । जुजुं गये छु मखुथे जुल आचार्यपिं ! धका न्यनेव थुकिं छलपोलया जीवितयात हे हानि ज्वीगु खनेदु । जुजु अत्यन्त भयभीत जुया हे आचार्यपिं । थुकीं छुं प्रतिकार बचे ज्वीगु उपाय दुला ? दु महाराज ग्याना बिज्याय् मागु मदु । जिमिसं स्वंगू वेद बोनातयागु दु धका धाय्‌व जुजुं छु छु सारदाम जोरेयाना बीमाल ले ? धका न्यना विज्याय्‌व सर्व शतक धंगु महानगु यज्ञ याना जीवन लाभयाना काय् माल महाराज ! जुजुं छु छु सारदाम माला हया बीमाल ले ? आचार्यपिं ! धका न्यनेव— "सच्छिह्य किसि, सच्छिह्य दोहें, सच्छिह्य सा, सच्छिह्य दुगुचा, सच्छिह्य सल, सच्छिह्य खा, सच्छिह्य फा, सच्छिह्य मिजं, सच्छिह्य मिसा, थुगु प्रकारं छगू छगू प्राणित सच्छिह्य–

सच्छिह्म प्राणि फया, यदि पशुत जक काय्‌व थः नयेत जक काल धाई धका, पशुतये नाप्पं मनूत नं काय्‌के बिल। जुजुं जिगु जीवन छगू हे जक लाभ ज्वीव गा धका चिन्तना याना सकल प्राणिपिं सच्छिह्म-सच्छिह्म जोना हति धका आज्ञा बिल। राजपुरुषतिसं वयासिनं अप्पो प्राणिपिं जोना कुनेहल। कोसल संयुक्ते धयातःगु नापं दु— "उगु समयस जुलसां जुजु पसेनदि कोसलया महा यज्ञ-होम थ्यंकः वःगु जुया च्वन। न्यासःह्म दोहँत, न्यासःह्म मचापिं दोहँचात, न्यासःह्म मचापिं साचात, न्यासःह्म दुगुचात, न्यासःह्म सलत यज्ञ थामे यंका चिनातय् यंकल। यज्ञ-होमस बलि बीयालागी हयातःपिं च्यो भ्वातिंत ईपिं नं सीगु भयं त्रशित जुया ख्वबिलु ख्वा याना ख्व ख्वं ग्रन चाचा उला च्वन। ग्रापालं मनूतिसं थः थपिनि ज्ञाति बन्धुपिनिया लागी विलाप याना ततःसलं ख्वया च्वंगुलि याना पृथ्वी हे ठरकमान ज्वीथें जुया च्वन। मल्लिका महारानी जुजु याथाय् वना— "छ्व छु जुयाच्वंगु महाराज ! छःपिनिगु इन्द्रिय स्वाभाविक खने मदु क्लान्त-स्यानु चागु खनेदु" धका न्यंवन। "गये छं मसिल मल्लिका ! जिगु ह्लाय्‌पंया लिक्कं काल सर्प वंगु नापं छं मस्यूनिला ?"

मल्लिका— व ग्रये धंगुया मतलब छु खः महाराज !

जुजु— चाह्लसिगु बाच्चाइले जिं थाथिज्यागु सः ताया। ग्रले जिं पुरोहितत सःतके छ्वया थुकियागु भविष्य न्यना स्वयाबले इमिसं छःपित जीवित ग्रन्तराय दु धागुलि सर्व शतक यज्ञ-होम याना हानं जीवित लाभ ज्वी धागु न्यना जिगु जीवित हे जक जितः लाभ ज्वीव

गा धका जि थुपिं प्राणिपिं जोंके बियागु खः ।

मल्लिका— महाराज ! छलपोल मूर्ख हे तिनि खनीका यद्यपि छःपिसं अनेक सूप व्यञ्जन नाप छगू द्रोण भोजन भपेफु । जिगू राज्ये राज्य याना बिज्याना चवंसां प्रज्ञा छःपिंके स्वल्प हे तिनि खनी धका धाल । जुजुं छं जितः थथे छाय् धयागु धका न्यनेव । महारानिं छलपोलं मेपिनिगु प्राण कया थःत जीवित लाभ जूगु ह्नापा गवलेसं खना बिज्यागु दुला ? मूर्खपिं पुरोहित ब्राह्मणतयेगु खँ न्यना छाय् थ्व आपालं सत्व प्राणिपिनिगु हिंसा याका बिज्याय् त्यनागु ? झीगु विहारे देवतापिं सहित लोकपिनि अग्र पुद्‌गल जुया बिज्याकह्म अतीत, अनागत व बर्तमानस नष्ट मज्वीगु प्रज्ञा दयाबिज्याकह्म शास्ता वासयाना बिज्याना चवंगु दु । वसपोलयाके न्यना वसपोलं धाथे याना बिज्यांहुँ । जुजु महारानी नाप हलुकागु यानं विहारे सवारि जुया थः मृत्यु ज्वीगु भयं व्रशित जुया छुं नंवाय् मफया शास्तायात वन्दना याना छखे लिक्क फेतुना बिज्यात । अले जुजुयाके शास्तानं "अहो महाराज ! ह्निनसिगु तांनोगु समये गनं झायागु ?" धका ह्नापलाक हे न्यना बिज्यात । जुजुया बक फुटे मजू । अले मल्लिका महारानिं तथागतयात बिन्तियात "भन्ते ! जुजुं जुलसां चान्हे वाच्चाइले भयांनकगु सः ताल अले व खँ पुरोहित तयेत न्यंकल पुरोहित तय्‌सं थुकि छःपित जीवनयागु अन्तराय ज्वी धका न्यंकल । व जीवन अन्तराय मदयेका छ्नेया लागी सर्व शतक यज्ञ याय्‌या लागी प्राणिपिं जोंके बिया इमिगु गपःयागु हि यज्ञ–होम यात धासा जीवन लाभ ज्वी धका धाल । जुजुं प्राणिपिं जोंके बिल उकि जि जुजुयात थन बोना हयागु खः ।

तथागत— अथे खःला महाराज !

जुजु— खः भन्ते !

तथागत— छु धंगु सः ताल महाराज !

जुजुं थमं तागु अनुसारं व्यापक खँ तथागतयात विन्तियात । तथागतं व खँ न्यनाबिज्याय् सायं हे भविष्ये ज्वीगु खँ व्यापकं छरलंक खंका बिज्याना तदनन्तर जुजुयात आज्ञा जुयाबिज्यात । "ग्याय् मागु मदु महाराज थुकिं छित तथा छिगु राज्ययात छुं हानि ज्वीगु मदु । थ्व सः जुलसां ह्नापा ह्नापा पापकर्म यानावःपिं सत्व प्राणिपिसं थः थःगु दुःख प्रकट याय्‌या लागी थथे नरके च्वना हालाहःगु खः । इमिसं ह्नापा छु पाप कर्म याना वल ज्वी भन्ते ? धका विन्ति याय्‌व तथागतं इमिगु कर्म कँना बिज्याय्‌त, अथे जूसा महाराज ! बांलाक न्यें धका धँविज्यास्य अतीतयागु खँ कँना बिज्यात ।

ह्नापा अतीत कालस न्योदोल दँ आयू दुपिं मनूतये बिच्चे काश्यप तथागत लोके उत्पन्न जुया न्योदोल क्षीणास्रव भिक्षुपिं नाप देश चारिका यायां वाराणसी नगरस थ्यंकः बिज्यात । वाराणसी च्वंपिं निह्म प्यह्म व आपालं जनतापिं पुचः–पुचः मुना आगन्तुक दान बीगु यालेयात । उगु समयस वाराणसी नगरे पीगू–पीगू कोटि धन दुपिं प्यह्म महाजन पुत्रपिं पासापिं दुगु जुयाच्वन । इपिं प्यह्मस्यां थथे थवंथः सल्ह्नायात— "झीगु छें धन अपार दु । थ्व थुलिमछि धन छु ज्याय् लगेयाना खर्च याना छ्वेगु ? थ्विं ज्याह्म महानह्म बुद्ध थन चारिकास

विज्याना च्वना विज्याबले दान बिया पुण्य कमाय् या:, शील पालन याय्" धका इपिं प्यह्म पासापिसं छह्मस्यां हे मधास्य छह्मस्यां ह्लापालाक थये धाल— "निभिगु अयेला, थ्वं तोना मधुरगु ला न्या नया धन खर्चयाना छ्वेमाल। थ्व थये याना धन फुका छ्वेगु थ्व झीगु जीवनया सार-फल जुल।"

मेह्मस्यां थये धाल— "स्वदं, प्यदं पुलांगु सुगन्धित जाकिया जा नाप अने-अनेगु रस-स्वाद दुगु तरकारि नाप भोजन याना ज्वीगु उत्तम जू।

हानं मेह्मस्यां थये धाल— "अनेक प्रकारयागु सु स्वादिष्टगु मरि चरि छुके बिया नया थ्व धन फुकाछ्वे दःसा ज्यू।"

हानं मेह्मस्यां थये सुझाव बिल— "हे पासापिं थये जक यानां थ्व पुलिमछि धन झीसं फुका छ्वे फैमखु। मेमेगु छुं हे याय्गु मखु। धन बी धाय्व इच्छा मयाईपिं मिसात सुं दैमखु। धन प्रयोगयाना करपिनि बांबांलापिं मिसात विग्रेयाना ज्वीगु ज्या याना ज्वीनु।" धका धाय्व सकसिनं साधु-साधु धाँमथे याना थ्व अपार धन फुकाछ्वेगु बेश जू धका वैगु खँयात स्वीकार याना इमिसं अवलेसं निस्यें बां बांलापिं मिसातय्थाय् च्वन वोके छ्या न्योदो दँ वर्षतक्क पर स्त्री गमन याय्गु ज्या याना अनं सिना वँना अवीचि महानरके वँना जन्म जूवन। ईपिं छगू बुद्धान्तर तक्क नरके दुःख-कष्ट सियाच्वना अनं च्युत जुया वना नरक भोगयाय् मानिगु कर्म फल बाकि दनिगुलियाना हानं खवोगू योजन दुगु

लोह कुम्भी नरके जन्म जुया स्वीदोल वर्ष तक्क नँयागु खासि तःले च्वसिया च्वना हानं स्वीदोल वर्ष तक्क च्वे थाहाँवचं लोहकुम्भी नरक (=नँथागु खासि) या म्हुतु प्वाले थ्यंका थः थःगु दुःख प्रकट यायत छह्मस्यां छपु-छपु गाथा धायगु इच्छा यासानं धाय् मफया छगः-छगः जक आखः धाय् मात्रं हाकनं फातापुला च्वसिया वंवेहे तःले तुं च्वाहाँ वन। तथागतं धयादिसें महाराज ! छि ह्लापालाक छु सः ताया वियागु खः ? धका न्यना बिज्याय्व, जुजुं "दु" धैगु सः तायागु खः भन्ते ! धका बिन्तियात। शास्तानं इमिसं सम्पूर्ण मज्वीक छगः आखः जक उच्चारणयागु गाथायात सम्पूर्णयाना क्यना बिज्यास्य थथे आज्ञा जुया बिज्यात—

> दुज्जीवितं अजीविम्ह ये सन्ते न ददम्हसे ।
> बिज्जमानेसु भोगेसु दीपं ना कम्म अत्तनो'ति ।।

अर्थ—

जिमिके दुगु अपार सम्पत्ति स्वीतं दान मब्युस्य मखुगु जीविका यानावया। थःके दुगु भोग सम्पत्ति थःत रक्षा-आधार ज्वीगु द्वीप छगू निर्माण याय् मफुत।

तदनन्तर जुजुयात थुगु गाथायागु अर्थ प्रकाशित याना बिज्याय् धुंका निगूगु, स्वंगूगु व प्यंगूगु सः छु छु ताया दिया महाराज ! धका न्यनाबिज्याय्व जुजुं "स" "न" "सो" धैगु सः खः भन्ते ! धका

बिन्तियाय्‌व तथागतं उगु छग–छग आखःया छपु छपु गाथा नं आज्ञा जुया बिज्यात—

सट्ठि वस्स सहस्सानि परिपुण्णानि सब्बसो ।
निरये पच्चमानानं कदा अन्तो भविस्सति ॥

अर्थ—

नरके दुःख–कष्ट सिया च्वनागु सकल पाखें सम्पूर्ण ख्वीदोल वर्ष दये धुंकल (थ्व दुःख–कष्ट) गबले जक अन्त ज्वीगु खः ?

नत्थि अन्तो कुतो अन्तो न अन्तो पतिदिस्सति ।
तदा हि पकतं पापं मम तुय्हञ्च मारिस ॥

अर्थ—

हे पासापिं ! अबले छिमिसं व जिं याना वःगु पापं याना (थ्व दुःख) अन्त मदेच्वन, गनं अन्त ज्वी अन्त ज्वीगु आभाष नं खने मदुनि ।

सो हि नून इतो गन्त्वा योनिं लद्धान मानुसिं ।
वदञ्ञू सील सम्पन्नो काहामि कुसलं बहुं'ति ॥

अर्थ—

उकिं हे पासापिं ! एकान्तं थनं च्युत जुयावना मनूया योनि लाभयाना कया, सुवच शील सम्पन्न जुया आपालं कुशल कर्म यावने नु ।

थथे जुलसां झोलाक प्यपु गाथा आज्ञाजुया, अर्थ प्रकाश याना बिज्याना, थुगु प्रकारं महाराज ! इपि प्यह्म नरकवासितिसं छपु–छपु गाथा धायगु इच्छायाना, वःसानं छगः–छगः जक आखः उच्चारण याय् मात्रं इपि हानं वहे लोहकुम्भि (=नँयागु खासि) नरकेसं तु वये बवसिया वन धका आज्ञा जुया बिज्यात ।

प्रसेनजित कोसल जुजु जुन्सां व (दु. स. न. सो.) धंगु सः ताःबलेसंनिस्यें इपि थौंया अधापि नं अनहे तःले दंतिनि । थुगु प्रकारं बोलंदोगू वर्ष वितेजुया वने धुंकल धंगु थुगु धर्मदेशना न्यना तःधंगु संवेग उत्पन्न जुयावल । जुजु थ्व परस्त्री गमन यानाज्वी धंगु तःधंगु पाप खनी छगू बुद्धान्तर तक्क नरके दुना च्वना अनं च्युत जुया वना खवीगू योजन दुगु लोहकुम्भि नरके उत्पन्न जुया अन खवीदोल वर्ष तक्क दुःख– कष्ट सिया ऐनं नापं इमिगु दुःखं मुक्त ज्वीगु आभाष खने मदुनि । जिनं मेपिनि मिसा तयेगु स्नेहं याना चच्छि न्ह्यो मवल । आवंलि थनि निस्यें करपिनिगु मिसातयगु उपरे मन छ्वे मखुत धका चिन्तना याना तथागत यात थथे बिन्तियात— "भन्ते ! थौं जि चा ताहाकः जूगुया मतलब थुल ।" राज दण्ड भोगेयाह्म व मनूनं अन हे च्वं च्वंगु जूगुलि व खँ ताया जितः तःधंगु आधार छगू दत धका शास्तायात थथे बिन्तियात— "भन्ते ! जुजु जुलसां थौंया चा ताहाकःगु भाव सीका कया बिज्यात, जि जुलसां ह्निगः थः थमं हे योजन छगू जक जूसां थपायसतं ताहाकः धंगु भाव सीका काय् धुन !" शास्ता तथागतं निह्मसिगु कारण जोरेयाना बिज्याना छह्मसित चा ताहाक ज्वी, मेह्मसित योजन ताहाक

ज्वी बाल–मूर्ख धँह्मसित जुलसां थ्व संसार अत्यन्त ताहाक ज्वी धका आज्ञा जुया धर्मदेशना यानाविज्यास्य थुगु गाथा प्रकट याना बिज्यात—

दीघा जागरतो रत्ति दीघं सन्तस्स योजनं ।
दीघो बालानं संसारो सद्धम्मं अविजानतं ति ।।

अथ—

न्ह्यो मवःह्मसित चा ताहाक ज्वी, त्यानु चाह्मसित योजन ताहाकः ज्वी, सद्धर्म मस्यूगुलिं याना बाल मूर्खजनपित थ्व संसार अत्यन्त ताहाकः ज्वी ।

पदार्थ— अन "दीघा" धँगु चा नां जुयाच्वंगु रात्रि स्वंगू याम जक जूसां न्ह्यो मवःह्मसित अत्यन्त ताहाकः जुयाच्वनी । दोबर तेवर जुयाच्वंथें च्वंच्वनी । व चा ताहाकःगु भाव थःत धें पुचःया नसा याना सुर्यो मलू तल्ले मू पुपुं गोत्तुला च्वनीपिसं, महान आलसिह्म मनूनं भिगु भोजन नया श्रीशयन लासाय् द्यना च्वंपिसं नं (चा ताःहाकगु) स्यू । चच्छि चच्छि जुलसां ध्यान भावना याना जूपिं योगा-वचरत नं, धर्म कथा कँना च्वंपिं धर्मकथिकत नं, आसनया लिक्क च्वना धर्म श्रवण यानाच्वंपिसं नं, छ्यों, कपा स्याका च्वंपिसं नं, ह्लातुति स्वा ह्लाका च्वंपिसं नं, वेदना सहयाना च्वंपिसं नं, चान्हे लें वनाच्वंपिं लें जवातिसं नं (चा ताहाकःगु भाव) स्यू धागु खः । "योजनं" धँगु छगू योजनया प्यंगू गावुत हे जक जूसां क्लान्त ज्वी धुंकूह्म–त्यानुचाह्म-

सित अत्यन्त ताहाकः जुया च्वनी, दोबर तेबर जुया च्वंथें खनेदया च्वनी। ह्लिच्छि तक्क ले वना त्यानुचाह्म लँजबानं न्ह्योनेपाखें वया-च्वंपि मनूत खना उखे वँनेबले गां थ्यंकेत गुलि वँनेमानि धका न्यना सोई। मचा उखे वना मेह्म नापलासा वँके नं न्यना सोई। वं नं छगू योजन वँनेमानि धका कँनी। हानं मचा उखे थ्यंका मेह्म नापलासा वँके नं न्यना सोई। वं नं छगू योजन वाकिदनि धाई। वँ न्यँको न्यँकोसिनं छगू योजन वाकिदनि धाल थ्व योजन ला सारीहे ताहाकः खनी निगू स्वंगू योजनयात छगू योजन यानातल धँथें समक्षे जुया च्वनी। "बालानं" धँगु थन थुगु लोक पर लोक धंगु मस्यूपि बाल–मूर्खत, संसार चक्रया अन्तयाय् मफया च्वंपि गुगु गुगु परंपरानं संबोधि पाक्षिक भेद सद्धर्मयात सीका संसारयागु अन्तयाना छ्वंगु खः उगु सद्धर्म मस्यू-पित थ्व संसार अत्यन्त ताहाकः जुयाच्वनी। थ्व जुलसां थःगु स्वभावं हे ताःहाक जुयाच्वंगु खः। धँनंतगु दु— "हे भिक्षुपि! थ्व संसारया था गा मदु थुकियागु चो पो नं सीमदु।" धका बाल–मूर्खजनपिसं जुलसां अन्तयाय् मफया अत्यन्त ताःहाक धका समक्षे जुया च्वनी। धर्मदेशनाया अन्तस व मनू स्रोतापत्ति फले थ्यंकः वन। मेपिं नं आपालं स्रोतापत्ति आदि फलस थ्यंकः वन। आपालं जनतापित धर्मदेशना सार्थक जूगु जुल।

जुजु शास्तायात वन्दना याना दरवारे ल्याहाँ बिज्याय् वं हे इपिं प्राणिपित बन्धनं मुक्त यानाबिल। अन व बन्धनं मुक्त जूपिं मिसा मिजंत मोल्हुया थः थगु छे वँना च्व च्वं जिमि आर्य मल्लिका महारानीया

दीर्घायू ज्वीमा गुह्मस्यां याना थौं जिमिगु जीवन रक्षा जुल धका मल्लिका महारानीयागु गुण वर्णना यात । संझाकाती धर्मसभास खँ पितहल— "अहो ! पण्डित–विद्वानह्म खः मल्लिका महारानी । थःगु प्रज्ञा–बुद्धि याना थुलिमछि सत्व प्राणिपिनिगु जीवन दान बिल ।" धैगु खँ जुया च्वन । शास्ता तथागत अन बिज्याना हे भिक्षुपिं ! आ थुगु समयस छिमि छु खँ जुयाच्वन धका न्यना विज्यात । भिक्षुपिसं थुगु खँ जुया च्वंगु खः भन्ते ! धका कँनेव हे भिक्षुपिं ! आ जक मखु मल्लिकां थःगु प्रज्ञा–बुद्धिया कारणं याना आपालं सत्व प्राणिपिंत जीवन दान बियावःगु, ह्लापानं बियावःगु नु धका आज्ञा जुया उगु अर्थ प्रकाश याय्‌या लागी अतीतयागु खँ कँना बिज्यात ।

अतीत समयस वाराणसी नगरया राजपुत्र छह्मस्यां विशाल निग्रोध सिमा छमा दुथाय् वना अन उत्पन्न जुयाच्वंह्म देवतायात भाखला यात । स्वामि हे देवराज ! थुगु जम्बूद्वीपस च्वंपि सच्छिह्म जुजुपिं व महारानीपिं ज्वनाहया, यदि जितः लिपा बौयागु राज्य प्राप्तजुल धासा, इपिं जुजुपिनिगु गपःया हिं बलिकर्म (=यज्ञ) याय् धका (प्रतिज्ञा यात) । वया बौ स्वर्गि ज्वीव व राजकुमार जुजु जुया जिमि कुल देवताया प्रानुभावं जि जुजु ज्वी धुन आ वंत भाखला यानागु बलिकर्म (=यज्ञ) याय् माल धका आपालं सेना–पल्टन ज्वना वना छह्म जुजु-यात थःगु बसे कया वनाप मिलेजुया वना मेमेपिं नं सकल जुजुपिं थःगु बसे कया महारानीपिं सहितं बोना वना च्वंबले दकले चीधिकःह्म उग्गसेन जुजुया दिन्ना धैह्म महारानी उगु अवस्थास गर्भवती जुयाच्वंगुलि

याना व छह्मसित तोःता वथा थुलिमछि जुजुपित विष त्वंका स्याना छ्वे धका सिमा क्वे सप्फा–सुग्घर याकेबिल । अन च्वंह्म वृक्ष देवतां चिन्तना यात - "थ्व जुजु थुलिमछि जुजुपित जिगु कारणं याना जोनाह्या थुमिगु गपःयागु हि जित बलिबिया पूजा याय्‌गु इच्छायात । यदि थ्वं थुमित थनह्या स्याना छ्वत धासा जम्बूद्वीपे राजवंश उच्छिन्न जुया वनी । जिगु सिमा क्वे नं अपवित्र ज्वी । थ्वयात जि थ्व ज्या मयाके फैला धका कल्पना याना सोया, फैमखु धंगु सीका मेपिं थःपासापिं देवतापित वना कंवन । छिमिसं थ्व ज्या रोके यानाबी फैला ? धका न्यन । इमिसं नं फैमखु धाय्‌व मेमेपिं नं देवतापिथाय् वना न्यना सो सों सकल चक्रवालस च्वंपिं देवतापिथाय् वना न्यंवन । इमिसं नं मफु धाय्‌व चतुर्महाराज देवतापित वना धावंनेव जिमिसं नं मफु, तर जिमि जुजु जुलसां जिमियासिनं पुण्यं नं प्रज्ञां नं विशेष रूपं तःधं, वैथाय् वना न्यंहुँ धका धयाहल । व वृक्षदेवतां शक्र देवराज इन्द्र याथाय् वना— "भो देवराज ! यदि छलपोलं नं थुगु ज्याय् अनुत्साही जुया बिज्यात धासा जम्बूद्वीपे क्षत्रिय वंश उच्छिन्न ज्वीन । इमिगु रक्षक जुया बिज्यांहुँ ।" धका बिन्ति यावन । शक्र देवराज इन्द्रं जि नं वैत थ्व ज्यां रोकेयाय् फैथें मच्वं, तर जि रोके याय्‌गु उपाय छगू छंत कना छ्वे धका धया उपाय कन । छ वना जुजु खंक खंकं हे ह्याउगु वस्त्रं तिया थःगु सिमां प्याहाँवया मेथाय् वने त्यंगु आकार क्यनाच्यु । अले जुजु देवता थनं वनेत्यन रोकेयाय् माल धका अनेक प्रकारं प्रार्थना–याचना याइ । अले जुजुयात छं थथे धा— "छं जित महारानीपिं सहित सच्छिह्म जुजुपिनिगु गपःया हि जितः बलिकर्म याय् धका भाखला

यानागु मखुला ? उग्गसेन जुजुया महारानीयात तोःता वल। जि छयेंज्याह्म कूठ खँ ह्लाइह्मसिगु बलिकर्म–पूजा स्वीकार याना काय् फँमखु।" धका धाय्‌व जुजुं व महारानीयात जोंका है अले वं जुजुयात धर्मदेशना याना उलिमछि प्राणिपिनिगु जीवन दान बी। धका थुगु प्रकारं शक्र देवराज इन्द्रं वृक्ष देवतायात उपाय कना बिल। वृक्ष देवता वना अयेहे यावन। जुजुं जुलसां व महारानीयात जोंके छ्वया न्ह्योने थ्यंकः वयेव महारानि दकले क्वे सिथे फेतुना च्वंह्म थः भात जुजुयात वन्दना यात। कोसल जुजुं जि जुलसां दकले च्वे प्रथम आसने च्वना च्वंक च्वंकं दकले सफले क्वे चीजागु आसने च्वंच्वंह्म जुजुयात ह्लापा-लाक वन्दनायात धका तँचाल। अले वं जुजुयात धाल भो महाराज ! जि व छिगु ह्लापायागु छुं सम्बन्ध मदु। थ्व दकले चीधिकःह्म जुजु जुलसां जिमि भात खः। जितः महारानीया थासेतया सुख ऐश्वर्य बिया-तःह्म खः। थ्वसपोलयात वन्दना याय् न्ह्यो छःपित वन्दना याय्‌मागु कारण छुं मदु। वृक्ष देवता इनिसं खने वयेक हे वया— "आँम खँ आमथे हे खः भद्रे !" धका धया स्वां छपास कया महारानीयात पूजा यात। अले हाकनं जुजुं धाल— "जितः वन्दना मयासां जितः राज्य सम्पत्ति दयेका ब्यूह्म महान आनुभाव दुह्म वसपोल वृक्ष देवतायात छाय् वन्दना मयानागु ?" धका न्यनेव, महाराज ! छलपोलं थःगु पुण्ययागु प्रतापं जुजुपित जोनाहःगु खः देवतां जोनाहया ब्यूगु मखु। हाकनं नं व महारानीयात वृक्ष देवतां ह्लापाथें हे आँम खँ नं अयेहे खः भद्रे ! धका स्वां छपास कया पूजायात। हानं व महारानि जुजुयात थथे धाल— "जिह्म देवतां थुलिमछि जुजुपित जोना हयाबिल।" धका

धयाविज्यात ग्रा व देवताया सिमाया च्वका मि नल। व अपायसर्त आनुभाव दुह्म देवता जुयानं वं व मि छाय् स्याना छ्वे मफुत ? ह्मानं नं व वृक्ष देवतां छं ठीक ज्वीक खँ ह्लात भद्रे ! धका धया हाकनं स्वां छपासः कया वंत पूजायात। व महारानीं अथे खँ ह्लाना च्व च्वं ह्लाप्पां छको ख्वयाहल। अले हानं लिपा ह्लिलाहल। अले जुजु वंत गथे छ उईला नजूला ? धका न्यनेव महाराज ! जितः थये छाय् धैविज्यान,गु ? जियें ज्याह्म मिसा उई ज्वी फैला ? धका न्यन। अले जुजु छ छाय् ह्लापालाक ख्वया हानं लिपा ह्लिलागु ले ?

महारानी— न्यना बिज्यांहुँ महाराज ! जि थुलसां ह्लापायागु जन्मे छगू कुलया ः ह्लायमचा जुया आतपिनि छेँ च्वं च्वनावले जिमि आतया पासापिं पाहुनात छेँ वःगु खना, इमित भोजन याकेत भ्वातिं सःता दां बिया ला न्याकेछ्वया। उखुनुया दिने पर्व दिन जूगुलिं भ्वातिं ल्याहाँवया ला न्यायगु मदु धका धावयेव जिगु छेँया ल्यूने च्वना च्वंह्म च्वलेचिगु छ्यों त्वाह्लाना ला दायका भोजन जोरेयाना बिया। व जिं छह्म च्वलेचिगु छ्यों त्वाह्लाना वयागुलिं याना नरक भोगयाय् मानिगु बाकि जुयाच्वंगुलिं व च्वलेचिगु चिमिसँ छपु छपुया छको छको थःगु छ्यों त्वाह्लाका वयेधुन। छलपोलं थुलिमछि मनूत व सत्व प्राणिपिं स्याना गवले जक थ्व दुःखं मुक्त जुयावने फै ? धका छलपोलयात लिपा ज्वीगु महानगु दुःख–कष्ट लुमंका ख्वयागु खः महाराज ! धका धया थुगु गाथा बोना क्यन—

एकस्स कण्ठं छेत्वान, लोम गणनाय पच्चयि ।
बहुन्नं कण्ठं छेत्वान, कथं काहसि खत्तिया'ति ॥

अर्थ —

छम्ह प्राणियागु गपः त्वाह्लागा वयागुलि याना वैंगु चिमिस छपु–छपु दतऽलेया थःगु छ्यों त्वाह्लाका नरक भोगयाना वये माल। हे क्षत्रिय महाराज ! छलपोलं थुलिमछि सत्व प्राणिपिनिगु गःपः त्वाह्लाका गयेयाना नरक भोग याय्गु ज्वी ?

अले जुजुं छ छाय् ह्लिलागु ले ? धका न्यनेव, महारानि उगु दुःखं मुक्त ज्वीन धका प्रसन्न जुया ह्लिलागु खः महाराज ! धका लिसः बिल। वृक्ष देवतां हानं नं महारानीयात व खँ अथेहे खः भद्रे ! व खँ अथेहे खः भद्रे ! धका साधुकार बिया स्वां छपास कया पूजायात।

जुजुं अहो ! थ्व प्राणिहिंसा याय् धंगु गपाय्मछि धंगु अपराध खः – "थ्व मिसां जुलसां छम्ह च्वलेचित स्याना वया नरक भोग याय्गु दाकि जुया च्वना व प्राणिया चिमिसँ छपु छपु दतऽलेया छ्यों त्वाह्लाका वयेमाल। जि थुलिमछि प्राणिपि स्याना गबले जक थ्व पापं मुक्तज्वी फै ?" धका सकल ज्वना हयातःपि जुजुपित तोःता छ्वया थःयासिनं थकालिपित वन्दना याना, कोकालिपित ह्ला बिन्तियाना सकलसिके क्षेमा याचना याना थः थःगु नगरे छ्वयाबिल। शास्तानं थुगु धर्मदेशना हया थुगु प्रकारं हे भिक्षुपि ! मल्लिका महारानि थःगु प्रज्ञाद्वारा आपालं प्राणिपित जीवन दान ब्यूगु आजक मखु ह्लापा नं बिया हे वःगु दु धका आज्ञा जुयाबिज्यास्य अतीतयागु खँ स्पष्ट याना बिज्याना उगु समयस वाराणसी जुजु जूम्ह पसेनदि कोसल जुजु खः।

दिस्र महारानी जूह्म मल्लिका खः, देवता जुयाह्मला जि हे खः। थका थुगु प्रकारं अतीतयागु कथा स्पष्टीकरण यानाबिज्यास्य हाकनं धर्मदेशना यानाबिज्याना हे भिक्षुपि ! प्राणहिंसा धंगु याय् मत्यो प्राणहिंसा यापि ममूत ताकाल तक्क शोकयाना च्वनेमाली थका उजु जुया थुगु गाथा आज्ञाजुया बिज्यात।

एवं वे सत्ता जानेय्युं दुक्खायं जाति सम्भवो।
न पाणो पाणिनं हञ्ञे पाणघाती'हि सोचती'ति॥

अर्थ—

थ्व लोके जन्म कावयेगु दुःख थका थुगु प्रकारं सत्व प्राणिपिसं ननानं सीका काय्माल। प्राणि छह्मस्यां मेह्म प्राणि छह्मसित हत्यायाय् मते, प्राणहत्या यापिसं जुलसां शोकयाय् माली।

कुमुद पलेस्वां कयाहःह्म गरीबह्म सेवकया कथा सिधल।

---

२. महा काश्यप स्थविरया शिष्यपिनिगु कथा

"चरञ्चे नाधिगच्छेय्य" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता श्रावस्ती वासयाना च्वना बिज्यावले महाकाश्यप स्थविरया शिष्यपिनिगु कारणं याना आज्ञा जुयाबिज्यागु खः। देशना राजगृह नगरे शुरू जुल। स्थविर जुलसां राजगृह नगर आश्रय याना पिप्फलि गुफास वासयाना च्वना बिज्यात। अवले वसपोलयात शिष्यपि श्रामणेरत निह्मस्यां सेवा–चाकरि याना च्वंगु खः। इपि निह्म मध्ये छह्मस्यां धाथेनं हे दु नुगलंनिसें सत्कार आदर पूर्वकं नित्य याय् मागु सेवा–चाकरि याना च्वन। मेह्मस्यां वं यागु ज्या यात थमं यानागु थें क्यना, ख्वासिलेगु लः दतिवन ठीकयाय् धुंकुगु भाव सीका स्थविर याथाय् वना भन्ते ख्वासिलेगु लः व दतिवन ठीक ज्वी धुंकल ख्वास्यू बिज्यासां जिल धका बिन्ति यावनी। तुति सिलेगु मोल्हुईगु समयस नं वं ठीकयाय् धुंकुगु सीका थः ह्लापालाक महा स्थविर याथाय् वँना अथेहे बिन्ति यावनी। मेह्मस्यां चिन्तना यात – "थ्वं न्ह्यावलेसं जि यानागु ज्या यात थमं यानागु ज्याथें याना क्यना जुल। आस्ये आ थ्वयात जि याय्गु स्यूका" धका व श्रामणेर भोजनयाय् सिधेका द्यना च्वंबले हे मोल्हिगु लः ववाका टेप छगले

पोंका ल्यूने च्वंगु कोठाय् तयाबिल। लः क्वाकेगु थले जुलसां लः छमनाति जक वाकियाना हा फोलें वयेका तयातल। मेह्म शिष्य संझाकाती वाठाईथि दँना व थलं हा फोलें वया च्वंगु खना मोल्ह्वीगु कोठाय् लः क्वाकातये धुंकल ज्वी धका याकनं वना स्थविरयात वन्दना याना भन्ते ! मोल्ह्वीगु कोठाय् क्वालः तयातये धुन। मोल्हू दिज्यांहुँ धका विन्तियाना स्थविर नाप्पं हे कोठाय् द्वाहाँदन। स्थविरं लः मखना गो गन दु आयुष्मान ! क्वालः ? धका न्यना विज्यात। श्रामणेर अग्निशालाय् वना खासी च्वंगु लः भतीचा जक जुया खालिगु भाव सोका, "दुर्विनीत–दुष्टया ज्या खंला ? खालिगु थल भुतुली च्छुना गन वँना च्वन व ? जिं मोल्हुईगु कोठाय् लः दु धका समझे जुया भन्तेयात विन्तिया वना।" धका वो व्यु व्युं लः घः जोना खुसि पाखे वन। मेह्मस्यां ल्यूने च्वंगु कोठां लः पितहया मोल्हुईगु कोठाय् हया तयेहल। स्थविरं चिन्तनायाना विज्यात— "व श्रामणेरं लः क्वाका कोठाय् तयातये धुन मोल्हू विज्यांहुँ धका धावल। आ जूवले मेह्म श्रामणेरयात वो व्यु व्युं लःघः जोना खुसि पाखे वन। थ्व छु जूगु धका विचायाना स्वया थुलिमछि दिन तकक थ्व श्रामणेरं यागु ज्या व्यावर्कं थमं वं याना‌ु धका वयना जुल।" धंगु सीका संझाकाती स्थविरयात वन्दना यावःपिं श्रामणेरपित अववाद–उपदेश विया बिज्यात। "हे आयुष्मानपिं ! श्रामणेर धंपिसं थमं यानागु ज्या हे जक थमं याना धका धाय्मा, थमं मयानागु मेपिसं यागु ज्या यात नं थमं याना धका धाय् मत्यो। छं थौं कोठाय् क्वालः तये धुन मोल्हू बिज्यांहुँ भन्ते ! धका धया छनाप्पं अन वनाबले छं लघः जोना वो व्यु व्युं खुसि पाखे वनागु

मखुला ? प्रव्रजित जुया च्वंपिसं अथे यानाच्वी योग्य मजू" धका उपदेश बिया बिज्यात । व श्रामणेरं स्थविरयागु ज्या खंला ? लः भचाया लागी हे जितः थथे धाल धका तं चाया कन्हेखुनु स्थविर नाप शहरे भिक्षा मवंसेंच च्वं च्वन । स्थविर मेह्म श्रामणेर नाप छगू त्वाले भिक्षा बिज्यात । व दुष्टह्म श्रामणेर इपिं जक वनेव स्थविरया उपस्थायक-दातापिनिगु छेँ पाखे वन । दातापिसं स्थविर गो भन्ते ! धका न्यनेव गुरु स्थविरया भचा ह्लसुख मदयेका बिहारे हे बिज्याना च्वंगु दु धका कँन । अथे जूसा वसपोलयात छु छु भोजन माल ले भन्ते ! धका न्यनेव थज्या थज्यागु आहार जुलसां त्रियादिसें धका धायेव वं धाथागु नयेगु त्वनेगु पथ्य वस्तु दयेका बियाहल । व श्रामणेरं व वस्तुत व्याक्कं लँया त्विच्चे हे च्वना नया बिहारे द्वाहाँवल । स्थविर भोजन याःविज्याथाय् अत्यन्त नाईस्य च्वंगु काप छकू प्राप्त जुया नाप्पं वंह्म श्रामणेरयात हे बिया बिज्यात । वं व कापः ह्यासुक छिना न्ययेगु गा दयेका छ्वत । स्थविर कन्हेखुनु थः दाताया छेँ बिज्यावले भन्ते ! ह्मिगः छलपोल ह्लसुख मदु धागुलि श्रामणेरं धा धागु भोजन जोरेयाका बियाहया । उगु भोजन भपा बिज्याना रोग शान्त जुल ज्वी धका बिन्ति याय्व स्थविर नंमवास्य सुनक च्वं च्वना बिज्यात । उखुनु बिहारे ल्याहाँ बिज्यानालि संज्ञाकाती वन्दना यावःह्म श्रामणेरयात थथे धयाबिज्यात । आयुष्मान छं जुलसां ह्मिगः थथे-थथेयात व्व थथे याना ज्वीगु प्रव्रजित जुया च्वंपित मलो । गृहस्थपिथाय् वना जित थुगु थुगु वस्तु हति धका धया कया नये योग्य मजू । धका अववाद यानाबिज्यात । व श्रामणेर तं चाया स्थविरया उपरे द्वेष भाव याना, ह्मिग जित लः भचाया लागी

कूठ खँ ह्लाह्म यात । थौं वया दातापिनिगु कुले वना जा निप्ये फोना नयागु कारणं याना, गृहस्थपिनिगु कुले वना धया कया नये मज्यू धका बोविल । काप छकू दुगुनं वयाहे योह्म चेलायात बिल । जित मव्यू । अहो ! स्थविरयागु ज्या सो, आस्ये आ जिं स्यूका वँत याय्गु धका मती द्वेषतया कन्हेखुन्नु स्थविर भिक्षाया लागी शहरे द्वाहाँ बिज्याय्व थः विहारेसंतु च्वना कठि जोना स्थविरया ज्या काइगु थलबल ब्याक्कं तछ्याना, विहारे मिं तया मिं मनको वस्तु मुगलं दाया स्यंका विहारं प्याहाँवया बिस्युंवन । लिपा सिना वस्येंलि अवीचि महानरके वना जन्म जूवन । मनूतिसँ खँ पितहल— "स्थविरया जुलसां चेला छह्मस्यां अववाद–उपदेश ब्यूगुयात ज्ञां मकास्य तंचाया आश्रम मिं नका बिस्युंवन ।" अनंलि लिपायागु समयस भिक्षुपिं राजगृहं प्याहाँवया शास्तायागु दर्शन याय्गु इच्छायाना जेतवने वना शास्तायात वन्दना याना शास्ता नाप कुशल वार्ता खँ छलफल ज्वीधुंका शास्तानं छिपिं गनं वयागु धका न्यनाबिज्याय्व राजगृहं वया च्वनागु खः भन्ते ! धका बिन्तियात । अन जि पुत्र महाकाश्यप म्हंफुला ? म्हंफु भन्ते ! वसपोल-या चेला छह्मस्यां जुलसां थःत अववाद उपदेश बिया बिज्यागुली तंचाया आश्रमे मितया बिस्युंवन । धका बिन्तियाय्व शास्तानं आजक अववाद–उपदेश न्यना तंचागु मखु ह्लापायागु जन्मे नं तंचाया वःगु दु । आजक श्वं आश्रमे मितया विनाश याना वःगु मखु । ह्लापानं स्यंका विनाश यानावःगु दु धका आज्ञा जुया अतीतयागु खँ कँनाबिज्यात ।

अतीत समयस वाराणसी नगरे ब्रह्मदत्त जुजु राज्य याना च्वंबले हिमालय प्रदेशे छह्म सिङ्गिलि धँह्म ख्गंः सिमा कच्चा छगुली

थःगु स्वंः दयेका वास याना च्वन। अनंलि छन्हुया दिनस वा वया च्वंबले माकः छह्म चिकुर्गुलि थुरु-युरु खाका उखेपाखे वल। सिङ्गिलि कंगःनं व खना करुणाचाया गाथा द्वारा थये धाल :—

मनुस्सस्से'व ते सीसं हत्थपादा च वानरा।
अथ केन नु वण्णेन अगारं ते न विज्जती'ति॥

अर्थ—

हे माकः! छंगु ह्ला तुति व छ्यों समेतं मनूया समान जू, अथे जूसां तवि छु कारणं याना छं थः च्वनेगु छें छकू मदुगु?

माकःनं यद्यपि जिगु ह्ला तुति मनूतय् समान जूसां तवि, गुगु प्रज्ञां विचार याना छें दयेकीगु खः व हे प्रज्ञा जिके मदु धका बिचा याना उगु अर्थ प्रकाश याय्गु इच्छायाना थुगु गाथा धाल :—

मनुस्सस्से'व मे सीसं हत्थ पादा च सिङ्गिल।
याहु सेट्ठो मनुस्सेसु सा मे पञ्ञा न विज्जती'ति॥

अर्थ—

हे सिङ्गिल कंग! जिगु ह्ला, तुति व छ्यों मनूतयेगु समान जूसानं, मनूतये दथ्वी गुगु श्रेष्ठगु प्रज्ञा धागु बुद्धि खः वहे जिके मदु।

अले वंत थयिज्याह्म छंत घर गृहस्थि च्वनेगु ज्या गबले सिद्ध ज्वी फै? धका निन्दायाना सिङ्गिल कंगलं थुपि गायात धाल :—

अनवट्ठित चित्तस्स लहु चित्तस दुब्भिनो ।
निच्चं अद्धुव सीलस्स सुख भावो न विज्जति ।।
सो करस्सानु भावत्तं वीतिवत्तस्सु सीलियं ।
सीतवात परित्ताणं करस्सु कुटिकं कपी'ति ।।

अर्थ —

चित्त याते मलाह्म, चिकिचा धंगु चित्त दुह्म, दुष्टगु बुद्धि दुह्म, न्ह्यावलेसं स्थिरगु शील मदुह्म अज्याह्म छंत सुख दैमखु। अज्याह्म छ प्रानुभाव दुह्म ज्वीगु सो शीले च्वना समय बितेयाय्‌गु सो (हे माकः!) छं चिकु व फसं वचे ज्वीगु वलचा छें छकू दयेका च्वनेगु सो।

माकलं थ्वं जित दित्त थीर मदुह्म, मन चीधंह्म, मित्र द्रोहि, नीचह्म शील मदुह्म यात आ थ्वयात जि सुख ज्वीगु प्राकार वयना बीमाल धका काचा काचां सिमाय् गया वंगु स्वः विध्वंस याना चिच्चा दंका बिल। सिङ्गिलि फंगः माकलं स्व स्यंकः दयेवं ल्यूनेपाखे च्वंगु प्वालं प्याहाँवया बिस्युंवन। शास्तानं थुगु धर्मदेशना हया जातकयागु स्पष्टीकरण याना बिज्यात। थवलेयाह्म माक थ्वा आश्रम स्यंकूह्म ल्याय्‌ह्मचाह्म श्रामणेर खः। सिङ्गिलि फंगः काश्यप स्थविर खः धका जातक स्पष्ट याना बिज्यास्य थुगु प्रकारं हे भिक्षुगणपिं! आजक मखु वं प्रववाद–उपदेश ब्यूगुली तंचाया आश्रम विनाश याना ब्यूगु ह्लापा नं याना वःगु दु। जि पुन्न काश्यप थंथिज्याह्म सूर्खंह्म दुष्ट नाप वास याना च्वनेयासिनं याकचा जक हे वासयाना च्वनेगु बेशजू धका आज्ञाजुया थुगु गाथा उजुं दयेका बिज्यात :—

चरं चे ना'धि गच्छेय्य सेय्यं सदिसम'त्तनो ।
एक चरियं दव्हं कयिरा नत्थि वाले सहायता ॥

अर्थ—

थ्व संसारे जीवन हना च्वनेवले थः समानगु शील-स्वभाव दुह्म सुं मदयावन धासा याकःचा च्वनेगु हे ज्वातुकेगु स्व, बाल-मूर्खजन पिनिगु छुं भरोसा-सहायता मदु ।

पदार्थ— आन "चरं" धैगु प्यंगू इरियापथस च्वींपि मकास्य थःगु मनया अनुसारं च्वींपि धका सीके माल । कल्याण मित्र माजूपि धैगु अर्थ खः । "सेय्यं सदिस मत्तनो" धैगु थःगु शील समाधि प्रज्ञा-गुण आपा दुपिं अथवा समानपिं यदि प्राप्त मजुल धासा । "एक चरियं" धैगु थुपिं मध्ये उत्तमह्म लाभ जूसा शीलादिस वृद्धि ज्वी, समानह्म जूसा परिहीन ज्वीमखु, हीनह्म नाप जुलसां नाप्पं च्वं च्वन धासा, व नाप नाप्पं सम्भोग परिभोग याना ज्वीवले शीलादि विनाश जुयावनी उकि धयातल— "एव रूपो पुग्गलो न सेवितब्बो न पयुरुपासितब्बो अञ्ञत्र अनुकम्पाय अञ्ञत्र अनुद्दया या" धका । अर्थात् "अथिज्याह्म मनू नाप अनुकम्पा व अनुदया बाहेकं सेवन याय् मज्यू उपासना याय् मज्यू ।" उकि यदि करुणां याना थ्व जिगु कारणं याना शील आदि वृद्धि याना काई उकिं पुद्गलयात छुं लाभ ज्वीगु आशा मयास्य वैत संग्रह याय् ज्यू, वैत अथे याना बीगु कुशल जू यदि अथे यानावी मफत धासा याकःचा जक च्वनेगु हे ज्वातुका यंकेमा,

याकचा च्वनेगु हे जक स्थिरयाना, सकल इरियापथस याकःचा हे जक च्वना समय बिते याय्गु सो, छाय् धासा ? मूर्ख–दुष्टजन पिनिगु छुं सहायता भरोसा दँमखु । चीधंगु शील दयुयागु शील महाशील झिगू कथा वस्तु, झिस्वंगू धुताङ्ग गुण विदर्शना गुण प्यंगू मार्ग प्यंगू फल स्वंगू विद्या खुगू अभिज्ञा थुपिं सहायक गुणत मूर्खतय्‌या लागी मखु धँगु धर्म-देशनाया अन्तस आगन्तुक भिक्षु स्रोतापत्ति फलस प्रतिस्थित जूवन । मेपिं नं आपालं मनूत स्रोतापत्ति आदि फलस थ्यंकः वन, धर्मदेशना आपालं जनतापिंत सार्थक जुयावन ।

महाकाश्यप स्थविरया शिष्यपिनिगु कथा सिधल ।

३. आनन्द महाजनया कथा

'पुत्ता मत्थि'' धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता श्रावस्ती नगरे बिज्याना च्वंबले आनन्द महाजनया कारणं आज्ञाजुया बिज्यात। श्रावस्ती नगरे जुलसां आनन्द महाजन धँह्म पीगू कोटि मछि धन-दौलत दसानं तःसतं नुगःस्या-कप्तिह्म महाजन जुयाच्वन। वं वाछि छको थः ज्ञातिजनपिं सकलें मुंका थः काय् मूलसिरियात ह्लि स्वको थथे अववाद-उपदेश बी— "थ्व पीगू कोटि धन आपा दु धका समझे ज्वीमते। दुगु धन मेपित बीमज्यू। मदु मदुगु, न्हू न्हूगु धन दयेका यंकेमा। छटका दां जक जूसां थके दुगु धन खर्चयाना च्वत धासा फुना हे वनीगु जुयाच्वन। उकिं धया नं तःगु दु :—

> अञ्जनानं खयं दिस्वा उपचिकानञ्च आचयं ।
> मधूनं च समाहारं पण्डितो घरमा वसे ति ।।

अर्थ—

अजः फुनावंगु खंका, कुमिचां चाया छकू-छकू कण मुंकाहःथें, कस्ति हां कस्ति संग्रह यायेंतुं पण्डित जनपिंसं छें-घर-गृहस्ति चलेयाना च्वने सयेकेमा।

व महाजन लिपायागु समयस थःगु न्यागू महानिधान थः काय्-यात मकंस्य हे अभिमान व मुगःस्यागु खिंति मलीन जुया अनं सिनावना वहे नगरया छगू द्वार ग्रामस चण्डाल तयेगु दोछिगू परिवारत दासयाना च्वंयाय् अन छह्म चण्डालनीया गर्भे वना जन्म जूवन । जुजु व महाजन सीगु समाचार न्यना वया काय्ह्म मूलसिरियात सःतके छोया महाजन-यागु पदवि लःह्लाना बिया बिज्यात । व चण्डाल कुलत दोछि नं छथासं सकलें नाप्पं ज्यामि ज्याधाना जीविका याना च्वंबले व कप्ति महाजन जन्म का वस्येंनिस्यें कुली–ज्यामि ज्या हे नं प्राप्त मजुया दल । प्वा छगः थनेत हे मुश्किल जुयावल । इमिसं जिंपिं थज्यागु नकतां मेहनत याना ज्या यासानं थः थःगु प्वा छग हे नापं जाकेका नये मफुत । अीगु बिच्चे अवश्यनं सु छह्म अलक्षिणाह्म मनू छह्म जन्म कावल ज्वीमा धँत ल्वीकेया लागी इपिं निगू भाग–निश्च जुया अलग–२ जुयावन । गवले तक्क व अलक्षिणा जन्म जूवःह्मस्या मांह्म पत्ता लगे मजुल अवले तक्क थःपिंनि पुचः बच्छि बच्छि थया पत्ता लगे ज्वीव वया मांह्मसित थःगु पुचलं पितिना छ्वत । व मिसा मचा प्वाथे च्वँ तल्ले ग्वाना च्वने मात्रयात आहार मुश्किलं माला नया लिपा काय् मचा छह्म व्वीकल । व मचाया ह्ला, तुति, मिखा, ह्लाय्, ह्लाय्पं व म्हतु च्वने माथाय् मच्वंस्य मे मे थाय् हे लावन । व मचा थगु प्रकारं अङ्ग प्रत्यङ्ग विकलाङ्ग जुया च्वंह्म, हाकुचायाह्म दयेकातःह्म पिशाच थें अत्यन्त कुरूप जुया जन्म जुल । अथे जूसां तबि मांह्मस्यां वँत मतोःतु । ञिला तक्क प्वाथे तँतःपिं मांपिंनि यः काय्या माया–स्नेह बलवान जुया च्वनी । व मिसां व मचायात तःसतं हे दुःख कष्ट सिया पालन पोषण

यात। व मचा जोना वंखुनु वँत छुं हे ज्यामि ज्या प्राप्त मजुया वँत छें तया थः याकःचा जफ वंखुनु ज्यामि ज्या लाभ ज्वीगु जुयाच्वन। अले व मिसां व मचायात फोना नये मफु तल्ले अत्यन्त दुःख-कष्ट सिया लहिना तधिक याना फोना नये फया वयेव वया ह्लाते भ्यगः बाकू छकू बिया योपुता जिपि छंगु कारणंयाना महानगु दुःख-कष्ट सिया वयेधुन। आवंलि जिमिसं छंत लहिनातये फंमखुत। थुगु नगरे गरीब-गरुवा तयेत नकीगु सदा वर्त दान बिया च्वंपि दु। अन वना भिक्षा फोना जीविकाया हुं धका धया व मचायात तोःता छ्वत। व मचा छें खा पत्तिकं ओलाक फों वना थः ह्लापा आनन्द महाजन जुया च्वंबलेयागु छें थ्यंका थः ह्लापायागु जन्मयागु खँ लुमंके फुह्म जातिस्मर ज्ञान दुह्म जुया थःगु छें ह्मसीका अन सरासर द्वाहाँवन। वं स्वंगू लुखा तवक द्वाहाँ वनं नं सुं नं ह्मसीके मफुत। प्यंगूगु लुखां द्वाहाँवने धुंका थः काय् मूलसिरि महाजनयात खना ह्मसीका अन पी पी च्यानावया च्वल। अले वँत महाजनया मनूतिसं प्याहाँ हुं अलक्षिणा धका दाया छें पितिनाहया धूगाले क्यफाना बिल। अबले हे लावक शास्ता तथागत आनन्द स्थविर लयू लयू तया अन भिक्षा बिज्याना स्थविर पाखे स्वया बिज्यात। स्थविरं कारण न्यनेव उगु प्रवृत्ति कनाबिज्यात। स्थविरयात मूलसिरि महाजन सःतके छ्वया बिज्यायव अन आपालं मनूत मुंवल। शास्तानं मूलसिरि महाजनयात सःता थ्व मचायात ह्मस्यूला धका न्यना बिज्यात। ह्मस्यू भन्ते धका लिसः बीव थ्व मचा छिह्म बौ आनन्द महाजन खः धका आज्ञा जुयाबिज्यात। ईपि पत्या मज्वीव छं ह्लापा आनन्द महाजनबले गाडे याना थकागु न्यागू महानिधान क्यनाब्यु हुं धका वयंके बिया पत्या

ज्वीके बिल । व मचा व मूलसिरि महाजन निम्हं शास्ताया शरणे वन । शास्तानं इमित धर्मदेशना याना बिज्यास्य क्वेच्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

> पुत्तामत्थि धनम्मत्थि इति बालो विहञ्ञति ।
> अत्ताहि अत्तनो नत्थि कुतो पुत्ता कुतो धनं'ति ॥

अर्थ—

बाल–मूर्ख जनपिसं जि काय् दु, जि धन दु, धका हैरान जुया च्वनी थःहे थमं धंथे मदु, धास्येंलि गन काय् म्ह्यायपिं व धन–दौलत थमं धंथे दै ?

पदार्थ— जि काय् दु, जिके धन योको दु धका मूर्ख जनपिं काय्–म्ह्याय् पिनिगु तृष्णां व धन–दौलतयागु अभिमानं याना हैरान ज्वी, तसतं हैरान ज्वी, दुःख ताई जि काय् विनाश जुल धका हैरान ज्वी, विनाश जुयाच्वन धका हैरान ज्वी, विनाश ज्वीतिनि धका हैरान ज्वी धन–दौलतया बारे नं थुगु हे प्रकारं ज्वीका काय् माल । थुगुप्रकारं खुगू आकारं हैरान ज्वी । काय्–कला लही धका चा ह्निं मधास्य थल जल आदियागु लँस नाना प्रकारं उद्योग–कोशिस या जुया नं हैरान जुया ज्वी । धन कमाय् याय् धका बुंज्या व्यापार आदि अनेक व्यवसाय याना जुया जूसां हैरान जुया ज्वी । हैरान जुया च्वंम्हसित नं थःगु ह्य हे थमं धंथे मदु धंगु उगु कष्टं दुखी जुया, थःत सुखि याय् मफुगु प्रवृत्तिस नं थः हे थमं धंथे मदु, मरण शैयास गोत्तुला च्वंह्मसित,

मरणान्तगु वेदनां मिपू थें पुना चवंह्मसित, सन्धि बन्धन चब्बीत्यंह्म व क्वें सन्धि तज्याय् त्यंह्म थुगुलोके मिखा तिसिना परलोके मिखा चाय्का स्वया चवंपित नं, ह्लि स्वको मोल्हुका स्वको नका सुगन्ध स्वांमाः आदि छाय्पा जन्मभर तक्क विचायाना चवंसां मदत याय्गु रूपं दुःखं मुक्त यानाबी मफंगुलि याना, थः हे थमं धंथे मदु गनं काय् कलापिं, गनं धन–दौलत थमं धंथे दै ? मरणान्त ज्वीगु अवस्थाय् काय् कलापिसं अथवा धन–दौलतं छीत छु उपकार याय्फं ? आनन्द महाजनं नं स्वीतं छुं छगू मव्युस्य काय्या लागी धन मुंकातया ह्लापानं मरण शैयाय् गोत्तुला चवंह्मस्यां छुं याय् मफुत । आ जुलसां थुगु दुःखे थ्यंक वह्मसित गनं कायं गनं धनं, काय् कलापिसं अथवा धन दौलतं छु दुःख फुका बी फं ? छु सुख उत्पन्न याना बी फं ? धका धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस चये प्यद्वो प्राणिपित धर्म लाभ जुल । धर्म-देशना आपालं जनतापित सार्थक जुल ।

आनन्द महाजनया कथा सिधल ।

४. गठि फ्यंपिं खुँ तयेगु

कथा

"यो बालो" धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना बिज्याना च्वंबले गठि पर्यंपि खुँ तयेगु कारणं याना आज्ञा दयेका बिज्यात। ईपि जुलसां खुँत निह्म पासापिं धर्म श्रवण याय्‌या लागी जेतवनस वना च्वंपिं आपालं जनतापिं नाप नाप्पं जेतवने वना छह्मस्यां बांलाक एकचित्त याना धर्म श्रवण याना च्वन। मेह्मस्यां थःत खुया यंकेगु वस्तु छु दुथें धैगु ताके यानाच्वन। ईपि निह्म मध्ये बांलाक ध्यानबिया धर्म न्यना च्वंह्म श्रोतापत्ति फले प्रतिष्ठित जुल। मेह्मस्यां छह्म मनूया गा च्वते गठि चिनातःगु न्यानाति धेबा खुया काल। वंत व दामं छें ल्याहांवया जा छसा नयेत गात। मेह्मस्या छें मुतुली मि मच्यात। थ्व वया कलाह्म नाप फलहयाना छं थःगु पण्डितता याना थों थःगु छें मुतू च्याफेत गावक हे नं छुं ज्वना मवः धका धाल। मातह्मस्यां थ्वं थःगु मूर्ख-नीच भावयात हे पण्डित भाव धका समफे जुया च्वन धका वंगु व प्रवृत्ति शास्तायात बिन्ति याय्‌त थःपिंतिपिं सहित जेतवने वना बिन्ति यावन। शास्ता तथागतं वंत धर्मदेशना याना

बिज्यास्य क्वेच्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

यो बालो मञ्ञति बाल्यं पण्डितो चापि तेन सो ।
बालो च पण्डितमानी स वे बालो'ति वुच्चती'ति ।।

अर्थ —

गुह्म मूर्खह्म मनूनं थः मूर्ख धंगु थमं चासा वंत पण्डित हे धाय्‌ लो, थः मूर्ख जुयानं थःत पण्डित समझे जुया च्वंह्म व्यक्तियात हे धार्थे-याह्म मूर्ख धका धाई ।

पदार्थ— अन "यो बालो" धंगु गुह्म मूर्खह्म मनूनं थः पण्डित मखु अपण्डित समान थः मूर्ख खः धंगु भाव थः थमं महसूस याई–थ्वीका काई । "तेन सो" धंगु उगु कारणं याना उह्म मनूयात पण्डित हे नं धाय्‌फु पण्डित समानह्म धका नं समझे ज्वीफु । थं जुलसां जि मूर्ख खः धंगु भाव सीका मेपिं पण्डित पिंथाय्‌ वनेवले इमिसं थः पण्डित ज्वीया लागी विद्वानपिसं ब्यूगु अववाद, उपदेश, अनुशासनयात श्रद्धापूर्वकं ग्रहणयाना कया लिपा व पण्डित हे नं जूवने फु । पण्डितया-सिनं च्वे लाह्म नं जूवने फु । "सवे बालो" धंगु गुह्म मूर्खह्म मनूनं, मेपिं जि समानह्म बहुश्रुतह्म अथवा धर्म धरह्म अथवा विनय धरह्म अथवा धुत वादीह्म सु दं ? धका थुगु प्रकारं पण्डित अभिमानिह्म जुया वं मेपिं यथार्थपिं पण्डित पिंथाय्‌ मवंस्य न परियत्ति हे सयेका काई म प्रतिपत्ति हे पुरेयाना काई एकान्त रूपं मूर्ख भावस हे थ्यंकः वनी

थ्वे कना वयाह्म गठि पयना दां खुया काह्म खु थें उकि धयातःगु खः "सवे वालो" धका ।

धर्मदेशनाया अन्तस मेह्मस्या थःथितिंपि सहितं आपालं मनूत स्रोतापत्ति आदि फलस थ्यंकः वन ।

गठि पयना काह्म खुंया कथा सिधल ।

५. उदायि स्थविरया कथा

"याव जीवम्पि चे बाळो" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवने बासयाना बिज्याना च्वना बिज्यावले उदायि स्थविरया कारणं याना आज्ञा जुयाबिज्यात। व जुलसां धर्म कथिक महास्थविरपिं ल्याहाँ बिज्याय् धुंकेव धर्म सभास वना धर्मासने फेतूवनी। अले छनु वंत आगन्तूक भिक्षुपिसं खना थ्वसपोल बहुश्रुतह्म महास्थविर ज्वीमा धका समफे जुया स्कन्ध आदि संयुक्त जुयाच्वंगु प्रश्न न्यना छुं मस्यूगुलिं थ्व सु भिक्षु खः? बुद्ध नाप छगूहे विहारे बासयाना च्वना स्कन्ध, धातु, आयतन धंगु नापं छुं मस्यू धका निन्दा–अपहास याना तथागत यायाय् वना बिन्तियावन। शास्तां इमित धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

यावजीवम्पि चे बालो पण्डितं पयिरूपासति ।
न सो धम्मं विजानाति दब्बी सूपरसं यथा'ति ।।

अर्थ —

बाल मूर्ख जनपिसं जन्मकाछिं पण्डितपिनिगु संसर्ग यासां तबि धवःचां के", तरकारियागु सवा सीकाकाय् मफै थें तुं धर्म सीका थ्वीका

काय् फँमखु ।

पदार्थ— च्वेयागु गाथाया अर्थ "मूर्ख–बालजनपिंसं जन्मभर सबक जूसां पण्डिततय् थाय् वना इमिगु सत्सङ्गत याना थ्व बुद्ध वचन, बुद्ध वचन थुलि दु धका, परियत्ति धर्म धँगु थये अथवा थ्व चार, विचार, आचार, गोचर, थ्व दोष दुगु ज्या, थ्व दोष मदुगु ज्या, थ्व सेवन याय् ज्यू, थ्व सेवन याय् मज्यू, थ्व आचरण याय् योग्य जू, थ्व साक्षात्कार याना काय् योग्य जू धका थुगु प्रकारं प्रतिपत्ति प्रतिवेध धर्म धँगु सीमखु । गथे कि धवतं केँ, तरकारियागु सवा सीमखु ।" गथे जुलसां धवतं परिक्षाया लागी अनेक प्रकारगु सूप–व्यञ्जनस पुत्तु पुला च्वं च्वंसानं थ्व चि दुगु, थ्व चि मदुगु, चाकुगु, खायूगु, अत्यन्त पालुगु, पाउँगु, पाउँ मजूगु, फाकुगु, काशाय रस दुगु धका व्यञ्जनया सवा सीका काय् फँमखु अथेहे तुं बाल–मूर्ख जनपिंसं जन्मकाछि हे पण्डित जनपिनिगु सत्सङ्गत यासां तबि च्वे धया वंगु थेँ धर्म सीका–थ्वीका काय् फँमखु धका धागु खः ।

धर्म देशनाया अन्तस आगन्तूक भिक्षुपिनिगु चित्त आस्रवं मुक्त जुयावंगु जुल ।

उदायि स्थविरया कथा सिधल ।

---

६. भद्रवर्गि पिनिगु कथा

"मुहुत्तमपि चे विञ्ञू" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले स्वीह्मति पाथेय्यक भिक्षुपिनिया कारणंयाना आज्ञा जुया बिज्यात। इमित जुलसां तथागतं कप्पासिक वनखण्डे मिसा माजूपित ह्लाप्पां धर्मदेशना याना बिज्यात। उगु समयस सकलें एहि भिक्षु भावस थ्यंका ऋद्धि प्राप्त जूगु पात्र चीवर धारी जुया झिसोंगू धुताङ्ग धारणयाना च्वना, लिपा ताकाल बितेजुया वने धुंका शास्ता याथाय् वना थागा मदुगु धर्मदेशना न्यना उगुहे आसने च्वना अरहन्त जुयाबिज्यात। मेपिं भिक्षुपिसं अहो! थुमिसं याकनं हे धर्म अवबोध यानाकाल धका धर्म सभास खँ पितहल। व खँ न्यना तथागतं हे भिक्षुपिं! थुमिसं था जक मखु ह्लापानं स्वीह्म पासापिं धूर्तंत जुया तुण्डिल जातकस महातुण्डिलयागु धर्मदेशना न्यना याकनं हे धर्म थूपिं जुया पञ्चशील धारण यानाकाल। उगु संस्कारं याना हे था थुगु अवस्थास फेतुनाच्वंगु आसने हे थुगु प्रकारं अरहन्त भाव प्राप्त जुल धका आज्ञा जुया धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा धर्म उजुं दयेका बिज्यात :—

मुहुत्तम'पि चे विञ्ञू पण्डितं पयिरूपासति।
खिप्पं धम्मं विजानाति जिह्वा सूपरसं यथा'ति॥

अर्थ—

विज्ञ–ज्ञांदुपि मनूतिसं क्षणभर जक जूसां पण्डितजन पिनिगु सत्सङ्ग–सेवनयात धासा वं याकनं हे सत्धर्मयात सीका–थ्वीका काई, गथे कि जिह्वा–म्यें सूप व्यञ्जनया सवा सीका–थ्वीका काइगु खः ।

पदार्थ— उकियागु अर्थ विज्ञ–ज्ञांदुह्म मनूनं क्षणभर जक जूसां मेपि पण्डितपि नाप सत्संग याना वं वैथासं सयेका सीका प्रश्न न्यना याकनं हे परियत्ति धर्म सीका–थ्वीका काई । अनंलि कर्मस्थान कंके बिया प्रतिपत्ति धर्मस उद्योग–कोशिस यायां गथे जुलसां म्यें थ्यूगु जिह्वाप्रसाद सवा म्ये च्वकाय् तय्साथं चि दु मदुगु भेद सीका–थ्वीका काई । वथेंतुं पण्डित जनपिसं याकनं तुरन्त हे लौकोत्तर धर्मयात सीका–थ्वीका काई धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं भिक्षुपि अरहन्त भावस थ्यंकः वंगु गुल ।

भद्रवर्गि पिनिगु कथा सिधल ।

७. सुप्पबुद्ध कुष्टया कथा

"चरन्ति बाला दुम्मेधा" धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवन महाविहारस वासयाना च्वना बिज्याबले सुप्पबुद्ध कुष्टया कारणं श्राज्ञा जुयाबिज्यात । सुप्पबुद्धयागु वाखं उदाने वये धुंकुगु दु । उगु समये जुलसां सुप्पबुद्ध कुष्ट परिषद्‌पिनि सिथे च्वना तथागतयागु धर्मदेशना न्यना स्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जुया थःत प्राप्त जूगु गुण धर्म शास्ता तथागतयात बिन्ति याय्‌गु इच्छा जुया परिषद्‌पिनि दथ्वी प्रकाश याय्‌गु साहस मदया परिषद्‌पिं शास्तायात वन्दनायाना वने धुंका थः याकःचा जक हाकनं विहारे ल्याहाँवल । उगु क्षणस शक्र देवराज इन्द्रं थ्व सुप्पबुद्ध कुष्ट शास्तायागु शासने थःत प्राप्त जूगु गुण धर्म प्रकट याय्‌गु इच्छा याना च्वन धँगु सीका, थ्वयात परिक्षायाना स्वेमाल धका वना आकासे च्वना थथे धाल — "हे सुप्पबुद्ध ! छ मनूतये दथ्वी दरिद्र व हीनह्म खः । छंत जि अन्त मज्वीगु धन बी बुद्धयात बुद्ध मखु, धर्मयात धर्म मखु, संघयात संघ मखु, जितः बुद्ध मागु मदु, जितः धर्म मागु मदु, जितः संघ मागु मदु धका धा ।" अले सुप्पबुद्धं वँके छ सु धका न्यन । जि शक्र खः धका कनेव छ शक्र अन्धा मूर्ख लज्या मदुह्म छं जित धाय् अयोग्यगु दरिद्र-फोगि धका धाल जि गरीब मजू दरिद्र नं मखु, जि

महाधनि जुया सुख पूर्वकं वासयाना च्वनाह्म खः धका धया थथे गाथा व्वोना क्यन—

"सद्धा धनं सील धनं हिरिओत्तप्पियं धनं ।
सुत धनंच्च चागो च पञ्ञा मे सत्तमं धनं ।।
यस्स एते धना अत्थि इत्थिया पुरिसस्स वा ।
अदलिद्दो'ति तं आहु अमोघं तस्स जीवितं"ति ।।

अर्थ—

श्रद्धा धन, शील धन, लज्जा धन, भय धन, श्रुत धन, त्याग धन, जिगु न्हेगूगु थ्व प्रज्ञा धन खः ।

मिसायाके जूसां, मिजंयाके जूसां स्विके थथिज्यागु धन दै वंत दरिद्र धका धाइ मखु, वंगु जीवन निरर्थक जूवनी मखु ।

स्वीके थथिज्यागु न्हेगू प्रकारगु आर्य धन दै वंत बुद्धपिसं अथवा प्रत्येक बुद्धपिसं दरिद्र धका धया बिज्याइ मखु । देवराज शक्र वंगु खँ न्यना, वंत लँया बिच्चे हे तोःता शास्ता तथागत याथाय् वना व ब्याफकं प्रश्न उत्तर जूगु खँ बिन्तियात । अले बयात तथागतं थथे आज्ञा दयेका बिज्यात— "हे शक्र देवराज ! छथें ज्यापि सच्छिह्लस्यां, दोछिह्लस्यां जूसां सुप्पबुद्ध कुष्टयात बुद्ध मखु, धर्म मखु, संघ मखु धका धाय्के फैमखु । सुप्पबुद्ध नं सन्तोश जुया शास्ता याथाय् वना कुशल वार्ता खँ ह्लाना धर्म साक्षात्कारयाना कयातःगु गुण–धर्म बिन्तियाना आसनं दना

ल्याहांवन । अले व ल्याहाँवना मचा मजानिवं हे ले॑ सा छह्म वया वँत च्वया स्यानाविल । व सा जुलसां छह्म यक्षनी (=लर्कासि) जुया च्वन । थ्व सां जुलसां थुपिं पुक्कुसाति कुलपुत्र, परिब्राजक दारुचीरिय, तम्बदाठि खुँ स्याइह्म, सुप्पबुद्ध कुष्ट घँपिं प्यह्मसित सच्छिगू-सच्छिगू आत्मभावस सा जुयावया च्वया स्याना वया च्वंगु जुया च्वन । इपिं प्यह्म जुलसां ह्मापा अतीत समयस महाजनया काय्‌पिं जुया जन्म काल । इमिसं छह्म नगर वेस्यायात उद्याने वोनायंका ह्निच्छि तक्क काम सुख भोगयाना संझाकाती थये सह्लायात । "थुगु थासे मेपिं सुं दुगु मखु थ्वयात झीसं बियातयागु दोछिसाई दां व वँगु सकल तिसा वसः लाका कया थ्वँत थनहे स्याना वनेनु ।" व मिसां इमिगु खँ न्यना थुमिसं जिनाप लज्जा मचास्य संभोगयाना आ जित स्यानाछ्‌वेगु खँ ह्लानाच्वन । थुमित जि याय्‌गु स्यूका धका थुमिसं जितः स्याना छ्‌वेव जि यक्षनी (लर्कासि) जुया थुमिसं जितः स्याना छो थेंतुं थुमित नं जि स्यानाछ्‌वे फयेमा धका प्रार्थना याना सिनावन । उकियागु कारणं याना उक्त यक्षनी सायागु रूप कया वया थुमित स्याना छ्‌वगु जुयाच्वन । आपालं भिक्षुपिंसं सुप्पबुद्ध सित धका तथागतयात बिन्तियाना वँगु छु गति जुल ? व गुगु कारणं याना कुष्ट रोगं कयेका च्वने माल ? धका न्यन । शास्तानं सुप्पबुद्ध स्रोतापन्न जुया तावतिंस भवने वना उत्पन्न जूवंगु भाव व तगरसिखी प्रत्येक बुद्ध खना निन्दा अप्रसन्न याना ताकाल तक्क नरक भोगयाना विपाक बाकि जुया च्वंगुलियाना आ थुगु जन्मे नं कुष्ट रोगं थ्यूगु भाव आज्ञा जुयाबिज्यास्य— हे भिक्षुपिं ! थुपिं सत्व प्राणिपिं थमं याना वयागु कर्म॑ हे थमंतु॑ कष्ट वायकगु कर्म विपाक भोगयाना

ज्वो धका आज्ञा जुया हेतु–कारण सम्बन्ध चूलाका मेगु नं धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुयाबिज्यात :—

"चरन्ति बाला दुम्मेधा, अमित्ते'न'व अत्तना ।
करोन्ता पापकं कम्मं यं होति कटुकप्फलं'ति ।।

अर्थ—

दुर्बुद्धि बाल जनपिं थः मखुपिं दुष्टपिं पासापिं नाप जुया, गुगु पापकर्म याई उकियागु विपाक फल अत्यन्त कष्टदाई खाईस्य च्वंक थमं भोगयाय् माली ।

पदार्थ— "चरन्ति" धंगु प्यंगू इरियापथं अकुशल जक याना ज्वींपिं । "बाला" धंगु थुगु लोकार्थ परलोकार्थ मस्यूपित थन बाल धागु खः । "दुम्मेधा" धंगु दुष्टगु प्रज्ञा दुपित धागु खः । "अमित्तेने व" धंगु मित्र मखुपिं थें ज्यापिं–शत्रु थें ज्यापिं । "कटुकप्फलं" धंगु कडा तीक्षण–खायूगु फल–विपाक ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन ।

सुप्पबुद्ध कुष्टया कथा सिधल ।

८. कृषक–ज्यापुया कथा

"नतं कम्मं कतं साधु" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना च्वना विज्यावले छह्म कृषक दाजुया कारणं याना आज्ञा दयेका बिज्यागु खः। व जुलसां श्रावस्ती नगरया लिक्कसं च्वंगु बुँ छकुती हल जोतेयाना च्वं च्वन। खुँत छथो लःया घःलिस्य नगरे द्वाहाँवना छखा धनिह्म महाजनया छें सुरङ्ग म्हुया दुने द्वाहाँवना आपालं लुँ वह इत्यादि धन सम्पति खुया कथा हाकनं लःया घःलिस्येंतुं नगरं प्याहाँवल। छह्म खुँ मेंपि थः पासापिंत मिखा छलेयाना दोछिसाई दां दुगु ह्मिचा छपा व कृषक दाजु हल जोतेयाना च्वंथाय् लिक्क सुचुका थकल। ईपि खुँत अन च्वना खुयाहःगु वस्तु इनाकया ल्याहाँ वंबले व सुचका थकूगु ह्मिचा काय् लोमंका तोःता वन। उखुनुया दिने शास्तां सुथ ह्लाप्पां लोके च्यानं सोया बिज्यावले व कृषक दाजु थःगु ज्ञान जालया दुने द्वाहाँवःगु खंका बिज्याना, छु ज्वीगुथें धका बिचायाना स्वया बिज्यावले थथे खंका बिज्यात— "ध्व कृषक दाजु सुथ ह्लात्पां बुँ जोतेयाय्त थगु बुईं वनी। माल थुवा खुँ तये पला ख्वांय् लिस्यवना व दोछि दां दुगु ह्मिचा अन खना वैत जोनी। अबले वैत जि छह्म बाहिक मेंपि साक्षि सु दैमखु। व कृषक दाजु स्रोतापत्ति ज्वीगु उप-

निस्सय सम्पत्ति दुह्म नं खः। जि अन वनेगु योग्य जू" धका मती तया विज्यात। व कृषक दाजु सुथ ह्लाप्पां बुँ जोतेयायृत अन वन। शास्तानं आनन्द स्थविरयात ल्यू ल्यू तया अन विज्यात। कृषकं शास्ता खना लिक्क वना वन्दना याना हानं ल्याहाँवया थःगु बुँ जोते यायृगु थाले यात। शास्तानं व कृषक नाप छुं खँ ह्लाना मविज्यास्य दोछि दां दुगु ह्मिचा दुथाय् बिज्याना व ह्मिचा क्यना आनन्द स्थविरयात धया-बिज्यात— "खंला आनन्द! हुँकन विषधारी सर्प छह्म च्वं च्वंगु। आनन्दं खना भन्ते! अत्यन्त विषदुह्म सर्प खः।" कृषक दाजुं व खँ ताया जि उथासं इले बेइले जुया च्वनेमा। अन सर्प तयातयेगु ठीक मजू धंगु चिन्तना यात। शास्ता थुलि धया अनं बिज्याय्व व सर्पयात स्याना छ्वेमाल धका कठवास जोना अन वंबले दोछि दां दुगु ह्मिचा खना थ्वहे खना शास्तानं सर्प धया बिज्यागु ज्वी धका वं व ह्मिचा जोना ल्याहाँ वल। अव्यक्ततां याना वं व ह्मिचा छथाय् तया चां तोप्पुया हानं बुँ जोते याय्गु थालेयात। मनूत नं सुथे द्यो तुयुया वयेव खुँतिसं छेँ याना थकूगु ज्या खना खुँतय् पला ख्वाँय्या ल्यू ल्यू वना अन बुईं थ्यंका अन खुँतिसं खुयाहःगु वस्तु इनाकागु थाय् खंकल। कृषक दाजुयागु पाली ख्वाँय् नं खंकल। इपिं वेंगु पलाया अनुसारं वना ह्मिचा तयातःगु थाय् ल्वीका— "छ डाका मारेयाना बडो बुँ जोतेयाना च्वनीह्मका मखुला?" धका ख्याना दाया पाटा फर्केयाना चिना जोना यंका जुजु-यात केने यंकल। जुजुं उगु कारण न्यना व खुँयात स्यानाछ्व धका हुक्म बिल। राज पुरुषतिसं व कृषकयात ब्यपुंक चिना कोर्दा दादां मनू स्याईगु थासे यंका च्वन। वैत कोर्दा दापत्तिकनं वं मेगु छुं

मधास्य— "खंला आनन्द ! बिषधर सर्प, खँना भन्ते ! घोर विषदुह्म सर्प खः" धका धाधां वना च्वन । अले वंत राजपुरुषतिसं शास्ता व आनन्द स्थविरयागु नां कयाच्वन । थ्व छु धया च्वनागु धका न्यन । वं जितः जुजु याथाय् यंकूसा जक थुकियागु रहस्य बांलाक कँने धाय्‌व वंत जुजु याथाय् यंका व खँ जुजुयात बिन्तियात । अले जुलं छं छाय् छंत दाक्को पत्तिकं छं अथे धया जुयागु धका न्यना बिज्यात । वं जि खुं मखु महाराज ! धका धया बु जोते याय्‌त छेँ प्याहाँ वयावलेसं निस्येँयागु सफल वृत्तान्त खँ जुजुयात बिन्तियात । जुजुं वँगु खँ न्यना हे राज पुरुषपिं ! थ्वं लोके दकले अग्रह्म पुद्‌गल शास्तायात साक्षियागु थासे तल । थ्वयात दोषारोपण याय्‌गु योग्य मजू । जि आ थ्वयात छु याय् माल धँगु स्यू धका वंत बोना संझाकाती शास्ता याथाय् वना तथागतयाके थथे न्यनाबिज्यात— "भो भगवन् ! गथे छलपोल थौं सुथे आनन्द स्थविर नाप थ्व कृषकया बु जोतेयाना च्वंथाय् बिज्यानाला ?

तथागत— खः महाराज थौं सुथे जि अन वनागु खः ।

जुजु— छलपोलं अन छु खना बिज्याना ?

तथागत— दोछि दां दुगु ह्मिचा छपा खना महाराज !

जुजु— ह्मिचा खना छु धया बिज्याना ले ?

तथागत— जि थ्व कृषक दाजुं धायेँ धया बयागु खः महाराज !

जुजु— भन्ते ! यदि थौं थ्व मनूनं छलपोल थें ज्याह्म महा-पुरुष साक्षिया रूपे मतःगु जूसा थ्वयागु जीवन मदये धुंकल ज्वी ।

छलपोलं आज्ञा जुया बिज्यागु वचनयात थ्वं धया च्वना जक थौं थ्वयागु जीवन रक्षा जुल धका जुजु धागु न्यना शास्तां खः महाराज ! जि नं थुलिया लागी हे जक जि थौं सुथे अन वनागु खः। पण्डित जनपिसं जुलसां गुगु ज्या याना लिपा पश्चाताप जुया च्वने माली मज्यागु ज्या याय् मज्यू धका धयाबिज्यास्य कारणा कारण मिलेयाना धर्मदेशना याना बिज्याना थ्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

न तं कम्मं कतं साधु यं कत्वा अनुतप्पति ।
यस्स अस्सु मुखो रोदं विपाकं पटि सेवती'ति ।।

अर्थ—

(थ्व संसारे) मनूतिसं गुगु ज्या याना लिपा पश्चाताप ज्वीका च्वने माली मज्यागु ज्या मयायगु हे उत्तम जू गुगु ज्यां याना लिपा मिखाय् जाय्क ख्वबि तया मभिगु विपाक भोगयाना च्वने माली ।

पदार्थ— अन "नतं कम्मं" धँगु नरक आदिस जन्म काय्कः यंकीगु दुःख ज्वीगु कर्म याना लुमंक–लुमंक पत्तिकं हे पश्चाताप ज्वीका च्वने मालीगु, शोक ज्वीका च्वने मालीगु मज्यागु ज्या भिमजू, श्रेयकर मजू साक्षात्कार याना काय् योग्य मजू । "यस्स अस्सु मुखो" धँगु गुह्यस्यां ख्वबि प्यागु ख्वा जुया ख्व ख्वं विपाक भोगयाय् माली धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस कृषक उपासक स्रोतापत्ति फले प्रतिष्ठित जूवन । अन दुपि मेपि भिक्षुपि नं स्रोतापत्ति फल मार्ग आदिस थ्यंकः बिज्यागु जुल ।

कृषक ज्यापुयागु कथा सिधल ।

६. सुमन गथुया कथा

"तच्च कम्मं कतं साधु" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले सुमन गथुया कारणं याना आज्ञा जुयाबिज्यागु खः। व गथु जुलसां ह्नि ह्नि सुथ न्हाप्पां बिम्बिसार जुजुया लागी सुमन स्वांमा च्यामा यंकाबिया ह्नि च्याटका दां लाभयाना कया च्वन। अनंलि छन्हुया दिनस व गथु जुलसां स्वांमा ज्वना नगरे द्वाहाँवये सायं भगवान तथागत महा भिक्षुसंघपिंसं चाहुयेका थःगु शरीरं खुगू प्रकारया रस्मि पितकया तःधंगु बुद्धानुभाव क्यना नगरे भिक्षाया लागी द्वाहाँ बिज्यात। तथागत जुलसां गबलें गबलें खुगू प्रकारया छब्बण्ण रस्मि थःगु चीवरं त्वप्पुया छह्म साधारणह्म भिक्षाकावःह्म भिक्षु थें च्वंक नगरे द्वाहाँ बिज्याई। स्वंगू योजन बिज्याना अंगुलिमाल-यात लें सो बिज्याथें गबलें-गबलें खुगू प्रकारया रस्मि फिजे यायां कपिलवस्तुस द्वाहाँ बिज्याथें उखुनुया दिनेनं थःगु शरीरं खुगू प्रकारया रस्मि फैलेयाना तःधंगु बुद्धानुभावं तःधंगु बुद्ध लीला क्यना राजगृह नगरे द्वाहाँ बिज्यात। सुमन गथुं तथागतयागु रत्न जरित लुँ समानगु आत्मभाव, स्वीनिगू महापुरुष लक्षण, चयेगू अनुव्यञ्जनं शोभायमान जुयाच्वंगु शरीर खना मन प्रसन्नयाना जि आ शास्तायात छुकि पूजा–

सत्कार याय्गु धका चिन्तनायाना मेगु छुं मखना थ्वहे स्वांमालं तथागतयात पूजा–सत्कार याय् माल धका मतीतल। ह्यानं विचारयात कि थ्व स्वांमा जुलसां ह्निं ह्निं जुजु याथाय् यंका बीमागु स्वांमा जुयाच्वन। जुजुयात थ्व स्वांमा जि बीमयंकल धासा जितः जुजुं चिना तये नं फु, स्याना छ्वे नं फु, देशं पितिना छ्वे नं फु अा जि छुनि याय्गु ? धका विचार याना स्वत। अले वया मती वये वन— "जुजुं जितः स्याना प छ्वेव्यु, देशं पितिना थ छ्वेव्यु जुजुं जित धन हे बिल धासा नं थुगु आत्मभावस जीविका याय् मात्रयात जक बी। थ्व स्वांमालं शास्तायात पूजायाय् दत धासा अनेक कल्पान कल्प कोटि तक्कं हित सुख जूवनी धका थःगु जीवित तथागतयात परित्याग याना वं गवले तक्क जिगु चित्त प्रसन्न जुया च्वनी अवले तक्क पूजायाय् धका अत्यन्त हर्ष गद–गद जुया शास्तायात व थःगु ह्लाते च्वंगु स्वांमालं पूजायात। गयेयाना पूजायात धासा ? ह्लापालाक स्वांमा निमा तथागतया च्वे वांछोगु च्वे फुसे इलां प्यना बीथें जुया च्वंवन। मेगु स्वांमा निमा वांछोगु तथागतया जवपाखे यातां प्यातां खाया च्वंवन। मेगु स्वांमा निमा वांछोगु तथागतया ल्यूनेपाखे अथेहे यातां प्यातां खाया लटके जूवन। बाकि दनिगु स्वांमा निमा नं च्वे वांछोगु तथागतया देपापाखे लटके जूवन। थुगु प्रकारं स्वांमा च्यामा तथागतया च्वे जवे ल्यूने व खवे वना लटके जूवन। न्ह्योनेपाखे जक वने मागुलि खुल्ला जुया स्वांमाया च्वाखा थें आकासे खडा जुया च्वन। स्वांयागु दें दुने लाना स्वांफो पिने लाना तथागतयात वहःपातां मुनातःथें जुया शोभायमान जुया च्वन। स्वांमा चित्त मदुपिं जूसानं चित्त व श्रद्धा दुपिसं याना अलग

प्रलग मजुस्य च्वे वें कुत्यु मवंस्य शास्ताया नाप नाप्पं हे न्ह्या वना च्वन। तथागत च्यूगु थासे दिनांतु च्वन। शास्ताया शरीरं सच्छिगू रस्मि दुगु विजुलि लता (गुखि) थें रस्मि प्याहाँ वया च्वन। न्ह्योने, ल्यूने, जवं, खवं, व च्वे छ्यों कपालं प्याहाँ वया च्वंगु रस्मित छगू हे न्ह्योनें प्याहाँ वः वः थासं लोप जुया मवंस्य सकल ज्योति–रस्मि शास्तायात स्वको चा चा हुला तरुणह्म ताथ्ःसिमा पाय्जा जुया न्ह्योने हे जक न्ह्यावना च्वन। सकल नगर छगुलि ठरकमान व कम्पमान जुया वन। नगरया दुने गुँगू कोटि पिने गुँगू कोटि याना जम्मा झिच्यागू कोटि मनूत मध्ये छह्म हे पुरुष जूसां स्त्री जूसां भिक्षा दान वीगु वस्तु छुं मजोंस्य छें प्याहाँ मवो धैंपि सु मदु। आपालं जनतापिं सिंहनाद यायां ह्लंदोपु पं धस्वाका धुज्या मुज्या हीकु हीकुं शास्ताया न्ह्यो न्ह्यो वनाच्वन। तथागत नं गथुयागु गुण प्रकट याय्या लागी स्वंगू गावुत पाय्धंगु नगरे नार्यखि च्वेकः वनीगु लँ लँ हे चाह्यू विज्यात। गथुया सकल शरीर न्यागू प्रकारयागु प्रीति परिपूर्ण जुवन। व गथु भतिचा जक तथागत नाप ल्यू ल्यू वना मनोशिलायागु रसे दुबे जुयावं थें बुद्ध रस्मिया दुने द्वाहाँवना शास्तायात स्तुति, वन्दना याना खालिगु धकि जोना थःगु छें ल्याहाँवन। प्रले वैके कलाह्मस्यां स्वां गो धका न्यन। जि शास्तायात पूजायाना वया धका न्यंकल। कलाह्मस्यां जुजु भ्रा क्षीत छु याइगु खः? धका न्यनेव जुजु जित स्याना हे छोसां, देशं पितिना हे थ छो जि थःगु जीवित परित्याग याना शास्तायात पूजा यानागु खः। सकल स्वां च्यामा जुया थथिज्यागु महान पूजा जुयावन। आपालं जनतापिसं बोलं दो हर्षनाद यायां शास्ता नाप नाप्पं वना च्वन। उगु

थासे आपालं जनता पिनिगु थज्यागु नकसां हर्षनाद जुल कि वयान यानां याय् थाय् हे दुगु मखु। अले वया कलाह्म महामूर्ख जूगुलिं थज्यागु प्रातिहार्य क्यनाबिज्यावले थःगु चित्त प्रसन्न मयास्य वयात बोबिया, जुजु छको जक जूसां तंचायेव क्षीगु ह्लातुति जूसां त्वाह्लाना बीफु। आपालं अनर्थ याना बीफु। छं यागु ज्यां याना जित नापं अनर्थ ज्वीफु धका काय्ह्म बोना राजकुल पाखे वन। जुजुं वंत सःता आम छं थन छु धावया धका न्यना बिज्यात। अले वं जिमि मातं छःपिनि सेवाया लागी जोनावःगु स्वां व्यावकं शास्तायात पूजायाना खालिगु ह्लातं छें ल्याहां वःह्मसिके जि स्वां गो धका न्यनावले वं थथे धाल। जि वयात बोबिया जुजु धंपि छको जक तंचासां क्षीगु ह्ला तुति आदि त्वाह्लाना आपालं अनर्थ याय्फु, वं यागु दोषंयाना जितः नापं अनर्थ ज्वी धका वंत ब्याना जि थन वया। वं यागु ज्या भिंसां मभिंसां वं हे जक स्यू जि वयात तोःते धुंगु भाव सीका विज्यांहुँ महाराज! धका बिन्तियात। जुजु जुलसां तथागतयागु प्रथम दर्शनं हे स्रोतापत्ति फले प्रतिस्थित जुया श्रद्धां प्रसन्न जुया आर्यश्रावक जुया चिन्तनायाना बिज्यात— "अहो! थ्व मूर्खह्म मिसां थथिज्यागु गुणस थःगु मन प्रसन्नयाना काय् मफुत।" जुजु तंचाह्म थें पह् पिकया हे मयेजु! आम छं छु धंच्वनागु? जित सेवाया लागी हःगु स्वां नं पूजायात धंगु ला? अथेहे खः महाराज! अले जुजुं वंत थथे धंबिज्यात— छं मातयात तोःता वःगु असल जुल जिगु सेवाया लागी हःगु स्वां नं पूजायाह्म वंत जि याय्गु स्यूका धका तर्जन याना व मिसायात तोःता छ्वया जुजु याकनं शास्ता याथाय् वना वन्दना याना शास्ताया नाप नाप्पं हे वना च्वन। शास्तानं जुजुया चित्तयागु प्रसन्नता

सीका नार्याख च्वेकीगु लँ नगरे चाहुला बिज्याना जुजुया दरवारया क्वस्सं थ्यंकः बिज्यात । जुजुं भिक्षा पात्र कया तथागतयात दरवारे दुतयंकेत स्वत । शास्तानं जुलसां दरवारया कोस्सं पटांगिरी हे फेतुना बिज्यायगु आकार क्यना बिज्यात । जुजुं व खँ सीका याकनं अन मण्डप दयेकेगु आज्ञा जुया उगु क्षणेहे मण्डप दयेके बिल । भिक्षु संघपिं सहित शास्ता अन पतांगिरी संतुं फेतुना बिज्यात । तथागत छाय् राजदरवारे द्वाहाँ मबिज्यागु धासा ? शास्ताया थथे मती वन — "यदि जि राज-दरवारे द्वाहाँवना फेतूवन धासा आपालं जनतापिंसं जित स्वे खनी मखु । गथुयागु गुण नं प्रकटयाय् खनी मखु । पटांगिरी जुलसां जि फेतुना च्वन धासा सकल जनतापिंसं जितः खनी अले गथुयागु गुण नं प्रकट ज्वी । गुण दुपिनिगु गुण जुलसां बुद्धं हे जक बांलाक प्रकटयाना बिज्याय् फै । मेपिसं गुणवानपिनिगु गुण प्रकट याय्त नुगःस्याना च्वनी । प्यजो स्वांमाया पाटा प्यंगू दिशाय्सं च्वंच्वन । आपालं जनतापिं तथागतया छचाखेरं मुंवल । जुजुं बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपिंत प्रणीतगु आहारं भोजन याकल । शास्ता भोजनयाय् सिधेका बिज्याना अनुमोदना याय् सिधेका ह्लापायागु आकारं हे प्यजो स्वांमाया पाटां चाहुयेका सिंहनाद याना बिज्याज्यां महाजनपिंसं चाहुयेका विहारे संतुं ल्याहाँ बिज्यात । जुजुं शास्ताया ल्यू ल्यू वना शास्तायात विहारे तया थःगु दरवारे ल्याहाँवया गथ्यात सःतके छ्वया जितः हयागु स्वांमा छं छु याना ? तथागतयात पूजायाना ला ? धका न्यना बिज्यात ।

सुमन गथुं— "छपिसं जितः स्याना छोसां देशं पितिना छोसां जिगु जीवित हे परित्याग याना पूजायाना वया महाराज !" धका

बिन्तियात। जुजुं वंत "छ छह्म महापुरुष समानह्म हे खः" धका उकुं जुया छगू छगू वस्तुया च्यागू च्यागू किसि, सल, च्यो, म्दाति, तिसा, वसः बीका च्यादो पाय्‌मोह् नं राजकोषं बीके बिल। वंत अत्यन्त बांलागु मूवंगु तिसा वसतं तीका च्याह्म मिसा व उत्तमगु च्यागू गां नापंयाना सकल च्यागू च्यागू दान धंगु दान बीके बिल। आनन्द स्थविरं– "थौं सुथ ह्लाप्पां दोलं दोगू सिंहनाद दोलं दोगू आकासे काप वांछ्‌वगु घटना जुल, थ्व सुमन गथुयात छु विपाक–फल दंगु थें?" धका तथागतयाके प्रश्नयात। अले वंत शास्तानं— "हे आनन्द! थ्व गथुं चीधंगु पुण्ययात धका समझे ज्वी मज्यू थ्वं जुलसां थगु जीवित परित्यागयाना जित पूजायात। वं थुगु प्रकारं जिगु उपरे चित्त प्रसन्न यागुलि याना सच्छि दोल कल्प तक्क दुर्गती वनी मखु। देव लोके व मनुष्य लोके जक जन्म जुया वं यागु कुशल कर्मया फलंयाना लिपा थ्व छह्म सुमन धंह्म प्रत्येक बुद्ध ज्वीतिनि।" धका आज्ञा दयेका बिज्यात। शास्ता जुलसां विहारे ल्याहाँ बिज्याना गन्धकुटी द्वाहाँ बिज्याय् साथं व स्वांमाया अलङ्कार तुखा खल्वी क्वे कुत्युंवल। संझाकाती भिक्षुपिसं धर्म सभास खँ पितहल— "अहो! आश्चर्य गथुयागु ज्या छको सो जीवमान बुद्धया उपरे थःगु जीवित हे परित्याग याना पुष्प पूजायाना तुरन्त तत्क्षणे हे सर्व अष्टक अर्थात सकल वस्तु च्यागू च्यागूया हिसावं दान प्राप्त जुल।" उगु अवस्थास शास्ता गन्धकुटि प्याहाँ बिज्याना, स्वंगू गमन मध्ये छगू गमन द्वारा धर्म सभास बिज्याना बुद्धासने फेतुना बिज्याना— "हे भिक्षुपिं! आ थुगु अवस्थास छिमि छु विषये वार्तालाप जुया च्वन?" धका न्यना बिज्यात। भिक्षुपिसं भन्ते आ

थुगु अवस्थास जिमि थज्यागु खँ जुया च्वन धका बिन्ति याय्‌व, खः भिक्षुपिं ! गुगु ज्यां याना लिपा पश्चाताप जुया च्वने माली मखु व अज्यागु कार्य थःगु मने लुमना वःपत्तिकं प्रसन्न उत्साहित हे जक जुयावं अज्यागु ज्यायात यानावं यंका च्वनेमा धका आज्ञा जुया बिज्याना कारणा कारण मिलेयाना धर्मोपदेश यानाविज्यास्य ववेच्चवंगु गाथा उजु दयेका बिज्यात :—

तञ्च कम्मं कतं साधु यं कत्वा ना'नुतप्पति ।
यस्स पतीतो सुमनो विपाकं पटिसेवती'ति ।।

अर्थ—

गुगु ज्यां याना लिपा पश्चाताप चाया हैरान ज्वी माली मखु अज्यागु ज्या याय्‌गु उत्तम जू । गुगु ज्यायागु विपाक फल भिंगु मनं सेवन याय् दै अज्यागु ज्या याना यंकेगु बेश जू ।

पदार्थ— मन "यं कत्वा" धंगु गुगु देव मनुष्य सम्पत्ति व निर्वाण सम्पत्ति दयेका काय्‌गु समर्थ दुगु सुख बीगु कर्मयाना वःपिं व्यक्तिपिं लिपा पश्चाताप जुया च्वने मालीमखु । थुगुहे आत्मभावे थमं याना वयागु ज्या लुमको पत्तिकं प्रीति पामोज्ज वेगं भिंगु मन जुया दुह्य सुमन कुशल विपाक अनुभव याइह्म ज्वीगु, उज्यागु ज्या याना यंकेगु उत्तम जू–भिं जू असलगु फल विपाक नं दै धका धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस चय् प्यदो प्राणिपिंत धर्माभिसमय जूगु जुल ।

सुमन गथुया कथा सिधल ।

---

१०. उत्पलवर्ण थेरीया कथा

"मधूव मञ्ञति बालो" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना बिज्याना च्वंबले उत्पलवर्ण स्थविरिया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः। व जुलसां पदुमुत्तर तथागतया चरण कमलस प्रार्थना याना सच्छि दोल कल्प तक्क पुण्य कर्म यायां देव लोक व मनुष्य लोके चा चा हच् हचं थुगु बुद्धोत्पाद समयस देवलोकं च्युत जुया श्रावस्ती नगरे छह्म महाजनया कुले जन्म कावल। वंचुगु पलेस्वां समानगु वर्ण दुह्म जूगुलि याना वयात उत्पलवर्ण धका नामकर्ण याना तल। अनंलि व मिसामचा वंष जायावःगु समयस सकल जम्बूद्वीपस च्वंपिं जुजुपिं व महाजनपिसं उत्पलवर्णया बौ याथाय् वया म्ह्याय् मचा इमित ब्यु धका संदेश छ्वयाहल। अये संदेश छ्वया महःपिं जम्बूद्वीपे उस्त मदु। अनंलि बौह्मस्यां चिन्तनायात— "जि सकलसित चित्त बुझेयाय् फंमखु। उपाय छगू याय् माल" धका। बौह्मस्यां थः म्ह्याय्-यात सःता— "मैं छ प्रव्रजित ज्वी फंला?" धका न्यन। व मिसा मचां ह्लापा ह्लापायागु जन्मे प्रापालं पुण्ययाना वःह्म जुया उगु वचनं वया ह्लाय्पने सच्छिको दाय्कातःगु वासः चिकनं लूगु थें जुयावन। उकि वं बौह्मसित— "जि प्रव्रजित जूवने अबु!" धका लिसः बिल।

व महाजनं व निसा मचायात तःधंगु सत्कार पूर्वकं भिक्षुनीतय् थाय् यंका प्रव्रजित याना विल। व मिसा मचा प्रव्रजित जुया ता मदुनिवं हे उपोसथागारे वना व्यवस्था यावनेगु पा थ्यंकःवल। व उपोसथागारे वना बँ पुना मत च्याका वहे मतयागु ज्वालास निमित्त कया च्व च्वं बारंवार मतयात सो सों तेजो कसिण आरम्मण ध्यान साक्षात्कार याना कया वहे ध्यान आधार याना प्रतिसम्भिदा अभिज्ञा सहित अरहन्त जुया बिज्यात। व भिक्षुनी लिपायागु समयस जनपद चारिकास बिज्याना अनं ल्याहाँ बिज्याना अन्धक बने द्वाहाँ बिज्यात। उगु समयस भिक्षुनी-पिंत अलग याकःचा च्वं वनेगु निषेध यानातःगु मदुनि। अले व भिक्षुनी नं अन कुटिचा छगू दयेके बिया खाता छगू लाय्का छचाखेरं पर्दा तयेके बिल। व भिक्षुनी श्रावस्ती भिक्षाया लागी बिज्याना अनं ल्याहाँ बिज्यात। वसपोलया पाजुया काय् नन्द माणवक धेंह्य गृहस्ति बलेसं निस्यें वसपोल खना आसक्त जूगु चित्त जुया वं वसपोल याव्रां ल्याहाँ बिज्यागु समाचार न्यना स्थविरनी अन द्वाहाँ बिज्याय् न्ह्यो हे अन्धक वने वना व कुटिचाय् द्वाहाँवना खाताया तःले सुलाच्वं वन। स्थविरनी भिक्षां ल्याहाँ बिज्याना कुटी द्वाहाँ बिज्याना खापातिना फेतुना बिज्याय् मात्रं पिने निभालं तांन्वेक बिज्यागुलिं याना मिखायागु अन्धकार मतंनिवं हे खाताया तःलं प्याहाँवया द्योने गःवनेव— "हे मूर्ख छं जित नाशयाय् मते नाशयाय् मते" धका स्थविरनी नं पना च्वंक च्वंकं हे थःगु बल प्रयोगयाना वँत रयाका थमं इच्छा यानावःगु ज्या याय् सिधेका वन। अनंलि वसपोलयागु गुण धारणयाना च्वने मफया महा पृथ्वी तज्याना व दुष्टह्य मनू उकी द्वाँवना महा अवीचि नरके कुत्युंवन।

स्थविरनीनं उगु समाचार भिक्षुनीपिंत कनाबिल। भिक्षुनीपिसं भिक्षुपिंत कनेव भिक्षुपिसं तथागतयात बिन्ति यावन। शास्तानं व खँ न्यना भिक्षुपि मुंका— "हे भिक्षुपिं! भिक्षु, भिक्षुणी, उपासक, उपासिका-पिनि दथ्वी सुंछह्म मूर्खह्म मनूनं पाप कर्म याह्मस्यां कस्ति साखः म्रादि छुं छगू चाकुगु रसाभ्वादनयाह्म मनूथें अत्यन्त प्रसन्न जुया गद गद ज्वी धका म्राज्ञाजुया कारणा कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य ववेच्वंगु गाथा म्राज्ञा जुया बिज्यात :—

मधूव मञ्ञती बालो याव पापं न पच्चति।
यदा च पच्चती पापं अथ बालो दुक्खं निगच्छती'ति।

अर्थ—

बाल मूर्ख जनपिसं गबले तक्क पाप पाकेज्वी मखुनि म्रबले तक्क पापयात अत्यन्त चाकुस्य च्वं सवा दु धका समझे जुया च्वनी, गबले पाप परिपक्को ज्वी म्रले बाल–मूर्ख जनपिसं दुःख–कष्ट सिया च्वने मालो।

पदार्थ— मन "मधूव" धंगु मूर्ख बाल जनपिसं यागु पाप अकुशल कर्म, याना च्वंह्मस्यां व ज्या कस्तिथें चाकुस्य च्वनी, स्वाद रस दया इष्ट कान्त जुया मनयात योगु वस्तूथें खने दया च्वनी। थुगु प्रकारं वं उकियात चाकुगु माकुगु सवा हे धका समझे जुया च्वनी। "याव" धंगु गबले तक्क वंत पापं ष्वी मखुनि, थुगु हे म्रात्मभावे अथवा मेगु म्रात्मभावे जूसां विपाक फल वीमखुनि म्रबले तक्क वं म्रथे धका

समझे जुया च्वनी । "यदा च" धंगु गवले जुलसां वैत थुगु हे आत्मभावे जूसां अनेक प्रकारयागु ज्या याना जूह्मसित मेगु आत्मभावे जूसां नरक अपाय आदिस महानगु दुःख–कष्ट सिया च्वंह्मसित व पापं प्वीवले व मूर्ख–बालह्म मनूनं दुःख.सी कष्ट अनुभव याइ धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वंगु जुल ।

लिपायागु समयस जनतापिसं धर्म सभाय् खँ पितह्ल— "क्षीणास्रव ज्वी धंकुह्मस्यां नं काम सुख अनुभव या ज्वीमा, काम सेवन यासा मेगु छु जक सेवन मयाइ ? इपि कोलार धंगु सिमा समान मखु नतु इपि कुमिचिगु चाइँ हे खः । इपिनं ला ञीयेँ हे प्यागु ला हियागु शरीर दुपि हे खःनि । उकिं इमिसं नं काम सुख सेवन या ज्वीमा" धंगु खँ पितह्ल । शास्ता धर्म सभास बिज्याना हे भिक्षुपि ! थुगु अवस्थास छिमि छु खँ जुयाच्वन धका न्यना बिज्याना, थुगु खँ जुया च्वंगु खः भन्ते ! धका बिन्ति याय्‌व शास्तानं हे भिक्षुपि ! क्षीणास्रव ज्वी धुंकूपिसं गवलें काम सुख सेवन याइ मखु गथे कि पलेस्वां हःया द्योने लः फुति थाई मखु, हानं गथे कि अंगले ईका–पःका प्यप्पुना च्वनी मखु अथेहे तुं क्षीणास्रव ज्वी धुंकूपिनिगु चित्ते काम सुख प्यप्पुनी मखु, चित्ते थाना च्वनीमखु धका आज्ञा जुया कारणा–कारण चूलाका धर्मदेशना यानाबिज्यास्य थ्व ब्राह्मण वर्ग च्वंगु गाथा धर्म उजुं दयेका बिज्यातः—

"वारि पोक्खर पत्तेव आरग्गेरि'व सासपो ।
यो न लिप्पति कामेसु तम'हं ब्रूमि ब्राह्मण"'ति ।।

थुकीयागु अर्थ ब्राह्मण वर्गे प्रकट ज्वीतिनि। शास्तानं जुलसां जुजु पसेनदि कोसलयात सःतके छ्वया बिज्याना— "हे महाराज! थुगु शासने कुल पुत्रपिं थेंतु हे कुल पुत्रीपिं नं आपालं थःथितिपिं व भव-भोग सम्पत्ति त्यागयाना प्रव्रजित जुया जंगले वासयाना च्वनी, अथे याक बकः वासयाना च्वनीपिंत रागं ग्रस्त जूपिं पापि मनूतस्यं अवमान-अभिमानं याना सासनायाइ ब्रह्मचर्या वास समेतं स्यंका बीफु उकिया निम्ति भिक्षुनी संघपिंत नगरे अथवा गामे दुनेहे च्वनेगु आवास-थाय् दयेका बीमाल महाराज!" धका आज्ञा ज्वीव जुजुं ज्यू हवस भन्ते! धका स्वीकारयाना नगरया छखे लिक्क भिक्षुनी संघपिंत च्वनेगु थाय् दयेका बीगु हुक्म जुल। अबलेसं निस्यें भिक्षुनी संघपिं शहर-गांया दुने हे वासयाय् ज्यूगु चलन जुयावन।

उत्पलवर्ण थेरीया कथा सिधल।

---

११. जम्बुक आजीवकया कथा

"मासे मासे कुसग्गेन" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्यावले जम्बुक आजीवकया कारणंयाना आज्ञा जुया बिज्यागु खः। ह्लापा अतीत कालस जुलसां काश्यप तथागतया समयस गाँमे च्वंह्म कुटुम्बिक छह्मस्यां छह्म स्थविरयात विहार दयेका अन च्वंह्म भिक्षु छह्मसित प्यंगू प्रत्यय द्वारा उपस्थान याना च्वन। स्थविर ह्लि ह्लि वया छें बिज्याना भोजन या बिज्याईगु जुया च्वन। अनंलि क्षीणास्रव भिक्षु छह्म भिक्षा बिज्याना वया छेंया न्ह्योने थ्यंकः बिज्यात। कुटुम्बिक वसपोलया शान्तगु चाल चलने प्रसन्न जुया छें बिज्याका सत्कार पूर्वकं प्रणीतगु भोजन चढेयाना— "भन्ते थ्व कापः छकू छिना न्यया बिज्यांहुं।" धका तःकूगु काप छकू दानयात। भन्ते छलपोलया सं ताहाकः जुल सँ खाकेत नौ छह्म बोनाहयाबो, छलपोल विहारे बिज्यांहुं। छलपोल द्यनेत खाता छगू नं ओंकावये धका धाल। नेवासिक कुलूपग भिक्षुं वैत कुटुम्बिकं यागु सत्कार खना चित्त प्रसन्नयाय् मफुत। थ्वं व घौपलख न्ह्यो जक खंह्म भिक्षुयात थुगु प्रकारं सत्कार यात। जि ताकालं निसें ह्लि ह्लि थन छें वया भोजन यावया च्वनाह्मसित थासा अथे सत्कार-सम्मान मया धका चिन्तनायाना विहारे

वन। क्षीणास्रव भिक्षुनं व नाप्पंतुं विहारे बिज्याना कुटुम्बिकं ब्यूगु कापः छिना न्यया बिज्यात। कुटुम्बिक नं नौ छह्म बोना वना स्थविरयात सँ खाके बिया, खाता लायेका भन्ते थ्व खाताय् द्यना बिज्यांहुँ धका निवेदनयाना निह्म स्थविरपिंत कन्हेया लागी भोजन निमन्त्रणा याना छेँ ल्याहांवन। अन विहारे च्वंह्म नेवासिक भिक्षुं क्षीणास्रव भिक्षुयात कुटुम्बिकं सावहे सत्कारयागु सोया च्वने मफुत। अले व नेवासिक भिक्षुं संभाकाती क्षीणास्रव भिक्षु गोत्तुला बिज्याना च्वंथाय् वना घ्यंगू प्रकारयागु वचनं क्षीणास्रव स्थविरयात बोविल— हे आगन्तुक आयुष्मान! छ कुटुम्बिकया छेँ वना जा नयासिनं वरू असुचि नया वःसा ज्यूगु खः; कुटुम्बिकं बोनाहःह्म नौ नं सँ खाकेयासिनं वरू ताडमाया कठि सँ पुयेका छोसा ज्यूगु खः; कुटुम्बिकं ब्यूगु कापतं न्यया च्वनेयासिनं वरू नांगां च्वं च्वंसा ज्यूगु खः, कुटुम्बिकं हया ब्यूगु खाताय् द्यनेयासिनं वरू वेँ हे द्यंसा ज्यूगु खः धका आक्रोश यात। क्षीणास्रव स्थविर नं थ्व मूर्खह्म भिक्षु जिगु कारणं याना विनाश थ मज्वीमा धका मतीतया ह्निनसिगु निमन्त्रणायात हे वास्ता मयास्य सुथ न्हाप्पां दँना थःत छिथाय् स्वया बिज्यात। विहारे च्वंह्म भिक्षुं सुथे विहारे याय्मागु नियम याय् सिधेका भिक्षा वनेगु समय घ्यंकः वयेव आतवकं थ्व आगन्तुक भिक्षु द्यना च्वन ज्वी, आ थ्वयात त्वा त्वा याना सः बिया थनेमाल धका लुसि बालाचां त्वा त्वा याना ताय् मदेक सः बिया न्ह्याप्याक हे गामे द्वाहांवन। कुटुम्बिकं सत्कार याय्मागु वस्तु जोरेयाका स्थविरपिं बिज्याइगु लँ पाखे स्वयाच्वन। विहारे च्वंह्म नेवासिक भिक्षु छह्म जक बिज्याना च्वंगु खना भन्ते! आगन्तुक स्थविर गो धका

न्यन । अले वँत नेवासिक भिक्षुं उपासक ! छं आम छु न्यना च्वनागु छंह्म आगन्तुक भिक्षु ह्निग छं थासं वस्यें निस्यें दुने च्वंगु कोठाय् द्वाहाँ वना द्यना च्वंह्म जि सुथे दँना विहारे वँ पुना सलं, लःघले लः थनागु सलं, खापाय् त्वा त्वा यागु सलं नं वँत थँनावये मफुत धका धाल । कुटुम्बिकं चिन्तनायात— "अथिज्याःगु स्वभाव चाल चलन वांलाह्म जिमि आर्य आइले तक्कं द्यना च्वन धागु खँमखु, वसपोलयात जि सत्कार यानागु स्वे मफया अवस्य नं थ्व भिक्षुं वसपोलयात छुं धाल ज्वीमा ।" धका वं थःगु पण्डित भावं थ्वीका व भिक्षुयात सत्कार पूर्वकं भोजन याका, वँगु हे भिक्षा पात्र बांलाक सिला उकी अने अनेगु रस दुगु भोजनं जायेका— "भन्ते ! जिमि आर्यं विहारे खन धासा थ्व भोजन वसपोलयात विया विज्यांहुँ ।" धका धाल । कुलूपग भिक्षुं व भोजन जोना वना च्व च्वं चिन्तनायात— "यदि वं थथिज्यागु भोजन नल धासा व भिक्षु थुगु हे थासे लुब्ध जुया च्वं च्वनी ।" धका व भोजन लँया बिच्चे हे पात्रं बें पोंका स्थविर च्वंथाय् वना सोवंबले वँत अन खंके मफुत । अले वं थुगु पापकर्म याना वँना न्योदोल वर्ष तक्क याःगु श्रमण धर्मं नापं रक्षा यानातये मफुत । आयु फुना वँस्येंलि अवीचो महा नरके जन्म कावना छगू बुद्धान्तर तक्क महानगु दुःख–कष्ट अनुभव याना थुगु बुद्धोत्पाद समयस राजगृह नगरे आपालं धन–दौलत दुगु कुल छगुली वना जन्म कावन । व मचा न्यास्ये वने सस्येंनिस्यें आसन नं मच्वं, जा नयेगु नं इच्छा मया । थमं फानागु असुचि हे जक नया जुल । मचाह्म जुया छुं मस्यूगुलि याना अथे यात ज्वीका धका वँत पालन–पोषण यानातल । लिपा तःधिक ज्वी धुंकानं वसतं ती मयो नांगां जक

च्वं च्वने यो, लासाय् द्यने मयो वे जक द्यना ज्वी, अन्न छुं मनस्य थमं फानागु असुचि थमंतु नया जुल । अले वया मां बौ पिसं थ्वयात कुलछें तयातये योग्य मजू आजीविक तयेथाय् जक तये योग्य जू धका इमिथाय् यंका थ्व मचा छह्मसित प्रव्रजित याना ब्यु धका लह्लाय् यंकल । अले वैंत इमिसं प्रव्रजित याना बिल । आजीविक तालं प्रव्रजित यावले नं वैंत ककु तक्क थ्यंगु गाले क्वफाना निगू बोहलेसं सिपू लाया उकिया द्योने च्वना ताडमाया काठि वयेंका सं पुत्त् पुया सं खाकल । अले आजीवक तयेत वया मां बौपिसं कन्हेयागु भोजनया लागी निमन्त्रणा याना थःगु छें ब्याहांवन । कन्हेखुनु आजीवकतयेसं नु गामे वना भोजन या वनेनु धका वैंत धाल । वं छिपि जक हुं जि थन हे च्वं च्वने धका वनेगु इच्छा मया । हानं दोहरये त्योरेयाना धालं नं गांमे वनेगु इच्छा मयागुलिं वैंत थनंतु तोःता इपि जक गामे वना भोजन यावन । वं इपि सकलें वंगु भाव सोका पाइखानाया सिपू लिकया असुचि गाले क्वाहांवना निपा ह्लातिं असुचि कयानल । आजीवकतिसं गामं वैंत आहार भोजन कया-हया बिलं नं वं नयेगु इच्छा मया । बारंबार भोजन या धका आग्रह यासां जितः थुकियागु आवश्यकता मदु जित आहार प्राप्त जूगु दु धका मनः । गनं प्राप्त जुल ? धका न्यनेव अयेंहे थनंतु प्राप्त जूगु दु धका धाल । निनु सोन्हु यंकं आजीवकतिसं गामे वना भोजन यावनेत आग्रह यातं नं वं वनेगु इच्छा मया । आजीवक तयेसं थ्व ह्लि ह्लि गामे नं मवं जिमिसं हयाबियागु भोजन नं मनः । जितः थन हे आहार प्राप्त जू धका धया च्वन । थ्वं छु नेंगु यें छको स्व हे स्वेमाल धका सकलें गामे वं थें याना छह्म निह्म अन हे गनं सुला सोया च्वन । वं इपि गांमे वने

थुंकूगु भाव सीका ह्लापा थेंतुं असुचि गाले क्वाहाँवना असुचि नल। सुला सोया च्वंपिसं वेंगु व ज्या खना आजीवक तयेत कना बिल। व खँ न्यना आजीवक तयेसं अहो! थ्वं तःसतं मखुगु ज्या यात यदि श्रमण गौतमया शिष्यतिसं सिल धासा अीत महानगु निन्दा चर्चा याई। थ्वयात अौथाय् तयातये योग्य सजुल धका वंत अनं पितिना हल। व कर्म द्रोहिह्म मनू इमिसं पित्युंका गामं पिनि आपालं जनतापि अारा च्वं-वंथाय् चक्कना फंले जुया च्वंगु तगोगु लोहँ छगः दु। उकिया थोने पतिचिंगु लोहँतये वना च्वंवन। अन वं चान्हे चान्हे सुनानं मखंक असुचि नया मनूत अारा च्वं वयेव छपाह्लाति लोहँया च्वका छकू थः कपा छपा तुति ल्ह्वना मेगु पुली दिका, च्वे फरे वःथाय् स्वया यःगु म्हुतुप्वा चाय्का च्वं च्वनी। आपालं मनूतिसं व खना वंथाय् वना वन्दना याना भन्ते! आर्य छःपिसं छाय् म्हुतु चाय्का वाँछाया च्वनागु? धका न्यनी अले वं जि जुलसां फये जक नया जीविका याना च्वनाह्म खः। जिगु मेगु आहार छुं मदु धका कनी। मनूतयेसं आम छःपिसं तुति छपा छाय् पुलो दिकातयागुले भन्ते? धका न्यनेव वं— "जि उग्रतप याना च्वनाह्म, घोरगु तपस्या याना च्वनाह्म खः, जि निपा तुति पृथ्वीस च्वीव थ्व संसार कम्पमान ज्वी उकिं छपा तुति जक पृथ्वीस चुया मेगु तुति ल्ह्वना पुली दिका च्वं च्वना। जि दें जक दना समय बीतेयाना च्वना, जि फेनं मतुना गोनं मतुला धका कनी। आपालं याना साधारण मनूत धैंपि धालखें जक च्वां ज्वीपि खः। उकिं अहो! आश्चर्य थयिज्याह्म घोर तपश्चीला संसारे सुं हे दँमखु। जिमिसं ह्लापा थज्याह्म महानगु तपस्या याना च्वंह्म मनू सुं हे स्वे मनंनि धका आपालंयाना अंग मगध

निगू देशयापि मनूत लच्छी छको अन जम्मा जुया वयात प्रत्यन्त तःधंगु सेवा सत्कार पूजा सन्मान यानाच्वं वंगु जुया च्वन। वं जि फय् हे जक नया च्वना जिगु मेगु आहार छुं मदु। जि मेगु वस्तु छुं नल धासा जिगु तपश्चर्य्या विनाश ज्वी धका इमिसं ह:गु वस्तु छुं हे इच्छा याइ मखु। मनूतिसं भन्ते! जिमित नाशयाना बिज्याय् मते छःपि थेंज्यापि घोर तपस्या याना बिज्याइपिसं, जिमिसं हयागु वस्तु परिभोग याना बिज्यात धाःसा जिमित ताकाल तक्क हित सुख ज्वी धका बारंबार याचना याय्‌व मेगु आहार छुं इच्छा मयास्य अःपालं मनूतयेगु याचनां पीडित जुया इमिसं ह:गु घ्यो कस्ति आदि कुश घांय्‌या च्वकाचां थीका कया थःगु म्येया च्वकाचाय् तया जित थुलिगात, थुलि हे छिमित हित सुख ज्वीगु जुल धका इमित धया छ्वंगु। थुगु प्रकारं वं न्ये न्यादं तक्क नांगां च्वना, असुचि न नं, थःगु सं प्वीका, वें द्यना बितेयात।

बुद्ध धंपिसं सुय ह्ला:प्वां लोकस करुणा समापत्ति स्वया बिज्याइगु गवलेसं तो:ता बिज्याई मखु। उकिं छन्हुया दिने सुथ ह्ला:प्वां लोके करुणा समापत्ति स्वया बिज्यावले थ्व जम्बुक आजीवक करुणा जालया दुने वयंवल। शास्तानं लिपा छु ज्वी धका बिचायाना स्वया बिज्याना थ्व आजीवक प्रतिसम्भिदा सहित अरहन्त ज्वीगु फाईदा खंका बिज्यात। जि थ्वयागु कारणं याना अन वना छपु गाथा देशनायाय्, धर्मदेशनाया अन्तस चये प्यदो प्राणिपिंत धर्माविबोध ज्वी। थ्व कुल पुत्रया कारणं याना आपालं जनतापिंत शान्ति श्वस्ति ज्वी धंगु कारण सीका बिज्याना, कन्हे कुन्हु राजगृह नगरे भिक्षाटन याना बिज्याना आनन्द स्थविरयात

धँबिज्यात— "हे आनन्द जि ! जम्बुक आजीवक याथाय् वने त्यना ।"

आनन्द— "भन्ते ! गथे छलपोल हे याकःचा जक बिज्याय्‌गु ला ?"

तथागत— "खः आनन्द जि हे याकःचा जक वनेगु खः ।" धका आज्ञा जुया तःमागु सिमा ववे व आजीवक च्वं च्वंथाय् बिज्यात ।

देवतापिसं चिन्तना यात— "शास्ता जुलसां जम्बुक आजीवक याथाय् बिज्याना च्वन । व जुलसां फोहरह्म खि च्वं ब्रतिवन इत्यादिया विच्चे असुचि जागु लोहँया द्योने च्वंच्वन । थाय् पवित्र याना बीया लागी वा गाका बीमाल ।" धका चिन्तना याना थःगु आनुभावं क्षणभरं हे घनघोर ज्वीक वा गाका बिल । अनंलि शास्ता स्वयं थः हे याकःचा जक वँथाय् बिज्याना हे जम्बुक ! धका सःता बिज्यात । जम्बुकं थ्व सु दुर्जन ज्वी जितः नांकया सःतूह्म धका मती ल्वीका छ सु खः ? धका न्यना । तथागतं— "जि श्रमण गौतम खः" धका लिसः बिया बिज्यात । जम्बुकं— "छ छाय् थन वयागुले ?" धका न्यनेव तथागतं— "हे जम्बुक ! थौं चच्छि थन बासं च्वनेत थाय् छकूचा जित ब्यु ।"

जम्बुक— "हे महाश्रमण ! थन जिथाय् छंत च्वने लाईकगु थाय् मदु ।"

तथागत— "हे जम्बुक ! अथे धाय् मते थौं चच्छियालागी च्वनेत जित थाय् छकू ब्यु । प्रव्रजित धँपि प्रव्रजित याथाय् हे वया

बासं च्वनेगु इच्छा याई। गृहस्ति जूसा गृहस्ति तयेथाय् च्वं च्वनी। पशुत जूसा पशुतय् नाप च्वंवनी। उकि जि छंथाय् वयागु खः।"

जम्बुक— "छ छु प्रव्रजितला ?"

तथागत— "खः जि प्रव्रजित जुया ला छंथाय् वासं च्वंवयागु।"

जम्बुक— "यदि छ प्रव्रजित खः घैगु जूसा छंगु तुंबा गो ? चिम्ता गो ? जनेउ गो ?"

तथागत – "व फुक्कं जिके दु। अलग–२ जोना ज्वी थाकुचाया व ब्याक्कं जि दुने मनं हे जक जोना जुया।"

जम्बुक— "साप जोना जुलका छं" धका तथागत खना व सारीहे तंचाल। अले वंत शास्तानं धैबिज्यात— "म्वाल जम्बुक ! छ तंचाय् मते जित च्वनेगु थाय् छकूचा वयना ब्यु।"

जम्बुक— हे महाश्रमण ! थन जिथाय् गनं छलपोलयात च्वने लाइकगु थाय् मदु।

तथागत— "आम छ च्वं च्वना थासं सत्तिक च्वंगु चा दोंचा छदों दु। व चादोंचाय् सुं च्वं च्वंगु दुला जम्बुक !"

जम्बुक— अन सुं च्वं च्वंगु मदु महाश्रमण !

अथे जूसा व थाय् छकू जि च्वंनेत ब्यु जम्बुक ! धका तथागतं धया बिज्यात। अले जम्बुकं तथागतयात छं स्वया गये माल अथे या महाश्रमण ! धका अनुमति बोव तथागत अन बिज्याना थःगु संघाटि

चीवर प्यख: थ्याना लाया उकी फेतुना बिज्यात। चाह्लस्या प्रथम यामस प्यह्म चतुर्महाराजपिं प्यंगू दिशासं छगू हे रूपं आलोकं जाज्वल्यमान ज्वीका शास्ता तथागतया सेवार्थ व:गु जुया च्वन। जम्बुक आजीवकं अथिंज्यागु अद्‌भूत आश्चर्य जनकगु आलोक-प्रकाश खना थ्व प्रकाश गनंवल छु धंगु आलोक थ्व धका चिन्तना यात। चाह्लस्या मध्यम यामस शक्र देवराज इन्द्रं ह्लापाधासिनं चर्को ज्वीक प्रकाश फंलेयाना अन वल। जम्बुकं व नं खना थ्व सु व:गुर्थे धका मती ल्वीका च्वन। चाह्लस्या पश्चिम यामस छर्पाचि चां छगू, निर्पाचि चां निगू, स्विर्पाचि चां स्विगू चक्रवालयात आलोकित याय्‌गु समर्थ दुह्म महाब्रह्मा जंगल छगुलि छगूहे जक आलोक-प्रकाश फिजेयाना तथागतया सेवार्थ अन थ्यंक: वल। जम्बुकं व नं खना थ्व सु व:गुर्थे धका मने चिन्तना याना च्वन। सुथ ह्लाप्वां आसनं दँना शास्ता याथाय्‌ वना कुशल वार्ता खँ ह्लाना छखे लिक्क दना च्वना थथे प्रश्नयात —

जम्बुक— "हे महाश्रमण! ह्यिग: (चान्हे प्रथम यामे) प्यंगू दिशां आलोकित याना छलपोल याथाय्‌ सु व:गु ख: ?"

तथागत— "इपिं चतुर्महाराज देवतापिं ख: जम्बुक!"

जम्बुक— "इपिं छ्रांपिथाय्‌ छु याय्‌त व:पिं ले ?"

तथागत— "जिगु सेवा सत्कार याय्‌या लागी व:पिं ख: जम्बुक!"

जम्बुक— "अथे जूसा छ छ:पिं चतुर्महाराज देवतापियासिनं त:धंह्म ला ?"

तथागत— "अथेहे खः जम्बुक !"

जम्बुक— "चाह्लस्या मध्यमयामे सु वःगु ले ?"

तथागत— "शक्र देवराज इन्द्र वःगु खः जम्बुक !"

जम्बुक— "इन्द्र छःपिथाय् छुया वःगु ले ?"

तथागत— "जितः सेवा सत्कार याय् धका वःगु खः जम्बुक !"

जम्बुक— "गथे छःपि छु शक्र देवराज इन्द्रयासिनं तःधंह्म ला ?"

तथागत— "खः जम्बुक ! शक्र देवराज इन्द्र जुलसां जि उसाय् मदैबले सेवा यावैंपि श्रामणेरचात समान खः ।"

जम्बुक— "चाह्लस्या पश्चिम यामे थ्व जंगल छगुलिं थःगु प्रकाशं जाज्वल्यमान याना वःह्म सु ले ?"

तथागत— "थुगु लोके स्वीत ब्राह्मण आदिपिसं सुथ ह्लाप्पां ख्वासिले म्हुतु चवले धुंका नमो ब्रंह्माय धका नमस्कार याइगु खः वहे महाब्रंह्मा वःगु खः जम्बुक !"

जम्बुक— "गथे छःपि जुलसां महाब्रह्मा देवताया सिनं तःधंह्म ला ?"

तथागत— "खः जम्बुक ! जि जुलसां ब्रह्मायासिनं अति ब्रंह्मा महाब्रंह्म धासां खः ।"

जम्बुक— "छःपि महाश्रमण अत्यन्त आश्चर्य जनकह्म व्यक्ति खनी । जि जुलसां थन चवं चवनागु न्ये न्यादं दये धुंकल । जितः उप-स्थानया लागी इपिं मध्ये सुं छह्म हे वःगु मखना । जि थन थुलिमछि

समय तक्क ह्लावा जक नैह्न जुया दँजक दँना समय वितेयाना च्वने धुन। इपिं सुं छह्न हे जिगु उपस्थान–सेवाया लागी वः घँगु मदु" धका धायव, अले वँत शास्तां आज्ञा जुयाबिज्यात— "हे जम्वुक ! छं थ्व संसारे मूर्खपिं आपालं जनतापित धोखा बिया च्वं थें छु छं जितः नं छलेयाना धोखाबी धका च्वनागुला ? छं न्ये न्यादँ तक्क असुचि (=मल मूत्र) जक नया, वें जक धना, नांगां च्वना चाह्य जुया, ताड्माया कँठ थःगु सँप्वीका थये याना जुया नं छं लोकपित धोखा बीया लागी, ठके याय्या लागी जि ह्लावा–फे जक नया, छपातुतिं जक चुया च्वं स्वना, फेनं मतुना, गोनं मतुला धका छु छं जितः नं अथेहे धोखा बी–ठकेयाय् धका सोयागुला ? ह्लापा छंगु पापिगु–नीचगु कुदृष्टि याना थौंया अद्यापि असुचि नैह्न, वें धनोह्न, नांगां च्वनोह्न, ताडमाया कँठ सँ प्वीका वयेमाह्न जुया च्वन। आ नं छं पापिगु–नीचगु कुदृष्टि हे ज्वना च्वना तिनिला ? धका न्यना विज्याय्व। हे महाश्रमण ! जिं ह्लापा छु पापिगु–नीचगु कुदृष्टि याना वयागु दु ? धका प्रश्न याय्व तथागतं वँत वं ह्लापा यानावःगु कुकर्म कनाबिज्याना च्वँ च्वं हे वँत संवेग पश्चाताप उत्पन्न जुयावल। लज्जा–शर्म चायावया जम्बुक पुतुहँ फेतुत। अले वँत तथागतं थःगु हे मोल्हुई बले चीगु अन्तरवासक (=श्यान्ताप) काप छकू बिया बिज्यात। वं व कापतं चिना छखे लिबक फेतुत। शास्ता नं वँत आनुपूर्वि कथा सहित धर्मोपदेश याना-बिज्यात। जम्बुक आजीवक धर्मदेशनाया अन्तस प्रतिसम्भिदा सहितं अरहन्त जुया आसनं दँना तथागतयात वन्दना याना प्रव्रज्या व उप-सम्पदा फोँन। थुथासं निस्यें वं ह्लापा यानावःगु कुकर्म ब्याक्कं

फुनावन। थ्वं जुलसां ह्लापा क्षीणास्रव महास्थविर छह्मसित थ्यंगू आक्रोश वाक्यं बोबिया वःगुलि याना गबले तक्क थ्व महापृथ्वी छगू योजन व सोंगू गावुत बृद्धि जुया मवःनि अबले तक्क अवीचि महानरके दुःख–कष्ट सिया च्वना अनयागु पाप मफूनिगुलि याना न्ये न्यादें तक्क थथे विकार ज्वीका दुःख–कष्ट सिया चवं च्वने माल। आवंलि वैगु उगु कर्म क्षीण जुयावन तर वं न्योदोल वर्ष तक्क यानावःगु पुण्य कर्मयागु फल नाशयाना छ्वे फंमखु। उकिया निम्ति वैत शास्तानं जवगु ह्ला चक्कंका बिज्याना "वा भिक्षु! ब्रह्मचर्या यागु आचरण या" धका धैबिज्याय् मात्रं, तत्क्षणे हे वैगु आजीवकयागु भेष लोप जुया वना अष्ट परिस्कार धारण याना च्वंह्म न्हे:दें दुह्म महास्थविर थें जुयावन। अङ्ग व मगध निगू देशयापिं जनतापिसं वैत सत्कार याय्‌गु वस्तु जोना पूजा यावैगु दिन जुलसां उखुनु हे जुया च्वन। निगू राष्ट्रया जनतापिसं तथागत अन बिज्याना च्वंगु खना जिमि आर्य जम्बुक महानला? अथवा श्रमण गौतम धका चिन्तना यात। यदि श्रमण गौतम महान खःसा झी आर्य जम्बुक वैथाय् वनेमागु खः झी आर्य हे महान जूगुलि याना श्रमण गौतम हे झी आर्य याथाय् वःगु खः धका चिन्तना याना च्वन। शास्ता तथागतं मनूतिसं चिन्तना याना च्वंगु खँ सीका बिज्याना— "हे जम्बुक! छं सेवक तयेगु शंका मिटेयाना ब्यु" धका धया बिज्यात। जम्बुकं जि नं भन्ते छलपोलयागु आज्ञा प्रतिक्षा याना च्वनागु खः धका जवाब बिया चतुर्थ ध्याने च्वना ध्यानं दँना ताय्‌गःसिमा पाय्‌जा ज्वीक च्वे आकासे थाहांवना— "जिमि शास्ता भन्ते भगवान गौतम तथागत खः जि जुलसां वसपोलया श्रावक शिष्य खः धका

धा धां" आकासं क्वाहाँवया शास्तायात वन्दना यात । ह्रानं ताय्गः सिमा निमा पाय् जाय्क, सोँमा पाय् जाय्क, थुगु प्रकारं न्हेमा ताय्गः- सिमा पाय् जाय्क च्वे आकासे थाहाँवना तथागतया न्ह्योने क्वाहाँवया अयेहे धाधां वन्दना याना थः बुद्ध भगवानया श्रावक शिष्य खः धंगु भाव सीकेबिल । जम्बुकं अये यागु खना जनतांपिसं अहो ! बुद्ध धैह्म अत्यन्त आश्चर्य खनी धका वसपोलयागु उपमा बियां बीथाय् मदुगु महानगु गुणयात चिन्तना याना च्वन । शास्ता तथागतं महाजन समूह- यात आज्ञा जुया बिज्यार्थे याना थथे उजुं दयेका बिज्यात— थ्व जम्बुक आजीवकं थौंया अद्यापि छिमिसं ह्याव्यूगु भोजन इत्यादि वस्तु कुश घाँय्या च्वकाचां तुयाकया थःगु भ्ये तया महानगु तपश्चर्या पूर्णयाना च्वना धका व थन च्वंच्वन । यदि वं थुगुहे तालं सच्छि दँ तक्क तपश्चर्या पूर्ण यासां तबि आर्य सस्कृत धर्मया न्ह्योने झिखुब्वे छब्वो ति हे मर्ग्यंनि धका हेतु कारण मिलेयाना धर्मदेशना याना बिज्यास्य क्वेच्वंगु गाथा आज्ञा जुयाबिज्यात :—

मासे मासे कुसग्गेन बालो भुञ्जेथ भो॰नं ।
न सो संखत धम्मानं कलं नाग्घति सोलसिन्ति ।।

अर्थ—

बाल–मूर्ख जनपिसं लच्छी छको–छको जक कुश घाँय्यागु च्वकाचां तुया भोजनयाना तपस्या यासां तबि व वंगु तपस्या चर्या संस्कृत आर्य धर्मया झिछब्वे छगू भागति हे मूल्य दैमखु ।

पदार्थ— यदि बाल-मूर्ख जनतायिसं मस्यूगु शीलादि गुण अभ्यासयाना तीर्थंकर तयेगु शासने प्रव्रजित जुया तपस्या चर्या पूर्णयाय् धका ले छको-छको जक कुश घाँय्यागु च्वका छकूचां जक थीका म्ये च्वकाचाय् तया भोजन नया सच्छि दँ तक्क तपस्या चर्या च्वनेगु, संस्कृत-आर्य धर्मया न्ह्योने झिखुब्वे छब्वति हे ज्याखेल दंमखु। संस्कृत धर्म धैगु थमं बांलाक स्यूगु-थूगु तूलना यानातये धुंकूगु धर्म उपि मध्ये दकले क्वेयागु स्रोतापन्न जूपि संस्कृत-आर्य धर्मे च्वंपि जूवनी। दकले च्वेयापि क्षीणाश्रव ज्वी धुंकूपि अरहन्त व्यक्तिपि खः। थ्वसपोलपि संस्कृत-आर्यपिनि दथ्वी व मूर्खह्म मनू झिखुब्वे छब्व हे ज्याखेल मदु धैगु थ्व पुद्गल अधिष्ठान देशना खः। उकियागु अर्थ थथे खः गुगुखः वैगु व तपस्या चर्या पूर्णयाना च्वंह्मस्या सच्छि दँयागु चेतना व गुगु संस्कृत-आर्य धर्मयागु समय अथवा भोजन शंका जुया मनःह्मस्या छको भोजन मनःगु त्यागयागु कुशल चेतना, थ्व थुगु चेतनाया न्ह्योने व ताकाल तक्क यानावःगु कुशल चेतना झिखुब्वे छब्व हे सार ज्वीमखु धागु खः। गुगु व संस्कृत धर्मयागु चेतनायागु फलयात झिखुब्वो थला व छब्व-छब्वया नं हानं झिखुब्व-झिखुब्व थला व छब्वया गुलि फल दैगु खः व उलि हे नं व मूर्खह्म मनूया तपश्या चर्याया सिनं तःधं ज्वी।

धर्मदेशनाया अन्तस चये प्यदोल प्राणिपिनि धर्मावबोध जूगु जुल।

जम्बुक आजीवकया कथा सिधल।

---

१२. सर्प प्रेतया कथा

"नहि पापं कतं कम्मं" धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवन महाविहारे बासयाना बिज्याना च्वना बिज्याबले सुं छह्म सर्प प्रेतया कारणं याना कना बिज्यागु खः। छन्हुया दिने जुलसां दोछिह्म जटिल तय् बिचे आयुष्मान लक्षण स्थविर व महामौद्गल्यायण स्थविर नाप राजगृह नगरे भिक्षाटन याना बिज्याय् धका गृद्धकूट पर्वतं क्वाहाँ बिज्याना च्वन। वसपोलपिं निह्म मध्ये आयुष्मान महामौद्गल्यायनं छह्म सर्प प्रेत खना ह्म चिंक वंका बिज्यात, अले वसपोलयाके लक्षण स्थविरं— "छाय् आयुष्मान ह्म खाकागु" ? धका न्यन। "आ थन थ्व प्रश्नया लिसः बीगु समय मखु आयुष्मान ! थुगु प्रश्नया जवाब जिके तथागतया न्ह्योने न्यो" धका स्थविरं धँबिज्यात। वसपोलपिं निह्म राजगृह नगरे भिक्षा बिज्याना भगवान तथागतया न्ह्योने फेतुना च्वंबले लक्षण स्थविरं महामौद्गल्यायन स्थविरयाके न्यन— "हे आयुष्मान महामौद्गल्यायन झीपिं निह्म गृद्धकूट पर्वतं क्वाहाँवया च्वनाबले लँया बिचे ह्म खाका बिज्यात। जि छःपिंके ह्मखाकागुया कारण न्यनाबले छलपोलं तथागतया न्ह्योने न्यो धँबिज्यागु खः। व खँ आ कनाबिज्यांहुँ। स्थविरं धाल— "हे आयुष्मान ! जि छह्म सर्प प्रेत खना ह्म खाकागु खः।

वेंगु आत्मभाव गज्यागु धाःसा ? छ्यों जक मनूतय् थें च्वं । मेगु ह्म छम्ह्यं सर्प समान । अज्यापिंत अहि प्रेत धका धाई । प्रमाण न्यागू योजन ताःहाकः । वया छ्यलं प्याहाँवःगु मि ज्वाला ह्निपने थ्यंक फैले जुयावं । ह्निप्यनं प्याहाँवःगु मि ज्वाला छ्यने थ्यंक फैले जुयावं । ह्मया विचे च्वंगु प्वालं प्याहाँवःगु मि ज्वाला शरीरया निखेपाखे अन्त तक्क थ्यंकःवं । निखेपाखे च्वंगु ह्निप्यनं प्याहाँवःगु मि ज्वाला छ्यने थ्यंक थ्यंकःवं । प्रेत तयेगु निखेपाखे च्वंगु शरीर आत्मभाव न्यीन्यागू योजन पाय्धं जू । थुपिं प्रेतत निह्म मध्ये थ्व ला केवल अहि प्रेत छह्मतिनि खः । काक प्रेत यातनं महामौद्गल्यायन स्थविरं गृद्ध कूट पर्वतया च्वे दुःख सिया च्वंगु खना वेंगु ह्मापा यानावःगु कर्म न्यना थुगु गाथा धया बिज्यात—

> पञ्चयोजनिका जिह्वा सीसंते नवयोजनं,
> कायो अच्चुगातो तुय्हं पञ्चवीसति योजनो ॥
> किन्नु कम्मं करित्वान पत्तोसि दुक्खमीदिसन्ति ॥

अथ—

छंगु म्ये न्यागू योजन दु, छ्यों जक हे छंगु गुंगू योजन ताहाकः, छंगु शरीर छहाकलं न्यी न्यागू योजन ताहाकः जुया च्वन, छं छु कर्म याना वयागुलिं याना थज्यागु दुःख भोग याना च्वने माल ?

अले स्थविरयात प्रेतं धाल :—

ग्रहं भन्ते मोग्गलान कस्सपस्स महेसिनो ।
संघस्स ग्रभिभटं भत्तं ग्राहारेसि यदिच्छिकन्ति ।।

अर्थ—

हे महामौद्गल्यायन ! जि काश्यप तथागतयागु समयस संघया लागी हःगु भोजन दानबी न्ह्यो हे थः यत्तल्ले नया वया ।

गाथा धाय् धुंका थथे कन— "भन्ते ! काश्यप तथागतया समयस ग्रापालं भिक्षुपिं भिक्षाया लागी गाँमे ह्वाहाँ बिज्यात । मनूतिसं स्थविरपिं बिज्यागु खना प्रसन्न जुया ग्रासन शालास यंका फेतुका यागु त्वंका मरि चरि दान बिल । ग्रनंलि भोजनयागु समय मत्यो तल्ले भन्तेपिनिगु तुति तीका उपस्थान सेवा सत्कार यायां धर्म श्रवण याना च्वन । धर्म कथा सिधेव स्थविर पिनिगु भिक्षा पात्र यंका थः थःपिनिगु छेँ ग्रने ग्रनेगु सुस्वादिष्टगु भोजनं जायेका हया बिल । उगु समयस जि जुलसां को जन्म कथा ग्रासन शालाया पली सुला च्वं च्वना ह्मस्यां ग्रये भोजनं जागु पात्र हयाच्वंगु खना न्ह्योने च्वंगु पात्र छगलं त्वा जायक स्वप्ये जा कया व जा जुलसां संघयागु मखुनि संघयात लः ह्लाना नं मव्यूनि । भिक्षुपिसं भोजन याना ल्यं दुगु मनूतिसं थः थःगु छेँ लितयंका नैतिनिगु जुयाच्वन । उकिं जि स्वप्ये व्यञ्जन सहित जा कया नया वया । जिगु ह्लापायागु कर्मं थुलिहे जक खः भन्ते ! ग्रले जि उगु योनिं सिनावना उगु कुकर्मयागु विपाकं याना ग्रवीचि नरके वना दुःख भोग यावना । उकियागु विपाक–फल बाकि जुया च्वंगुलिं याना ग्रा

थौं कन्हे थ्व गृद्धकूट पर्वते काक प्रेत जुया जन्म कया, थुगु दुःख अनुभव यानाच्वना" धका कँन ।

थ्व जुलसां काक प्रेतयागु कथा खः ।

अनंलि स्थविरं अहि प्रेत (=सर्प प्रेत) खँना ह्म ठरंर खाका बिज्यागु खः धका धया विज्यात । अले तथागतं स्थविरयात साक्षितया, धाथेनं हे खः हे भिक्षुपि ! मौद्गल्यायनं धागु खँ जि नं व प्रेतयात संम्यक् संबोधि लाभ जूखुनु हे खँनागु खः । अथे खंसां तबि सुनां जि धंगु खँयात विश्वास याइमखु, अमित अहित ज्वी धका थ्व खँ जि मेपिंत स्वीतं मकँनानि धका आज्ञा जुया बिज्यात । लक्खण संयुक्त नं— हे मौद्गल्यायन छं खंगु समये हे शास्ता उकियात साक्षि जुया थुगु खँ कँनाबिज्यात । आ छं नं व खँ अथेहे कंगु न्यना भिक्षुपिसं व अहि प्रेत यागु ह्लापायागु कर्म न्यन । शास्तानं इमित थथे कना बिज्यात— "ह्लापा अतीत समयस जुलसां वाराणसी नगर आश्रय याना खुसिया सिथसं प्रत्येकबुद्ध छह्मस्या लागी आश्रम छगू दयेकल । वसपोल अन बासयाना च्वना बिज्याना ह्नि ह्नि नगरे भिक्षाया लागी बिज्याई । नागरिकत नं सुथे व संझाकाती सुगन्ध स्वां आदि जोना प्रत्येकबुद्धया सेवाया लागी अन वनाच्वन । बाराणसी च्वंह्म मनू छह्म अन वनेगु लें लावक च्वंगु बुँ जोतेयाना च्वन । आपालं मनूत संझाकाती व सुथे

प्रत्येकबुद्धया सेवाया लागी वनीबले वैंगु जोतेयाना तःगु बुँ न्हुत्त न्हुया वनीगु जुया च्वन । कृषक दाजुं नं जिगु बुई न्हुया वने मते धका पंसानं पने मफुत । अले वया मती थथे वन कि यदि थुगु थासे प्रत्येक बुद्धयागु आश्रम मदुगु जूसा मनूतिसं जिगु बुँ न्हुत्त न्हुई मखु खैं । वं प्रत्येकबुद्ध भिक्षा बिज्याना च्वंगु बखते अन च्वंगु थल बल तक्याना आश्रमे मितया बिल । प्रत्येकबुद्धं नं आश्रम मिनया च्वंगु खना थः माथाय् बिज्यात । आपालं मनूत सुगन्ध स्वां जोना वःबले मिनका तःगु आश्रम खना जिमि आर्य गन बिज्यात थें ? धका न्यनेब व मनूनं इपि नाप्पंतुं वया इपि मनूतये पुचले च्वना थथे धाल— "जिं वैंगु आश्रमे मितया बियागु खः" धका कंनेव मनूतसें का थ्वयात ज्वँ थ्व पापि याना झौसं प्रत्येकबुद्ध यागु दर्शनयाय् मखन धका कठि आदिं दाया वंत स्याना छ्वत । व मनू अवीचि नरके जन्म जूवना थ्व पृथ्वी छगू योजनति बढेजुया मवःतल्ले नरक भोग याना अनयागु विपाक मफूनिगुलि याना गृध कूट पर्वते अहिप्रेत जुया जन्म कावन । शास्तानं वैंगु थ्व ह्लापागु जन्मयागु खँ कना बिज्याना, हे भिक्षुपिं ! पाप कर्म धैंगु दुरू समान खः । गथे कि दुरू धैंगु वस्तु न्ह्यानाकाऱ् साथं तुरन्त हे परिवर्तन जुया वनी मखु बुलूहं हे जक परिवर्तन जुयावनी । पाप धैंगु नं याय्साथं तुरन्तमे हे फल बीमखु । गबले फल बी अबले थाँथि ज्यागु दुःख कष्ट भोगयाना च्वने माली धका कारण मिलेयाना धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

नहि पापं कतं कम्मं सज्जुखीरं'व मुच्चति ।
डहन्तं बाल'मन्वेति भस्मच्छन्नो'व पावको'ति ॥

अर्थ—

दुरू न्ह्यानाखतं गथे स्वनी मखु, अथेहे तुं पापयागु फल नं यानाखतं बंमखु, बुलुमिं बुलुहं पुनावईगुथें मूर्खतय्‌त पापयागु फलं बुलुहुँ पुनावं।

पदार्थ— अन "सज्जु खीरं" धंगु उगु क्षणेहे साया दुरू-पिपीचां प्याहांवःगु क्वा क्वागु दुरू। "मुच्चति" धंगु बदले ज्वी। थथे धयातःगु दुगु जुया च्वन— गथे कि दुरू धंगु वस्तु न्ह्याय् धुनेसाथं तुरन्तमे हे परिवर्तन ज्वीमखु ह्लापायागु स्वभाव तोःती मखु। गबले जुलसां थल छगले न्ह्यानातःगु दुरूस महि आवि पाऊँ तंमखुनि। गबले तक्क धौफीगु थल आदिस तया उकी पाऊँ आदि ल्वाकछ्याई मखुनि अबले तक्क थःगु प्रकृति दुरूयागु तरल स्वभाव तोःती मखुनि। लिपा अथे पाउँ इत्यादि नाप मिसे याय्‌व तिनि दुरूं थःगु स्वभाव तोःता धौ जमेज्वी। अथेहे तुं पाप कर्म धंगु नं याह्मसित तुरन्तमे हे फल बीमखु। अथे तुरन्तमे हे उकियागु फल बिल धासा सुनानं हे पाप कर्म याय्‌गु साहस याई मखु। वं यानावःगु कुशल कर्म मफूतल्ले वंत बचेयाना तं। वं यानावःगु कुशल कर्म पवीवतिनि नरक आदिस जन्म जूवनी। अन दुःख कष्ट सिया च्वनी। दुःख सियाच्वंथाय् नं मियागु उपमा बियातःगु गथे धालसा— नौनं त्वप्पुया च्वंगु मिथें, गथे कि नौलं त्वप्पुया च्वंगु ह्यंग्वा मी न्हूसानं नौलं त्वप्पुया तःगुलिं याना छक्कोलं प्वीमखु। अले लिपा बुलूहं छ्यंगू आदि क्वाना वया चिमिसें आदि मिनया पुनावं। अथेहे धंथेंतुं पाप कर्म नं सुनां याई व मूर्खयात निगूगु अथवा स्वंगूगु

आत्मभावस नरक आदिस जन्म जूवना मिपू थें पुना दुःख कष्ट स्यूवनो थका धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं जनतापिं स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वंगु जुल ।

सर्प प्रेतया कथा सिधल ।

---

१३. सट्ठि कूट प्रेतया कथा

"यावदेव अनत्थाय" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता तथागत वेलुवने वासयाना बिज्याना च्वंबले सट्ठिकूट प्रेतया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यात। छ्वयां ह्लापायागु बाखने थें तुं हे महामौद्गल्यायन महास्थविर लक्षण स्थविर नाप गृद्धकूट पर्वतं क्वाहाँ बिज्याना च्वंबले छगू थासे ह्म खाका बिज्यात। लक्षण स्थविरं ह्म खागुया कारण न्यंबले, तथागतया न्ह्योने जिके न्यों धका धयाबिज्याना भिक्षाटन याय् सिधेका शास्ता नापलाना बन्दनायाना फेतुना च्वंबले जुलसां प्रश्न न्यंबले धैबिज्यात— "हे आयुष्मान जि प्रेत छह्म खना स्वंगू गावुतति तःधिकगु आत्मभाव दुह्म, वया छचले खवीदोलपु नं त्या, ह्याउस्य च्वंक मीं: छुया ज्वाला ज्वालां ठिना च्वंगुलि क्वा क्वां सुया च्वन। वंगु छचों त त ज्याना प्वा प्वा गना च्वन। प्वागं गंगु थासं हानं हानं ला थाहाँवया जाया वया च्वन। जि ह्लापा गबलेसं थथिज्यागु आत्मभाव मखनानिगु खः। जि व प्रेत खना ह्मखाकागु खः धका कँना बिज्यात।

प्रेत वस्तुस जुलसां :—

सट्ठि कूट सहस्सानि परिपुण्णानि सब्बसो,
सीसे तुह्यं निपतन्ति वो भिन्दन्तेव मत्थकन्ति— आदि :—

अर्थ—

सम्पूर्ण रूपं ख्वीदोल न त्याकं छंगु छ्येंले प्रहारयाना छंगु छ्यों तछ्याना च्वन— इत्यादि ।

थ्वहे प्रेतयानिर्मित धयाबिज्यागु खः । शास्तानं स्थविरयागु खँ न्यना बिज्याना— हे भिक्षुपिं ! जिं नं वहे प्रेतयात बोधिमण्डपे फेतुना च्वनाबले खनागु खः । सुनां जुलसां जिं कंनागु खँ विश्वास याईमखु इमिगु अहित ज्वी धका मेपिनि उपरे अनुकम्पा तया थ्व खँ जिं स्वीतं मकनानि । आः जुलसां मौद्गल्यायनयात साक्षितया कंनेत्यना धका आज्ञा जुयाबिज्यात । व खँ न्यना भिक्षुपिसं व प्रेतयागु ह्लापा पूर्वजन्मे याना-वःगु कर्मया खँ कंना बिज्यांहुँ धका बिन्तियात । शास्तां इमित व खँ कनाबिज्यात । अतीते परापूर्व समयस वाराणसी नगरस कप्तानचां चागः कयेकेगु विद्यास पारंगत जुया च्वंह्म छह्म लंगडा (घुसु–घुसु न्ह्यांवनेमाह्म) मनू दयाच्वन । व मनू जुलसां नगर ध्वाकाया समीपस बरमा सिमा छमा क्वेच्वना चागलं कयेका व सिमाया हः कुरूका गांयापिं मचातय्‌सं जिमित किसिया रूप क्यनाब्यु, जिमित सलया रूप क्यनाब्यु धका धाय्‌व इमि योयोगु रूप दयेका क्यना इमिके नयेगु त्वनेगु प्राप्तयाना कया जीविका याना च्वन । अनंलि छन्हुया दिनस जुजु उद्याने बिज्याय्‌ धका बिज्याना, उगु थासे थ्यंकः बिज्यात । मस्त लंगडायात बरमाया क्वे तोःता बिस्युंवन । जुजु शुद्धह्लिने सिमा किचले द्वाहां बिज्याह्मस्या प्वागंगु किचलं शरीर न्यंकं निभालं कल । जुजुं थ्व छु जूगु धका च्वे थंसोबले सिमाहले प्वा प्वा गना किसिया रूप आदि

खना थ्व स्वीगु ज्या खः धका न्यना बिज्यात। लंगडां यागु धका सीका वंत सःतके छ्वया थथे धया बिज्यात। "जिमि पुरोहित ब्रह्मू छह्म आपा खँ ह्लाय्माह्म जुया च्वन। छकूचा जक ह्लानां गागु खँयात नं वं जितः आपालं खँ ह्लाना दिक्क याना च्वन। छं वया म्हुतु वाँ खाय्‌व छमनाति दुगुचिगु खिगुलि कयेका वंगु म्हुत्वी दुतछ्वया बीफुला ?

लंगडा— जि अथे यानाबी फै महाराज ! छलपोल पर्दाया दुने च्वना खँ ह्लाना च्वना बिज्यांहुँ। जि वंत यानाबीगु स्यूका धका बिन्तियात। जुजुं लंगडां धाथेंतुं याकेबिल। लंगडा कप्तानचा छगू जोना दुगुचिगु खिगुली छमना म्ह्योनेतया पर्दाया पिने च्वना पर्दाय् प्वा छप्वा खना व प्वालं पुरोहितं जुजु नाप खँ ह्लाना च्वंवले पुरोहितया म्हुतुप्वा चा पत्तिकं दुगुचिगु खिगुलि छगुलि छगुलि कयेका छोत। पुरोहितया म्हुत्वी द्वाहाँ वंको दुगुचिगु खिगुलि पुरोहितं घुरुकः छोत। लंगडां दुगुचिगु खिगुलि पवीव पर्दा संकाबिल। जुजुं उगु संकेतं याना दुगुचिगु खिगुलि छमना फ्वी धुंकुगु माव सीका आज्ञा जुया बिज्यात— "भो आचार्य ! जि छःपिनाप खँ ह्लाना च्वनागु विषय अन्त ज्वीमखुत। छःपि तःसकं वाचाल (=खँ गुलु) जूगुलियाना छमना दुगुचिगु खिगुलि घुरुकः छ्वे धुंकल। अज्जनं म्हुतुप्वा बन्द जूगु मखुनि।" धका आज्ञा जुया बिज्यात। अलेतिनि पुरोहित ब्रह्मू वाज्यां नंमवात। अवलेसंनिस्यें पुरोहितं जुजु नाप ताऊबीक खँ ह्लाना च्वनेगु साहस याय् मछाल। जुजुं लंगडायात सःतके छ्वया बिज्याना— "छंगु कारणं याना जितः आराम जुल" धका प्रसन्न जुया वंत सर्व अट्ठक धंगु छगू-छगू वस्तुया

च्यागू–च्यागू याना बकस बिया, नगरया प्यंगू दिशास च्वंगु उत्तमगु गां प्यंगू नं बकस पत्र च्वया प्रदानयाना बिज्यात। उगु कारण सीका जुजुया अर्थ व धर्मानुशासक मन्त्रीजुं थुगु गाथा बोन :—

साधुको सिप्पकं नाम अपि यादिस कीदिसं ।
पस्स खञ्जप्पहारेन लद्धा गामा चतुद्दिसा'ति ।।

अर्थ—

न्ह्यार्थेज्यागु हे जूसां शिल्प–विद्या धैगु सयेका तयेगु असल जू, थन स्व कप्तानचां चागः कयेकेगु शिल्प बांलाक सःगुलिं याना प्यंगू दिशास च्वंगु उत्तमगु प्यंगू गां लाभ जुल।

व मन्त्री जुलसां उगुसमयस, थ्वहे आ थौंह्म गौतम बुद्ध ज्वीह्म बोधिसत्व जुया च्वन। अनंलि छह्म मनूनं लंगडायात प्राप्त जूगु महान सम्पत्ति खना चिन्तना यात। "थ्व जुलसां घुसु–सुसु न्ह्यावनेमाह्म लंगडा जूसानं वैगु थ्व शिल्पंयाना महानगु सम्पत्ति लाभ जुल। व शिल्प जि नं सयेका काय्माल" धका व मनूनं व लंगडा नाप लाना नमस्कार याना— "हे आचार्य! छपिनिगु आम शिल्प–विद्या छगू जित स्यना बिया बिज्यांहुँ" धका धावन। लंगडां स्यनावी फैमखु बाबु!" धका लिसः बीव व मनूनं वं स्यना बीमखु धासानं अथे थ ज्वीब्यु, जि थ्वयागु सेवा–सत्कार याय्‌धु तोःते मखु धका वैगु ह्ला तुति आदि तोकाबीगु इत्यादि सेवा–चाकरि ताकाल तक्क यानावं च्वन। वं लंगडायात बारं बार शिल्प स्यनाब्यु धका प्रार्थना याय्‌व, लंगडां थ्वं जित आपाहे

उपकार यात धका वंगु व प्रार्थना अस्वीकार याय् मफया शिल्प स्यनाबिल। लंगडां— "आ छ थुगु विद्यास पारंगत जुल। आ छ थुकि छुयाना नयेगु बाबु !" धका न्यन। वं आ ह्लापालाक जि पिनेवना जि सयेका कयागु विद्या ठीक जू मजू परिक्षाँनि याना स्वे धका धाय्व, छु याना स्वेगु ? धका न्यन। सायात जूसां मनूयात जूसां कयेका स्याना स्वे धका धाल। बाबु ! छं सा स्यात धासा सच्छिगू दण्ड, मनू स्यात धासा दोछिगू दण्ड पुलेमाली। थ्व दण्ड छं काय् म्ह्याय्‌पिनि पाले हे नं पुले फैमखु। छं थः विनाश ज्वीगु स्वेमते, स्वीत कयेके बले दण्डित ज्वीमखु ? अज्यापि मां बौ मचा खाचा मदुपि स्वया कयेकि। वं ज्यू ह्वस धका लिसः बिया मुले जाय्‌क चागः पोचिना अज्याह्म मनू मामां चाह्यू जूबले सा खना थ्व थुवा दुह्म धका कयेके मछाल। मनूत खना थुपि मां बौ दुपि धका कयेके मछाल। उगु समयस जुलसां सुनेत्त धैह्म प्रत्येकबुद्ध छह्म नगर आश्रययाना नगरं पिने छगू आश्रमे बिज्याना च्वन। वं वसपोल भिक्षा बिज्याना च्वंगु नगरया ध्वाका याथाय् खना थ्व मां बौ मदुह्म खः। थ्वयात कयेकल धासा दण्ड बीपि सु दैमखु। थ्वयात कयेका जिगु शिल्पयागु परीक्षा याना स्वेमाल धका वं प्रत्येकबुद्धया जव पाखेयागु ह्लाय्‌पं प्वाले ताकेयाना चागलं कयेकल। व चागः वसपोलया जवगु ह्लाय्‌पं प्वालं द्वाहाँवना देपागु ह्लाय्‌पं प्वालं फोचाया प्याहाँवन। तःधंगु दुःख वेदना जुल। प्रत्येकबुद्ध भिक्षा बिज्याय् मफुत। आकासं थःगु आश्रमे ल्याहाँ बिज्याना परिनिर्वाण जुया बिज्यात। मनूतिसं प्रत्येकबुद्ध भिक्षा मबिज्यागु खना, छुं रोग जुल ज्वी धका बिचायाना आश्रमे वना सोवंबले परिनिर्वाण जुया बिज्याना च्वंगु खना

खवया-विलाप यात । व फयेकुह्म मनूनं अन आपालं मनूत वना च्वंगु खना थः नं अन वना प्रत्येकबुद्धयात ह्मसीफा थ्व भिक्षा वना च्वंबले नगरया थ्वाका याथाय् खना, जिगु न्ह्योने वयाच्वंह्मसित, जि थःगु शिल्प परीक्षा याना स्वेत फयेकागु खः धका कंवन । मनूतिसं जुलसां थ्व पापिह्म मनूनं प्रत्येकबुद्धयात फयेका स्यात, का जों थ्वयात, का स्या थ्वयात धका धाधां सकलसिनं वयात जोना दाय् फक्को दाया अनंतुं स्याना वांछ्वया बिल । व अनं सिनावना अवीची महानरके जन्म जूवन । गवले तक्क थ्व महापृथ्वी छगू योजन तक्क थाहाँ मवःनि अबले तक्क नरक दुःख भोगयाना, विपाक मफूनिगुलि याना गृद्धकूट पर्वतया च्वकाय् सट्ठिकूट प्रेत जुया जन्म जूवल । शास्तां वंगु थ्व ह्लापा याना-थःगु कर्म-विपाकयागु खँ कना बिज्यास्य हे भिक्षुंपि ! मूर्ख धैपित शिल्प-विद्या अथवा ऐश्वर्य प्राप्त ज्वीगुलि याना थःतनुं अनर्थ याइगु जुया च्वन धका कारणा कारण मिलेज्वीक धर्मदेशना यानाबिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुयाबिज्यात :—

यावदेव अनत्थाय ञत्तं बालस्स जायति ।
हन्ति बालस्स सुक्कंसं मुद्ध'मस्स विपातय'न्ति ॥

अर्थ—

मूर्खपिनिगु बुद्धि फुक्कं अनर्थकर खः, मूर्खपिसं थःगु मूर्खतां याना थःगु प्रज्ञा तथा कुशल कर्म फुक्कं ध्वंश याई ।

पदार्थ— अन "यावदेव" धंगु समय परिच्छेदार्थे निपात पद खः । "ञत्तं" धंगु सीका कायगु स्वभाव गुगु शिल्प-विद्या सयेका-

सीका तं, गुकि याना जुलसां ऐश्वर्य यश सम्पत्ति नं स्थिर जुया च्वनी, वंत मनूतिसं ह्मसीकी, प्रकट व प्रसिद्ध ज्वी। वंगु व शिल्प-विद्यांयाना ऐश्वर्य लाभ ज्वी। व अथे ज्वीगु मूर्खजन तयेया लागी अनर्थ ज्वीत हे जक जुया वं। "हन्ति" धंगु विनाश जुयावनी। "सुक्कंसं" धंगु कुशल-पुण्य भाग मूर्खह्म मनूयात, शिल्प हे जूसां ऐश्वर्य हे जूसां उत्पन्न जुयावंगु घरी कुशल भाग घातक याय्या लागी हे जक सिद्ध जुया वं। "मुद्ध'" धंगु प्रज्ञायात हे धयातःगु नां खः। "विपातयं" धंगु विध्वंस यायां, वंगु व कुशल भागयात हनन यायां, प्रज्ञा रूपी छ्यों यात पतन यायां, विध्वंस याना हे जक तोःती।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन।

सट्ठिकूट प्रेतया कथा सिधल।

१४. सुधम्म स्थविरयागु कथा

"असतं भावन'मिच्छेय्य" धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवने वासयाना च्वना बिज्यावले सुधम्म स्थविरया कारणं याना आज्ञाजुया बिज्यागु खः। देशना मच्छिकासण्ड धँथाय् उट्ठान जुया, श्रावस्ती नगरे ववचाल। मच्छिकासण्ड नगरे जुलसां चित्र गृहपति पञ्चवर्गिय भिक्षुपिनि मध्ये महानाम स्थविर भिक्षा बिज्यानाच्वंगु खना वसपोलयागु इरियापथस प्रसन्न जुया भिक्षापात्र कया छें दुत बोनायंका भोजन याका धर्म श्रवण न्यना स्रोतापत्ति फलस प्रतिस्थित जुया निश्चलगु श्रद्धाजुया अम्बाटक बन धँगु थःगु बगीचा संघाराम याय्गु इच्छायाना स्थविरया ल्हाती लःधा हायेका दानयाना बिल। उगु क्षणस बुद्ध शासन प्रतिस्थित जुल धका समुद्र थ्यंकं महापृथ्वी कम्पमान जुल। महासेंठं थःगु उद्याने महाविहार दयेके बिया सकल दिशांवःपिं भिक्षुपित न्ह्याबलेसं थःगु ध्वाका चाय्का तल। मच्छिकासण्डे नं सुधम्म स्थविर धँह्म भिक्षु छह्म न्ह्याबलेसं अन विहारे वासयाना च्वनीह्म स्थविर जुया च्वन। लिपायागु समयस चित्त गृहपतियागु गुण खँ न्यना अग्रश्रावकपिं निह्म वैत संग्रहयाना बिज्याय् धका मच्छिकासण्डस बिज्यात। चित्त गृहपति वसपोलपिं बिज्याइगु समाचार सिया बागू योजन तक

न्यासेवना लँ सोवन। वसपोलपिंत लँसोया हया थःगु विहारे दुत-बिज्याका आगन्तुक तयेत याय्‌मागु सेवा-सत्कार ब्याकं याना भन्ते! धर्मदेशना छत्वाचा न्यनेगु इच्छा जुयाच्वन धका धर्म सेनापति सारीपुत्र स्थविरयात बिन्तियात। अले वैंत स्थविरं हे उपासक! जिपिं यात्रा याना च्वनागुलिं याना तःसकं त्यानुचाया च्वना, अथे जूसां तबि मतीचा जक जूसां न्यनाका धका वयात धर्म उपदेश न्यंका बिज्यात। व गृहपति स्थविरयागु धर्म उपदेश न्यँ न्यं हे अनागामि फलस थ्यंकः वन। व गृहपति अग्रश्रावकपिंत वन्दना याना भन्ते! कन्हे छलपोलपिनि दोछिह्म भिक्षुपिं परिवारपिं सहित जिगु छेँ भिक्षा का बिज्यांहुँ धका निमन्त्रणा यात। वयां लिपा अनहे विहारे बिज्याना च्वंह्म नेवासिक भिक्षु सुधम्म स्थविर याथाय् वना भन्ते! छलपोल नं अग्रश्रावक स्थविरपिं नाप्पंतुं बिज्यांहुँ धका निमन्त्रणा यात। व स्थविरं जित लिपा जक निमन्त्रणा यात धका तंचाया निमन्त्रणा स्वीकार मया। बारंबार प्रार्थना यातं नापं स्वीकार मया। थुगु प्रकारं निम्तो स्वीकार मयाय्‌व गृहपति लिपा छलपोलं थुकियागु नतीजा सियाबिज्याई तिनि भन्ते! धका धया त्याहाँवन। कन्हेखुनु थःगु छेँ महादान बीगु सार्दाम जोर-जाम यात। सुधम्म स्थविर नं सुथ ह्नाप्पां हे गृहपति अग्रश्रावक महास्थविरपिंत स्वागत-सत्कार याइगु गय्‌च्वं थें धका मती त्वीका ह्नापालाक हे पात्र चीवर कया गृहपतिया छेँ वन। श्रद्धावान गृहपति फेतुना बिज्यांहुँ भन्ते! धाय्‌क धाय्‌कं हे जि थन फेत्वीत वंगु मखु, भिक्षा कावनेत वयागु धका धया, अग्र श्रावकपिंत सत्कार याय्‌त जोर-जाम यानाच्वंगु सार्दाम सोया हे गृहपति! छं अग्र श्रावकपिंत याय्‌ त्यंगु स्वागत-

सत्कार अत्यन्त महान जू तर जि थन छ्ता वस्तू मखना धका धाल ।

गृहपति— व वस्तु छु खः भन्ते ?

स्थविर — हामोग्वारा छता मखना गृहपति ।

थथे धया गृहपतियात को यागु उपमा बिया अप्रसन्न याना तंचाया, छंगु विहार जितः मागु मदु छंतंतु का जिला थनं वनेत्यल धका हया, स्वको तक्क दातां अथे तंचाया बिज्याय् मते भन्ते ! धका गंक गंकं नं मानेमजुसे वना, शास्ता याथाय् थ्यंका, चित्त गृहपति धागु खँ व थमं वंत धयावयागु वचन कँवन । शास्तानं छं श्रद्धा प्रसन्नह्म उपासकयात हीनगु बचनं बोबिया वल धका वंतंतु दोषारोपन याना बिज्यात । लिपा पश्चाताप ज्वीमागु विनय कार्य याना बिज्यात । अले धँबिज्यात— "हुँ छ गृहपति याथाय् वना क्षमा फोना वा" । व अन वना— "हे गृहपति ! जिगु हे दोष खः, जितः क्षमायाना दिसँ" धका क्षमा फों वंसा नं "जि क्षमायाना बीफैंमखु" धका गृहपति प्रतिक्षेप याय्व स्थविर नंमवास्य चवना हानं शास्ता याथायतु ल्याहाँवल । शास्तानं वंत उपासकं क्षमायाना बीमखु धँगु कारण सियाबिज्यासां तवि, अभिमानं चूर जुयाचवंह्म व भिक्षुयात स्वीगू योजन ल्याहाँवना हाकनं क्षमा फों हुँ धका, क्षमा फोनेगु उपाय कना मबिज्यासे हे लित छोया बिज्यात । अले व भिक्षु हाकनं ल्याहाँ वने त्यंबले व नाप ल्यू ल्यू वनीह्म दूत भिक्षु छह्म बियाबिज्यास्य "हुँ छ थ्व नाप्पं वना गृहपतियाके क्षमा फोंका वा धका आज्ञा जुयाबिज्यात । भिक्षु धँह्मस्यां थ्व जिगु विहार, थ्व जिगु चवनेगु आवास, जिह्म उपासक, जिह्म उपासिका धका अभिमान, ईर्ष्यायाय्

मत्यो । थथे याना च्वंह्मस्या ईर्ष्या, अभिमान आदि व क्लेश वृद्धि जुयावं धका कारणा कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

असतं भावन'मिच्छेय्य पुरेक्खारञ्च भिक्खसु ।
आवासेसु च इस्सरियं पूजा परकुलेसु च ।।
ममेव कतमञ्ञन्तु गिही पब्बजिता उभो ।
ममेव अतिवसा अस्सु किच्चा'किच्चेसु किस्मिचि ।
इति बालस्स सङ्कप्पो इच्छामानो च वड्डती'ति ।।

अर्थ—

मखुगु इच्छा याईह्म भिक्षु भिक्षुगणे तःधं ज्वीगु इच्छायाई, मठ व विहारया मालिक ज्वीगु इच्छायाई. मेपिनिगु कुले पूजित जुया च्वनेगु इच्छायाई, ज्याखँ परे ज्वीगु बखते जि धाःथें हे ज्वीमा धयागु इच्छायाई, इत्यादि प्रकारं अभिलाषा याह्म मूर्खयाके इच्छा व अभिमान बढे जुई ।

पदार्थ— अन "असतं" धैगु मूर्खह्म भिक्षु थःके मदुगु गुण धर्मयात थःके दु धका समझे ज्वी । थः श्रद्धा मदुह्म जुया नं जि अत्यन्त श्रद्धा दुह्म धका मनूतिसं समझे ज्वीमा धका इच्छायाई । निद्देसे धयाःतःथेंतु मूर्ख, श्रद्धा हीनह्म, दुस्शीलह्म, अल्पश्रुत, विवेक मयोह्म, मत्ति मभिह्म, स्मृति थाते मलाह्म, ध्यानस एकाग्र चित्त मजूह्म, दुस्प्राज्ञह्म,

क्षीणाश्रव मखुह्म, थः जुया नं। अहो जितः एकान्तं–निश्चय नं मनूतिसं थ्व भिक्षु श्रद्धा दुह्म खः, शीलवानह्म खः, बहुश्रुत–आपालं सयेका सीका तःह्म खः, एकान्त प्रियह्म खः, अत्यन्त उद्योगिह्म खः, स्मृति स्थिर जुयाच्वंह्म खः, ध्याने च्वनेफुह्म खः, प्रज्ञावानह्म–विद्वानह्म खः, क्षीणाश्रव ज्वी धुंकूह्म खः, धका जितः सकसिनं ह्मसीमा धका थ्व थःके मदुगु गुण धर्म इच्छा याई। "पुरेक्खारं" धंगु थः परिवारपिसं अहो ! एकान्तं सकल विहारे च्वंपिं भिक्षुपिसं छचाखेरं च्वना प्रश्न न्यंका ज्वी दय्मा थुगु प्रकारं इच्छाचारस च्वना भिक्षुपिनिगु न्ह्योने च्वंवनेगु इच्छा याइ। "आवासेसु" धंगु सांघिक यानातःगु आवास–आरामे गुगु कि विहारया दथ्वी बांलाक प्रणीताकारं लायातःगु आसन अज्यागु थमं ह्मस्यूपिं, थमं वोना हयापिं भिक्षुपिंत छलपोल थन बिज्यांहुँ धका धया, थमं नं उत्तमगु–श्रेष्ठगु सयनासन अन्याय कथं थमं लाभयाना कया बाकिपिं आगन्तूक भिक्षुपिंत क्वेथ्यंक च्वंगु बांमलागु सेनासन, हानं भूत प्रेतत दुथाय् जक छिपिं थन च्वँ धका प्रवन्ध यानावी, थुगु प्रकारं आवास च्वनेथाय् नं थः मालिक ज्वीगु इच्छा याइ। 'पूजा परकुलेसु च' धंगु थः मांबौपिं नं मखु, मेपिं सुं थःपरे जूपिं नं मखु, मेपिं हे कुल–वंसे वना अहो ! थुमिसं निश्चयनं जितः हे जक दान बीमा। मेपिंत मबीमा धका थुगु प्रकारं प्यंगू प्रत्यय थःत जक दान बीका पूजा याकेगु इच्छा याई। "ममेव कतमञ्ञन्तु" धंगु गुह्म मूर्खह्म भिक्षुया छुं छगू विहारे सीमा (=उपोसथागार) आदि दयेकेगु न्हूगु ज्या व ब्याकं झी स्थविरं हे याकुगु धका धाय्केगु इच्छा ज्वी। थुगु प्रकारं गृहस्थ–प्रव्रजित निखलसिनं जिं हे याका सिधेकूगु धका समझे ज्वीमा

धँगु संकल्प उत्पन्न ज्वी । "ममेव अतिवसा अस्तु" धँगु गृहस्थ व प्रव्रजितपिं सकलें जिगु बसे च्वनेमा, गधा, दोहँ, हें, पा इत्यादि वस्तु जूसां जितः हे प्राप्त ज्वीमा । दकले ववेयागु ज्या भचा लः क्वाका तोनेगु आदिस नापं जिगु हे बसे च्वनेमा । जिके हे ऊक न्यना याय्मा धका संकल्प उत्पन्न ज्वी । "इति बालस्स" धँगु गुह्म मूर्खया थुगु–थथिज्यागु संकल्प उत्पन्न ज्वी वँत विदर्शना मार्ग फलादि वृद्धि ज्वीमखु । केवल जुलसां वँत चन्द्रमा लुया वँबले समुद्रयागु लः थाहाँवँथें खुगू द्वारस उत्पन्न ज्वीगु तृष्णा हे जक न्हू न्हूगु उत्पन्न जुया वृद्धि जुयावँ धका धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति आदिस थ्यंकः वंगु जुल । सुधम्म स्थविर नं थुगु अववाद–उपदेश न्यना शास्तायात वन्दनायाना आसनं दना प्रदक्षिणा याना व पासा दूत जुयावःह्म भिक्षु नाप वना गृहपतिया न्ह्योने थःगु दोष स्वीकार याना क्षमा फोन ।

गृहपति जि क्षमा यानाबी धुन भन्ते !, यदि जिगु नं छुं दोष दत धाःसा जितः नं क्षमायाना बिज्यांहुँ धका दोहरा क्षमा फोन । स्थविर नं शास्तानं बिया बिज्यागु उपदेश–अववादस च्वना निनु प्यनुया भित्रे हे प्रतिसम्भिदा सहितं अरहन्त जुयाबिज्यात ।

गृहपति चिन्तना यात— "जि जुलसां शास्ताया दर्शन मयास्य हे स्रोतापत्ति व अनागामि फले प्रतिष्ठित जुयाच्वना । आ जिनं शास्तायागु दर्शन यावने माल ।" धका मती ल्वीका व गृहपति हामो, जाकि, घ्यो,

साखःति त्वप्वीगु क्रापः आदि जायक तया न्यासःगू गाडा जोतेयाना, शास्तायागु दर्शन यावनेगु इच्छा जुल जिनाप बिज्यांहुँ लँस छलपोलपिंत भिक्षा-भोजन आदियागु छुं कष्ट ज्वीमखु धका भिक्षु भिक्षुनी संघपिंत व उपासक उपासिकापिंत नं न्यंके बिल। गृहपति नाप न्यासः न्यासःह्म भिक्षु भिक्षुनीपिं व उपासक उपासिकापिं नाप्पं प्याहाँवन। वं इमिगु व थःगु परिषद्‌पिं याना स्वदो मनूतयेत स्वीगू योजन दुगु लँस भोजन आदियागु छुं छुं हे दुःख-कष्ट मज्वीकथं सुप्रबन्ध याना यंकल। गृहपति अनं प्याहाँवःगु सीका छगू-छगू योजन पत्तिकं पडाव दयेका देवतापिंसं दिव्ययागु मरिचरि भोजन खान-पानादि इपिं जन समूहपिंत उपस्थान सेवा सत्कार यात। सुछम्हेसित हे नं दुःख-कष्ट धैगु मजुल। थुगु प्रकारं देवतापिंसं उपस्थान सेवा-सत्कार याका ह्निं छगू-छगू योजनयागु लँस वना च्व च्वं लच्छि वने धुंका श्रावस्ती थ्यंकः वन। न्यासःगू गाडाय् सार्दाम व्याक्कं ह्लापा गथे भरेयाना यंकुगु खः अथेंतुं हे जाया च्वन। लँस देवतापिसं व मनूतिसं हयाब्यूगु कोश्यालि वस्तु हे जक खर्च यायां वना च्वन। शास्तानं आनन्द स्थविरयात सःता बिज्याना, हे आनन्द! बांलाक किचः दुगु सिमाक्वे चित्तगृहपति न्यासःह्म उपासकपिंसं चाहुयेका थन वया जितः वन्दनाया वै धका आज्ञा जुयाबिज्यात। अले आनन्द स्थविरं गथे खः भन्ते! छलपोलयात गृहपति वन्दना यावैबले छलपोलं छुं छगू ऋद्धि-प्रातिहार्य क्यना बिज्याय्‌गु ला?

तथागत— खः आनन्द! प्रातिहार्य क्यनेगु खः।

आनन्द— छु प्रातिहार्य क्यना बिज्याय्‌गु खः भन्ते!

तथागत— गृहपति वया जितः वन्दना याईगु बखते जुजुयात याइगु सन्मान रूपं च्यागू करीसतियागु प्रदेशे पुलि-पुलि तक्क प्रमाणं न्याता रंगगु दिव्य पुष्पयागु घनघोर वर्षा ज्वी। व खँ न्यना नगरेच्वंपि मनूत थथिज्याह्म महान पुण्यवानह्म चित्त गृहपति थौं शास्तायात वन्दना यावँ थथिज्यागु महान आश्चर्य जनकगु प्रातिहार्य ज्वी, जिमिसं नं व महान पुण्यवानह्म व्यक्ति स्वे दै धका कोश्यालि बीगु वस्तु ह्लाति ज्वना लँया जवं खवं झोलाक दना च्वं च्वंवन। विहार सत्तिक थ्यंबले न्यासःह्म भिक्षुपिं ह्लापा ह्लापा बिज्याना च्वन, चित्त गृहपतिं छ्रिंपि भन्तेपिनि ल्यू ल्यू वना च्वँ धका महाउपासिकापित धयालि, थः न्यासःह्म उपासकपिंसं चाहुयेका शास्ता याथाय् थ्यंकः वन। तथागतया न्ह्योनेपाखे जुलसां दना च्वंपिं जूसां फेतुना च्वंपि जूसां उखे थुखे हूल-कूलयाना सना ज्वी मखु। तथागत बिज्याइगु लें थेंतुं जवं खवं निश्चल जुया फितिक्क हे मसंस्य च्वं च्वनी। चित्त गृहपतिं निश्चलगु बुद्ध मार्गस पलातल। स्वंगू फलस थ्यंह्म आर्यश्रावकं सो सो थाय् पृथ्वी कम्पमान जुल। चित्त गृहपति थ्वँह्म थ्वहे खनी धका महान जनतापिसं स्वल। गृहपति शास्ता याथाय् लिक्क खुतारंग दुगु बुद्ध रस्मिया दुने द्वाहाँवना तथागतयागु तुती ग्वालि निगलं जोना वन्दना यात। उगु क्षणेहे च्वे धयावँगु आकारं न्याता रंगया स्वां वागात। द्वलंदोगू साधुकार बिल। गृहपति लच्छि तक्क अन च्वं च्वंया बुद्ध प्रमुख सकल भिक्षु संघपित विहारे हे फेतुका महादान बिल। थः नाप वःपि सकल परिषद्पित नं विहारे दुने हे तया पालन पोषन यानातल। छन्हु हे नं थःगु गाडाय् च्वंगु छुं छगू वस्तु कोकया खर्च याय्मा धैगु मंत। देवता व मनूतिसं

जोनावःगु कोश्यालि हे सकल ज्या तरेजुल। गृहपति शास्तायात वन्दना याना बिन्तियात— "भो शास्ता ! जि छलपोलयात दानयाय् धका लें वया च्वनागु लच्छि बित। थन च्वं च्वनागु नं लच्छि बिते ज्वीधुंकल। जि ज्वनावयागु वस्तुत छुं छुं हे खर्च याय्गु सौभाग्य प्राप्त मजुल। थुलिमछि समय तक्क देवतापिसं व मनूतिसं हयाब्यूगु कोश्यालि वस्तु हे जक खर्चयाना दान बिया च्वना। यदि जि थन दच्छि हे च्वं च्वन धासानं जि ज्वना वयागु दान वस्तु दान बी खनी मखु। बैल गाडाय् च्वंगु वस्तुत ब्याक्कं क्वकया वनेगु इच्छा जुयावल। थ्व वस्तुत तया थकेगु थाय् छकू क्यंका बिज्याय् माल।

शास्तानं आनन्द स्थविरयात आज्ञा दयेका बिज्यात। "हे आनन्द गृहपतियात थाय् छकू पोंका ब्यु।" स्थविरं अथेहे याना बिज्यात। योग्यगु भूभाग छकू चित्त गृहपतियात हःगु वस्तु तोःता वनेत तोःता बिल। गृहपति नं थः नाप वःपिं स्वदो मनूत नाप खालि ज्वी धुंकुगु बैल गाडा नाप हानं ल्याहाँ वनेगु यात्रा थालेयात। देवता व मनूतिसं वया आर्यपिं तुच्छ–फुस्कुलुगु गाडा जोना ल्याहाँ वनेगु यात्रा थालेयात धका न्हेगू रत्न हया गाडा जाय्का बिल। गृहपति थःत हयाब्यूगु कोश्यालि वस्तुनं हे आपालं जनतापित पालन पोषण यायां ल्याहाँवन। आनन्द स्थविरं शास्तायात वन्दनायाना बिन्तियात— "भन्ते ! गृहपति छलपोल याथाय् वःबले नं लें लच्छि समय बितेयाना वल। थन नं लच्छि च्वन। थुलिमछि समय तक्क थःत हयाब्यूगु कोश्यालि वस्तुनं हे जक दान बिल। आ जुलसां न्यासःगू गाडा फुस्कुलु

याना ले" लच्छि बिका वनीतीनि देवतापिं व मनूत वया आर्य छि फुस्कुलुगु गाडा जोना वनेत्यन धका न्हेगू रत्नं गाडा जायेका बिल। हानं वं थ:त ह्याव्यूगु कोश्यालि वस्तु नं हे जक मनूतयेत पालन-पोषण याया ल्याहाँ वनीतिनि, गथे खः भन्ते ! व उपासक छलपोलयाथाय् वया हे जक थ्व लाभ-सत्कार वैत प्राप्त जुलला ? अथवा मेथाय् वंसां वैत व सत्कार सम्मान प्राप्त ज्वीगु खःला ? तथागतं हे आनन्द ! व उपासक जिथाय् वःसानं मेथाय् वंसानं थथेहे प्राप्त ज्वी। थ्व उपासक जुलसां श्रद्धा प्रसन्नह्म खः। शीलं सम्पन्न जुया च्वंह्म खः। पंथिज्याह्म मनू गुगु गुगु प्रदेशे वनी अनहे वैत लाभ सत्कार उत्पन्न जुयावै धका आज्ञा जुयाबिज्यास्य पकिण्णक वर्गे च्वंगु निम्न गाथा आज्ञा जुयाबिज्यात :—

सद्धो सीलेन सम्पन्नो यस भोग समप्पितो ।
यं यं पदेसं भजति तत्थ तत्थेव पूजितो'ति ।।

थुकियागु अर्थ जुलसां अनहे प्रकट ज्वीतिनि। थथे आज्ञा जुयाबिज्याय्‌व आनन्द स्थविरं चित्त गृहपतियागु ह्लापायागु कर्म विपाक न्यना सोत। तदनन्तर तथागतं कनाबिज्यास्य थथे आज्ञा जुयाबिज्यात। हे आनन्द ! थ्व जुलसां पदुमुत्तर तथागतया चरण कमले याय् धुंकुगु प्रतिज्ञा दुह्म जुया, सच्छिबोल कल्प देवलोक व मनुष्य लोके चा चा हिला काश्यप तथागतया समयस शिकारिया कुले जन्म जूवन। ज्ञां दया वयेव छन्हुया दिनस वा वया च्वंबले चला स्याना हयेत भाला ज्वना जंगले वना चला माजुया च्वन। छगू स्वयंजात भीर (=पर्वते) छगों

छगलं त्वप्पुया फेतुना च्वंह्म भिक्षु छह्म खना, याकःचा जक श्रमण धर्म याय् धका बिज्याना च्वंह्म ज्वी धैगु भापल। वसपोलयात भोजन हया बीमाल धका याकनं छें वना छप्वा भुतुली ह्निगः हयातःगु ला दायेके बिल मेगु भुतुली जा थ्वीके बिल। मेपिं नं भिक्षा बिज्यापिं भिक्षुपिं खना इमिगु नं भिक्षा पात्र कया लायातःगु लासाय् फेतुका भोजन तैय्यार याना दान ब्यु धका मेपिंत अन्हेयाना, थमं भोजन दोलाचाय् तया यंका च्वंबले लँया बिच्चे अने अनेगु स्वां थ्वया हया दोलाचाय तया स्थविर बिज्याना च्वंथाय् यंका, भन्ते ! जितः संग्रह यानाबिज्यांहुँ धका धया भिक्षा पात्र कया उकी भोजनं जाय्का स्थविरया ह्लाते लःह्लाना, व स्वांनं पूजायाना, गथे जि थ्व स्वादिष्टगु भोजनं व स्वांनं छःपिंत पूजा-याना मन प्रसन्न याना अथेहे जन्म कावनें वनेथाय् दोलंदोगू कोश्यालि ज्वना वया जिगु चित्त शंतोष याय्मा, न्याता रंगया स्वां नं वा गाय्मा धका प्रार्थना यात। वं जन्मभर तक्क कुशल कर्म याना देवलोके वना जन्म कावन। जन्मका वं वं थाय् पुलि–पुलि तक्क प्रमाणं दिव्य स्वांया वा गात। आनं व जन्म जूखुनु व थन वःबले व स्वां वा गागु व कोश्यालि ब्यूवःगु व न्हेगू रत्नं बैल गाडा भरेयाना ब्यूगु ब्याकं वहे कर्मया विपाक–फल खः।

सुधम्म स्थविरया कथा सिधल।

---

१५. वनवासी तिस्स स्थविरया कथा

"अञ्ञाहि लाभु'पनिसा" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवने बासयाना च्वना बिज्याबले वनवासिक तिस्स स्थविरया कारणं याना आज्ञा जुयाबिज्यागु खः। थुगु धर्मदेशना जुलसां राजगृहे उत्पन्न जुया, सारीपुत्र स्थविरया बौ वङ्गन्त ब्राह्मणया पासा महासेन ब्राह्मण राजगृहे बासयाना च्वंबलेया घटना खः। छन्हुया दिनस सारीपुत्र स्थविर व ब्राह्मणयात अनुकम्पा याना वया छें‌या लुखाय्‌वे भिक्षाया लागी बिज्यात। व ब्राह्मण जुलसां धन सम्पत्ति फुना वना दरिद्र जुया च्वन। वं जि काय् जिगु छें‌या लुखाय्‌वे भिक्षाया लागी दना च्वन। जि जुलसां गरीब जि दरिद्रगु भाव वं मस्यू थें। जिके बीगु वस्तु छुं मदु धका ब्राह्मण वसपोल-या न्ह्योने वने मछाला सुला च्वंवन। स्थविर कन्हेखुनु नं अनहे भिक्षा बिज्यात। ब्राह्मण अथेहे सूवन। ब्राह्मणं छुं छगू वस्तु दयेव बी धका चिन्तनं यासांतबि छुं लाभ मजुया च्वन। अनंलि छन्हुया दिनस ब्राह्मणपित पाठ याकूगु छगू सभास ख्वातुगु गा छपु नाप खीर छदें‌मा लाभ जुया छें जोना वना स्थविरयात लुमंकल। "थ्व खीर भोजन स्थविर-यात चढेयाय् योग्य जू।" उगु क्षणस स्थविर नं ध्यानं दना, व ब्राह्मण

खंका वया दान बीगु वस्तु लाभ जुया जि अन वंगु प्रतिक्षा याना च्वन । जि अन वने धका संघाटि न्यया भिक्षा पात्र जोना वंगु छेँया लुखा क्वे थ:त वयना बिज्यात । ब्राह्मणं स्थविर खने मात्रं हे मन प्रसन्न यात । अले वं सत्तिक वना वन्दना याना मैत्री पूर्वक स्वागत याना छेँया दुने बिज्याका आसने फेतुका, खीरदुगु देमा जोनावया स्थविरया भिक्षा पात्रे पोंकल । स्थविरं बच्छि पोंके धुंका ल्हातं पात्र त्वप्पुया बिज्यात । अले ब्राह्मणं "भन्ते ! थ्व खीर छह्मस्या लागी मात्र ख: । जित: परलोकयागु संग्रह याना बिज्यांहुँ, थुगु लोकयागु मखु, भतिचा हे बाकि मज्वीक दान बीगु इच्छा जुयाच्वन" धका धया व्याक्कं पोंकाबिल । स्थविरं अनहे बिज्याना भपाबिज्यात । भपाबिज्याय् सिधेका ब्राह्मणं व गा छपुनं कयाहया चढेयाना थथे प्रार्थना यात— "भन्ते ! जिनं छलपोल थेंतुं धर्म खंह्म ज्वी फय्मा ।" स्थविरं— "अथेहे ज्वीमा ब्राह्मण !" धका वंत आशीर्वाद बिया आसनं दना बिज्याना क्रमैसित चारिका यायां जेतवने थ्यंक: बिज्यात । गरीबगु बखते श्रद्धां बियागु दान जुलसां प्रभावशाली ज्वी । ब्राह्मण नं उगु दान बिया प्रसन्न–प्रमुदित चित्त जुया स्थविरया उपरे अत्यन्त स्नेह यात । स्थविरयात आपा स्नेह यागुलि याना हे अनं सिनावना श्रावस्ती सारीपुत्र स्थविरया उपस्थापक दाता पिनिगु कुले वना गर्भे च्वंवन । मांह्मस्यां जिगु प्वाथे गर्भ धारण जुल धंगु सीका भातह्मसित कँन । वं कलाह्मसित गर्भ धारण ज्वीबले याय्-मागु संरक्षण व्याक्कं यानाबिल । मांह्मसित त:सतं क्वागु, ख्वाउँगु तथा त:सतं पाउँगु, पालुगु आदि सेवन मयाकुस्य सुख पूर्वकं गर्भ धारण याना च्वंह्मस्या थज्यागु छगू दोहल (—मचा प्वाथे दया च्वनीबले मिसातयेगु

तीव्र इच्छा) उत्पन्न जुयावल— "अहो ! जि सारीपुत्र स्थविर प्रमुख न्यासःह्म भिक्षुपित निमन्त्रणा याना छें फेतुका लः मदुगु दुरुई खीर बाय्का दान याना थमं नं काषाय (—चीवर) वस्त्रं पुना लुंयागु कटोरा जोना लायातःगु आसनया दकले सीथे च्वना, उलिमछि भिक्षु-पिनिगु चिपगु खीर नयेदःसा गुलिज्यू खँ ।" थँगु दोहल उत्पन्न जुया-चलं । वँगु व चीवर वस्त्रं पुनेगु दोहल जुलसां प्वाथे च्वंह्म काय् बुद्ध शासने प्रव्रज्या ज्वीगुया ह्लाप्पांया निमित्त खः । अले वया थःथितिपिसं जिमि म्ह्याय् मचा धार्मिक धका दोहलं हे धया च्वन धका सारीपुत्र स्थविरयात संघ नायक याना न्यासःह्म भिक्षुपित लः मदुगु दुरुई खीर दाय्के बिया दान बिल । व मिसां नं छ्पु चीवरं चिना छ्पुं न्ह्यया लुंयागु कटोरा ज्वना आसनया अन्तस च्वना भन्तेपिसं चिपयाय् धुंकुगु खीर नल । दोहल सफल जुल । व मिसाया मचा बुई न्ह्यो विच्चे—बिच्चेयागु मंगलस व झिला दयेका मचा बूबलेयागु मंगल ज्यास नं सारीपुत्र स्थविर प्रमुख न्यासःह्म भिक्षु संघपित लः ल्वाकमज्यागु मधुरगु खीर भोजन हे दान बिल । थ्व ब्याक्कं व मचा ह्लापा ब्राह्मण जुयावःबले खीर दान बियावःगुया फल खः । जन्म जूगु मंगल दिनखुनु जुलसां व मचायात सुथ ह्लाप्पां मोल्हुका तिसां तीका सुखदायकगु खाताय् सच्छि दोल मूवंगु सांगाया द्योने गोत्वीका तल । व मचा अन गोतुला च्वना हे स्थविर पाखे स्वया थ्वस्पोल जि ह्लापायाह्म आचार्य खः । थ्वस्पोलं याना जितः थुगु सम्पत्ति प्राप्त जूगु खः । जि थ्वस्पोलयात छगू वस्तु परित्याग याना बीमाल धका शिक्षापद काय्केया लागी ह्येत्यंबले व मचां व मूवंगु सांगा सिकापचिंचां हित्तु हिना जोनातल । अले व मचाया पचिने सांगा

तःक्यन धका छुटेयानाबीत सनेव व मचा तःसतं ख्वल। वया थःथिति-पिसं चिलाहुँ मचायात ख्वेके मत्ये धका सांगा नाप्पं ल्ह्वना हल। स्थविरयात वन्दना याकूबले सांगां पाँच लिकया सांगा स्थविरया चरण कमले कुरुका बिल। थःथितिपिसं मचां मसिया यागु ज्वी धका मधास्य, जिमि काय्नं तोःता व्यूगु थ्व सांगा छलपोलयात परित्याग यानागु जुल भन्ते ! धका धया, भन्ते सच्छिदोल दां वंगु सांगा पूजायाह्म छलपोलया दासयात शिक्षापद बियाबिज्यांहुँ धका बिन्तियात। स्थविरं थ्व मचाया नां छु थें ? धका न्यना बिज्याय्व, भन्ते ! आर्य छलपोलया नां समानगु तिस्स धका नां छुना तया धका कँन। स्थविर जुलसां ह्लापा गृहस्थबले उपतिस्स मानव धँगु नां जुया च्वन। मांह्मस्यां चिन्तना यात जि काय्-यागु इच्छा स्यंके मज्यू। थुगु प्रकारं व मचाया नां छ्वीगु मंगल उत्सव याय् धुंका जा नकेगु मंगलबले नं, ह्लाय्पं प्वाखनेगु मंगलबले नं, गां न्येकीगु मंगलबले नं, सँ खाकेगु मंगलबले नं सारीपुत्र स्थविर प्रमुख न्यासःह्म भिक्षुपिंत लः मदुगु दुरुई दाय्कातःगु खीर व कस्ति हे जक दान बिल। मचा तःधिकः जुयावया न्हेदँ दयावयेव मांह्मसित धाल— "योमा ! जि स्थविर याथाय् वना प्रव्रजित जूवंने। मांह्मस्यां ज्यू भसल जुल पुता ! ह्लापानिस्यें हे जिं छंगु इच्छा स्यंके मखु धका मती तया वया च्वनागु खः। प्रव्रजित जू हुँ पुता ! धका अनुमति बिया, स्थविरयात छें निमन्त्रणा याना भिक्षानं बिया भन्ते ! छलपोलया दास प्रव्रजित ज्वी धका धया च्वन। थ्व मचा बोना जिंपि संझाकाती बिहारे वये धका बिन्तियाना, स्थविरयात बिहारे लित छ्वया बिल। संझाकाती तःधंगु सत्कार सन्मान सहित काय्ह्म बोना बिहारे वँना स्थविरयात

लःह्लाना बिल। स्थविरं व मचायात धयाबिज्यात हे तिस्स ! प्रव्रज्या धंगु श्रःपु मजू ख्वागु मालेव ख्वाउँगु दयाच्वनी, ख्वाउँगु मालेव ख्वागु दयाच्वनी प्रव्रजित जुया जूपिं दुःख कष्ट सहयाना जीविका याना ज्वी, छ जुलसां सुख सिया च्वंह्म खः। भन्ते ! जि छलपोलं धा धाथे सकतां यानाबी फु धका बिन्तियात। स्थविरं अथे जूसा ज्यू धका धंबिज्याना वैत अनुकूल ज्वीक तचपञ्चक कर्मस्थान भावना स्यने कने याना प्रव्रजित याना बिज्यात। सकल स्वीनिगू शरीरयागु अंग प्रत्यङ्ग धाय्मागु खः। सकतां धाय् मफुपिसं तचपञ्चक न्याता अंग ला मधास्य हे मज्यू। थ्व कर्मस्थान जुलसां सकल बुद्धपिसं तोःता मबिज्या सें आदि छगू छगू भागं अरहन्त जूपिं भिक्षुपिं, भिक्षुनीपिं, उपासकपिं, उपासिकापिं धंगु परिच्छेद छुटेयाना तःगु मदु। अव्यक्तपिं भिक्षुपिसं जुलसां प्रव्रजित यापिसं अरहन्त ज्वीगु आश्रय-आधार नाश याना छ्वें र्डफ स्थविरं कर्मस्थान कँना हे जक प्रव्रजित याना छिगू शीले प्रतिस्थित याना बिज्यात। मां बौपिं निम्हं काय्यात प्रव्रजित सत्कार याना न्हेनु तवक विहारे हे च्वना बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित लः मदुगु दुरुई दाय्कातःगु मधुर खीर हे जक दान बियाच्वन। भिक्षुपिं ह्लि ह्लि खीर भोजन जक नया च्वने फैमखु धका दिक्क चाल। मचाया मां बौपिं न्हेनु दुखुनु संझाकाती थःगु छें ल्याहांवन। श्रामणेर च्यान्हु दुखुनु भिक्षुपिं नाप भिक्षा फोंवन। श्रावस्ती नगरे च्वंपिं मनूत थौं श्रामणेर भिक्षा विज्याई वैत सत्कार याय्मा धका न्यासःगू गाडाया झो दयेका न्यासःगू भिक्षा बीगु सामान जोरजाम याना भिक्षा बिज्याईगु लँस झोलाक दना च्वंवन। कन्हे खुनु विहारया सत्तिक च्वंगु उद्याने वया भिक्षा ब्यूवल। थुगु प्रकारं श्रामणेरं

निनुया भित्रे हे दोछिह्म श्रावकपिं नाप पिण्डपात दोछिगू लाभयाना कया भिक्षु संघपिंत बीके बिल। श्रामणेर ह्मापा ब्राह्मण जुया व:वले ख्वातुगु गा दान बिया व:गुया थ्व फल विपाक ख:। अले वैत भिक्षुपिसं पिण्डपात भिक्षा बीकुह्म तिस्स श्रामणेर धका नां छुना तल। हान छन्हुया दिनस चिकुलां श्रामणेर विहारे चाह्यू वंबले भिक्षुपिं अन अन उगु उगु थासे अग्नि शाला आदिस च्वना मि कुनाच्वंगु खना न्यन— "गथे भन्तेपिं! मि कुना च्वनाला?" ख: जिमित चिकुया वल श्रामणेर!" "भन्तेपिं! चिकुलां जुलसां सांगां फाय्‌मा उकिं चिकुगुयात रोकेयाय् फै।" "हे श्रामणेर! छ धका त:धंगु पुण्यवानह्म जूगुलिं सांगा लाभ जुल। जिमित गनं सांगा दै?" "अथेजूसा सांगा मापिं भन्तेपिं! जिनाप बिज्यांहुँ" धका सकल विहारे घोषणा यात। भिक्षुपिं श्रामणेरया कारणं याना सांगा लाभयाना काय् धका द्वछिह्म श्रामणेरया ल्यू ल्यू बिज्यात। वं थुलिमछि भिक्षुपिंत उलिमछि कम्बल गनं लाभज्वी धैगु नापं चिन्तना मयास्य इपिं बोना नगर पाखे वन। ह्मापा बांलाक दानबिया वैगुया थथिज्यागु आनुभाव ज्वीफु। श्रामणेरं नगरया पिने हे छेंखापत्तिकं अोलाक भिक्षा चरण याना न्यास:पु कम्बल लाभयाना कया नगरे द्वाहाँवन। मनूतिसं उखें थुखें कम्बल पितहया च्वन। छह्म मनू जुलसां बजारया ध्वाकां द्वाहाँ वना च्वंबले न्यास:पु कम्बल च्वकंका पस: तया च्वंह्म पसलया छह्म खना धाल भो पुरुष! श्रामणेर छह्मस्यां कम्बल मुंकु मुंकुं वया च्वन। छं आम कम्बलं न्येकाब्यु। गथे वं ब्यूगु जक काईगु लाकी मब्यूगु नं का? ब्यूगु जक काइगु ख:। अथे जूसा यदि जिगु इच्छा जूसा बी इच्छा मजूसा बीमखु छ थनं हुँ धका वैत

छ्वयाबिल । नुगः स्यापिं मूर्खत जुलसां थुगु प्रकारं मेपिसं दान ब्यूगुली सहयाय् मफया असदृश दान खना नुगः मूल्ह काल मन्वी थें नरके वना जन्म का वनी । पसःयां बिचायात थःगु लँस वँनाःवंह्ल थ्व मनूनं छगु कम्बलं न्येकि धका जितः धयावन । जि नं वैत यःसा दान बी मयःसा बीमखु धका धयाछ्वया । न्ह्योने खने दुगु वस्तु दान बी मफत धासा लज्जा चायापुस्य चवनी । थःगु वस्तु यंका दानबी यंकेगुली छुं दोष मदु । थुपिं न्यासःपु कम्बल मध्ये थ्व निपु कम्बल सच्छिदोल दां वं । थुकि हे यंका न्येकेमाल धका निप्पुं कम्बल कुं कुं चूलाका लथ्याना मेगु कम्बलया बिच्चेतया न्येके यंकल । श्रामणेर नं दोछिह्ल भिक्षुपिं नाप अन उगु थासे थ्यंकः वन । पसलयाया श्रामणेर खनेसाथं थः पुत्र-याग स्नेह उत्पन्न जुयावल । वं बिचायात कम्बल बीगु छखेंनि ति, थ्व मचा खनाला थःगु हृदययागु ला हे नं बी योग्य जू धका व कम्बल निप्पुं लिकया हया श्रामणेरया चरण कमले तया वन्दना याना भन्ते ! छलपोलं साक्षात्कार याना कया बिज्यागु धर्मयात जि नं साक्षात्कार याना काय् फयेमा धका प्रार्थना यात । वं नं अथे हे ज्वीमा उपासक ! धका अनुमोदना यात । श्रामणेरं नगरया दुने नं न्यासःपु कम्बल लाभ याना कया भिक्षुपित इनाबिल । अबलेसं निस्यें वयात कम्बल दायक तिस्स धका नामकर्ण याना तल । थुगु प्रकारं वैत नां छूखुनु दानयागु कम्बलया आनुभावं व न्हेदें दुबले दोछिपु कम्बल लाभजुल । भतिचा जक दान यानागुया फल आपालं जुयावंगु । आपालं दान यानागुया फल अत्यन्त आपा लाभ ज्वीगु थाय् थ्वहे बुद्ध शासन छगू तोःता मेगु गनं हे डुगु मखु । उकिं तथागतं आज्ञा जुयाबिज्यात— "हे भिक्षुपिं !

थथिंज्यागु थ्व भिक्षु संघयाके खः गुगु भिक्षु संघे भतीचा जक दान यानागुया नं आपालं फल बी, आपालं बियागुया अत्यन्त आपा फल बी।" थुगुप्रकारं श्रामणेरं छपु कम्बल दान याना वःगुलिं याना न्हेदँ जक दुवले हे दोछिपु कम्बल लाभ जुल। श्रामणेर जेतवने वासयाना च्वंवले ह्निथं हे थःथितिपिनि मस्त थःथाय् वया खँ ह्लाना च्वंवै। वं चिन्तना यात कि जि थन च्वंच्वन धाय्‌व थःथितिपिनि मस्त जक वया खँ ह्लाना च्वंवै थुपिनाप खँ ह्लाय्‌गुली जक भुले जुयाच्वन धाय्‌व जि जिगु प्रतिष्ठायागु ज्या छुं याय् फैमखु। जि जुलसां शास्ता याथाय् वना कर्मस्थान सयेके—सीके याना जंगले द्वाहाँवने दःसा अति उत्तम ज्वी। वं शास्ता नापलाना अरहन्त तकक यागु कर्मस्थान कंके बिया उपाध्याय भन्तेयात वन्दना याना बिदा कया पात्र चीवर जोना विहारं प्याहाँवया, यदि जि सत्तीगु थासे च्वं च्वन धाःसा जितः थःथितिपिंसं सतःवै धका सच्छि व नीगू योजन तापाक वँन। अनंलि व छगू गांया ध्वाकाय् थ्यंका छह्म बुढाह्म मनू खना न्यना। "गथेखः महा उपासक ! थुगु प्रदेशे च्वने लाइकगु आरण्यक विहार दुला ?" दु भन्ते ! अथेजूसा जितः अनयागु लँ क्यनाबी माल। बुढाह्म उपासकयानं श्रामणेर खनेसाथं हे पुत्र स्नेह उत्पन्न जुयावल। अले वैत अन हे च्वना लँ क्यना मब्युस्य, जि नापं बिज्याहुँ भन्ते ! जि लँ क्यनाबी धका थः नाप्पं वोनायंकल। श्रामणेर व उपासक नाप वना लँया बिच्चे अनेक प्रकारगु स्वां व फलं स्वभायमान जुयाच्वंगु न्यागू खुगू प्रदेश खना, थ्व प्रदेशया नां छु ? थुगु प्रदेशयात छु धका धाई धका न्यँ न्यं वना च्वन। उपासकं नं श्रामणेरयात उगु उगु प्रदेशयागु नां कँ कं वना आरण्यक विहारे थ्यंका थ्व खः

भन्ते ! एकान्त सुविस्तागु थाय् थन बासयाना बिज्यांहुँ धका धया, छलपोलया नां छु ? धका न्यना, कन्हे जिमिगु गाँमे भिक्षा विज्यांहुँ धका निमन्त्रणा याना थःगु गामे ल्याहाँ वना वनवास तिस्स धंह्म श्रामणेर विहारे बिज्याना च्वंगु दु वसपोलयात यागु भोजन आदि ठीक थाक यानाति धका गाँवले तय्थाय् वना न्यंका बिल। श्रामणेरया नां ह्लापालाक तिस्स खः अनंलि पिण्डपात भिक्षा बीकुह्म तिस्स, कम्बल बीकुह्म तिस्स, व वनवासी तिस्स धंगु स्वंगू नां प्रसिद्ध जुया न्हेदँ जक दुगु वँबया दुने हे प्यंगू नां प्रख्यात जुल। वसपोल कन्हे खुनु सुथे उगु गामे भिक्षातन या बिज्यात। मनूतिसं भिक्षा बिया वन्दनायात श्रामणेरं सुखी ज्वीमा, दुःखं मुक्त ज्वीमा धका आशीर्वाद बिया विज्यात। सुं छह्म हे नं वसपोलयात भिक्षा बिया याकनं थःगु छेँ द्वाहाँवने मफुत, सकलसिनं वंत हे जक मिखाफुति मयास्य स्वया च्वन। वं नं थःत मावको जक भिक्षा काल। अनंलि सकल गाँमे च्वंपिं मनूत मुना वया वसपोलया पालिव्वे भोस्सुना "भन्ते ! छलपोल थ्व वर्षावास स्वला थन हे बितेयाना बिज्यांहुँ। जिमित त्रिशरण पञ्चशीले तया बाछी छको अष्टाङ्ग उपोसथ शील काय्का छलपोल थनहे बिज्याय्गु धका जिमित वचन बिया बिज्यांहुँ धका बिन्ति याय्व वसपोलं नं इमिगु उपकार समझे जुया अन च्वनेगु वचन बिया ह्लिथं वहे गामे भिक्षा बिज्याना च्वन। गाँवलेतिसं वन्दना याईबले सुखी ज्वीमा, दुःखं मुक्त ज्वीमा धंगु निगू शब्द हे जक धया विज्याई। वसपोल अन वर्षावासया प्रथम मैना व दुतीय मैना बितेयाना बिज्याना तृतीयगु मैना बिते ज्वीव प्रतिसम्भिदा सहितं अरहन्त जुयाबिज्यात। तदनन्तर वसपोल श्रामणेरया

उपाध्याय गुरु सारीपुत्र स्थविर महा पवारणा याना वर्षावास सिधेका शास्ता नापलाना वन्दना याना थथे विन्तियात— "भन्ते जि तिस्स श्रामणेर याथाय् वनेत्यना।" तथागतं— "वना बा हुँ सारीपुत्र!" धका श्राज्ञा जुया बिज्यात। वसगोल थः परिवारपिं न्यासःह्म बोना प्याहाँ बिज्याना श्रायुष्मान मौद्गल्यायन! जि तिस्स श्रामणेर याथाय् वनेत्यना धका धैबिज्यात। मौद्गल्यायन स्थविरं जिनं श्रायुष्मान नाप वने त्यना धका न्यासःह्म थः परिवार भिक्षुपिं नाप प्याहाँ बिज्यात। थुगुहे श्राकारं महा काश्यप स्थविर, श्रनुरुद्ध स्थविर, उपालि स्थविर, पूर्ण स्थविर सकल महा श्रावकपिं थ थःपिनि परिवारपिं न्यासःह्म-न्यासःह्म भिक्षुपिं नाप प्याहाँ बिज्यात। सकल महाश्रावक पिनि परिवारपिं पीदोल भिक्षुपिं दयाच्वन। इपिं सकलें सच्छि व नीगू योजनयागु लँ वना गोचर गाँमे थ्यंकः बिज्यात। श्रामणेरयात ह्लिथं उपस्थान यानाच्वंपिं उपासकपिंसं गांया ध्वाकाय् हे स्थविरपिं खना न्ह्योनेवना वन्दना याना दँना च्वन। श्रले इमिके सारीपुत्र स्थविरं न्यना बिज्यात—

"हे उपासकपिं! थुगु प्रदेशे श्रारण्यक विहार गनं दुला?"

"दु भन्ते।"

"भिक्षुपिं दुगु विहार खःला?"

"खः भन्ते!"

"छु नां जुयाच्वंह्म भिक्षु श्रन बासयाना च्वन?"

"वनवास तिस्स स्थविर खः भन्ते!"

"श्रथे जूसा जिमित श्रन वनेत लँ क्यना ब्यु।"

"छलपोलंपिं सु खः भन्ते ?"

"जिपिं श्रामणेर याथाय् नयाॅपिं वया गुरुपिं खः उपासक !" धका धया बिज्याय्‌व उपासकपिसं धर्म सेनापति प्रमुख सकल महा श्रावकपिंत ह्मसीका इपिं अत्यन्त हर्ष व उत्साहितगु मन याना "थन भचालिं च्वं च्वना बिज्यांहुँ भन्ते !" धका धया याकनं गाँमे वना "वसपोलपिं आर्यपिं सारीपुत्र स्थविर प्रमुख चयेह्म महा श्रावकपिं थः थःपिनि परिवारपिं सहित श्रामणेर भन्ते याथाय् बिज्यात, खाता, पीढा, देलासा, मतचिकं आदि जोना याकनं प्याहाँ वा" धका घोषणा यात । मनूत नं तुरन्त हे खाता आदि जोंका स्थविरपिनि ल्यू ल्यू वना वसपोलपिनि नाप्पं हे विहारे थ्यंकः वन । श्रामणेरं भिक्षु संघपिं बिज्यागु सीका निह्म प्यह्म स्थविर बिनिगु पात्र चीवर कया आगन्तुक सेवा सत्कार यात । व स्थविरपिंत च्वनेगु थाय्-बाय् कयना च्वँ च्वं पात्र चीवर सचेया जुजुं हे द्यो ख्यउँस्य च्वनावल । सारीपुत्र स्थविरं उपासकपिंत धैबिज्यात— "उपासकपिं छिपिं थः थःगु छें ल्याहाँ हुँ द्यो ख्यउस्य च्वनावये धुंकल ।" "भन्ते थौं धर्मश्रवण याय्‌गु दिन खः जिपिं ल्याहाँवने मखुनि धर्मश्रवण याना च्वने, थ्वयां ह्लापा धर्मश्रवण याय्‌गु नं दुगु मखु" धका बिन्ति याय्‌व अथे जूसा "हे श्रामणेर ! मत च्याका धर्मश्रवण याय्‌गु समय घोषणा यानाब्यु" धका धैबिज्यात श्रामणेरं अथेहे याना बिल । अले श्रामणेरयात स्थविरं धैबिज्यात— "हे तिस्स ! छं उपासकपिनि धर्मश्रवण याय् मास्तिवल धका धया च्वन । इमित धर्मयागु खँ न्यंकाब्यु धका धैबिज्याय्‌व उपासकपिं छगू

पाखं हे दंना भन्ते ! जिमि आर्यं "सुखी ज्वीमा, दुःखं मुक्त ज्वीमा" धँगु थुगु हे निगू पद वाहिक मेगु धर्म छुं मस्यू जिमित मेह्म हे धर्म-कथिक भन्ते बिया बिज्यांहुँ धका बिन्तियात। श्रामणेर जुलसां अरहन्त ज्वी धुंकानं इमित धर्मदेशना याना मबिज्या। उगु समयस वँत उपाध्याय भन्तेनं "हे श्रामणेर ! गथे जुया दुःख ज्वीगु, गथे जुया जुलसां दुःखं मुक्त ज्वीगु खः ? धका थ्व पद निगूया अर्थ छ्याना कँना ब्यु" धका आज्ञा जुया बिज्यात। श्रामणेरं "ज्यू हवस भन्ते !" धया छाय्पातःगु पंखा ह्लातं ज्वना धर्मासिने फेतुना न्यागू निकाययागु अर्थ व कारणा-कारण सालाकया प्यंगू द्वीपेसं घनघोर ज्वीक वावँगु सुपाँय्थें स्खन्ध, धातु, आयतन, बोधिपाक्षिक धर्म अगल-अलग छुटेयाना अरहन्तया च्वका (=अन्त) या अनुसारं धर्मदेशना याना "भन्ते ! थुगु प्रकारं अरहन्त ज्वी धुंकूह्मसित सुख ज्वी, अरहन्त भावस थ्यंका हे जक दुःखं मुक्त ज्वी। मेंपि मनूत जन्म ज्वीगु दुःख आदि व नरके वनीगु दुःख आदि मुक्त ज्वी फँमखु" धका धर्मदेशना यात। "असल जुल श्रामणेर ! छंगु आशीर्वाद पदया अनुसारं धर्मदेशना तसतं बांला जू। आ छं लेतया धर्मदेशना या" धका धँबिज्याय्व श्रामणेरं लेतया धर्म-देशना याना च्वं च्वं हें द्यो तुयुया वस्येंलि श्रामणेरया उपासकत निश्व जुल। गुह्म गुह्मसिनं जिमिसं ह्लापा गबलेसं थथे कठोर हृदय दुह्म श्रामणेर मखनानि, छाय् थ्वसपोलं थपाय्सतं बांलाक धर्मदेशना याय् सयांनं थौंया अद्यापि जिपि मां बौया थासे च्वना उपस्थान-सेवा याना च्वनापि मनूतयेत धर्मयागु छगू पद हे जक जूसां कँना मबिज्या धका तंचाल। गुह्म गुह्म मनूत जिमित लाभ जुल तःधंगु लाभ जुल, जिमिसं

जुलसां थ्व श्रामणेरयागु गुणनं मसिया अवगुणनं मस्यूसानं सेवा सत्कार उपस्थान याना वया च्वना। आजुलं जिमिसं वसपोलयाके धर्मदेशना न्यने दत धका प्रसन्न जुल। तथागत सम्यक्सम्बुद्धं नं उखुनुया दिने सुथ न्हाप्पां लोके छ्यानं स्वया बिज्याना वनवासी तिस्स श्रामणेरया उपासकपिं थःगु ज्ञान जाले द्वाहाँवःगु खंका बिज्यात। लिपा छुज्वीथें धका बिचायाना स्वयाबिज्याना थुगु अर्थ लाभ ज्वीगु खंका बिज्यात। "वनवासी तिस्स श्रामणेरया उपस्थायक दातापिं गुह्मं प्रसन्न जूपिं दु, गुह्मं तंचापिं दु। जिकाय् समानह्म श्रामणेर खँना तंचाया नरके कुत्युं वनीपिं जूवनी। जि अन अवश्यमेव वनेमाल। जि अन वनेव इपिं सकलें श्रामणेरया उपरे मैत्री चित्त उत्पन्न याना दुःखं मुक्त ज्वी।" धैगु मत्ति खंका बिज्यात। इपिं उपासकतिसं नं भिक्षु संघपिंत निमन्त्रणा याना गाँमे वना मण्डप दयेके बिया यागु भोजन आदि तैयार याना आसन लाया संघपिं बिज्याईगु लँ पाखे स्वया च्वन। भिक्षुपिं नं दिसा पिसाब याय् सिधेका भिक्षा वनेगु समय त्येव गाँमे द्वाहाँ वनेत श्रामणेरयाके वना न्यंवन। "गथे खः तिस्स! छ जिपिं नाप्पं तुं गाँमे वनेगुला? अथवा लिपा जक वयेगु?" "जि वये त्येव हे जक वये भन्ते! छलपोलपिं बिज्यांहुँ" धाय्‌व भिक्षुपिं पात्र चीवर ज्वना वन। शास्ता जेतवन विहारे च्वना चीवरं पुना पात्र ज्वना छगू चित्त क्षणया भित्रे हे ऋद्धि बिज्याना भिक्षु संघपिनि दकले न्ह्योने दना थःत क्यना बिज्यात। सम्यक्सम्बुद्ध नं बिज्यात धका सकल गाँमे खलबल जुया छगू हे जक कोलाहल जुयाच्वन। मनूतस्यें प्रसन्न चित्तयाना बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपिंत आसने फेतुके बिया यागु मरिचरि आदि दान बिल। श्रामणेर नं

गाँमे द्वाहाँ बिज्यात। गाँमे च्वंपिं मनूत छेँ प्याहाँवया बँत सत्कार पूर्वकं भिक्षा बिल। श्रामणेरं थ:त मात्राछि जक भिक्षा ग्रहण याना कया भिक्षा पात्र यंका शास्तायात ल:ह्लाना बिल। शास्तानं हृति तिस्स! धका ह्ला चक्कंका भिक्षा पात्र कयाबिज्याना— "स्व सारिपुत्र! छं श्रामणेरया भिक्षा पात्र धका स्थविरयात क्यना बिज्यात। स्थविरं शास्ताया ह्लातं भिक्षा पात्र कया श्रामणेरया ह्लाते बिया हुँ श्रामणेर छं थ:त प्राप्त जूगु थासे च्वना भोजन याहुँ धका धँबिज्यात। गाँमेच्वंपिं मनूतसें बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित भोजनयाके धुंका शास्तायाके अनुमोदना याय्त फोन। शास्तानं अनुमोदना यानाबिज्यास्य थथे आज्ञा जुया बिज्यात। "हे उपासकपिं! छिमित त:धंगु लाभ जुल, गुह्मस्या थ: कुलूपग श्रामणेरया कारणं याना सारीपुत्र, मौद्गल्यायन, काश्यप व थयेह्म महाश्रावक पिनिगु दर्शनयाय् दत। जिनं छिमि कुलूपग श्रामणेरया कारणं याना हे थन वयेमागु ख:। छिमित थ्वयागु कारणंयाना बुद्धनं दर्शन पावेजुल त:धंगु लाभ जुल। छिमित भिंगु लाभ जुल धका आज्ञा जुया बिज्याय्‌व मनूतिसं बिचायात कि अहो! झीत त:धंगु लाभ जुल। भगवान बुद्ध व महाश्रावक संघपिं आराधना याय्‌गु समर्थ दुह्म आर्ययागु दर्शन याना, दान बिया च्वने दत। धका श्रामणेरया उपरे तंचापिं मनूत प्रसन्न जुल प्रसन्न जूपिं मनूत नं मन हे अप्पो प्रसन्न जुल। अनुमोदना याना सिधेका बिज्याय्‌व आपालं मनूत स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंक: वन। शास्ता आसनं दँना ल्याहाँ बिज्यात। मनूत शास्ताया ल्यू ल्यू वना भचा उखे थ्यंक त:वना थ: थ:गु छेँ ल्याहाँवन। शास्ता श्रामणेर नाप बिस्तारं बिज्याना श्रामणेरयाके थुगु याय्‌यात

छु धाई ? थुगु थाय्‌या नां छु ? धका न्य न्यं बिज्याना च्वन । श्रामणेरं नं ह्लापा वयात उपासकपिसं कँनातःथें भन्ते ! थ्व थाय्‌या नां थथे धाई, थ्व थाय्‌या नां थथे खः धका थाय्‌यागु नां कँकं वनाच्वन । शास्ता श्रामणेर नाप बिज्याज्यां पर्वतया च्वकाय् थ्यंकः बिज्यात । अन च्वं स्वेबले तापाक समुद्र खने दुगु जुयाच्वन । शास्तानं श्रामणेरयाके न्यनाबिज्यात— "हे तिस्स ! थन पर्वतया च्वकाय् च्वना उखे थुखे स्वेबले थ्वे छु खनेदु ?"

"महासमुद्र खनेदु भन्ते !"

"व महासमुद्र खना छं छु मत्तीवः ले ?"

"भन्ते जि दुःखी जुया दुःखसिया च्वनागु बखते ह्वयागु खोबि जुलसां थ्व प्यंगू महासमुद्रया सिकं भ्रप्पो ज्वीला धंगु थथे मत्ती व ।" धका बिन्तियात । शास्तानं साधु ! साधु !! तिस्स ! व भ्रथेहे खः । छह्म छह्म सत्व प्राणिया दुःख-कष्ट ज्वीगु बखते हायावंगु ख्वबि प्यंगू महासमुद्रे च्वंगु लःयासिनं भ्रप्पो ज्वीफु धका भ्राज्ञा जुया थ्वेच्वंगु गाथा उजु दयेका बिज्यात :—

चतुसु समुद्देसु जलं परित्तकं,
ततो बहुं अस्सु जलं अनप्पकं ।
दुक्खेन फुट्ठस्स नरस्स सोचना,
किं कारणा सम्म तुवं पमज्जसी'ति ।।

अर्थ—

प्यंगू समुद्रे च्वंगु लः स्वल्प ज्वीफु, बयासिकं भ्रप्पो मिखायागु

ख्वबि ज्वीफु, दुःखं थ्यूंपिं मनूतयेगु शोक रूपी ख्वबियागु अन्त मदु। उकिं हे पासा ! छ छुया कारणं प्रमादित जुया च्वना ?

तथागतं श्रामणेरयाके हानं न्यना बिज्यात। "तिस्स ! छ गन बासयाना च्वना ?"

"थुगु पर्वत क्वस्सं पाखाय् भन्ते !"

"अन बासयाना छं छु चिन्तना याना ले ?"

"जि सिनावना थुगु थासे शरीर त्याग यानागुया थुलि उलि धँगु परिच्छेद-प्रमाण मदु धँगु चिन्तना याना भन्ते !"

"साधु ! साधु !! तिस्स ! थुगुप्रकारं थुंपि जुलसां सत्व प्राणिंपि थ्व पृथ्वीले गोतुला मसीगु थाय् धँगु गनं दुगु मखु धका आज्ञा-जुया बिज्याना :—

उप सल्हक नामानं सहस्सानि चतुद्दस,
अस्मिं पदेसे दड्ढानि नत्थि लोके अनामतं।
यह्मि सच्चं च धम्मो च अहिंसा संयमो दमो;
एतदरियो सेवन्ति एतं लोके अनामतं'न्ति ॥

अर्थ—

उपसाल्हक धँगु नामं झिप्यदो को थुगु प्रदेशे जित उना छ्वे धुंकल, थुगु पृथ्वीले जि सिना मवँगु थाय् गनं हे मदु। सुनां जुलसां

सत्य, धर्म, अहिंसा, संयम व इन्द्रिय दमन यानाच्वनी इपिं आर्यपिंत हे सीम्वांपि धका धाई ।

थ्व गाथा जुलसां दुक निपाते उपसाल्ह जातके कँनाविज्यागु खः । थुगु प्रकारं शरीर तोःता सिनावंपिं सत्व प्राणिपिं थ्व पृथ्वीले सिनावने मनंगु प्रदेश धंगु दुगु मखु । आनन्द स्थविर छह्म हे जक ह्लापा सीमनंगु थासे वना परिनिर्वाण जुया बिज्यात । आनन्द स्थविर छह्म जुलसां सच्छिव नीदँ वंष दयेका थःगु आयु संस्कार सोया बिज्याना प्वो घुंकुगु भाव सीका थनि न्हेनुत्वालं जि परिनिर्वाण ज्वीगु जुल धका सफलसित सूचना बिया बिज्यात । व समाचार न्यना रोहिणी खुसिया निखेपाखें च्वंपिं मनूत मध्ये वारी च्वंपिंसं जिमिसं स्थविरयात आपालं उपकार यानातयागु दु उकिं आनन्द स्थविर झीथाय् बिज्याना परि-निर्वाण जू बिज्याई धका धया जुल । पारि च्वंपिसं नं जिमिसं वसपोल-यात आपालं उपकार यानातंगु दु उकिं जिमिथाय् बिज्याना परिनिर्वाण जू बिज्याई धका धया जुल । स्थविरं इमिगु वचन न्यना जितः खुसिया निखेर पाखे च्वंपिसं नं उपकार यानातःगु दु । थ्व छह्मस्यां ला जित उपकार यानामतः का धका धाय् वहपिं सुं मदु । यदि जि खुसिया वारी पाखे परिनिर्वाण जुल धासा पारी च्वंपिसं धातुकाय्या लागी पारी च्वंपिं वया ल्वावें । यदि जि पारी वना परिनिर्वाण जूवन धासा वारी च्वंपिसं नं अथेहे याई । ल्वापु ज्वीगु जिगु हे कारणं याना ज्वी । शान्त जूसां जिगु हे कारणं याना ज्वी धका चिन्तना याना बिज्याना वारी च्वंपिं नं जित उपकार याना तःपिं खः । पारी च्वंपिसं नं जित उपकार यानातःगु

खः। जितः उपकार याना मतःपिं सुं मदु। पारी च्वंपिं मनूत पारी हे मुना च्वं। वारी च्वंपिं मनूत वारी हे मुना च्वं धका धंबिज्यात। अनंलि न्हेनु दुखनु खुसिया बिच्चे ताय्गः सिमा न्हेमा पाय्जाःगु थासे आकासे मुलिपतिं थ्याना फेतुना बिज्याना, आपालं जनतापित धर्मदेशना न्यंकाबिज्याना, अथेहे आकासे फेतुना बिज्याना च्वं च्वं तेजो धातु समापत्तिस च्वना बिज्यात। शरीरं मि ज्वाला प्याहाँवल शरीर निगू भाग जुया छगू भाग वारी मेगु भाग पारी खुसिसिये कुत्युंवल। आपालं जनतापिसं विलाप यात पृथ्वी हे थरकमान ज्वीक शोकं विलापयागु सलं व्याप्त जुल। शास्ता परिनिर्वाण ज्वीबलेया सिनं शोकं विलापयागु सः तच्चोजुल। मनूत पिला तपक खोया विलापयाना शास्तायागु पात्र चीवर जोना ज्वीह्म स्थविर बतल्लेयात जिमित शास्ता हे दुगु समान जुयाच्वन आ जुलसां जिमि शास्ता धाथेनं हे परिनिर्वाण जुल धका पुतु पुतुं हाला जुल।

हानं शास्तानं श्रामणेरयाके न्यना बिज्यात— "हे तिस्स! छ थुगु जंगले चितुवा आदि पिनिगु सलं मग्याना ला?"

"मग्याना भन्ते! जित इमिगु सः ताल धाय्व ज्ञन दकले जंगले च्वनेगु आनन्द जुयावः" धका बिन्तियाना ख्वीपुति गाथा द्वारा वन-जंगलयागु वर्णना याना न्यंकल। अले वैत तथागतं-- हे तिस्स! धका सःता बिज्यात "छु खः भन्ते!" धका लिस बीव "जिपिं ल्याहाँवने त्यना छ जिपिं नाप वयेगु लाकी छंगु थासे ल्याहाँ वनेगु?" धका न्यना बिज्याय्व "जिमि उपाध्यायं जितः बोना यंका बिज्यासा नाप्पं वये

मखुसा जि च्वं च्वनागु जंगले संतुं ल्याहांवने भन्ते !" शास्ता भिक्षु संघपिं नाप ल्याहाँ बिज्यात । श्रामणेर जुलसां थ:गु थासेतुं ल्याहाँ वनेगु विचार जूगुलिं स्थविरं उगु भाव सीका बिज्याना— "हे तिस्स ! छ थ:गु थासे ल्याहाँ वनेगु इच्छा जूसा अनंतुं ल्याहाँ हुँ" धका धँबिज्यात। श्रामणेरं शास्तायात व भिक्षु संघपिंत नमस्कार याना थ:गु थासेतुं ल्याहाँवन । शास्ता जेतवन विहारे ल्याहाँ बिज्यात । धर्म सभास भिक्षु-पिसं खँ पितहल— "अहो ! तिस्स श्रामणेरं थाकुगु हे ज्या याना च्वन । व गर्मे च्वंबलेसंनिसें वया प:थितिपिसं न्हेगू मंगल दिन खुनु न्यास:ह्म भिक्षुपिंत ल: मदुगु दुरुई दायेकात:गु मधुरगु खीर हे जक दान बिल । प्रव्रजित जूबले थ:गु विहारे बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपिंत न्हेनु यंकं ल: मदुगु दुरुई दायका त:गु मधुरगु खीर हे जक भोजन याकल । प्रव्रजित जुया च्यान्हु दुखुनु गामे द्वाहाँवना निनुया भित्रे हे दोछिपु गा व पिण्डपात दोछिगू लाभ याना काल । हानं छनुया दिनस दोछिपु कम्बल प्राप्त याना काल । थुगु प्रकारं वैत थन च्वं च्वंबले हे महानगु लाभ सत्कार उत्पन्न जुल । आ जुलसां थथिज्यागु लाभ सत्कार ब्याक्कं त्याग याना जंगले वना न्ह्योनेलागु ल्वाक ज्यागु आहार अनुभव याना जीविका याना च्वन । तिस्स श्रामणेरं त:सकं दु:ख कष्ट सीफु धका खँ जुया च्वंथाय् शास्ता बिज्याना आ थुगु अवस्थाय् छु खँ जुया च्वन भिक्षुपिं ! धका न्यना बिज्याना थुगु खँ जुयाच्वन धका बिन्ति याय्‌व तथागतं "ख: भिक्षुपिं लाभ सत्कार याका च्वनेगु लँ मेगु हे निर्वाणे वँनेगु लँ मेगुहे दु धका आज्ञा जुया बिज्यात । थुगु प्रकारं लाभ सत्कार आपा दयेके धका आरञ्ञक धुताङ्ग साधन यानाच्वंपिं, थुकिं हे

लाभ सत्कार याका च्वंपिं भिक्षुपिनि प्यंगू अपाय (=नरक) यागु लुखा चाला च्वनी। निर्वाणे वनेगु इच्छायाना प्रतिपदा धर्म पालन याना-च्वंपिसं जुलसां, जुयाच्वंगु लाभ सत्कार यात त्यागयाना जंगले द्वाहाँवना उत्साह-कोशिस याना उद्योग याना अरहन्त पदस थ्यंकः वनी धका कारणाकारण चूलाका धर्मदेशना यानाबिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

> अञ्ञाहि लाभू'पनिसा अञ्ञा निब्बाणगामिनी।
> एव'मेतं अभिञ्ञाय भिक्खु बुद्धस्स सावको॥
> सक्कारं ना'भिनन्देय्य विवेकम'नुब्रूहये'ति॥

अर्थ—

लाभ प्राप्त ज्वीगु मार्ग मेगुहे, निर्वाण प्राप्त ज्वीगु मार्ग मेगुहे; भिक्षुपिसं बुद्ध शासने थुगु कारण सीका, सत्कार दय्केगु इच्छा मयासे एकान्त बास याय्गु चर्या वृद्धियाना यंकेमाः।

पदार्थ— अन "अञ्ञाहि लाभूपनिसा अञ्ञा निब्बाण गामिनी" धैगु लाभ सत्कार दयेका च्वनेगु थ्व मेगुहे लँपु जुया च्वन। निर्वाणे वनेगु प्रतिपदा धैगु मेगुहे लँपु जुया च्वन। लाभ सत्कार आपा दयेकोंपिं भिक्षुपिसं जुलसां भति भति अकुशल कर्म नं यानायंके मालेयो। शरीर चात्वीकेगु ज्या आदि याना यंके माली, गुगु समये जुलसां शरीर चात्वीकेगु छुं छगू ज्या आदि याय्गु स्वँ उगु समयस लोभ उत्पन्न जुया वै। खीर भोजन जाय्क दुगु देमाय् पँचि तप्यंक जक थुना लिकाल

धासा पचिने फिनावःगु हे जक थःत दं, पाँच बेक्वेका साला काय्‌धले: जुलसां खोरयागु ग्वाश छुटेयाना हें जक प्याहाँ वं । अथेहे धंयें तु शरीर बेक्वेके बले हे जक लाभ सत्कार प्राप्त दया वं । थ्व जुलसां धार्मिक मखुगु लाभ सत्कार जुया च्वन । गुगु जुलसां पुनर्जन्म माने याय्‌गु, चीवर धारण याय्‌गु, बहुश्रुत जुया च्वनेगु, परिवार दयेकेगु, जंगले वना च्वंवनेगु इत्यादि थथिज्यागु कारणं याना उत्पन्न जूगु लाभ सत्कार धार्मिकगु जूवनी । निर्वाणे वनेगु प्रतिपत्ति पूर्णयाना च्वंपिं भिक्षुपिसं जुलसां शरीर बेक्वेकेगु इत्यादि ज्या त्याग याना छ्वे फयेकेमा । मिखां खंसां मखं पह याना च्वनेमा, खं ह्लाय् सःसानं लाता पहयाना च्वनेमा, ह्लाय्‌पनं तासानं मतापह याना च्वनेमा । छलकपट मयास्य मायाजाल मयास्य ज्या याना च्वनेमा । "एव मेतं" धंगु थुगु प्रकारं थुगु लाभ सत्कार उत्पन्न ज्वीगु प्रतिपदा थुगु निर्वाणे वनीगु प्रतिपदा धंगु बांलाक थ्वीका–ह्लसीका सकल संस्कृत धर्म असंस्कृत धर्म अवबोध जूगुलि याना बुद्धया सत्तिक च्वना बसपोलं बियाबिज्यागु अववाद अनुशासन बांलाक न्यनीपिं जूगुलि याना श्रावक भिक्षुपिसं अधार्मिकगु प्यंगू प्रत्यय सत्कार स्वीकार याना काय्‌मते । धार्मिकगु लाभ सत्कारयात निन्दा नं याना छ्वेमते । काय विवेक आदि विवेकयात नं वृद्धियाना यंकी । अन काय विवेक धागु शरीरयात याकःचा एकान्ते तयातयेगु, चित्त विवेक धागु च्यागू समापत्ति याना जन्म जूवने म्वागु विवेक निर्वाणयात हे धागु खः । थुपिं निगू मध्ये काय विवेकं मनूतय् पुचले च्वनेगु मदयेका छ्वं, चित्त विवेकं क्लेश पुचले च्वनेगु मदयेका छ्वं । जन्म जूवने म्वागु विवेकं याना संस्कार समेतं मदयेका छ्वं । काय विवेक चित्त विवेकयागु प्रत्यय जुया

यं । चित्त विवेकं जन्म जूवने म्वागु विवेकयागु प्रत्यय जुयावं । धयातःगु नं दु काय विवेक व अनित्यगु शरीरया नैस्क्रम्ये लगेजुया च्वंपिं, चित्त विवेक व परिशुद्धगु चित्त दुपिं, अत्यन्त तंस्य च्वना परिशुद्धपित जन्म कावने मागुया विवेक व जन्म कावने म्वापिं मनूतयेगु संस्कारं युक्त जुयाच्वंपित धयातःगु खः । थुगु प्रकारं थ्व‌पिं च्वे धया वयागु स्वंगू प्रकारगु विवेक बढेयाना बृद्धियाना थंका, उकिया सत्तिक वना बासयाना च्वंपित धयातःगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति फल प्राप्तिस थ्यंकः वन ।

वनवासी तिस्स स्थविरया कथा सिधल ।

बाल वर्ग वर्णना सिधल

न्यागूगु वर्ग

६. पण्डित वर्ग

१. राध स्थविरयागु कथा

"निधीनं'व पवत्तारं" धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन विहारे बासयाना च्वना बिज्याबले आयुष्मान राधया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः। व जुलसां गृहस्थयागु समये श्रावस्ती नगरे छह्म गरीबह्म ब्राह्मण जुया च्वन। जि जुलसां भिक्षुपिथाय् वना जीविका यावने माल धका मत्तीतया विहारे वना घाँय् प्वीगु, परिवेणे वँप्वीगु, लः घले लः थँनेगु इत्यादि ज्या याना विहारे हे बास याना च्वन। भिक्षुपिसं नं व ब्राह्मणयात नयेगु तोनेगुलिं संग्रहयात। प्रव्रज्या याना बीगु जक सुनानं इच्छा मया। व ब्राह्मण प्रव्रज्या ज्वी मखना मन खिन्न जुया फ्वं फ्वं गंसि जुयावन। अनंलि छन्हुया दिनस शास्तां सुथ ह्नाप्पां लोके ध्यानं स्वया बिज्याबले व ब्राह्मण खना थ्व छुज्वीह्म खः धका बिचायाना स्वया बिज्याना अरहन्त ज्वीह्म खः धँगु सीका बिज्याना संज्ञाकाती विहारे चाह्यू बिज्याय्थें बिज्याना ब्राह्मण नापलाना "हे ब्राह्मण! छं छु याना जुया धका न्यना बिज्यात।"

भिक्षुपिनिगु व्रत प्रतिव्रत (—सेवा) याना जुया भन्ते!

इपिपाखें छंत छुं संग्रह–उपकार जूला ले ?

जू भन्ते ! भोजन मात्र प्राप्त जू । जितः मुनानं प्रव्रजित यायगु इच्छा याना मबिज्या । शास्तानं थुगु विषय कया भिक्षु संघपिं मुंका कारण न्यना बिज्यास्य, "हे भिक्षुपिं ! छिपिं मध्ये थ्व ब्राह्मणं यानातःगु उपकार लुमंपि सुं दुला ?"

सारीपुत्र स्थविरं बिन्तियात "भन्ते ! थ्व ब्राह्मणं जि छको राजगृहे भिक्षा वना च्वना बले थमं फोनाहया तःगु जा छचतंचा जिगु पात्रे तया बिल । थ्वं थुलि उपकारयागु जितः लुमं ।" अले तथागतं सारीपुत्र स्थविरयात धया बिज्यात "अथे जूसा हे सारीपुत्र ! छंत उपकार यानातःह्म ब्राह्मणयात छं दुःखं मुक्त यानाबी म्वाला ?" "माः भन्ते !" धका बिन्तियाना सारीपुत्र स्थविरं व गरीबह्म ब्राह्मणयात प्रव्रजित याना बिज्यात । वयात भोजन शालाय् दकले क्वे पुच्छरे आसन लाभ जुल । यागु (=जा ववाति) भोजन आदि कष्ट जुया च्वंह्म व ब्राह्मणयात बोना सारीपुत्र स्थविर चारिकास चाह्यू बिज्यात । न्ह्यावलेसं वयात स्थविरं छं थ्व याःज्यू थथे यायमज्यू धका अववाद अनुशासन याना बिज्यात । व ब्राह्मण सुवच (–धंगु खँ न्यंह्म) जुया च्याहाँवल । उपदेश ब्यू ब्यूगु ग्रहण याना कया उकिया अनुसारं शील पालन याना च्वंगुलिं याना ता मदुवं हे अरहन्त जूवन । स्थविर व बोना चारिकां ल्याहाँ बिज्याना शास्तायात वन्दना याना छखे लिक्क फेतुत । अले शास्तानं स्थविर नाप कुशल वार्ता सिधेका आज्ञा जुयाबिज्यात— "हे सारीपुत्र ! छंह्म आँम चेला सुवच जूला ?" "जूः भन्ते ! अत्यन्त सुवच जू थ्वयागु न्ह्यागु हे दोष क्यना ब्यूसां तं चायगु स्वभाव मदु ।"

"हे सारीपुत्र ! छ थथिज्यापिं चेलात दःसा गुलि दयेके यो ?"

"आपालं दयेके यो भन्ते !"

अनंलि छन्हुया दिनस भिक्षुपिसं धर्मसभास खँ पितहल— "सारीपुत्र स्थविर जुलसां कृतज्ञ जुया मेपिनिगु स्वल्प मात्रगु जक जूसां गुण लुमंका बिज्याईह्म खः। छगू चतंचा जक जा दान ब्यूगु गुण लुमंका अज्याह्म परीवह्म ब्राह्मणयात प्रव्रजित याना बिज्यात। वयात भोजन शालास दकले क्वेयागु आसन प्राप्त जुल। राध स्थविर नं अववाद उपदेश न्यने योह्मसित अज्याह्म हे गुरु चूनात धंगु खँ जुया च्वन। शास्तां इगिगु खँ न्यना बिज्याना हे भिक्षुपिं ! आजक मखु सारीपुत्र स्थविर कृतज्ञता करपिसं यागु स्वल्प मात्र गुण लुमंका तःगु, ह्मापानं सारीपुत्रं कृतज्ञ–कृतवेदि जुया वःगु हे दु धका आज्ञा जुया बिज्याना उगु अर्थ प्रकट याना बिज्यात :—

अलीन चित्तं निस्साय पहट्ठा महती चमू ।
कोसलं सेना सन्तुट्ठा जीवगाहं अगाहसी ।।
एवं निस्सय सम्पन्नो भिक्खू आरद्ध वीरियो ।
भावयं कुसलं धम्मं योगक्खेमस्स पत्तिया ।।
पापुणेय्यानुपुब्बेन सब्ब संयोजनक्खय'न्ति ।।

अर्थ—

अलीन चित्त कुमारया लागी तःधंगु लडाई त्याका बिल। कोसल जुजुया सिपाहिँसेनात खुसि जुल। शत्रु जुजुयात म्वा म्वाकं हे

जोनाहल। थुगु प्रकारं नियम बल्लांपि उद्योग-कोशिस याना च्वंपि भिक्षुपिसं योगक्षेम निर्वाण साक्षात्कार याना काय्‌या लागी कुशल धर्म-यागु भावना याना का, सकल संयोजन-दुःखयात फुका क्रमैसित निर्वाणे थ्यंकः वनेगु सो।

थ्व जातक दुक निपाते च्वंगु अलीनचित्त जातक विस्तार याना कँनाबिज्यात। अबले जुलसां कःमितिसं तुती जूगु थःगु घा लाय्‌का ब्यूगु उपकार समझे जुया ह्मछम्हं तुयूह्म मचाह्म किसि ब्यूह्म याकःचा जक चाह्यू ज्वीह्म किसि जूह्म सारीपुत्र स्थविर हे खः, धका थुगु प्रकारं स्थविरया कारणं याना जातकयागु कथा कँनाबिज्यास्य हे भिक्षुपि! राध स्थविरं थें तुं सुवच-धँखँन्यंह्म ज्वी फयेकेमा, थःगु दोष क्यना उपदेश ब्यूपि खना तंचाये मज्यू। थःत अववाद-उपदेश ब्यूपि जुलसां गाडेयाना तःगु धन पिकया क्यनाब्यूह्म थें खंके फयेकेमा धका आज्ञा जुया कारणाकारण चूलाका धर्मदेशना यानाबिज्यास्य क्वेच्वंगु गाथा उपदेश याना बिज्यात :—

निधीनं'व पवत्तारं यं पस्से वज्जदस्सिनं।
निग्गय्ह वादिं मेधाविं तादिसं पण्डितं भजे।
तादिसं भजमानस्स सेय्यो होति न पापियो'ति॥

अर्थ—

थःगु दोष क्यना बीह्मसित, गारेयाना तःगु धन क्यना ब्यूह्म कल्याणमित्र धका भापीमाः, पण्डितपिसं थःत न्वाना न्वाना स्यने कने याइह्म नापं सत्संगत याई; अजापि नापं सत्संगत याःह्मसित अभिवृद्धि हे ज्वी सिवाय हानि ज्वीमखु।

पदार्थ — अन "निधीनं" धैगु अन अन उगु उगु थासे थुनातःगु लुँ वहलं जागु निधान यानातःगु घःयात धागु खः। "पवत्तारं" धैगु दुःख सिया जीविका याना च्वंह्म गरीबह्म मनूयात दया–करुणा तया जि नाप वा छंत जि सुख पूर्वकं जीविका याय्गु उपाय क्यनाबी धका निधान याना–थुना तःगु घः दुथाय् यंका क्यने यंकीह्मसित धागु खः। "वज्ज-दस्सीनं" धैगु निगू प्रकारं दोष क्यनीपिं, थ्वयात थुगु प्रकारं बांमलाक अथवा अपराधं संघया दथ्वी जोने, कायल याय् धका करपिनिगु प्वा जक माज्वीह्म। स्यूगु दोष मेपिंत प्रकाश याय्त सीके धुंकुगु दोष जोना कया शीलादि वयात बृद्धि याना वीया लागी उगु उगु दोष क्यना च्वे ल्ह्वनेगु स्वभावे च्वंच्वंह्म। थन थुकियागु मतलब थ्व जुल कि गथे जुलसां गरीबह्म मनू थ्व धका सीका ख्याना जूसां दाया जूसां निधान यानातःगु धन क्यना ब्यूह्म खना तंचाई मखु प्रमुदित हे जक ज्वी। थथेहेतुं अर्थि-ज्याह्म मनूनं योग्य मजूगु अथवा दोंगु ज्या खंका कँना क्यना ब्यूह्म मनू खना तंचाय् मज्यू शंतोष हे जक जुया च्वनेमा। भन्ते जिमिसं तःधंगु अपराध याय् लात जिमि आचार्य उपाध्याय यागु थासे च्वना अववाद बिया हानं अपराध यात धाःसा हाकनं नं करुणा तया बारंबार उपदेश अववाद बियाबिज्यांहुँ धका प्रार्थना याय् फ केमा। "निग्गय्ह वादि" धैगु गुह्मस्यां थः नाप च्वंपिं पासापिसं मलोगु ज्यायागु अथवा स्यनावंगु खना, थ्वं जितः ख्वासिलेगु लः अदि बिया सत्कार पूर्वकं सेवा याना च्वन यदि जि थ्वयात छुं धाल धासा थ्वं जितः सेवा सत्कार याय्गु तोःती। थथे ज्वीव जितः अहित ज्वी धका वयात छुं अववाद–उपदेश बीगु साहस मदया च्वनीगुयात "निग्गय्ह वादि" धका धाई मखु।

वं थुगु शासने फोहर–कचवं फैले याना बी। गुह्मस्यां जुलसां अथिज्यागु दोष खना, दोषया अनुसारं ख्याना क्वच्छुका–मोरेयाना दण्ड कर्म–सजाई यायां विहारं पितिना छ्वया जूसां स्यने कने याई अज्याह्मसित धात्थेंयाह्म "निग्गय्ह वादि" धका धाई। गथे कि संम्यक सम्बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात "हे आनन्द! जि निग्रह याय्माह्म सित निग्रह याना, प्रशंसा याय् बहह्मसित प्रशंसा याना गुह्मसिके ठोस–सारगु बुद्धि दै व थ्व शासने टिके जुयाच्वनी।" "मेधावि" धैगु धर्मोज प्रज्ञां सम्पूर्ण जुया चर्वांपित धागु खः। 'तादिसं" धैगु अथिज्याह्म पण्डितयागु भजन याय्मा सेवन याय्मा अथिज्याह्म पण्डित–आचार्ययागु सेवन–भजन याह्मस्या, अज्याह्मस्या चेला जूवंह्मस्या भिं हे जक ज्वी, कदापि मभिं ज्वीमखु। वृद्धि हे जक ज्वी परिहानि ज्वीमखु।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति आदि फलस थ्यंक: वन।

राध स्थविरया कथा सिधल।

---

२. अस्सजि पुनब्बसुपिनि कथा

"ओवदेय्या'नुसासेय्य" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवने वासयाना बिज्याना च्वंदले अस्सजिपुनब्बसु भिक्षुपिनिगु कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः। धर्मदेशना जुलसां कीटागिरीस उत्पन्न जुल। इपि जुलसां निह्म भिक्षुपिं अग्रश्रावकपिनि शिष्य जुया च्वन। लिपा इपिं निह्म लज्जा मचापिं पापिष्ट भिक्षुपिं जुयावल। इपिं निह्म थः परिवारपिं न्यासःह्म भिक्षुपिं नाप कीटागिरीस बासयाना च्वँ च्वं स्वांमा थमं नं पिना जुल, मेपिंत नं पिका जुल। इमिसं थथिज्यागु अनेक प्रकारगु अनाचारगु, कुल दूषण ज्वीगु ज्या याना उकिं उत्पन्न जूगु प्रत्ययं जीवन पालन यायां उगु आवासयात शीलवानपिं भिक्षुपिंत च्वने अयोग्य ज्वीका बिल। शास्तानं उगु समाचार न्यना इमित पब्बाजनीय कर्म (=संघं पितिना छ्वेगु कर्म) याना बिज्यात। परिवारपिं सहित सारीपुत्र मौद्‌गल्यायन अग्रश्रावकपिं निह्मसित आमन्त्रण याना बिज्याना— "हुँ सारीपुत्र! इपिं निह्म मध्ये सुनां छिमिगु वचन न्यनी मखु, इमित पब्बाजनीय कर्म याना पितिना ब्यु। सुनां जुलसां छिमिसं धाधाये याई इमित थः मन् सदाचारि यानायंकी इमित अववाद ब्यु—अनुशासन याहुँ।" अववाद ब्यूवःपिं अनुशासन यावःपिं पण्डित मखुपिंत

अप्रिय ज्वी, पण्डितपिंत जुलसां प्रिय–मनाप ज्वी–यपि। धंगु कारणा कारण चूलाका धर्मदेशना यानाबिज्याना, क्वेच्वंगु गाथा आज्ञा जुयाबिज्यात :—

> ओवदेय्या'नुसासेय्य असब्भा च निवारये।
> सतं हि सो पियो होति असतं होति अप्पियो'ति ॥

अर्थ—

अववाद याय्गु स्व, अनुशासन याय्गु स्व, अकुशल कर्म याय्गुलिं रोके यानाति, व अथे याय्गु सत्पुरुषपिंत प्रिय ज्वी (=यपि), असत्पुरुषपिंत अप्रिय ज्वी (= यपि मखु)।

पदार्थ— अन "ओवदेय्य" धंगु कारण उत्पन्न जुया वयेव न्वाइह्मसित ओवाद बीह्म धाई। उत्पन्न मजूगु अयसनं झीके दयेयो धंगु इत्यादि प्रकारं मवःनिगु भय क्यना अनुशासन याई धागु खः। ख्वाले न्ह्योने हे धाय्गुयात ओवाद याय्गु धाई। ल्यूनें दूत जूसां छ्वया, पत्र जूसां च्वया बोध याय्गुयात अनुशासन याय्गु धाई। छको जक धाय्गुयात ओवाद याय्गु धाई। हानं हानं बारंबार धाय्गुयात अनुशासन याय्गु धाइ। ओवाद यायां हे अनुशासन याय्गु खः धका थुगु प्रकारं ओवाद याय्गु व अनुशासन याय्गु खः। "असब्भा च" धंगु अकुशल धर्मयात पनातयेगु कुशल धर्मयात प्रतिस्थापना याय्गु धागु खः। "सतं हि सो पियो होति" धंगु र्थथिज्याह्म मनू बुद्ध आदि सत्पुरुषपिंत

प्रिय ज्वी। गुह्म जुलसां धर्म मखंनिंपि, परलोक पार मजूनिंपि आमिस चक्षु जुयाच्वंपिं, जीविकाया लागी जक प्रव्रजित जुयाच्वंपिं, असत्पुरुष-पिसं, ओवाद यापिं अनुशासन यापित, "छ जिमि उपाध्याय मखु आचार्य नं मखु जिमित छाय् ओवाद या वया ?" धका म्हुतु रूपी शस्त्रं सूर्जूपिं अप्रिय जुया यथि मखु।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति आदिस थ्यंकः वन। सारीपुत्र मौद्गल्यायनपिं नं अन वना इपिं भिक्षुपित ओवाद अनुशासन याना बिज्यात। गुम्हं गुम्हं भिक्षुपिं ओवाद ग्रहणयाना कया बांलाक सदाचारि जुयावन। गुम्हं गुम्हं चीवर तोःता वन, मेपिंत पब्बाजनीय कर्म (=संघं पितिना छ्वेगु कर्म) याना छ्वया बिज्यात।

अस्सजि पुनब्बसु पिनिगु कथा सिधल।

३. छन्न स्थविरयागु कथा

"न भजे पापके मित्ते" धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना च्वना बिज्याबले, छन्न स्थविरया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यात। व आयुष्मान जुलसां— "जि जिमि आर्यपुत्र नाप महा अभिनिष्क्रमण याना प्याहाँ वनाबले उगुबखते वसपोल नाप प्याहाँवंपि सुं छह्म हे मखना। आ जुलसां जि सारीपुत्र धैह्म खः। जि मौद्गल्यायन धैह्म खः। जिपिं अग्रश्रावकपिं खः। धका इमिसं धिवँयाना जुल" धका थुगु प्रकारं निह्म अग्रश्रावकपिंत निन्दा अपहास याना बोबिया जुल। शास्तां भिक्षुपिनि पाखें व खँ न्यनाबिज्याना, छन्न स्थविरयात सःतके छ्वया बिज्याना, अववाद अनुशासन यानाबिज्यारय समझे बुझे याकाबिज्यात। व स्थविरं उगु बखतये सुमुक सहन याना च्वना हानं नं वँना स्थविरपिंत निन्दा चर्चायाना बोबिया हे च्वन। थुगु प्रकारं स्वको तक्क बोबिया जूह्मसित सःतकेछ्वया बिज्याना शास्तानं अववाद उपदेश बिया बिज्यास्य— "हे छन्न! निह्म अग्रश्रावक धैपिं कल्याण मित्रपिं उत्तम पुरुषपिं खः। थथिंज्यापिं कल्याण मित्र पिनिगु सेवन या भजन या" धका धर्मदेशना याना बिज्याना थुगु गाथा आज्ञा जुयाबिज्यात :—

न भजे पापके मित्ते न भजे पुरिसा'धमे ।
भजेथ मित्ते कल्याणे भजेथ पुरिसु'त्तमे'ति ।।

अर्थ—

पापि मित्रपिं नाप संगतयाय् मते । अधर्मपिं नाप संगतयाय् मते । कल्याण मित्रपिं नाप संगत या । सत्पुरुषपिं नाप सत्संगत या ।

पदार्थ— उकियागु अर्थ काय दुश्चरित्र आदि अकुशल कर्म लगे जुया च्वंह्म पापि मित्रयात धयातगु खः । अंगः तछ्यायगु आदि अथवा न्यौछगू प्रकारगु माला ज्वीगु प्रभेदे मखुगु थासे लगेजूवनीह्म अधम पुरुष धंपिं निह्म हे जक जूसां थुपिं पापि मित्रपिं पुरुषपिं इपिं भजनयाय् मते सेवनयाय् मते धका धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति फलादिस थ्यंकः वंगु जुल । छन्न स्थविर जुलसां अववाद उपदेश न्यना नं ह्लापाथें हे तुं भिक्षुपित बोबिल निन्दा चर्चायात । कन्हेखुनु शास्तायात व खँ बिन्ति यावन । शास्तानं हे भिक्षुपिं ! जि म्वाना च्वँतल्लेयात छन्नयात सेने कँने याय् फैमखुनि, जि परिनिर्वाण ज्वी धुंका जक वँत सेने कँने याय् फै धका आज्ञा जुया बिज्यात । परिनिर्वाण ज्वीतेका आयुष्मान आनन्द स्थविरं भन्ते ! जिमिसं छन्न स्थविर नाप गथे व्यवहार याय्गु खः ? धका न्यनेव तथागतं हे आनन्द ! छन्नयात ब्रंह्मदण्ड बीमा धका आज्ञा जुया बिज्यात । वं शास्ता परिनिर्वाण जुया बिज्याय्व आनन्द स्थविरं

आरोपनयागु ब्रंह्म दण्ड न्यना छन्न स्थविर दुःखी दुर्मन जुया स्वको तक्क दोहरेयाना न्यना भन्ते ! जितः नाशयाना बिज्याय् मते धका याचना याना बांलाक व्रत नियम पुरेयायां याकनं हे प्रतिसम्भिदा सहित अरहन्त जुया बिज्यात ।

छन्न स्थविरया कथा सिधल ।

४. महाकप्पिन स्थविरया कथा

"धम्मपीवि सुखं सेति" धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वासयाना च्वना बिज्याबले महाकप्पिन स्थविरया कारणं याना आज्ञा जुयाबिज्यात । अनयागु थ्व छस्येंनिस्येंया कथा—बाखं खः ।

अतीत समयस जुलसां आयुष्मान महाकप्पिन पदुमुत्तर तथागतया चरण कमलस संकल्प याना संसारे चाह्यू जुजुं वाराणसी नगरया लिक्क थाज्या थाईपिनिगु गाँमे थाज्या नायोया कुले वँना जन्म कावन । उगु समयस दोछिह्म प्रत्येकबुद्धंपि च्याला तक्क हिमालये वास याना विज्याना वर्षात पिला जनपद पाखे विज्याना वास याना बिज्याईगु जुयाच्वन । छन्हुया दिनस वसपोलपिं वाराणसी नगरया सत्तिक आकासं क्वाहाँ-बिज्याना सेनासन (=च्वनेगु थाय्–बाय्) दयेकेया लागी ग्वालि फोनाबा हुं धका जुजु याथाय् च्याह्म प्रत्येकबुद्धंपि छ्वया बिज्यात । उगु समये जुलसां जुजुया सिनाज्या मंगलयागु समय जुयाच्वन । वाराणसी जुजुं प्रत्येकबुद्धंपि बिज्यात धागु न्यना, दरबारं प्याहाँवया, प्रत्येकबुद्धंपि बिज्यागु कारण न्यना, थौं भन्तेपिं ! जिमित फुर्सत मदु कन्हे जिमिगु सिनाज्या मंगल खः । "कंस छलपोलपिनिगु ज्या याकाबी" धका धया प्रत्येकबुद्धंपित निमन्त्रणा मब्युस्य हे दरबारे द्वाहाँवन । प्रत्येकबुद्धंपि

मेथाय् वना ग्वालि फोंवंने धका बिज्यात। उगु समयस थाज्या नायोया जहानह्म छुं छगू ज्यां याना वाराणसी शहरे वनाच्वंबले वसपोल प्रत्येक-बुद्धपिं खना वन्दनायाना— "गथे ख: भन्तेपिं ! समय मखुबले बिज्यात धका धया, च्वंनिस्यें कोथ्यंक उगु समाचार ब्याक्कं न्यना श्रद्धा सम्पन्नह्म जुयाच्वंह्म व मिसां कन्हे भन्तेपिंसं जिमिगु भिक्षा दान स्वीकार याना बिज्यांहुँ" धका निमन्त्रणा यात। "जिपिं आपा दु के हे मयेजु !" धका धयाबिज्याय्‌व "छलपोलपिं गोह्म दु ?" धका न्यनासोया "जिपिं दोछिह्म दु" धका लिस: बिया बिज्याय्‌व," भन्ते ! थुगु गामे नं दोछिगू थाज्या थाईपिं कालिगर तयेगु छें दु। छखा छखा छें छह्म छह्म भन्ते-पिन्त भिक्षा दान बी। जिमिसं हे छलपोलपिंत च्वनेगु थाय् नं दयेका बी" धका बिन्तियात। प्रत्येकबुद्धपिंसं इमिगु निमन्त्रणा स्वीकार याना बिज्यात। व मिसा गाँमे द्वाहाँवना जि दोछिह्म प्रत्येकबुद्धपिंत निमन्त्रणा याना वयेधुन वसपोलपिंत च्वनेगु थाय् व यागु–भोजन आदि जोरजाम यानाब्यु धका घोषणायात। गाँया दथ्वी मण्डप दयेके बिया, आसन लाया, कन्हेखुनु प्रत्येकबुद्धपिंत अन फेतुका, प्रणीतगु भोजन दोहलपा, भोजन याय् सिधेका बिज्याय्‌व, अन गाँमे च्वंपिं सकल मिसात मुंका प्रत्येकबुद्धपिंत वन्दना याना भन्तेपिं ! थ्व वर्षावास स्वला थनहे च्वना-बिज्याय्‌गु वचन बियाबिज्यांहुँ धका वचन कया, हानं गाँमेवना, "हे मां ब्वापिं ! छगू छगू कुलं छह्म छह्म मिजंत वसुला, क:ति आदि ज्याभ: जोना जंगलेवना, कुटि दयेकेत मा:मा:गु सामान कयाहया, आर्यपिंत च्वनेगु च्वनेगु थाय् दयेकाब्यु" धका घोषणायात। गाँमे च्वंपिं मनूतिसं व मिसा-यागु अववाद उपदेशे च्वना छह्म छह्मस्यां छगू छगू याना ह्निने च्वनेगु

थाय् व चान्हे च्वनेगु थाय् दोछिगू आश्रम दयेकेबिया, थःथःगु आश्रमे वर्षावास यानाबिज्यापिं प्रत्येकबुद्धपिंत "जि बांलाक उपस्थान-सेवा याय्," "जि वयासिनं बांलाक उपस्थान सेवा याय्" धका सेवा सत्कार यात । वर्षावास सिधेव थःथःगु आश्रमे वर्षावास याना बिज्यापिं प्रत्येकबुद्धपिंत स्वपु चीवर व गा छ्पु छ्पु तैय्यार याके बिया, छह्म छह्म प्रत्येकबुद्धपिंत दोछि दोछि मूवंगु चीवर दान बीके बिल । प्रत्येकबुद्धपिं वर्षावास सिधेका अनुमोदना याना थः माःमाःथाय् बिज्यात । गामे च्वंपिं मनूत नं थुगु पुण्यकर्मं याना, अनं मृत्यु जुया वना, तावतिंस देवलोके वना जन्म कावना, गणदेव पुत्र धैह्म जूवन । इमिसं अन दिव्यसम्पत्ति अनुभव याना, काश्यप तथागतया समयस वाराणसी नगरे थाज्या थाइपिं कुटुम्बिकया कुले वना जन्म कावन । थाज्या नायो मूलह्म कुटुम्बिकया काय् जुया जन्म जूवन । इपिं सकलें हे ल्यायह्म ल्यास्य जुया वया मेपिनिगु कुले वंबले इमि इमिगु हे कुले पैन वन । अनंलि छन्हुया दिनस विहारे धर्मदेशना ज्वीगु धका घोषणा ज्वीव शास्तां धर्मदेशना याना बिज्याई धैगु समाचार न्यना इपिं सकलें कुटुम्बिकपिं धर्म श्रवण याय्या लागी थःथःपिनि जहानपिं नाप्पं विहारे वन । इपिं विहारया दथ्वी थ्यने मात्रं तःसकं वा वया बिल । गुह्म कुलपुत्रतये थःपरे जूपिं श्रामणेर इत्यादिपिं दु, इपिं इमिगु परिवेणे द्वाहांवन । मेपिं जुलसां अथे थःपरे जूपिं सुं मदया, गनं द्वाहांवने मछाला विहारया दथ्वी पिने वां दाय्क हे च्वंच्वन । अले इमित नायोह्म कुटुम्बिकं धाल— "झीगु दसा छको सो । कुटुम्बिक धैपिसं थुलि हे लज्जाचाय् बहजू ।"

"भो मालिक ! झीसं था छुयाय् मालले ?"

"विश्वासिपिं सुं मदुगुलिं हे थौं झी थुलि ज्वीका चवने माल, आ झी सकलें जाना धन मुंका परिवेण विहार छगू दयेके माल।" ज्यु मालिक ! धका सकलें मानेज्वीव नायोह्मस्यां दोछिसाई दां तया बिल। मेपिसं न्यास-न्यास व मिसातिसं निसःत्या निसःत्या दां तयाबिल। इमिसं व धन व्याक्कं मुंका दोछिगू गजू दुगु शास्ता बास याकेत महानगु परिवेण विहार दयेकेगु ज्या थाले याकल। ज्या तःधंगुलिं याना धन मगाना ह्ानं ह्लापा बिक्कोया बच्छि-बच्छि दां बीके बिल। परिवेण-विहार तैय्यार ज्वीव विहारयागु पनिस्था याबले बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपिंत न्हेनु तक्क महादान बिया, न्यीदोल भिक्षुपिंत स्वपु चीवर जोर-जाम याना, कुटुम्बिक नायोया जहानह्मस्यां जुलसां मेपिसं दान ब्यूयासिनं विशेष याना दान बीगु इच्छा याना, शास्तायात दान बी धका अनोज स्वांया रंगदुगु दोछिसाइ दां वंगु गा नाप अनोज स्वांया धकिचा जोंका अनुमोदना यानाबिज्याबले शास्तायात उंकि पूजायाना, व गा शास्ताया चरणकमले तया "भन्ते ! जि जन्म जू वंवंथाय् जिगु शरीर अनोज स्वांया रंग हे दय्माः।" धका प्रार्थना यात। शास्तानं अयेहे ज्वीमा धका आशीर्वाद बियाबिज्यात। इपिं सकलें आयू दतल्ले अन च्वना अनं सिनावना, देवलोके जन्म कावना, थुगु बुद्धोत्पाद समयस देवलोकं च्युत जुया वया, न्यादोह्म कुटुम्बिकपिं कुक्कुटवती धंगु नगरे राजकुले जन्म जुया महाकप्पिन धंह्म जुजु जुल। मेपिं पासापिं सकलें मन्त्रीपिनिगु कुलेवना जन्म जूवन। कुटुम्बिक नायोया कलाह्म मद्द देशे सागल नगरस जुजुया कुलेवना जन्म कावन। अनोज स्वांयागु रंगयागु शरीर जुल। थंत अनोजा देवी धका हे नां छुनातल। व ल्यास्य जुयावयेव कप्पिन

जुजुया दरबारे वया अनोजा महारानी धैंह्म जूवन। मेपिं मिसात नं मन्त्री पिनिगु कुले जन्म जूवना, बँस जायावयेव इपिं हे मन्त्रीपिनिगु छें हे बियाछोत। इपिं सकसिनं हे जुजुपिनिगु सम्पत्ति समानगु सम्पत्ति अनुभव यात। गबले जुलसां जुजु सकल तिसा वसतं तिया किसि गया ब्वी, अबले इपिं नं अथेहे किसि गया ब्वीगु जुयाच्वन। जुजु सल गया अथवा रथे च्वना बिज्याईबले, इपिं नं अथेहे सल व रथे गया ब्वीगु जुयाच्वन। थुगु प्रकारं इपिं सकलें छपुचः जुया पुण्य याना वगुलियाना, छपुचः जुया हे सम्पत्ति अनुभव याना जुल। व जुजुया जुलसां वालो, वालवाहनो, पुप्फो, पुप्फवाहनो, सुपत्त धैंपिं न्याह्म सल दुगु जुयाच्वन। जुजुं व न्याह्म सल मध्ये सुपत्त धैह्म सल थमं गया मेपिं प्यह्म सल समाचार हयेया लागी बिया बिज्यात। जुजुं इमित सुथ ह्लाप्पां नके त्वंके याका हुँ छिपिं निगू स्वंगू योजन तक्क चाहुला बुद्ध, धर्म व संघ उत्पन्न जूगु समाचार न्यना जितः शुभगु समाचार कँवा धका छ्वया बिज्यात। इपिं नगरया प्यखे पाखे च्वंगु प्यंगू ध्वाकां प्याहाँवना निगू स्वंगू योजन चाचा हिला छुं अज्यागु समाचार न्यनेगु मदया ल्याहाँतुं वल। अनंलि छन्हुया विनस जुजु सल गया, दोछिह्म मन्त्रीपिंसं घाहुयेका, उद्याने बिज्याना च्वंबले त्यानु चायेक वयाच्वंपिं न्यासःह्म बनिया साहु महाजनपिं नगरे द्वाहाँवया च्वंगु खना, थुपिं यात्रायाना त्यानुचाया वयाच्वन अवश्य नं थुमिगु पाखें छुं छगू भिगु समाचार न्यने दै धका इमित सःतके छ्वया, छिपिं गुगु देशं वयापिं खः? धका न्यना बिज्यात। भो महाराज! थनं सच्छि व नीगू योजन तापाक श्रावस्ती धैगु नगर छगू दु। जिपिं अनं वयाच्वनापिं खः।

"छिमिगु देशे छुं न्हूगु समाचार उत्पन्न जूगु दुला ?"

महाराज ! मेगुला छुं मदु । तर सम्यक सम्बुद्ध जुलसां उत्पन्न जुया बिज्यागु दु ।" धका कनेमात्रं जुजु उगु समयस न्यागू प्रकारगु प्रीति ब्यूगु शरीर जुया छुंहे सुमंकातये मफया मसीचा विश्रामयाना, "भो बनिजालपिं ! आ नकतिनि छिमिसं छु धयागु खः ?" धका न्यना-बिज्यात ।

"महाराज ! बुद्ध उत्पन्न जुयाबिज्यात" जुजुं निकोलनं स्वकोलनं अथेहे धाय्के बिया समय बितेयाना प्यकोया खुसी छु धयागु खः बनिजालपिं ? धका न्यना बिज्याना, महाराज ! बुद्ध उत्पन्न जुयाबिज्यात धका न्यंकेव । जुजुं बनिजालपिं ! छिमित सच्छिदोल दां बकस बी धका आज्ञा जुया मेगु नं छुं समाचार दुला ? धका न्यना बिज्याय्‌व, दु महाराज ! धर्म उत्पन्न जुयाबिज्यात । व समाचार नं न्यना न्हापाथें हे तुं स्वकोतक धाय्‌का समय बितेयाय् धुंका प्यकोया खुसी धर्म उत्पन्न जुल धका शब्द उच्चारण याय्‌मात्रं थुकी नं छिमित सच्छिदोल दां बकस बी धका आज्ञा जुया, मेगुनं छुं समाचार दनिला ? बनिजालपिं ! धका न्यना बिज्यात । दनि महाराज ! संघ उत्पन्न जुल धका कनेव व नं न्यना अथेहे स्वकोतक विश्रामकथा समय बितेयाना प्यकोया खुसी संघ धका शब्द उच्चारण याय् मात्रं थन नं सच्छिदोल दां बकस बी धका आज्ञा जुया, मन्त्रीपिनि पाखे स्वया भो मन्त्रीपिं ! छिमिसं छु याय्‌गु खः ? धका न्यना बिज्यात । मन्त्रीपिसं "महाराज ! छलपोलं छु याना बिज्याय्‌गु ले ?" धका न्यनेव "भो मन्त्रीपिं ! जि जुलसां बुद्ध उत्पन्न

जुल, धर्म उत्पन्न जुल, संघ उत्पन्न जुल धैगु शब्द न्यने धुंका दरबारे ल्याहाँवने मखुत । शास्ता याथाय् वना प्रव्रजित जूवने । अले मन्त्रीपिसं धाल "महाराज ! अथे जूसा जिपिनं छलपोलया नाप्पं हे वना प्रव्रजित जूवने । जुजु लुँयागु पाताय् आखः चवके बिया व्यापारीतयेत धया-बिज्यात "अनोजा धैह्म महारानिं छिमित स्वसः दो दां वी । छिमिसं वयात थथे नं न्यंकाब्यु "जुजुं जुलसां छिमित सुख ऐश्वर्य ब्याक्कं तोःता बिज्याय् धुंकल । छिमि योयोथें सम्पत्ति परिभोग या । यदि इमिसं जुजु गो धका न्यंसा शास्ता याथाय् वना प्रव्रजित जूवने धका धयावन धका कनाब्यु धका धयाछ्वत । मन्त्रीपिसंनं थःथःपिनि जहानपिंत अथेहे धका समाचार छ्वयाबिल । जुजु व्यापारीतयेत दरबारे छ्वया बीधुंका दोछिह्म मन्त्रीपिसं चाहुएका उगुक्षणे हे अनं प्याहाँबिज्यात । शास्तानं उखुनुया दिने सुथ ह्लाप्पां ध्यानं स्वया बिज्याना ! महाकप्पिन जुजुया परिवारपिं खना, थ्व महाकप्पिन जुजु व्यापारितये पाखें त्रिरत्न उत्पन्न जूगु समाचार न्यना इमिगु वचनयात स्वसःदोल दामं पूजायाना, राज्य ब्याक्कं त्यागयाना, दोछिह्म मन्त्रीपिसं चाहुयेका जिथाय् वया प्रव्रजित ज्वोगु इच्छायाना कन्हे प्याहाँवैगु जुल । व जुजु जुलसां परिवारपिं नाप्पं प्रतिसम्भिदा सहित अरहन्त जू वैतिनि । वैत लँ सोवनेमाल धका कन्हे-खुनु, चक्रवर्ति जुजुं चीधंगु गाँया द्वान्यायात लँ सोवंथें, पःपःमं हे पात्र चीवर जोना, सच्छि व नीगू योजन दुगु लँस बिज्याना चन्दभागा खुसि सिथे निग्रोध सिमाक्वे खुगू प्रकारयागु रश्मि फिजेयाना फेतुना चवना बिज्यात । जुजु नं लँस वया चवच्वं खुसि छ्वधा दुथाय् थ्यंका थ्व खुसिया नां छु ? धका न्यनाबिज्यात ।

थ्व खुसिया नां अवरच्छा खः महाराज !

थ्व खुसिया परिमाण गुलि दु ?

छगू गावुत ता जा निगू गावुत ब्या दु महाराज !

थन नांचा अथवा दोंगाचात दुला ?

मदु महाराज ! झीसं नांचा आदि सोजुल धासा जन्म जूवने बुढा जूवने माली जि जरामरणयागु चिन्तना मयास्य, त्रिरत्नयागु आधार कया प्याहाँ वयागु खः । इमिगु आनुभावं याना थ्व लः लःथें मज्वीमा त्रिरत्नया गुण स्मरणयाना 'इतिपिसो भगवा अरहं सम्मासम्बुद्धो बिज्जा चरण सम्पन्नो" धका बुद्धानुस्मृति लुमंका परिवारपिं सहितं दोछिह्म सल नाप लःया द्योने वन । सिन्धव सलत लोहँया द्योने वनेथें लःया द्योने वन, सलतय् खोया च्वका छकू जक लखं प्यात । व जुजु उगु खुसि पार तरे जुया वनेधुंका, मेगु नं खुसि छधा खना थ्व खुसिया नां छु धका न्यनाबिज्यात ।

"थ्व खुसिया नां नीलवाहिनी खः महाराज !"

"थ्व खुसियागु परिमाण गुलि दु ?"

"जाः बागू योजन, ब्यानं उलिहे दु महाराज !" 'स्वाक्खातो भगवता धम्मो" धका धर्मानुस्मृति लुमंका वना, व खुसि नं पार तरे जुया वना, मेगु नं खुसि छधा खना, "थ्व खुसिया नां छु" धका न्यनाबिज्यात ।

"चन्द्रभागा धंगु खुसि खः महाराज !"

"थ्व खुसिया परिमाण गुलि दु ?"

"जाः छगू योजन दु, ब्यानं उलिहे दु महाराज !" मेगु खँ थ्यायकं ह्लापाया थेंतुं खः। थ्व खुसि खना जुलसां "सुपटिपन्नो भगवतो सावक संघो" धका संघानुस्मृति लुमंका खुसि छिनावन। व खुसि छिना वना च्वंवले खुसि पारी शास्ताया शरीरं प्यहाँ वयाच्वंगु खुगू प्रकारयागु ज्योति-रश्मि खनेदया वल। निग्रोध सिमायागु सिमा कचा सिमा म्ला लुँयागु वर्णथें ह्यास्सुस्ये च्वंच्वन। जुजुं चिन्तनायात थ्व प्रकाश जुलसां चन्द्रमायागु नं मखु, सुर्धोयागु नं मखु, ब्रंह्मा, नाग, गरूड आदिपिनिगु नं मखु निश्चयनं जि शास्ताया उद्देश्य याना वया च्वनाबले महान जुया बिज्याकह्म गौतम बुद्धं जित खंका बिज्यात ज्वीमा धका मत्ती ज्वीका, व जुजु उगु अवस्थास तुरन्त हे सलम्हं क्वाहाँ-वया, ब्वच्छुना रश्मियागु अनुसारं शास्ताया लिक्कवना मनोशिलायागु रसे दुंवंह्मथें बुद्ध रश्मिया दुने द्वाहाँवना शास्तायात वन्दना याना दोछिह्म मन्त्रीपिं सहित छखे लिक्क वना फेतुना च्वंवन। इमित शास्तां आनुपूर्वि कथा कनाबिज्यात।

जुजु धर्मदेशनाया अन्तस परिवारपिं सहितं स्रोतापत्ति फले प्रतिष्ठित जूवन। तदनन्तर सकलें दना तथागतयाके प्रव्रज्या फोन। शास्तानं थुपिं कुलपुत्रपिंत ऋद्धिमय चीवर प्राप्त ज्वीला मज्वीला धका बिचायाना, स्वयाबिज्याना थुपिं कुलपुत्रपिसं ह्लापा प्रत्यकबुद्धपिं दोछिह्म-सित दोछिगू स्वपु चीवर दान बिया वल। काश्यप तथागतया समयस न्यीदोल भिक्षुपिंत नं न्यीदोलपु चीवर दान बियावःगु दु, थुमित ऋदिमय

चीवर प्राप्तज्वीगु छुं आश्चर्यगु खँ मखु धका सीका बिज्याना, जवगु ल्हा चक्कंका वा भिक्षुपिं ! बांलाक दुःखयागु अन्त याय्या लागी ब्रह्मचर्या-यागु आचरण या" धका आज्ञा जुया बिज्यात । इपिं सकलें तुरन्त उगु क्षणेहे अष्ट परिष्कार जोंपिं सच्छि दँ दुपिं स्थविरपिंथें जुया आकासे थाहाँवना, हानं क्वाहाँवया शास्तायात वन्दनायाना, थःथःगु थासेवना फेतुवन । इपिं व्यापारित नं राजकुले वना जुजु छोयाहःगु कारण कंके छोत । रानिं दरवारे द्वाहाँ वा धका धायेके हयेव द्वाहाँवना वन्दनायाना छखे लिक्क चवंच्वन । अले इमिके महारानिं न्यन— "हे व्यापारित ! छिपिं थन छु कारणं वयागु खः ?"

"भो महारानी ! जिमित जुजुं छलपोल याथाय् छ्वयाहःगु खः । जिमित जुजुं स्वसःदो दां बकस बियाबिज्यात ।

"छिमिसं आपा हे धन धाल । छिमिसं जुजुयात छु याना बिया ? छिपिं खना जुजु छु कारणं खुशि जुया थुलिमछि धन बीकल ?"

"भो महारानी ! मेताया कारणं मखु जुजुयात जिमिसं समाचार छगू कनाबिया ।" धका कन ।

"उगु समाचार जिमित नं कने फुला महाजनपिं ?"

"कनाबीफु महारानी !"

"अथे जूसा कनाब्यु महाजनपिं ।"

"भो महारानी ! लोके बुद्ध उत्पन्न जुया बिज्यात धका कनेमात्रं व महारानी नं व समाचार न्यना ल्हापायाथेंतुं प्रीति व्यूगु शरीर जुया,

स्वकोतक्क छुं हे विचारयाय् मफया, प्यकोया खुसी महारानिं "बुद्ध धँगु पद न्यना हे महाजनपिं ! छिमित जुजुं गुलि धन बिया बिज्यात ?" "सच्छिदोल दां बिया बिज्यात महारानी !" हे महाजनपिं ! जुजुं छिमित थथिज्यागु समाचार न्यना सच्छिदोल दां बिया अयोग्यगु ज्या याना बिज्यात । जि जुलसां जिगु थ्व गरीपगु भेट स्वरूप स्वसदो दां छिमित बी । छिमिसं जुजुयात मेगु छु समाचार न्यंका ? इमिसं थुगु थुगु समाचार न्यंका वया धका मेगु नं निगू समाचार न्यंका बिल । महारानिं ह्लापाया थेंतुं हे प्रीतिं शरीर प्रफुल्लित जुया स्वकोतक्क स्मृति मदयावना प्यकोया खुसी अयेहे न्यना, स्वंगू स्वंगू सच्छिदोल दां बकस बीके बिल । थुगु प्रकारं इमिसं झिनिगू सच्छिदोल दां प्राप्त याना काल । अले इमिके महारानिं जुजु आ गन दु ? पुता ! धका न्यनाबिज्यात । जुजु शास्ता याथाय् वना, प्रव्रजित जूवने धका बिज्यात । जित जुजुं छु आज्ञा बियाःहःगु दु ले ? धका न्यनेव वसपोलं सकल ऐश्वर्य ब्याक्कं छःपित तोःता ह्रया बिज्यात । छपिनि इच्छानुसारं गथे माल अये याना बिज्यांहुँ ।

"मन्त्रीपिं गन दु ले ? महाजनपिं !"

"इपिं नं जुजु नाप्पं हे प्रव्रजित ज्वी धका वने धुंकल महारानी !"

महारानिं मन्त्रीपिनि जहानपिं सःतके छ्वया "मैं ! छिमि भार्तपिं जुजु नाप्पं प्रव्रजित ज्वी धका वने धुंकल । आ छिपिं छु याना च्वनेगु ?" धका न्यना बिज्याय्‌व "भो महारानी ! इमिसं जिमित छु शंदेस बियाहल ?" धका न्यन । "इमिसं जुलसां थःथःगु सम्पत्ति ब्याक्कं

छिमित तो:ताहये धुंकल । आ छिमिगु इच्छानुसारं व सम्पत्ति छिमिसं परिभोग याना छो ।"

"छलपोल महारानीं छु याना विज्याय्गु ले ?"

"हे मैचापिं ! वसपोल जुजु जुया नापं लँया बिच्चे च्वना हे स्वंगू सच्छिदोल दामं स्वंगू रत्नयात पूजायाना, थ:गु सम्पत्तियात खँपात: थें तो:ता प्रव्रजित ज्वी धका प्याहाँ बिज्यात । जि जुलसां स्वंगू रत्नयागु समाचार न्यना स्वंगू रत्नयात गुँगू सच्छिदोल दामं पूजायाना, थज्यागु सम्पत्ति धंगु केवल व जुजुयात जक दु:खयागु कारण मखु । जित: नं दु:खयागु हे कारण ख: । सुनां जुलसां जुजुं फाना थकूगु ई जंधुली फयाकया म्हुतुं दुकाई ? जित: सम्पत्तियागु आवश्यकता दुगु मखु । जिनं शास्ता याथाय् वना, प्रव्रजित जूवने धका थयाबिज्याय्व मन्त्रीपिनि जहानपिसं भो महारानी ! जिपिं नं छ:पिं नाप्पं हे वना प्रव्रजित जूवने धका बिन्तियाय्व महारानिं फ:साला ज्यूगु ख: मैंचापिं ! धका आज्ञा जुल । अले इमिसं जिमिसं अथे याय्फु महारानी ! धका बिन्तियात । अथे जूसा जि नाप्पं वा धका धया दोछिगू रथ जोतेयाका रथे च्वना इपिं नाप्पंतुं प्याहाँबिज्याना लँया बिच्चे ह्लाप्पांयागु खुसि खना, गथे जुजुं न्यंगु ख: अथेहे न्यना सकल प्रवृत्ति सीका जुजु बिज्यागु लँ मालास्व धका धयाबिज्यात । सिन्धव सलतयेगु पला ख्वाँय् खनेमदु महारानी ! धका बिन्ति याय्व जुजु स्वंगू रत्न लक्षयाना प्याहाँबिज्याना सत्य क्रिया याना बिज्यात ज्वीमा: । जिनं स्वंगू रत्न लक्षयाना प्याहाँवयागु ख: उकियागु आनुभावं याना थ्व खुसिया ल: ल:थें मज्वीमा धका अधिष्ठाण याना त्रिरत्नयागु गुण स्मरण यायां दोछिगू रथ ल:या च्वोने हाँकेयाना

यंकल लः जुलसां लोहँया पातार्थे छाना वन। रथया घःचायागु नेम्ह च्वका भति भति जक लखं प्यात। थुगु हे प्रकारं मेगु निगु खुसि नं तरे जुयावन। शास्तानं इपि वयाच्वंगु सीका बिज्याना, थःगु छचाखेरं फेतुना च्वपिं भिक्षुपिं इमिसं मखनीगु अधिष्ठाण यानाबिज्यात। अनोजा महारानीं नं लें वना च्वँच्वं शास्ताया शरीरं प्याहाँवया च्वंगु छव्वर्ण रश्मि खना, अथेहे चिन्तना याना शास्ता याथाय् वना वन्दना याना, छखे लिक्क च्वना विन्तियात— "भो भन्ते! महाकप्पिन जुजु छलपोल लक्षयाना प्याहाँवःगु खः थन थ्यंकःवल ज्वीमा इपि गन दु? कृपापूर्वकं जिमित नं क्यनाबिज्याहुँ।"

तथागतं "हे महारानीपि! फोनितु इमित जुलसां छिमिसं थनहे च्वना खनीतिनि" धका आज्ञा जुयाबिज्याय्व इपि सकलें हर्षंगु मनयाना थनहे जुलसां फेतुना जिमि भातपिं दर्शनयाय् दैन धका अनंतुं फेतुत। शास्तानं इमित आनुपूर्वि कथा कनाबिज्यात।

धर्मदेशनाया अन्तस अनोजा महारानी परिवारपिं सहितं स्रोतापत्ति फलस थ्यंकः वन। महाकप्पिन स्थविरं इमित कनाबिज्यागु धर्मदेशना न्यना परिवारपिं सहितं सकलें प्रतिसम्भिदा सहित अरहन्त जुयाबिज्यात। उगु समयस तथागतं महारानीपित भिक्षुपिं क्यनाबिज्यात। इपि अन थ्यंकः वये सायं काषाय वस्त्र धारणयाना च्वपिं छ्यों मुडेयानातःपिं थः भातपिं खना चित्त एकाग्र ज्वीमखु, उकि याना इमिसं मार्गफल साक्षात्कार यानाकाय् फैमखु धका उकि इमित निश्चलगु श्रद्धास प्रतिस्थित याना, भिक्षुपिं नं अरहन्त ज्वी धुंका जक ऋद्धि हटेयाना क्यनाबिज्यात। इमिसं नं थसपोलपिं खना न्याकुं जोरेयाना—भोस्सुना

वन्दनायाना भन्ते ! छलपोलंपिला प्रव्रजित ज्वीगु कार्य सफलयाना बिज्याय् धुंकल धका धया शास्तायात वन्दनायाना छखे लिक्क चवना प्रव्रज्या फोन । अथे महारानीपिसं प्रव्रज्या फोनेव शास्तानं उप्पलवण्ण भिक्षुणी थन वयेमाल धका चिन्तना याना बिज्यात । गुम्हंस्यानं थथे नं धाडु शास्तानं जुलसां इपि उपासिकापित धयाबिज्यात— "भिक्षुनी पिथाय् वना प्रव्रजित जूहुँ ।" इपि सकलें क्रमैसित चारिका याना वँवं लँया बिच्चे आपालं जनतापिसं स्वागत सत्कार याका सच्छिव नीगू योजन न्यास्य हे वना भिक्षुनीपिथाय् वना, प्रव्रजित जुया अरहन्त जुयावन । शास्तानं दोछिह्म भिक्षुपि बोना आकासं हे जेतवने ल्याहाँ बिज्यात । अन जुलसां आयुष्मान महाकप्पिन चान्हे व ह्निने चत्रनेगु थासे चवना अहो सुखं ! अहो सुखं ! धका उदान (=प्रीति वाक्य) धया जुल । भिक्षुपिसं तथागतयाथाय् वना बिन्ति यावन— "भन्ते ! महाकप्पिन भिक्षु अहो सुखं ! अहो सुखं !! धका उदान (-प्रीति वचन) धाधां चाह्यू जुल थःगु राज सुख लुमंका अथे हाला जूयें चवं ? । शास्तानं वेत सःतके छ्वया— "धाथेनं खःला कप्पिन छं थःगु राज सुख लुमंका उदान वचन धयाजुल धाःगु ?" "भन्ते भगवान छलपोलं जि गुगुया लागी उदान वचन धया जुयागु खः व सिया बिज्यागु हे दु ।" शास्तानं— "मखु भिक्षुपि ! जि पुत्रं राज सुखया लागी उदान वचन धया जूगु मखु, जिह्म पुत्रया जुलसां धर्मप्रीति धर्मस रति-राग उत्पन्न जुया अमृत महानिर्वाणया निम्ति उदान (=प्रीति वाक्य) धया जूगु खः धका आज्ञा दयेका कारणाकारण मिलेयाना धर्मदेशना यानाबिज्यास्य थुगु गाथा उजुं जुयाबिज्यात :—

धम्मपीति सुखं सेति विप्पसन्नेन चेतसा ।
अरियप्पवेदिते धम्मे सदा रमति पण्डितो'ति ।।

अर्थ—

धर्मे प्रीति याइपिं मनूत चित्त अत्यन्त प्रसन्नयाना, सुखपूर्वकं न्ह्यो वयेको, पण्डितपिं मनूत आर्यपिसं कनाबिज्यागु धर्मे सदानं न्ह्याईपुका लीन जुया च्वनी ।

पदार्थ— अन "धम्म पीति" धँगु धर्मयागु रस पान याइपिसं धर्म रस त्वना ज्वी धँगु अर्थ खः । धर्म रस धँगु छुं छगू थलेतया त्वनेथें त्वने ज्यूगु मखु । गुँगू प्रकारयागु जुलसां लोकोत्तर धर्म नामकायस स्पर्श ज्वीबले आरम्मणं साक्षात्कार यायां परिज्ञाभिसय आदि दुःख आदि आर्यसत्य थ्वीका कया धर्मयागु रस त्वनी धँगु अर्थ जूवनी । "सुखं सेति" धँगु धर्मदेशना याय् मात्रं हे प्यंगू इरिया पथस सुखपूर्वकं बासयाना च्वनी धँगु अर्थ खः । "विप्पसन्नेन" धँगु शुद्ध निर्मल जुया क्लेश छुं छुं हे मदुगु । "अरियप्पवेदिते" धँगु बुद्धादि आर्य पुद्गलपिसं कनाबिज्यागु स्मृतिपस्थान इत्यादि भेद दुगु न्हेगू बोधिपाक्षिक धर्म । "सदा रमति" धँगु थथिज्यागु धर्मरूपी प्रीतिस अत्यन्त प्रसन्नगु चित्त ज्वना बासयाना च्वना पण्डित गुणं संयुक्त जुया सदा सर्वदा रमन जुया च्वनी अत्यन्त प्रमुदित जुया च्वनी धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापन्न आदि जुयावन ।

महाकप्पिन स्थविरया कथा सिधल ।

५. पण्डित श्रामणेरया कथा

"उदकं हि नयन्ति" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना बिज्याना च्वना बिज्याबले पण्डित श्रामणेरया कारणं याना आज्ञा दयेका बिज्यात। अतीत समयस जुलसां काश्यप संम्यक सम्बुद्ध न्यीदोल क्षीणास्रव भिक्षुपिसं चाहुयेका वाराणसी नगरस बिज्यात। मनूतिसं थःथःगु समर्थ अनुसारं च्याह्म झिह्म पुचः पुचः मुना आगन्तुक दान आदि प्रदान यात। अनंलि छन्हुया दिनस शास्ता नं भोजनयाय् सिधेका थथे अनुमोदना धर्मदेशना याना बिज्यात। हे उपासक उपासिकापिं! थ्व संसारे गुह्मस्यां थःगु सम्पत्ति हे जक दान बीमा, मेपिंके कया दान बियां छुयाय् धका थःगु हे जक सम्पत्ति खर्चयाना दानबीगु स्वैं। मेपिंके चन्दाकया दान बीगु स्वैंमखु। व मनू जन्म जूवं वंथाय् भोग सम्पत्ति जक लाभयाना काई परिवार सम्पत्ति लाभयाना काय् फैमखु। गुह्मस्यां मेपिंके जक चन्दा उठेयाना थःगु छुं दान बीमखु व मनू जन्मजू वंवंथाय् परिवार सम्पत्ति जक लाभज्वी भोग सम्पत्ति लाभ ज्वीमखु। गुह्मस्यां थःगु धन नं तया मेपिंके नं चन्दा कया दान बी व मनू जन्म जूवंवंथाय् परिवार सम्पति व भोग सम्पत्ति नित्तां लाभयाना काई। हानं गुह्मस्यां थःगु नं बीमखु मेपिंके चन्दा कया नं

दान बीमखु व मनू जन्म जूवंवंथाय् भोग सम्पत्ति नं परिवार सम्पत्ति नं नित्तां लाभयाना काय् फैमखु । करपिनिगु चिप मुना नयेमाःह्म जूवनी । थुगु धर्मदेशना न्यना अन लिक्कतुं च्वंह्म विद्वानह्म मनू छह्मस्यां चिन्तना यात— "आ जि अथे याय्माल गुकियाना जित थ्व निगू सम्पत्ति नं लामज्वी ।" वं शास्तायात वन्दनायाना बिन्तियात— "भन्ते ! कन्हे जिगु भोजन ग्रहणयाना कया बिज्यांहुँ ।"

"छंत गोह्म भिक्षुपिनिगु आवश्यक दु ?"

"भन्ते ! छलपोलया परिवारपिं गुलि दु ?"

"न्योदोल भिक्षुपिं दु ।"

"भन्ते ! वसपोलपिं सकल नाप कन्हे जिगु भोजन स्वीकार याना कयाबिज्यांहुँ ।" शास्तानं स्वीकार याना बिज्यात । व उपासक गाँमेवना, मांपिं ! बौपिं ! जि कन्हेया लागी बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपिंत भोजनया निम्ति निमन्त्रणा बियावये धुन । छिकिपिसं गोह्म गोह्म भिक्षु-पिंत भोजन दानबी फुगु खः उलि उलिसित दान बियादिसँ । धका घोषणा यानाबीव थःथःगु समर्थ अनुसारं जिमिसं झिह्मसित दान बी, जिमिसं न्येह्मसित, जिमिसं सच्छिह्मसित, जिमिसं न्यासःह्मसित भोजन याके धाय्‌व सकलसिगु वचन च्वंनिस्ये भों छकुतो टिपेयाना काल । उगु समये जुलसां उगु नगरे अत्यन्त गरीबह्म जुया वंगु नां महादुग्गत धका प्रसिद्ध जुया च्वंह्म छह्म मनू दुगु जुयाच्वन । दान संयोजन याना च्वंह्म उपासकं व नं न्ह्योनेवःगु खना— "हे पासा महादुग्गत ! जि कन्हेया लागी बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपिंत भोजन निमन्त्रणा याना वये

धुन। कन्हे ज्ञी सकल नगरवासिपिसं दान बी छं गोह्म भिक्षुपिंत भोजन याकेगु खः ?"

"पासा जित छुया भिक्षुपिं मागु दु धका ? भिक्षुपिं धैपिं धन आपा दुपित जकं मागु खः। जि जुलसां कन्हे सुथे यागु दायकेत जाकि छमना नापं मदुह्म खः। जि ज्यामि ज्या याना जीविका याना जुया जित भिक्षुपिं छु याय्‌त मागु दु ? (धका जवाब बिल) चन्दा फाज्वो-पिसं प्रापालं खँ सयेका तयेमा। उकि वं मदु धाःसानं सुमक च्वना मवस्य थथे धाल— "पासा महादुग्गत! सासा भिंभि नया, नायगु वस्त्रं पुना, अनेगु तिसां तिया, बांलाक सुख सयने द्यना, आपासिनं थःथःगु सम्पत्ति अनुभव याना च्वन। छ जुलसां ह्निचिछतकक ज्यायाना जुया नापं प्वा जायक नयेमखं। अथे जूसां तबि छं जुलसां जि ह्लापा दानाबि छुं पुण्य याना मवैगुलिं याना, थुगु जुनी छुं मदयेका च्वंच्वने माल धैगु मस्यु" धका धाय्‌व अथे धका जि स्यू मालिक! धका लिसः बिल। अथे जूसा प्रा छाय् छुं पुण्य मयानागु ले ?" "छ जुलसां ल्याय्‌ह्म तिनि। छं ज्यामि ज्या याना जूसां थमं फकोसित छाय् दान मबियागु ले ? व महादुग्गत जुलसां उपासकं थथे धाय्‌मात्रं संवेग उत्पन्न जुया, जित नं भिक्षु छह्म ब्यु धका धया भोंते ल्या छाय्‌के बिल। न्ह्यागु जूसां ज्यामि ज्या छगू याना धन दयेका भिक्षा बी धका धाल। व उपासकं छह्म जक भिक्षुयात दान बीगु भिक्षा थ्व भोंते छु टिपेयाना कायगु ? धका टिपेयाना मकास्य वन।

महादुग्गतं थःगु छें वना कलाह्मसित धाल— "प्रिये! नगरे च्वंपिं मनूतिसं कन्हे संघपित भोजन दान बीगु निर्णययात। जि नं चन्दा

कावःह्मस्यां छह्म भिक्षुयात जक जूसां दानब्यु धागुलि म्हीसं नं कन्हे छह्म भिक्षुयात जूसां भोजन दान याकेनु ।" वया जहानह्मस्यां म्ही गरीब छं दानबीगु छाय् स्वीकार याना वया ? मधास्य स्वामि ! छं भिगु हे ज्या याना वल । ह्लापानं म्हीसं दानयाना वयागु मदुगुलि याना आ गरीब ज्वीका च्वनेमाल । म्ही निम्हं ज्यामि ज्या याना ज्याला कया छह्म भिक्षुयात जक जूसां दान बीमाली धका धया निम्हं ज्यामि ज्या यावनेत प्याहाँवन ।

महाजन छह्मस्यां महादुग्गतयात खना छु खः पासा महादुग्गत ! ज्यामि ज्या याय्ला ? धका न्यनेव— "खः मालिक ज्या याय् धका वया धका जवाव बिल । छं छु ज्यायाय् धका न्यनेव मालिकं छु ज्या बोल व हे ज्यायाय् धका लिसः बिल । अथे जूसा जिमिसं निसः स्वसः भिक्षुपित भोजन याके मानि सिँ फायाब्यु धका बसिला पा पिकया बिल । महादुग्गतं स्वात्तु क कयटा कसेयाना महानगु उत्साह याना बसिला तोःता पा जोना पा तोःता बसिला जोना सिँ फायाच्वन । अले वंत महाजनं धाल— "पासा ! थौं छं अत्यन्त उत्साह याना ज्या याना च्वन थुकियागु कारण छु खः ?" "स्वामि ! कन्हे जि भिक्षु छह्मसित भोजन याके मानि ।" व खँ न्यना महाजनं प्रसन्नगु मन याना चिन्तना यात — "अहो ! थ्वं तःधंगु याय् थाकुगु ज्या यात थः गरीब धका सुमक च्वना मच्वंस्य ज्यामि ज्या याना छह्म भिक्षुयात भोजन याके धका धयाच्वन । महाजननीनं वया जहानह्म खना मैं छं छु ज्या याय् ? धका न्यन— "छि छु ज्या याकल वहे याय्" धायव कुति थाय्थाय्

बोना यंका कुति वाकेबिल । वं जुलसां प्याखं ह्लीथे सना खुसि प्रसन्न साथं कुतिवाना जाकि नं हाया बिल । अले वंके महाजननीनं न्यन—
"मैं छं थौं अत्यन्त खुशि प्रसन्न जुया ज्यायात कारण छु थें ?"
"मालिकनी ! थौं थ्व ज्यायाना ज्याला कया यंका जिमिसं छह्म भिक्षुयात कन्हे भोजन याकेत्यना ।" व खँ न्यना साहुनी नं अहो ! थ्वं तःधंगु दुष्करगु ज्यायात धका व खना प्रसन्न जुल । महाजनं महादुग्गतयात सिँ फाय्‌के सिधेका थ्व छंगु ज्याला धका प्यमना जाकि बीके बिया मेगु नं थ्व जि छंत खुशि जुया बीकागु धका हानं प्यमना जाकि बीके बिल । वं छेँ वना जहानह्लासित धाल जि ज्यामि ज्यायाना जाकि दत थ्व ज्ञीत आहारया लागी जुल । छं ज्या याना कयाहयागु ज्यालाया घ्यो, चिकं, सिँ, पालु पाउँगु वस्तु इत्यादि कयाहति । साहुनीनं वयात घ्योयागु थेकि छगः व धौ थल छगः व पालु, पाउँगु वस्तु व शुद्धगु भिंगु जाकि छमना बीके बिल । थुगु प्रकारं इपिं निह्लस्या न्यामना जाकि दत । इमिसं ज्ञीत दान बीगु वस्तु दत धका हर्ष-प्रसन्न जुया सुथ ह्लाप्पां दना कलाह्लस्यां महादुग्गतयात धाल— "हुँ स्वामि लप्ते माला हयादिसँ । वं बजारे लप्ते मखना खुसिसिथे वना थौं आर्ययात भोजन दान बीवत धका मने स्वां ह्लका स्ये हा हां लप्ते थोबुल । तःधंगु जाल तयाच्वंपिं पोन्ह्यातिसं थ्व सः महादुग्गतयागु ज्वीमा धका वैत सःता न्यन —

"छ थौं सारी हे खुशि-प्रसन्न जुया स्येहाला जुल कारण छु खः ?"

"लप्ते थोबयागु खःपासा ।"

"छु यायत ?"

"छह्म भिक्षुयात भोजन याकेत ।"

"अहो ! सुखं च्वंच्वंपि भिक्षुपिंसं छु छंगु लप्ते भपीला ?"

"छुयाय् पासापिं ! थःगु गच्छे अनुसारं भोजन याके त्यना ।"

"अथे जूसा छ थन वा ।"

"छु याना बीमाल पासापिं ?"

"थ्व लाना तयापिं न्यात कया प्याना वंपि, छमो वंपि, छटका वंपि अलग अलग छको छुटे यानब्यु ।" वं अथे यानाबिल ।" लाना हको हको न्या नगरे च्वंपि भिक्षुपिंत निमन्त्रणा यानातःपि मनूतिसं न्याना यंकल । वया न्या छुटेयाना च्वंच्वं हे भिक्षाचरण याय्गु समय थ्यंकः वल । वं समय सीका जि वनेत्यल पासा ! भिक्षुपि बिज्याइगु ई जुल धका धाल ।

"त्ययया तयापिं न्या दनिला ?"

"मन्त पासा ! दक्व फुक्कं फ्वी धुंकल ।"

अथे जूसा जि थःतया लागी फियातःले सुचुका तयागु रोहित न्या प्यह्म दु यदि छं भिक्षु भोजन याकेगु जूसा थ्व न्या जोना हुँ धका वंत बियाछ्वत । उखुनुया दिने जुलसां शास्तानं सुथ ह्नाप्पां ध्यानं लोके स्वया बिज्याबले महादुग्गत थःगु ज्ञान जाले वयंवःगु खंका बिज्याना, छु ज्वीगुथें धका बिचायाना स्वया बिज्यात । महादुग्गतं छह्म भिक्षुयात भोजन याके धका थः जहानह्म नाप ह्निगः ज्यामि ज्या यावन । गुह्म भिक्षुयात भोजन याकीथें धका चिन्तना याना स्वयाबिज्याना, मनूतिसं थःथःगु नामे दर्ता जुया च्वंपि भिक्षुपित थःथःगु छें फेतुका भोजन

याकी। महादुग्गतयात जिहे छह्म तोःता मेंपिं सुं भिक्षुपिं प्राप्त ज्वीमखु धका कल्पना याना बिज्यात। बुद्ध धँपिसं आपायाना गरीबपिंत हे जक अनुकम्पा तया बिज्याई। उकिं तथागत सुथ ह्नाप्पां शरीर कृत्य याना बिज्याना महादुग्गतयात संग्रह याना बिज्याय् धका गन्धकुटी द्वाहाँ-बिज्याना फेतुना बिज्यात। महादुग्गत नं न्या जोना छें द्वाहाँ जक वनेवं देवराज इन्द्रया पण्डुकम्बल शिलासन क्वानावल। कारण छुयें धका बिचायाना सोबले ह्निगः महादुग्गतं छह्म भिक्षुयात दानबी धका थः जहानह्म नाप ज्यामि ज्या यावन। गुह्म भिक्षुयात दान बीथें ? धका चिन्तना याना सोबले वैत मेंपिं सुं भिक्षुपिं प्राप्त ज्वीमखु शास्तां जुलसां महादुग्गतयात संग्रह यानाबिज्याय् धका गन्धकुटी द्वाहाँबिज्याना च्वना बिज्यात। महादुग्गतं थःगु गच्छे अनुसारं यागु भोजन लप्ते सूप व्यंजन तथागतयात दोहलपीगु जुल। जि महादुग्गतया छें वना सुवा जूवने दःसा अत्युत्तम ज्वी धका सुं छह्म ह्मस्यूह्म मनूयागु भेष कया वया छेँया लिक्क वना। छं जित छुं ज्या याकेमाःगु दुला ? धका न्यंवन। महादुग्गतं व खना धाल— "पासा! छं छु ज्या याय् सः ?" "मालिक! जि म्ह्यागु ज्या नं याय्सः, जिं याय् मसःगु ज्या छुं नं मदु। यागु जा आदि नं थ्वीसः धका धाय्‌व "पासा! जित छंगु ज्यायागु आवश्यकता दु तर छंत ज्याला बीगु जिके छुं मखना। "छंत जिं छु याना बीमाल, धका न्यनेव "छह्म भिक्षुयात भोजन दान बीगु इच्छा याना च्वना भोजन दान बीत यागु भोजन व्यञ्जन आदि जोरेयाना ब्यूसा अत्युत्तम ज्वी।" "यदि भिक्षुयात दान बीगु खःसा जिं ज्याला हति धाय् मखु। छु जिं जक पुण्यया‌य् म्वाला ?" "अथे जूसा असल

जुल पासा ! छें द्वाहाँ वा धका छें दुकाल । वं जाकि तरकारी इत्यादि मा:मा:गु सामान काय् धुंका— "छ हूँ छंत प्राप्त जूह्म भिक्षुयात बोना वा" धका धया महादुग्गत छ्वयाबिल । दान व्यवस्था याह्म उपासकं भोंते च्वया त:त:पिं भिक्षुपिंत धमाधम भोजन दाता पिनिगु छें छ्वया बियाच्वन । महादुग्गत वैथाय् वना जित प्राप्त जूह्म भिक्षु छह्म ब्यु धका धा:वन । वं उगु अवस्थाय् लुमंका स्वया छंत बीह्म भिक्षु छह्म जक जूगुलि याना भोंते टिपेयाना काय् लोमन धका धाल । महादुग्गतयात ज:गु शस्त्रं प्वाथे सुयाव्यूथें नुग: मछिंस्य च्वनावल । अले वं उपासकयात धाल— "पासा ! जित: जक छं छाय् नाशयाय् त्यनागु ? ह्निग: छं चन्दा काव:वलेनिस्यें जि थ:ह्म जहान नाप ह्निच्छि तक्क ज्याभिं ज्या याना ज्याला कया थौं सुथ ह्लाप्वां लप्ते व शाकपातया लागी खुसि सिथे चाहिला वये धुन । अथेयाय् मते जित: भिक्षु छह्म अवश्यमेव ब्यु धका ह्लानिप्वां च्वे छ्वया विलापयात । मनूत अन मुंवया— "थ्व छु ख: ? महादुग्गत" धका न्यंवल । वं जूगु खँ ब्याक्कं सकलसित कनाबिल । इमिसं व्यवस्था याह्मसिके न्यन— "हे पासा ! छं वैत ज्यामि ज्यायाना जूसां दां कमाय् याना, दान बीमा धका उत्साहित यानागु धाथेनं ख:ला ?" "ख: उपासकपिं !" अथे जूसा छंगु त:धंगु हे गल्ति ख: छं थुलिमछि भिक्षुपिनिगु भोजन व्यवस्था यानाबिया, व विचरायात भिक्षु छह्म जक हे नापं चूलाका बीमफुतला गथे ? व इमिसं धागु खँ न्यना नंमबास्य सुमक च्वना महादुग्गतयात धाल— "पासा महादुग्गत ! जिगु इज्जत काय्गु स्वेमते जि छंगु कारणं याना त:सतं हैरान जुया च्वना । मनूतिसं थ:थ:गु लिस्ते च्वयात:गु अनुसारं थ: थ:त प्राप्त जूपिं

भिक्षुपिं बोना यंके धुंकल। थ:थाय् छें फेतुके धुंकूपिं भिक्षुपिंत यना मेथाय् छ्वेगु सुनानं इच्छायाइ मखुत। शास्ता जुलसां च्वासिला गन्ध-कुटी बिज्याना च्वंगु दु। जुजु, युवराजधिराज सेनापति आदिपिं शास्ता गन्धकुटि प्याहाँ बिज्याइगु लँ स्वया च्वंगु दु। शास्ता प्याहाँ बिज्याय् साथं भिक्षापात्र जोनावने धका। छ विहारे वना भन्ते! जि अत्यन्त गरीबह्म व्यक्ति ख: जित: संग्रह याना बिज्यांहुँ धका शास्तायात प्रार्थना याहुँ। यदि छं भाग्य दुसा यकान्तं लाभ ज्वी।" महादुग्गत विहारे वन। ह्निग: ह्नीगयागु दिने जूसा वैत विहारे चिप नयेत वैपिनिगु पुचले खना जुजु व युवराज आदिपिसं— "हे महादुग्गत! भोजन याय् सिधेकीगु समय मत्योनि छ छाय् अन वने त्यनागु?" धका न्यन। "भोजन सिधैगु समय मत्योनि धका जिं नं स्यू मालिकपिं! जि शास्ता-यात वन्दना याय् धका वने त्यनागु ख:।" धका धाधां वना गन्धकुटीया पिखालख्वी छ्यों दिका भोस्सुना वन्दनायाना भन्ते! थुगु नगरे जिथें दरिद्रह्म मेपिं सुं मदु। जित: ब:काय्गु आधार जुया बिज्यांहुँ। जित: संग्रह याना बिज्यांहुँ धका बिन्तियात।" शास्तानं गन्धकुटीयागु खापा चाय्का बिज्याना भिक्षापात्र पिकया महादुग्गतया ह्लाते तया बिज्यात। वैतला चक्रवर्ति जुजु जूगु समान हे जुल। जुजु, युवराज आदिपिसं थवंथ: ख्वा पुलु पुलु स्वया च्वन। महादुग्गतया ह्लाते शास्तानं बिया बिज्यागु भिक्षापात्र थ:थ:गु हाँक-धाँक वयना लाका काय् छापिं थ्व संसारे सुं दुगु मखु। इमिसं जुलसां वैत थथे धाल— "पासा महादुग्गत! शास्तायागु भिक्षापात्र जिमित ब्यु छंत जिमिसं थुलि दां बी। छ गरीब ख: छं धनकया आम पात्र जिमित ब्यु छंत छु याय्त?" महादुग्गतं धाल— "स्वीतं हे

बीमखु जितः धन मागु मदु। जित शास्तायात भोजन च्न्हेयाय् दयेव गाः। मेपिसं वैंके याचना याना पात्र प्राप्त मजुया दिक्कचाया थःथःगु छें ल्याहाँवन। जुजुं जुलसां चिन्तना यात— "महादुग्गतयात धनयागु लोभ वियां नापं शास्तायागु भिक्षापात्र मतोःतु। शास्तानं स्वयं वैंगु ह्लाते बिया बिज्यागु भिक्षापात्र मेपिसं सुनानं काय्गु साहस नं याय् छागु मखु। थ्वं शास्तायात गुलि हे दानबी फै धका? थ्वं शास्तायात दानबी सिधेकेव जि शास्तायात थः दरवारे बिज्याका जित धका दयेकाःतःगु आहार–भोजन च्न्हेयाय्।" धका चिन्तना याना शास्ताया ल्यू ल्यू तुं सवारि जुल। इन्द्रं नं यागु, जा, सागपात इत्यादि जोरेयाना शास्तायात फेतुना बिज्याय् योग्य ज्वीक आसन लाया पिया च्वंच्वन। महादुग्गतं शास्ता बोनावया छें द्वाहाँ बिज्यांहुँ भन्ते! धका निवेदन यात। वैंगु छें जुलसां अत्यन्त चीजा जुया च्वंगुलि याना कोमछुस्यें सुं द्वाहाँवने ज्यूगु मखु। बुद्ध धैंपिसं सुयागुं छें द्वाहाँ वनेबले छ्यों कोच्छुना गबलेसं द्वाहाँ बिज्याई मखु। सुयागुं चीजागु छें द्वाहाँ बिज्याई बले महा पृथ्वी हे जूसां क्वे फोतुना वनी, छेंयागु लुखा जूसां च्वे थाहाँवना बी। थ्व थये जुया वैंगु तथागतपिनि ह्लापा ह्लापायागु जन्मे याना-बिज्यागु पुण्यया फल खः। लिपा हानं छें प्याहाँ बिज्याय् धुनेव ह्लापा गथे च्वंगु छें खः अयेहे जुया वनीगु जुयाच्वन। उकिं शास्ता दुग्गतया छें धस्वाना हे द्वाहाँ बिज्याना, मनूया भेष कया च्वंह्म इन्द्रं लायातःगु लासाय् फेतुना बिज्यात। जुजुं धाल— "महादुग्गत! छं जिमिसं याचना यानागु शास्तायागु भिक्षापात्र जिमित मब्यू, आ छं शास्तायात याईगु सत्कार गथेच्वं धका छको स्वहे स्वे। अले उपासक रूपी इन्द्रं

भोजन आदि थल–बलया पुसा उला वयना बिल। व भोजनया सुगन्ध–बास सकल नगर छगुलीसं फिजे जुयावन। जुजुं यागु इत्यादि स्वेधुंका तथागतयात थथे बिन्तियात— "भन्ते ! जि महादुग्गतया दान गुलिसः हे दं ? धका भत्तीतया थ्व दान बी सिधेसाथं शास्तायात जिगु दरबारे बिज्याका जितः जोरे यानातःगु आहार दान बी धका चिन्तना याना वयागु खः। जि थथिज्यागु अमूल्यगु आहार ह्लापा गबलेसं हे स्वेमनंनि। जि थन च्वंच्वन धाय्‌व महादुग्गतयात कष्ट महसूस ज्वी। जि ल्यहाँवने त्यल।" धका बिन्तियाना शास्तायात वन्दना याना थःगु दरबारे तुं ल्याहाँ सवारि जुल। उपासक रूपी इन्द्रं शास्तायात यागु भोजन आदि दोहलपा सत्कारपूर्वकं लंका जुया च्वन। शास्ता भोजन याना बिज्याय् सिधेका अनुमोदना याना आसनं दना विहारे तुं ल्याहाँ बिज्यात। सुवा जुया च्वंह्म इन्द्रं महादुग्गतयात इसरा बिल। महादुग्गत शास्तायागु भिक्षापात्र जोना शास्ताया ल्यू ल्यू वन। सुवा जुया च्वंह्म देवराज इन्द्र मचा ताषाक वना शास्तायात तःवना, अनं ल्याहाँवया महादुग्गतया लुखावे च्वना च्वे आकासे स्वत। आकासं न्हेगू रत्नया वा गाना वंगु छें च्वंगु थल–बल ब्याबकं जाया नं छें छक्खां दंक जायावल। वया छें च्वने थाय् हे मदया वल। वया जहानह्म मचाखाचात मुंका छें प्याहाँवया पिने च्वं च्वंवल। महादुग्गत शास्तायात विहारे थ्यंक वना तया छें ल्याहाँ वःबले इपिं छेंयापिने च्वंच्वंगु खना, "छिपिं आमकन छु याना च्वनागु ?" धका न्यन। जहानह्मस्यां "झीगु छें छक्खां न्हेगू रत्नं जायावल छेंया दुने च्वनेथाय् मंत।" धका भातह्मसित कन। महादुग्गतं थौं हे झीत झीगु दानया विपाक–फल बिल धका चिन्तना

याना जुजु याथाय् वना नमस्कार धाय्व, "छ छाय् थन वयागु" धका जुजुं न्यना बिज्यात। वं बिन्तियात— "महाराज ! जिगु छें छवखां न्हेगू रत्नं बिलि-बिलि जायावल व धन छलपोलं कया बिज्यांहुँ। जुजुं बुद्धयात ब्यूगु दानया फल थ्वयात थौं हे प्राप्तजुल धका मतीतया वंके न्यना बिज्यात— "आ छंत जि छु याना बीमाल ले ?"

"व धन थन ल्ह्ययाहयेत बैल गाडा छोया बीमाल महाराज !" जुजुं दोछिगू गाडा छ्वया व वंगु धन ल्ह्यं का हया जुजुया पटांगिरी द्वं चिके बिल। व सप्तरत्नया धन द्वं च्युंबले ताय्गः सिमा पाय्जा जुल। जुजुं नगरवासीपिं सकलें मुंका थुगु नगरे सुयां थुलिमछि धन दुला ? धका न्यना विज्याय्व नगरवासितिसं— "सुयां हे मदु महाराज" धका लिसः बिल। थुगु प्रकारं महानगु धन राशि दुह्मसित छुयाय् योग्य जू ? धका जुजुं न्यना बिज्याय्व—

"महाजनया पदवि बी योग्य जू महाराज !" जुजुं वयात तःधंगु सत्कार-सन्मान याना नगरया महाजन पदवि बीके बिल। अले वयात ह्लापा-ह्लापा याह्म महाजन च्वना वंगु बाझा जुया च्वंगु थाय् छयाय् स्वया थन बुया वया च्वंगु सिमा झा झी सफायाके विया महल दयेका च्वं धंगु आज्ञा जुयाबिज्यात। महादुग्गतं अन सिमा झा झी पाय्के बिया वं माथं वंका छें दयेकेत जग म्हुईकूबले फू वाथाय् ठक्कर नया ह्लापायाह्म महाजनं थुनातःगु आपालं धन प्याहाँवल। जुजु याथाय् वना सूचना ब्यूवनेव आम छंगु पुण्यं प्याहांवःगु धन छंत हे का धंगु हुकुम बक्से जुल। वं अन म्हूगु छें दयेके बी सिधेका, न्हेन्हु तक्क बुद्ध प्रमुख

भिक्षु संघपिंत भिक्षा दान बिल । अनंलि जीवन भर मेमेगु नं अने अनेगु दानादी पुण्य कर्म आपालं याना, मनुष्य आयू फुना वनेव देवलोके जन्म कावना छगू बुद्धान्तर समय तक्क दिव्य सम्पत्ति अनुभव याना च्वंवन । थुगु बुद्धोत्पाद समयस देवलोकं च्युत जुया वया श्रावस्ती नगरे सारीपुत्र महास्थविरया उपस्थायिका पिनिगु कुले छह्म महाजनया म्ह्याय्‌या गर्भे जन्म कावल । अले वया मां बौपिसं गर्भधारण जूगु समाचार न्यना वंत प्वाथेदुपिंत याना बीमागु कर्तव्य ब्याक्कं पुरेयाना बिल । व मिसाया लिपा थज्यागु दोहल (=मिसातये प्वाथे दंबले जुयावंगु इच्छा) उत्पन्न जुयावल कि "अहो ! जि धर्म सेनापति प्रमुख न्यासःह्म भिक्षु संघपिंत रोहित न्याया तरकारि सहित भोजन याका, काषाय वस्त्रं पुना दकले सिथेच्वंगु आसने च्वना, वसपोल भिक्षु पिनिगु चिपगु भोजन नयेदःसा गुलि ज्यू खं ?" व मिसां थः मां बौपिंत निवेदन याना, अथेहे थःगु दोहल अनुसारं दान बीका भन्तेपिनिगु चिपगु भुई च्वंगु जा नल । अने-वःगु दोहल परिपूर्ण जुल । लिपा मेमेगु नं न्हेगू मंगल समयस रोहित न्याया रस नाप हे धर्म सेनापति प्रमुख न्यासःह्म भिक्षुपिंत भोजन दान याकेबिल । मेगु सकल खं तिस्स कुमारयागु बाखने धयावयागु अनुसारं थ्वीका काय्‌माःगु जुल । थुगु बाखने जुलसां महादुग्गत जुयावःगु समयस दान बियावःगु रोहित न्यायागु पुण्यया कारणंयाना व मचाया नामकर्ण याय् खुनु जुलसां मांह्मस्यां भन्तेया दासयात शिक्षापद बियाबिज्यांहुँ धका प्रार्थना याय्‌व स्थविरं न्यना बिज्यात—

"थ्व मचाया नां छु थें ?"

"भन्ते ! थ्व मचा जिगु प्वाथे च्वंवस्यें निस्यें थ:गु छें च्वंपि जड, मूढ, लाता, ग्वाज्य:त नापं खँ ल्हाय् सया पण्डित जुया व:गुलिं थ्व मचाया नां पण्डित कुमार धका तयेगु इच्छा याना" धका विन्ति याय्‌व स्थविरं शिक्षापद बियाबिज्यात। व मचा बूखुनु निस्यें मांम्हस्यां जि काय्‌यागु इच्छायात स्यंके मखु धका मतीतल। व मचा न्हेदं दया व:बले मांम्हसित धाल— "य:मा ! जि स्थविर याथाय् वना प्रव्रजित जूवने।" मांम्हस्यां ज्यू पुता ! जिं छंगु इच्छायात स्यंके मखु धका ल्हापांनिस्यें मत्तीतया तयागु दु धका धया स्थविरयात निमन्त्रणा याना भोजन याका "भन्ते छलपोलया दासं प्रव्रजित ज्वीगु इच्छा प्रकट यात जिं थ्वयात संझाकाती विहारे हयाबी" धका बिन्तियाना, स्थविरयात बिहारे लित छ्वया ज्ञातिबन्धु-प:थितिपिं सकलें मुंकेबिया जि काय्‌यात गृहस्थिबले याय्‌मागु सत्कार सन्मान ब्यावकं पौं हे याना छ्वे धका त:धंगु सत्कार सन्मान याके बिया, व मचा बोना विहारे वना, "भन्ते ! थ्व मचायात प्रव्रजित याना बिज्यांहुं धका स्थविरयात लःल्हाना बिल। स्थविरं प्रव्रजित ज्वीगुया थाकुगु कारण कनाबिज्याय्‌व व मचां "भन्ते ! जिं छलपोलया अववाद-उपदेश सकतां पालन याय्।" धका बिन्तियात। अथे जूसा थन वा धसा धैबिज्याना, वैगु सँ प्याका तच पञ्चक धंगु कर्म-स्थान भावना स्यने-कने याना प्रव्रजित याना बिज्यात। वया मां बौपिं न्हेनु तक्क विहारे हे च्वना, भिक्षु संघपिंत रोहित न्यायागु रस नाप भोजन दान-प्रदान याना, न्हेनु दुखुनु संझाकाती थ:गु छें ल्याहाँवन। स्थविर च्यान्हु दुखुनु गामे दुने भिक्षा बिज्याबले भिक्षु संघपिं नाप व न्हूम्ह श्रामणेरयात बोना यंका.मबिज्या। छाय् धासा वं पात्र जोनेगु,

चीवरं पुनेगु इत्यादि ज्या बांलाक्क सयेका सीका मकानि। हानं मेमेगु नं विहारे स्थविरयात सेवा सत्कार याय्गु ज्या सयेके–सीके मानिगु यक्को बाकि दनि। स्थविर व भिक्षु संघपिं गामे बिज्याय् धुंका श्रामणेरं सकल विहारस उखें थुखें वना बँ प्वीमाथाय् बँ पुना, लः तयेमागु थले लः तया, बांलाक्क थासे तया मतःगु खाता, कुर्सि आदि थाय् थासे मिले ज्वीक तये सिधेका जक गाँमे द्वाहाँवन। छाय् धासा? तीर्थंकरत सुंमदुगु विहारे द्वाहाँवया— "श्रमण गौतमया श्रावक–शिष्यत च्वनीगु थाय् छको सो गपाय्सतं फोहर यानातःगु धका निन्दा–अपहास थमयाय्मा धका सकल विहार छगुलिं सुव्यवस्थित याना हे जक लिपा श्रामणेरपिं गाँमे वनी। उकिं उखुनु नं स्थविरं श्रामणेरयात पात्र चीवर जोंका लिपा जक गाँमे द्वाहाँ बिज्यात। श्रामणेर थः उपाध्याय नाप गांमे वना च्वच्वं लँया बिच्चे लः धः खना "भन्ते! थ्व छु खः?" धका न्यन। स्थविरं "थ्वयात लः वनीगु धः धाइ श्रामणेर!" धका कना बिज्यात।

"थुकिं छु ज्या काईगुले भन्ते?"

"थ्व धलं उखें थुखें लः यंका थःथःगु बुँई वापोगु ज्या काईगु खः श्रामणेर।"

"गथे खः भन्ते! लः धंगुया चित्त अथवा पित्त छुं दुला?"

"अथे छुं मदु श्रामणेर!"

"थज्यागु चित्त मदुगु वस्तूयात थः यःयःथाय् यंकीगुला भन्ते?"

"अथेहे खः श्रामणेर !" श्रामणेरं चिन्तना यात— "थथिज्यागु चित्त छुं मदुगु वस्तूयात नापं थः ययथाय् यंका ज्याकाय् ज्यू धासेंलि झी चित्त दुपिं मनूतिसं व चित्तयात थःगु बसेतया छाय् श्रमण धर्म याय् मफै ?" अनं उखे न्ह्योने वना चवचवं तीर दयेकीपिं मनूतिसं तीर कठियात मी क्वाका, मिखा छपा तिसिना छपा मिखां तीर कठियात अथेक स्वया तीर तप्यंका च्वंपिं मनूत खना— "थुमिसं छुयाना चवंगु भन्ते ?" धका न्यन ।

"थुपिं तीर दयेकीपिं मनूत खः आवुसो !"

"थुमिसं छु दयेका चवंगुले भन्ते ?"

"थुमिसं तीर कठियात मी क्वाका तप्यंका च्वंगु खः श्रामणेर !"

"तीरकठी चित्त दुलाले भन्ते ? "मदु आवुसो !"

श्रामणेरं चिन्तना यात— "यदि चित्त मदुगु वस्तुयात नापं मी पना तप्यंकेफु धंगु जूसा झी चित्त दुपिं मनूतिसं छाय् थःगु चित्तयात बसेतया श्रमण धर्म याना च्वने मफै ?" व श्रामणेरं थुपिं स्वंगू कारण खना— "भन्ते ! यदि छलपोलं थःगु पात्र-चीवर कया बिज्यात धासा, जि विहारे ल्याहाँवने" धका धायव स्थविरं थ्व नकतिनि श्रामणेर जुयाबःह्म मचां जितः बोध मजूह्म समान याना, यथे धयाचवन धका मतीतया मबिज्यास्य लिफः स्वया जिगु पात्र चीवर हति श्रामणेर ! धका थमं कयाबिज्यात । श्रामणेरं नं उपाध्याययात वन्दना याना ल्याहांवने त्यंबले— "भन्ते ! जित आहार कया हया बिज्याय्बले रोहित न्याया रस नाप हे जक कया हया बिज्यांहुँ ।" धका निवेदन

यात। स्थविरं— "गन प्राप्तज्वी ग्रावुसो ?" धका न्यना बिज्याय्व "भन्ते ! छःपिनिगु पुण्यं प्राप्त मजूसां जिगु पुण्यद्वारा अवश्य प्राप्त ज्वी," धका धाल। स्थविरं मचाह्म श्रामणेर पिने च्वंच्वन धाय्व छुं छगू बाधा नं उत्पन्न ज्वीफु धका कोठायागु ताचा बिया बिज्याना— "जि च्वनेगु कोठाय् खापा चाय्का दुने द्वाहाँवना च्वं च्वंहुँ," धका धयाबिज्यात। श्रामणेरं अथेहे याना थःगु शरीरे ज्ञान कोतछोया थःगु आत्मभावयात परिक्षा यायां फेतुना च्वन। अले वयागु गुणया प्रतापं शक्र देवराज इन्द्रया आसन क्वानावल। इन्द्रं छु कारणं याना थथे जूगु धका बिचायाना स्वया पण्डित श्रामणेरं उपाध्याययात पात्र चीवर बिया श्रमण धर्म याय् धका विहारे ल्याहाँवन। जिनं अन वने योग्य जू धका भत्ती ल्वीका चतुर्महाराजपिं प्यह्मसित सःता— "विहारया छचाखेरं च्वंगु उद्याने च्वंपिं फंगःत थ्याना छ्वया, छचाखेरं सुरक्षा याना च्वंहुँ" धका आज्ञा बिया चन्द्र देवपुत्रयात चन्द्र मण्डल साला दिकाति, सूर्य देवपुत्रयात सूर्य मण्डल साला दिकाति, धका आज्ञा बिया थः वना विहारया चीवर हिलेगु खिपः प्यनातःथाय् च्वना आरक्षा याना च्वंवन। विहारे गंगु हः छ्हः कुत्युंवःगु सः नापं ताय् मदया शान्त वातावरण जुयावन। श्रामणेरयागु चित्त एकाग्र जुल वं ह्निनसिगु भोजनथाय् न्ह्योहे थःगु आत्मभाव विचार याना, सोंगू फलस थ्यंकः वन। स्थविरं नं श्रामणेर विहारे च्वंच्वन वयात योगु योग्य जूगु भोजन थुगु कुले भिक्षा वंसा प्राप्तयाना काय् फै धका छगू प्रेम व गौरवं संयुक्त जुयाच्वंगु कुलछें बिज्यात। अन नं भनूतिसं उखुनुया दिने रोहित न्या लाभ जुया स्थविर बिज्याइगु लँ पाखे स्वया च्वन। इमिसं स्थविर बिज्याना च्वंगु

खना, भन्ते छलपोल थुखे भिक्षा बिज्यागु सापहे प्रसल जुल धका धया छें दुने बिज्याका यागु नयेगु त्वनेगु दोहलपा, रोहित न्याया रस दुगु भोजन चन्हे यात। स्थविर भिक्षा ग्रहण याना अनं दँना विहारे बिज्याय्त स्वया बिज्यात। मनूतिसं थनहे च्वना भपाबिज्यांहुँ भन्ते! विहारे यंकेत नं प्राप्त ज्वीतिनि धका धया, स्थविरया भपाबिज्याय् सिधेकेव पात्र सिला उकी रोहित न्याया रस नाप भोजन जाय्क तया स्ःह्लाना बिल। स्थविरं श्रामणेरया नये पित्याका च्वन ज्वी धका याकनं याकनं बिज्यात। शास्ता नं उखनुया दिने ह्लापालाक हे भोजन याना बिज्याय् सिधेका विहारे बिज्याना, पण्डित श्रामणेरं पः उपाध्याय यात पात्र चीवर बिया श्रमण धर्म याय् धका विहारे ल्याहाँवःगु खः। वंगु प्रव्रज्या जूगु ज्या सफल जुललाकी मजूनि धका बिचायाना स्वया बिज्याना स्वंगू फलस थ्यंकः वने धुंकुगु कारण सीका बिज्याना, अरहन्त ज्वीह्म खःला मखुला धका बिचायाना स्वयाबिज्याना, अरहन्त ज्वीह्म खः धैगु कारण सीका बिज्यात। हानं भोजन याय् न्ह्यो हे अरहन्त ज्वी फैह्म खःला मखुला धका बिचायाना स्वया बिज्याना, ज्वीह्म खः धैगु सीका कया बिज्यात। अले शास्ताया थथे मती वयेका बिज्यात श्रामणेर-यागु भोजन जोना (गुरुह्म) याकनं याकनं वयाच्वन। जि अन वना लुखाय् च्वना पना च्वनेमाल, सुरक्षा नं याना च्वनेमाल। अले जि गुरुम्हेसिके प्यंगू प्रश्नयाय् वं जि थानागु प्रश्नया उत्तर बी सिधेकीबले श्रामणेर नं प्रतिसम्भिदा सहित अरहन्त जूवनी। शास्ता अन बिज्याना पिखालख्वी पिया च्वं च्वं बिज्याना, अन थ्यंकः वह्म स्थविरयाके प्यंगू प्रश्न न्यना बिज्यात। तथागतं न्यंगु प्रश्नयात स्थविरं जवाब बिया

बिज्यात । अन यानाबिज्यागु प्रश्नोत्तर थथे खः—

शास्ता— "हे सारीपुत्र छंत छु लाभ जुल ?"

"सारीपुत्र— "आहार लाभ जुल भन्ते !"

शास्ता— "आहारं याना छु उत्पन्न याना बी थोले ? सारीपुत्र !"

सारीपुत्र— "वेदना उत्पन्न याना बीयो भन्ते !"

शास्ता— "वेदनां याना छु उत्पन्न याना बीयोले ? सारीपुत्र !"

सारीपुत्र— "रूप उत्पन्न याना बीयो भन्ते !"

शास्ता— "रूपंयाना छु उत्पन्न याना बीयोले ? सारीपुत्र !"

सारीपुत्र— "स्पर्श उत्पन्न याना बीयो भन्ते !" अनयागु अभिप्राय थथे खः । नयेपित्याह्मस्यां आहार अनुभव यात धायूव वंगु क्षुधा रूपी दुःखयात तंका सुख वेदना उत्पन्न यानाबी । आहार परिभोग यायूगुलि याना, सुखी जूह्मस्या सुख वेदना उत्पन्न जूगुलि याना, थःगु शरीरे वर्ण सम्पत्ति बढे जुयावं । थुगु प्रकारं वेदनां याना रूपयात रयवाबी । सुखीह्म मनू जुलसां आहार रूपया अनुसारं उत्पन्न जूगु सुख-सोमनस्सं आजिद आभ्वाद जुयावल धका गोत्तु्ला च्वंसा नं, फेत्तु्ना च्वंसां सुखयागु स्पर्श याना सुखताया च्वनी । थुगु प्रकारं थुपिं प्यंगू प्रश्नयागु लिसः बिया च्वंतल्लें श्रामणेर प्रतिसम्भिदा सहित अरहन्त पदस थ्यंकः वन । शास्तानं स्थविरयात धया बिज्यात— "हुँ सारीपुत्र ! छंह्म श्रामणेरयात भोजन याकःहुँ ।" स्थविर वना खापाय् त्वा त्वा

यात । श्रामणेर खापा चाय्‌का प्याहाँ वया, स्थविरया ह्लांतिं भिक्षापात्र कया छखे लिबकतया टालपत्रयागु पंखाकया स्थविरयात पंखां गाय्‌का च्वन । थ्रले वयात स्थविरं धयाबिज्यात— "श्रामणेर भोजन याहुँ" "छलपोलयाले भन्ते ?" "जि भोजन याना वये धुन । छ वना भोजन याहुँ ।" न्हेदँ दुह्म मचा प्रव्रजित जुया च्यान्हु दुखुनु उगु थासे हे ह्लया-थ:गु पलेस्वां समानं प्रत्यवेक्षणा याय्‌मागु थासे जुलसां प्रत्यवेक्षणा याया फेतुना भोजन याय्‌गु थालेयात । वं पात्र सिला छखे तयेयंके धुंका चन्द्र देवपुत्रं रोके यानातःह्म चन्द्रमण्डलयात तो:ता छ्वत । सूर्य देवपुत्रं सूर्य मण्डलयात तो:ता छ्वत । चतुर्महाराज देवतापिं प्यह्मस्यां प्यंगू बिशास आरक्षा याना च्वनेगु ज्या तो:ता वन । शक्र देवराज इन्द्रं खिप: प्यनातःयाय् च्वना, सुरक्षा याना च्वनेगु ज्या नं तो:ता वन । सुर्द्यो छकोलं हे बाह्लि फप्पुला क्वे क्वाहांवन । भिक्षुपिंसं निन्दा चर्चा याय्‌गु थालेयात । निभा किच: थन प्यंक: वये धुंकल । सुर्द्यो बाह्लि फप्पुला वना क्वे थ्यंक: वने धुंकल । श्रामणेरं नकतिनि भोजन याय् सिधेकल । थ्व छु धंगु आश्चर्य जूगु ख: ? शास्तां उगु समाचार सीका थन भिक्षु सभास बिज्याना न्यना बिज्यात— "हे भिक्षुपिं ! आम छिमिसं छु धया च्वनागु ख: ?" थथे धया च्वनागु ख: धका बिन्ति याय्‌व । "ख: भिक्षुपिं ! पुण्यवानपिसं श्रमण धर्म याना च्वंबले चन्द्र देवपुत्रं चन्द्र मण्डलयात, सूर्य देवपुत्रं सूर्य मण्डलयात, साला रोकेयाना तल । प्यह्म चतुर्महाराज देवतापिंसं विहारया उपवने प्यखेरं च्वना सुरक्षा याना च्वंवल । शक्र देवराज इन्द्र वया खिप: प्यना त:थाय् च्वना आरक्षा याना च्वंवल । जिहे नं जि बुद्ध ख: धका धंगु चास्ता किस्ता मयास्य,

सुमफ चवंचवने मफया पिखालख्वी वना जि पुन्नयात सुरक्षा याना चवंवना। ज्यामितिसं चाघले लः कयाहया चवंगु खना। तीर दयेकीपिसं तीर तप्यंका चवंगु खना। कःमितिसं नं सिँ छाना चवंगु खना थ्व थुलि आरम्भण कया पण्डित जनपिसं थःत थमं दमनयाना अरहन्त भाव साक्षात्कार याना हे काई धका कारणाकारण चूलाका उपदेश याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

उदकं हि नयन्ति नेत्तिका,
उसुकारा नमयन्ति तेजनं।
दारुं नमयन्ति तच्छका,
अत्तानं दमयन्ति पण्डिता॥

अर्थ—

ज्यामितिसं लः ल्ह्वया चवंगु, तीर दयेकीपिसं तीर तप्यंका चवंगु, कःमितिसं सिँ छाना चवंगु (खना) पण्डितजनपिसं थःत थमं दमन याना काई।

पदार्थ— अन थ्व पृथ्वीयागु दों वोंचिगु चा पाला गाः वंथाय् पना वँपिला जूसां सिँयागु नांचा जूसां तया, थः योयोथाय् लः ल्ह्वया यंकीपित नेत्तिक धाई। "ते जना" धंगु सिँ–कठि आदियात धाइगु खः। थथे धैतःगु दु कि नेत्तिक धैपिसं ह्लि ह्लि तुते मज्वीक ज्या याइपिसं थःथःगु इच्छानुसारं लः ल्ह्वः ज्वी। तीर दयेकीपिसं नं मी पना, क्वाका बेकोगु सिँ कठि आदियात तप्यंकी। कःमितिसं नेमि (=रथचाया

छचाखेरं च्वंगु पाता) इत्यादि दयेकेत सिँ छाना सो सो याना थःगु इच्छानुसारं बेक्वेके माथाय् बेक्वेको तप्यंके माथाय् तप्यंकी थुगु प्रकारं थथिज्यागु ज्यायात आरम्मण याना पण्डित–विद्वान जनपिसं स्रोतापत्ति फल आदि उत्पन्न यायां थः थमं दमन यानातै। अरहन्त आवस थ्यंकः वनीबले जुलसां धाथेनं एकान्तं थःत थमं दमनयात धका धावनी।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वंगु जुल।

पण्डित श्रामणेरयागु कथा सिधल।

---

६. लकुण्टक भद्दिय स्थविरया कथा

"सेलो यथा" धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना बिज्याना च्वना बिज्यावले लकुण्टक भद्दिय स्थविरया कारणं याना प्राज्ञा जुया बिज्यात ।

पृथकजन जुया च्वंपिं श्रामणेरतिसं जुलसां बाग:चाह्म स्थविर खना छ्यँले जूसां, ह्लाय्‌पने जूसां, ह्लासे जूसां जोना गथे ख: कका ! थुगु शासने प्रालसि चाया बिज्याना ला ? प्रथवा न्ह्याईपुक समय बितेयाना च्वना बिज्यानागु ख:ला ?" धका न्यनी । स्थविरं इंपिं खना गबलेसं हे तंचाया मबिज्या । द्वेष भाव नं याना मबिज्या । धर्म सभास खँ पित-हल । "सो सो प्रायुष्मानपिं लकुण्टक स्थविर खना श्रामणेर प्रादिपिसं थथे-थथे सासना याना च्वन । वसपोल ईपिं खना तं नं चायामबिज्या, द्वेष भाव नं याना मबिज्या ।" धका खँ पितहल । शास्ता प्रन बिज्याना, "प्राम छु खँ ह्लाना च्वनागु क्षिक्षुपिं !" धका न्यना बिज्यात । भिक्षु-पिसं "जिमि थज्यागु खँ जुया च्वन भन्ते" धका बिन्ति याय्‌व "ख: भिक्षुपिं ! क्षीणास्रव धँपिसं तंचाई मखु, स्वीतं द्वेष भाव नं याइ मखु,

तगोगु लोहँ पर्वत समान जुयाच्वनी, ईंपि निश्चल जुया कम्पन ज्वीमखु धका धयाबिज्याना कारणाकारण चूलाका धर्मदेशना यानाबिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

सेलो यथा एकघनो वातेन न समीरति ।
एवं निन्दा पसंसासु न समिञ्जन्ति पण्डिता'ति ।।

अर्थ—

गथेकि छधी जुया च्वंगु पहाड पर्वतयात फसं इकिधिकि हे संके फंमखु, अथेहे तुं विद्वान पण्डित जनपिंत निन्दा व प्रशंसां इकिधिकि संके फंमखु ।

पदार्थ— अन "निन्दा पसंसासु' धंगु थन थुयाय् यद्यपि निगू जक लोक धर्म धयातःसानं अर्थं जुलसां च्यागूलिं लोक धर्म न्ह्योने- हया थ्वीकःकाय् फयेके माः । गथे जुलसां छगः तःगोगु प्वा मदुगु लोहँ पर्वतयात पूर्व इत्यादि दिशा पाखें वःगु फसं संके फंमखु, धेच्वीके फंमखु, कम्पन याय् फंमखु, अथेहे धंथेंतुं च्यागू प्रकारयागु लोक धर्म सेवन याना च्वनेबले पण्डित जनपिं चंचल ज्वीमखु, द्वेष भावं अथवा मैत्रि भावं चंचल ज्वीमखु, कम्पन ज्वीमखु धंगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन ।

लकुण्टक भद्दिय स्थविरया कथा सिधल ।

७. काण माताया कथा

"यथा'पि रहदो" धँगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन महा-विहारे बास याना बिज्याना च्वंबले काण माताया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यात। थुकिया कथा विनय पिटके वये धुंकुगु हे दु। अबले जुलसां काण माता नं थ: म्ह्याय्यात ह्ला खालि मज्वीक वया भातपिनि छें छ्वेत मरि छुई सिधेका, प्यको तक्क प्यह्म भिक्षुपित दानयागु समयस शास्तां उगु बाखने शिक्षापद दयेका बिज्याय्व काण माताया भातह्मस्यां मेह्ममिसा ब्याहा याना हल। काणं उगु समाचार न्यना थुमिसं जिगु घर गृहस्ति नाश याना बिल धका खँको खँको भिक्षुपित निन्दायाना बोबिया जुल। भिक्षुपिं व लँ बनेगु हे साहस मयात। शास्ता नं उगु समाचार सीका अन बिज्यात। काण मातानं शास्तायात वन्दना याना लायात:गु आसने फेतुका यागु मरि चरि दानयात। शास्तानं जलपानयाय् सिधेका बिज्याना काण उपासिका गो? धका न्यना बिज्यात। भन्ते! व छलपोल खना नंमवास्य सुमक च्वना खवया च्वन।

"व छाय् खवया च्वंगु थें?"

"भन्ते! वं भिक्षुपित निन्दा याना बोबिया जुल उकिं छलपोल खना, उत्साह हीन जुया खवया च्वंवन। अले वंत शास्तानं स:तके छ्वया

बिज्याना हे काण ! छ छाय् जि खनेवं उत्साह हीन जुया सुला खवया च्वंच्वनागु ?" अले काण मातानं यागु ज्या व्यावकं कना बिल । तदनन्तर गथे खः काण माता ! जिह्म श्रावकपिसं छं ब्यूगु जक कागु लाकी मब्यूगुनं कागु खः ?

"बियागु जक कागु खः भन्ते !"

"यदि जिह्म श्रावकपिसं भिक्षा वना छंगु छेँया लुखा थवे थ्यंकः बयेव अले इमित छं मामं मरि ब्यूगु जूसा जिह्म श्रावकपिनिगु छु दोष दु ?"

"आर्य पिनिगु छुं दोष मदु भन्ते ! वंगु हे दोष खः धका धया शास्तायात वन्दना याना क्षमा फोन । अले वयात शास्तानं आनुपूर्वि कथा कनाबिज्यात । शास्ता आसनं दना विहारे ल्याहाँ बिज्याबले जुजुया दरबार थवं थवं बिज्यात । जुजुं खंका शास्ता बिज्याथें च्वं माणवकपिं धका न्यना स्वया "खः महाराज ! धका बिन्तियात । अले जुजुं— "हुँ छिमिसं वना जि शास्तायात वन्दना यावंगु समाचार वसपोलयात बिन्तिया हुँ" धका मनूत छ्वया बिज्यात । जुजुं राजाङ्गणे दना बिज्याना च्वंह्म शास्ता नापलाना वन्दना याना भन्ते ! गनं बिज्यानागु ? धका न्यन ।

"काण मातायाा छेँ वना वयागु खः महाराज !"

"छ्या निम्ति अन बिज्यानागु खः भन्ते ?"

"काणं जुलसां भिक्षुपिन्त बोबिया जुल धागुलि याना अन वना-वयागु खः महाराज !"

"गथे खः ले भन्ते ! वं भिक्षुपिंत बोमबीकेगु ज्या याना बिज्याला ?"

"खः महाराज ! भिक्षुपिंत नं बोमबीकेगु याना लौकोत्तर कुटुम्बिकया स्वामि नं याना बीधुन वंत ।"

"छलपोलं वयात लौकोत्तर कुटुम्बिकया मालिक याना बिज्यात। जि जुलसां वयात थुगु लौकिक कुटुम्बिकया स्वामि याना बीतेना भन्ते !" धका बिन्तियाना शास्तायात वन्दना याना, थःगु दरबारे तुं ल्याहाँ बिज्यात। तदनन्त सुनानं मसीक थःगु दरबारे काण उपासिकायात सःतके छ्वया सकल तिसा वसतं तीका थःह्म दकले तःधिकःह्म म्ह्याय्यागु थासे तया बिज्यात। अले जि म्ह्याय्यात लहीना तये फुह्मस्यां बोनायंकि धका आज्ञा जुया बिज्यात। अनंलि सकल सम्पत्ति सम्पूर्ण जुया चवंह्म महामन्त्री छह्मस्यां— "भो महाराज ! जि छलपोलया म्ह्याय्यात बांलाक लहिना तये।" धका बिन्तियाना, काण उपासिकायात थःगु छें यंका सकल ऐश्वर्य सम्पत्ति ब्यापकं तोःता बिया "छं गथे इच्छा वल अथे पुण्यकर्म या धका तोःता बिल। अबलेसं निस्यें काण उपासिकां थःगु छें प्यंगु दिशास प्यंगू लुखाय्‌सं मनूत तया वंथासं भिक्षु व भिक्षुनीपिंत भिक्षा प्राप्त मजू धैगु मदयेक थःगु छें या पिखालखवी तंय्यार यानातःगु नयेगु त्वनेगु सामानत खुसिबा वंवले लः वैथें सकल-सित प्राप्त जुया चवन। धर्म सभास भिक्षुपिसं खँ पितहल। "आयु-

थमानपिं ! ह्लापा–ह्लापा जुलसां प्यह्म बुढापिं भिक्षुपिसं काण उपासिका-यात तंचाय्का भिक्षुपिंत बोबीके बिल । ग्रा जुलसां तथागत ग्रन बिज्याना, वैत श्रद्धा सम्पन्नह्म याना, वथाय् हानं भिक्षुपिं वने जीका बिज्यात । वं उपस्थान–सेवा–सत्कार मयापिं भिक्षुपिं म्रा जूसानं ल्वीके फंमखु । ग्रहो ! ग्राश्चर्य ! बुद्ध धैपिनिगु महानगु ग्रानुभाव । धैगु खँ पितहल ।

शास्ता ग्रन बिज्याना "हे भिक्षुपिं ! ग्रा थुगु समये छिमि ग्राम छु खँ जुया च्वन ?" धका न्यना बिज्याना "जिमि थज्यागु खँ जुया च्वंगु खः भन्ते !" धका बिन्ति याय्व "हे भिक्षुपिं ! व बुढापिं भिक्षु-पिसं काण उपासिकायात ग्रा जक तंचाय्कूगु मखु ह्लापानं थथेहे तंचाय्का वःगु दु । ग्रा जक जि काणयात धैगु खँ न्यंकागु मखु ह्लापा–ह्लापा नं न्यंका हे वयागु दु धका ग्राज्ञा जुया बिज्यास्य, उगु ह्लापायागु खँ न्यनेगु इच्छायापिं भिक्षुपिसं प्रार्थना याय्व—

"यत्थेको लभते बब्बु दुतिया तत्थ जायति ।
ततियो च चतुत्थो च इदं ते बब्बुकाबिल"न्ति ।।

अर्थ—

गन छह्म भौ दयावं, ग्रन मेह्मनं भौचा दयावं, हानं ग्रन स्वह्म प्यह्म भौचात नं दया वयेफु थ्वहे खँ भौचात वृद्धि जुयावंगु हो चाला च्वनी ।

धैगु थुगु भौचिगु जातक विस्तार याना कना बिज्यात। उगु समयस प्यह्म बुद्धांपि भिक्षुपिं वहे प्यह्म भौचात जुयाच्वन। छुंचा जूह्म काण उपासिका खः, मणिकार धैह्म ला जिहे खः, धका जातक कना बिज्याय् धुंका "थुगु प्रकारं हे भिक्षुपिं! ह्नापा नं काण उपासिका आकुल व्याकुलगु व विक्षिप्तगु चित्त जुया जिगु वचनं याना निर्मलगु लःया पुखूथें प्रसन्नगु चित्त याना प्रमुदित जुयावन धका कारणाकारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुयाविज्यात—

यथा'पि रहदो गम्भीरो विप्पसन्नो अनाविलो।
एवं धम्मानि सुत्वान विप्पसीदन्ति पण्डिता'ति ॥

अर्थ—

गथेकि निर्मलगु लःदुगु पुखू गंभीर व यच्चुस्य च्वना च्वंलाना च्वनी, अथेहे तुं पण्डित धैपिसं नं धर्म खँ न्यना निर्मल जुया अत्यन्त प्रसन्न जुया काई।

पदार्थ— अन "रहदो" धैगु गुगु प्यंगू अंगं सम्पूर्ण जुया च्वंगु सेना तय्‌सं संकुसानं चंचल मज्वीगु अथिज्यागु यच्चुस्य च्वंगु लःदुगु महासमुद्र, व समुद्र जुलसां सकल प्रकारं चयेप्यदोल योजन ताजा जुया वच्चुस्य च्वना च्वंगु महासमुद्रयात 'रहद' धका धागु खः। वयानं क्वे पीदोलति योजन फैले जुया च्वंगु थासे न्यातिसं लः संकाच्वनी, च्वे नं उलि हे थासे फसं लः संका च्वनी व नीगूया दथ्वी प्यदो योजनति यागु थासे लः निश्चल जुया स्थिर जुयाच्वनी। थ्वयात हे गम्भिरगु पुखू धागु

खः। "एवं धम्मानि" धंगु देशना धर्मस थथे धयातःगु दुगु जुयाच्वन गथे व रहद धंगु पुखू निश्चल, स्वच्छ, आकुल व्याकुल मजुस्य स्थिर जुया च्वनी, अथेहे तुं जिगु धर्म देशना न्यना स्रोतापत्ति मार्ग आदि प्रकारं क्लेशं मुक्त जूगु चित्त जुया पण्डित जनपिं अरहन्त भावस थ्यंकः वना जुलसां एकान्तं-निश्चय रूपं निर्मल व प्रसन्न चित्त जुया च्वनी धका धागु खः।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति आदि फलस थ्यंकः वन।

काण माताया कथा सिधल।

८. न्यासःह्म भिक्षुपिनिगु कथा

"सब्बत्थ वे सप्पुरिसाचजन्ति" धंगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवने बासयाना च्वना बिज्याबले न्यासःह्म भिक्षुपिनिया कारणं याना प्राज्ञा जुया बिज्यागु खः। थुगु धर्म देशना वेरञ्जास उत्पन्न जुया बोधिज्ञान प्राप्तयाना, कंबिज्याना ह्नाप्पां वेरञ्जास बिज्याना, वेरञ्जा ब्राह्मणं निमन्त्रणा याका, न्यासःह्म भिक्षुंपि नाप वर्षावास च्वना बिज्यात। वेरञ्जा ब्राह्मणयात मारं थःगु बसे लाका तःगुलिं याना छन्हु हे वं तथागत व भिक्षु संघंपित लुमंके मफुत। वेरञ्जास दुर्भिक्ष जुयावल। भिक्षुंपित वेरञ्जा नगरया दुने पिने भिक्षावना गनं हे भिक्षा प्राप्त मजुया तःसतं दुःख-कष्ट सहन याना च्वने माल। भिक्षा बिज्यांपिं भिक्षुंपित दया, करुणा तया सल बंजा छह्मस्यां छपासः छपासः सलयात नकीगु दाना बीके बिल। इपिं भिक्षुंपिं दुःख-कष्ट सियाच्वंगु खना, महा-मौद्गल्यायन स्थविरं पृथ्वी यागु ओजस नकेगु इच्छायाना, उत्तर कुरू प्रदेश पाखे भिक्षा फाय्के छ्वेगु इच्छा प्रकटयात। तथागतं उकियात अनुमति बिया मबिज्या। भिक्षुपिनि छन्हु हे भिक्षायागु कारणं याना संताप मजुल। इच्छाचार यात त्याग याना हे बासयाना समय हना-बिज्यात। तथागत प्रन स्वलातक्क समय कटेयाना बिज्याना वेरञ्जा

ब्राह्मणयात दोषारोपण याना मबिज्यास्य वं सत्कार सन्मान याका, वैत शरण शीलस प्रतिस्थित याना, अनं प्याहाँ बिज्याना, छसेंनिस्यें चारिका याना विज्याज्यां छगू समयस श्रावस्ती थ्यंकः बिज्याना, जेतवन महा-विहारे बासयाना बिज्यात । श्रावस्ती च्वंपिं जनतापिसं शास्ता सहित सकल भिक्षु संघपिंत आगन्तुक भोजनादि दान बिल । उगु समयस जुलसां न्यासःह्म चिप नया जीविका याना, च्वंपिं मनूत भिक्षुपिनिगु आश्रय कया विहारे दुने हे च्वंच्वन । इमिसं भिक्षुपिनि भोजन याय् सिधेका ल्यंगु प्रणीतगु भोजन नया, द्यनेफक्को द्यना दँने धुनेव खुसि सिथे वना, तःतःसलं हाला अलग अलग जुया कुस्ति ल्वाना ह्यिता च्वनी । विहारया दुने व पिने म्वामदुगु ज्याचले मजूगु अनाचार ज्या याना हे जक समय बितेयाना ज्वी । धर्म सभास इमिगु बारे खँ उठान यानाहल । "खंला आयु-ष्मानपिं ! थुपिं चिप नया जीविका याना, च्वंपिं मनूत दुर्भिक्ष जुया च्वंबले वेरञ्जास छह्म हे खने मदु, आ जुलसां थथिज्यागु प्रणीतगु भोजन याना अनेक प्रकारगु विकार क्यना जुल । भिक्षुपिं जुलसां दुर्भिक्ष बले वेरञ्जास शान्त जुया च्वना आ थन नं शान्त हे जुया च्वंच्वंगु दु" धका खँ उठान यानाहल । शास्ता धर्म सभास बिज्याना "भिक्षुपिं ! आ थुगु अवस्थास छिमि छु खँ जुयाच्वन" धका न्यना बिज्याना, भिक्षुपिसं "जिमि दथ्वी थुगु खँ जुयाच्वन भन्ते !" धका बिन्ति याय्‌व तथागतं "हे भिक्षुपिं ! थुपिं ह्लापानं गधा तयेगु योनी उत्पन्न जुया, न्यासःह्म अजानी सिन्धव सल तयेगु लः आपा मदुगु अंगूरयागु रस त्वंका ल्यंदुगु चिपगु कस्सर लखे ह्लाया भांगरा भ्वाथले छानेयाना, भारा सिल्लातःगु लः स्वल्प रस दुगु होनगु रस त्वना, मस्त जुया च्वंपिं हातथें हाला,

चाचा ह्यू जुल धका उजुं जुया क्वेच्वंगु गाथा आज्ञा जुयाबिज्यात:—

वालोदकं अप्परसं निहीनं पीत्वा मदो जायकि गद्रभानं ।
इमञ्च पीत्वान रसं पणीतं मदो न सञ्जायति सिन्धवानं ।।
अप्पञ्च पीत्वान निहीनजच्चो सो मज्जती तेन जनिन्दफुट्ठो ।
धोरय्हसीलो च कुलम्हि जातो न मज्जति अग्गरसं पिवित्वा'ति ।।

अर्थ—

हीनगु रस आपा मदुगु कस्सरया रस त्वना, गधात मस्त जुया स्मृति मदयेका जुल, प्रणीतगु भिगु अंगुरया रस त्वना नं भिंपि सिन्धव सलतयेत छुं विकार मजुल ।

भो महाराज ! नीच जातपिं मनूत मू मवंगु स्वल्पगु रस मतीचा जक त्वंसां उकिं थों कायका ज्वी, भिगु उत्तमगु कुले जन्म जूपिं शील दुपिं मनूतिसं अग्रगु उत्तमगु रस हे त्वंसानं मस्त जुया थोंकायका ज्वीमखु ।

थंगु थुगु वालोदक जातक विस्तार रूपं कनाबिज्याना, थुगु प्रकारं हे भिक्षुपिं ! सत्पुरुषपिसं लोभ स्वभावयात तो:ता सुखी जुया च्वंगु समये नं, दु:खी जुया च्वंगु समय नं विकार रहित ज्वी धका कारणाकारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्याना थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

सब्बत्थ वे सप्पुरिसा चजन्ति न कामकामा लपयन्ति सन्तो ।
सुखेन फुट्ठा अथवा दुखेन न उच्चा'वचं पण्डिता दस्सयन्ती'ति ।।

अर्थ—

सत्पुरुषपिसं निश्चयनं सकल यास त्याग याई, सन्त–सत्पुरुषपिसं काम तृष्णायागु खँ ल्हाइमखु सुख जूसां दुःख जूसां विद्वान–पण्डित धँपिसं उच्च नीचया व्यवहार याना क्यनी मखु।

पदार्थ— अन "सब्बत्थ" धँगु पञ्चस्कन्ध भेद आदिस सकल धर्मस धागु खः। "सप्पुरिसा" धँगु भिंपि उत्तमपि मनूत। "चजन्ति" धँगु अरहन्त मार्ग ज्ञानं साला यंका छन्द रागयात हटेयाना छ्वँ–त्वताः छ्वँ। "काम कामा" धँगु काम रागयागु इच्छायाना, काम रागयागु हे ज्वीयालागी, काम रागयागु कारणया लागी धका धागु खः। "नालपन्ति सन्तो" धँगु बुद्धादि सन्त–महात्मापिसं कामरागयागु हेतुंयाना थः नाप नं खँ ल्हाइमखु मेपिंत नं खँ ल्हाके बीमखु। गुह्य जुलसां भिक्षाया लागी नगरे द्वाहाँवना, इच्छाया अनुसारं च्वना, "गथे खः उपासक! छं कला कार्यपि सुखी जूला? जुजु व खुँतय् पाखें, निपा तुति दुपि प्यपा तुति दुपि सत्व प्राणिपिंत छुं उपद्रवला मजूला? धका ल्हापालाक यथेनि खँ ल्हाय्गु शुरु याइ धका धागु खः। यथे जुलसां धयालि खः भन्ते! जिमित सुख धँगु गनं दै? जिमिगु छेँ छुं छगू उपद्रव दयेफु। आ थुगु अवस्थाय् जिमिके आपालं नयेगु तोनेगु वस्तूत दु, छलपोल थन हे च्वना बिज्यांहुँ धका थःत निमन्त्रणा याके बिया, खँ ल्हाना यंकेगुयात धागु खः। सत्पुरुषपिसं जुलसां थ्व निगू पाखेयागु खँ समेतं ल्हाना बिज्याइ मखु। "सुखेन फुट्ठा अथवा दुखेन" धँगु देशना मात्र खः। च्यागू लोक धर्म जुलसां थीधुंकूपि संतुष्ट भावं सुमक

थ्वं थ्वनेगु भावं जुलसां वर्णना यायगु निन्दा चर्चा यायगु प्राकारं उच्च नीच भाव पण्डित जनपिसं क्यनीमखु धका धागु खः।

धर्मदेशनायात्रा अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति आदि फलस च्यंकः वन।

न्यासःह्म भिक्षुपिनिगु कथा सिधल।

६. धम्मिक स्थविरया कथा

"न अत्तहेतु" धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना च्वना बिज्याबले धम्मिक स्थविरया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यात। श्रावस्ती नगरे जुलसां छह्म उपासक धार्मिक रूपं समान रूपं घर गृहस्तिया ज्या चलेयाना जीविका याना च्वन। व उपासक छन्हुया दिने प्रव्रजित ज्वीगु इच्छायाना, थः जहान नाप सुखपूर्वकं फेतुना खँ ल्हाल्हां थथे धाल— "हे प्रिये! जि प्रव्रजित जूवने त्यल।" "स्वामि अबले तक्क आस्यनि गबले तक्क थ्व जिगु प्वाथे च्वंह्म मचा ब्वी मखुनि। व उपासक अबले तक्क पिया च्वना, मचा ब्वी धुंका मचा बचा न्यास्येवने सयेव हानं कलाह्मसिके न्यनेव "आस्येनि स्वामि थ्व मचा ल्यायह्मनि ज्वीकेब्यु" धका लिसः बिल। उपासकं जि आः थ्वयात पिया च्वनां छुयाय्? जि थःत दुःखं छुटे ज्वीगु ज्या यावने माल धका छेँ प्याहाँवना प्रव्रजित जूवन। वं शास्तायाके कर्मस्थान कया, कोशिस उद्योग यायां थः प्रव्रजित जुयागु ज्या सफल याना, सम्पूर्ण याना थः परिवारपिं स्वेत हानं श्रावस्ती वना, थः काय् कलापिंत धर्म उपदेश बिल। कायह्म नं छेँ प्याहाँवया प्रव्रजित जुया ता मदुवं हे जीवन मुक्त जुयावन। जहानह्मस्यां चिन्तनायात गुह्मस्या लागी जि गृहस्ति छेँ च्वं

च्वनागु खः, इपिं निम्हं प्रव्रजित जुया वने धुंकल । आ जि याकःचा जक छें छुयाना च्वनेगु ? जिनं प्रव्रजित जूवने धका प्रव्रजित जुया आपा समय बिते मजुवं हे अरहन्त जुयावन । अले छन्हुया दिनस धर्म सभास खँ प्याहाँवल । "हे आयुष्मानपिं ! धम्मिक उपासक थः धर्मे च्वंह्म जूगुलि छें प्याहाँवया प्रव्रजित जुया अरहन्त ज्वी धुंका थः काय् कलापिंत नापं प्रतिस्था–आधार जूवन" धंगु खँ प्याहाँवल । शास्ता प्रन धर्म सभास बिज्याना आ थुगु समयस थन छिमि छु खँ जुयाच्वन भिक्षुपिं ! धका न्यना बिज्याना, भिक्षुपिसं जिमि पुचले थुगु खँ जुया च्वन भन्ते !" धका कनेव "हे भिक्षुपिं ! पण्डित धँपिसं थःगु व परयागु समृद्धि जक चिन्तना याय्गु मखु, चिन्तना यानाथें धार्मिक जुया धर्मया प्रति शरण वने फयेकेमा धका आज्ञा जुयाबिज्यास्य कारणाकारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्याना, थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

न अत्तहेतु न परस्स हेतु,
न पुत्तमिच्छे न धनं न रट्ठं ।
न इच्छेय्य अधम्मेन समिद्धिमत्तनो;
स सीलवा पञ्ञवा धम्मिकोसिया ।।

अर्थ—

न थःया लागी, न परया लागी (पाप याय्मते) पुत्रयागु नं इच्छा याय्मते, धन व राष्ट्रयागु नं इच्छा याय्मते, अधर्म याना थःगु समृद्धि नं इच्छा याय्मते, अथे मयाह्म मनूयात शीलवान, प्रज्ञावान, धार्मिकह्म मनू धाई ।

पदार्थ— थन "न अत्तहेतु" धँगु पण्डितपिसं थ:गु कारणं याना अथवा मेपिनिगु कारणं याना पाप याइमखु । "न पुत्तमिच्छे" धँगु काय् जूसां, धन जूसां, राष्ट्र हे जूसां, पापयागु ज्या द्वारा इच्छा याइमखु थुपिं इच्छायाना जूसां पाप कर्म याई मखु धका धागु खः । "समिद्धिमत्तनो" धँगु वं थ:गु समृद्धि नं अधर्मं इच्छा याइ मखु, थ:त समृद्धि ज्वीगु कारणं याना जूसां पापकर्म यावनी मखु धका धागु खः । "ससीलवा" धँगु व प्राणिज्याह्म मनू हे जक शीलवान, प्रज्ञावान व धार्मिकह्म नं ज्वी फै मेपिं ज्वी फैमखु धँगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंक: वन ।

धम्मिक स्थविरया कथा सिधल ।

---

१०. धर्म श्रवण याःगु कथा

"अप्पका ते मनुस्सेसु" धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना च्वना बिज्याबले धर्म श्रवण याय्गु कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः। श्रावस्ती नगरे जुलसां छगू लँपुस च्वँपि मनूत सकलें मिलेजुया गण बन्धन याना, दान बिया चच्छि यंकं धर्म श्रवण याय्गु कार्यक्रम दयेकल। तर चच्छि यंकं धर्म श्रवण याय् मफुत। गुह्म गुम्हं काम रागं याना हानं थःथःगु छेँतुं ल्याहांवन। गुम्हं गुम्हं द्वेषया कारणं याना, गुम्हं गुम्हं काय व चित्तया आलसि भावं याना अन हे च्वना न्ह्यलं व्वाना च्वंगुलि याना, धर्म श्रवण याय् मफुत। कन्हेखुनु भिक्षुपिसं व हे खँ धर्म समास पितहल। शास्ता अन बिज्याना "हे भिक्षुपिं! आ थुगु अवस्थाय् छिमि छु खँ जुया च्वन" धका न्यना बिज्याना, भिक्षुपिसं थुगु खँ जुया च्वन धका बिन्ति याय्‌व "हे भिक्षुपिं! थुपिं सत्व प्राणिपिं धैपिं आपालं याना भव संसारे प्यप्पुना च्वँपि खः। उकी हे जक संलग्न जुया, बास याना च्वँपि जुयाच्वन। खुसि पारी वनीपिं स्वल्प हे जक दै धका कारणाकारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्याना थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

अप्पका ते मनुस्सेसु ये जना पारगामिनी ।
अथा'यं इतरा पजा तीरमेवा'नु धावति ।।

येच खो सम्म'दक्खा ते धम्मे धम्मा'नु वत्तिनो ।
ते जना पार मेस्सन्ति मच्चु धेय्यं सुदुत्तरं'ति ।।

अर्थ—

(थ्व संसारे) निर्वाण रूपी खुसि पारी थ्यंकः वनीपिं मनूत स्वल्प हे जक ज्वी, मेपिं बाकि जुया च्वंपिं प्रजागणपिं मनूत आपा याना खुसि सिथे-सिथे हे जक ब्वां जुया च्वनी ।

गुह्म खः व्यक्ति बांलाक कनातःगु धर्मस धर्मानुकूल आचरण याइपिं ईपिं मनूत जक अत्यन्त त्याके थाकुगु क्लेशमार संख्यात मृत्युयात त्याका निर्वाण रूपी खुसि पारी थ्यंकः वनी ।

पदार्थ— अन "अप्पका" धंगु भतीचा जक आपा मखु । "पारगामिनो" धंगु निर्वाण रूपी पारी वनीपिं । "अथायं इतरा पजा" धंगु गुह्म जुलसां बाकि जुया च्वंपिं प्रजापिं सत्काय रूपी खुसि सिथे ब्वां ब्वां जुया च्वनी, अज्यापिं मनूत हे जक आपा जुया च्वनी धका धागु अर्थ खः । "सम्म दक्खाते" धंगु बांलाक कनातःगु, भिंकथं धयातःगु खः ।"धम्मे" धंगु देशना यानातःगु धर्मस । "धम्मानुवत्तिनो" धंगु उगु धर्म खँ न्यना उकियात योग्य ज्वीक प्रतिपत्ति पुरे याना, मार्ग फल साक्षात्कार याय्‌गुलिं याना धर्मानुसारं वंपिं । "पार मेस्सन्ति"

धँगु ईपि अथिज्यापिं मनूत निर्वाण रूपी खुसि पारी थ्यंकः वने फै। "मच्चु धेय्यं" धँगु क्लेशमार संख्यात मृत्युया छें समान जुयाच्वंगु त्रैभूमिक संसार दुःखं। "सु दुत्तरं" धँगु गुपिं मनूत धर्मया अनुसारं प्रतिपत्ति धर्म सम्पूर्ण याना, इमिसं अत्यन्त तरे जुयावने थाकुगु दुःख-कष्ट सहन याना, पार जुया क्लेनाःगु मृत्युयात पार तरे जुया निर्वाणया पारी थ्यंकः वनी धागु खः।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं जनतापिं स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन।

धर्म श्रवण याःगु कथा सिधल।

११. आगन्तुक न्यासःम्ह भिक्षु पिनिगु कथा

"कण्हं धम्मंविप्पहाय" धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना च्वना बिज्या बले न्यासःम्ह आगन्तुक भिक्षु पिनिगु कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

कोसल देशे जुलसां न्यासःम्ह भिक्षुपिं वर्षावास याय् सिधेका शास्ताया दर्शनयाय् धका जेतवने वना, शास्तायात नमस्कार याना छखे लिक्क फेतुत । शास्तानं इमिगु यात्रायागु त्यानु लंका शान्त ज्वीव धर्म-देशना याना, थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात :—

कण्हं धम्मं विप्पहाय सुक्कं भावेथ पण्डितो ।
ओका अनोकं आगम्म विवेके यत्थ दूरमं ।।
तत्रा'भिरति'मिच्छेय्य हित्वा कामे अकिञ्चनो ।
परियोदपेय्य अत्तानं चित्तक्लेसेहि पण्डितो ।।
येसं सम्बोधि अङ्गेसु सम्मा चित्तं सुभावितं ।
आदान पटिनिस्सग्गे अनुपादाय येरता ।।
खीणा'सवा जुतीमन्तो ते लोके परिनिब्बुता'ति ।।

अर्थ—

पण्डित जनपिसं काय दुश्चरित्र आदि हाकुगु धर्मयात तोःता, काय सुचरित्र आदि तुयूगु धर्मयात भावना या । साक्षात्कार याना काय्

थाकुगु आसक्ति अनासक्त जुया विवेक रूपी निर्वाणयात हस्तगत याना का ।

अनासक्तगु निर्वाण इच्छा या, वस्तु काम क्लेश कामयात तोःता क्लेश मदुह्म जु, पण्डितपिसं थःत चित्त क्लेशं मुक्तयाना परिशुद्ध ज्वीगु सो ।

सुनां सम्बोधि अङ्गस थःगु चित्त बांलाक भावना याई, गुह्मस्यां संग्रह मयाय्‌गु त्याग याय्‌गुली लगे जुया च्वनी, आस्रव क्षीण ज्वी धुंकूपि अरहन्त मार्ग ज्ञान ज्योति खयेका खन्धादि भेद धर्मं थिना बिज्याना च्वंपि, थुगु लोके अज्यापि क्षीणास्रव ज्योति दुपि अरहन्तपि परिनिर्वाण जुया बिज्याई ।

पदार्थ— अन "कण्हं धम्मं' धंगु काय दुश्चरित्र आदि प्रभेद अकुशल धर्मयात तोःता । "सुक्कं भावेथ" धंगु पण्डितपि भिक्षुपिसं छें प्याहाँ वस्येंनिस्यें अरहन्त मार्ग तक्क काय सुचरित्र आदि प्रभेद भिंगु शुद्धगु धर्म भावना याय्‌मा । गथे धासा ? "ओका अनोकं आगम्म" धंगु ओक धागु आसक्तियात धागु खः । अनोक धागु आसक्ति मुक्त ज्वीगुयात धागु खः । आसक्ति प्याहाँवया अनासक्त रूपी निर्वाण लक्षयाना, उकियात प्रार्थना याय्‌फुपि ज्वी फय्‌मा धका धागु खः । "तत्राभि रतिमिच्छेय्य" धंगु गुगु अनासक्त रूपी विवेकस निर्वाणे थुपि सत्व प्राणिपि उकी प्रसन्न जुया च्वने थाकुगुली प्रसन्न जुया च्वनेगु इच्छा या । "हित्वा कामे" धंगु वस्तु काम, क्लेश कामयात त्याग याना सुं मदुह्म— छुं मदुह्म जुया, विवेक—एकान्तस लगेजुया च्वनेगु इच्छा या धका धागु

खः। "चित्त क्लेसेहि" धँगु न्यागू प्रकारगु नीवरणं थःत स्वच्छ परिशुद्ध या धागु अर्थ खः। "सम्बोधि अङ्गेसु" धँगु स्मृति संबोध्यङ्ग आदिस। "सम्माचित्तं सुभावितं" धँगु हेतुयागु नियमं चित्तःात बांलाक भावना याना तयेगु अभिवृद्धि याना अभ्यास याना तयेगु ख। "आदान पटिनिस्सग्गे" धँगु आदान धँगु ग्रहण याना काय्गुयात धाई उकियात प्रतिनिसर्ग संख्यात ग्रहण याना मकाय्गु प्यंगू प्रकारगु उपादानं छुं छगू हे ग्रहणयाना मकास्य लीन जुया च्वनेगुयात धागु खः। "जुतिमन्तो" धँगु आनुभाव दुह्म जुया, अरहन्त मार्गज्ञान ज्योति स्कन्ध आदि भेद धर्म प्रज्वलित याना, चवं च्वंह्मसित धागु खः। "ते लोके" धँगु थुगु स्कन्ध आदि लोकस परिनिर्वाण जूपिं जुलसां अरहन्त भाव प्राप्त जूबलेसंनिस्यें क्लेशरूपी संसारयात फुके धुंकुंलियाना स उपादि शेषं ह्लापायागु चित्त निरोध ज्वी धुंकुगुलि स्कन्ध संसारयात फुका छ्वे धुंकुगुलि अनुपादि शेष धँगु नं निर्गुलिसं इपिं परिनिर्वाण ज्वी धुंकुपिं हानं छको उत्पन्न मज्वीपिं जन्ममरण भावं मुक्त जूपिं धागु अर्थ खः।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं जनतापिं स्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन।

आगन्तुक न्यासःह्म भिक्षुपिनि कथा सिधल।

पण्डित वर्ग वर्णना सिधल

खुगूगु वर्ग

२६. जातक संग्रह भाग-३ ...रू. १३/-
२७. जातक संग्रह भाग-४ ...रू. १२/-
२८. जापान भ्रमणको डायरी ...रू ४/-
२९. विषय सूची ...रू. ५/-
३०. नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्मको संक्षिप्त इतिहास... (अप्राप्य)
३१. संक्षिप्त कथा सहित धम्मपद भाग-१ ...रू. ९/-
३२. बोधि राजकुमार .. रू. ४/-
३३. त्रिरत्न वन्दना र पाठयसूत्र ...रू. ४/-
३४. जातकमाला भाग-१ (तेस्रो संस्करण) ...रू. ४/-
३५. पालिपाठमञ्जरी भाग-२ .. रू. ६/-
३६. संक्षिप्त बुद्धजीवनी (चतुर्थसंस्करण) ...रू. ७/-
३७. बार्षिक प्रतिवेदन (२०४० सालको)
३८. बार्षिक प्रतिवेदन (२०४१ सालको)
३९. वार्षिक प्रतिवेदन (२०४२ सालको)
४०. धम्मपदट्ठकथा (द्वि. संस्करण) भाग-१ ...रू. १२/-
४१. धम्मपदट्ठकथा भाग-२ .. रू. १०/-
४२. आनन्दकुटी विहारगुठीको प्रकाशन (सूची) ...रू. २/-
४३. न्ह्यसःया लिसः ...रू. ३/-
४४. A Short History of Theravada Buddhism in Nepal... (out of print)
४५. Kings of Buddha's Time ...रू. १९/-
४६. Buddhism at a Glance .. रू. ६/-
४७. बुद्धकालीन परिव्राजकहरू भाग-२ ...रू. १५/-
४८. धम्मपदट्ठ कथा भाग-३ ...रू. १८/-

सफू दइगु थाय्—

१. आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू, काठमाडौं, नेपाल ।
२. बुद्धविहार, भृकुटी मण्डप, काठमाडौं, नेपाल ।
३. हिराकाजी सूचिकार, नागबहाल, ललितपुर, नेपाल ।

आनन्दकुटी विहार गुठीया प्रकाशन

१.	बुद्धकालीन ब्राह्मण	भाग-१ (अप्राप्य)	...रु. ७/-
२.	बुद्धकालीन ब्राह्मण	भाग-२	रु. १५/-
३.	बुद्धकालीन ब्राह्मण	भाग-३	...रु. १७/-
४.	बुद्धकालीन गृहस्थीहरू	भाग-१ (अप्राप्य)	...रु. ८/-
५.	बुद्धकालीन गृहस्थीहरू	भाग-२	...रु. १५/-
६.	बुद्धकालीन गृहस्थीहरू	भाग-३	...रु. १५/-
७.	बुद्धकालीन महिलाहरू	भाग-१ (अप्राप्य)	...रु ८/-
८.	बुद्धकालीन महिलाहरू	भाग-२	...रु. १४/-
९.	बुद्धकालीन राजपरिवार	भाग-१	...रु. १०/-
१०.	बुद्धकालीन राजपरिवार	भाग-२	...रु. १६/-
११.	बुद्धकालीन राजपरिवार	भाग-३	...रु. १८/-
१२.	बुद्धकालीन परिव्राजकहरू	भाग-१	...रु. १६/-
१३.	बुद्धकालीन श्रावक चरित	भाग-१ (अप्राप्य)	...रु. ९/-
१४.	बुद्धकालीन श्रावक चरित	भाग २	...रु. १७/-
१५	बुद्धकालीन श्रावक चरित	भाग-३	...रु. २०/-
१६.	बुद्धकालीन श्रावक चरित	भाग-४	...रु. १४/-
१७.	बुद्धकालीन श्रावक चरित	भाग-५	...रु. १४/-
१८.	बुद्धकालीन श्राविका चरित	भाग-१	...रु. २२/-
१९.	बुद्धकालीन ब्रह्मादिदेव	भाग-१	...रु. १८/-
२०.	बुद्धकालीन ब्रह्मादिदेव	भाग-२	...रु. १८/-
२१.	बुद्धकालीन ब्रह्मादिदेव	भाग-३	.. रु. १४/-
२२.	बुद्धकालीन प्रेतकथा (अप्राप्य)		...रु. १०/-
२३.	बुद्धकालीन विमानकथा (अप्राप्य)		...रु. १२/-
२४.	जातक संग्रह	भाग-१	...रु. १०/-
२५.	जातक संग्रह	भाग-२	...रु. ८/-

(ल्यंगु दुने)